

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІЧНИЙ ЗВІТ 2017

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядженням

Антимонопольного

комітету України

від 28.02.2018 № 5–рп

**ЗВІТ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ
ЗА 2017 РІК**

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ АМКУ	4
1. АМКУ 2017 ЗА ОДИН ПОГЛЯД	6
2. СТАН КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ В ЦІЛОМУ ТА НА ОКРЕМИХ РИНКАХ	10
2.1. Макроекономічний огляд	12
2.2. Ринки паливно-енергетичного комплексу та житлово- комунального господарства	24
2.3. Ринки фармацевтики	74
2.4. Ринки транспорту	94
2.5. Ринки зв'язку та телекомунікацій	106
2.6. Ринки споживчих товарів	116
2.7. Ринки адміністративних та загальних послуг	140
2.8. Ринки фінансових послуг	170
3. СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ	196
3.1. Законопроектна та нормотворча діяльність, взаємодія з іншими державними органами	198
3.2. Розвиток конкурентного середовища	204
4. ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	214
4.1. Аналіз кількісних показників діяльності Комітету	216
4.2. Контроль за концентраціями та узгодженими діями	224
4.3. Контроль порушень у сфері недобросовісної конкуренції	236
4.4. Діяльність із впровадження системи моніторингу та контролю державної допомоги	244
4.5. Діяльність як органу оскарження у сфері публічних закупівель	254
4.6. Антиконтурентні узгоджені дії, які стосуються спотворень результатів торгів	266
5. ЗМІЦНЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ	272
5.1. Кадрове, фінансове та наукове забезпечення	274
5.2. Міжнародна діяльність	282
6. ПЕРСПЕКТИВА 2018	292

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ АМКУ

ТЕРЕНТЬЄВ ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Більше двох років я очолюю АМКУ — орган, покликаний опікуватись питаннями, пов'язаними з конкуренцією та її захистом. Орган, від ефективної діяльності якого суттєво залежить усунення перешкод розвитку національної економіки та добробут кожного громадянина. У 2017 році ми продовжили процес розбудови нового сучасного професійного та прозорого Антимонопольного комітету.

Минулого року формат річного звіту був принципово змінений: від статистики про кількість вжитих дій ми перейшли до аналізу стану основних ринків та ідентифікації проблем, що заважають їх розвитку. Головна увага приділялась тому, яким саме чином активні дії органів АМКУ призвели до вирішення таких проблем. Було також запроваджено показник економічного ефекту від втручання АМКУ як основний показник ефективності. Цього року структура річного звіту лишилась такою самою — для того, щоб можна було простежити проблематику і пріоритети АМКУ із року в рік.

Виходячи з цього, головний показник загального економічного ефекту від діяльності АМКУ у 2017 році сягнув 2,56 млрд гривень, що в 1.8 разу більше ніж у 2016. Це не накладені штрафи, а оцінка впливу діяльності АМКУ на суспільний добробут шляхом поновлення умов конкуренції або попередження негативного впливу на неї, зокрема, зниження чи запобігання підвищенню цін внаслідок припинення порушень.

Органами АМКУ самостійно та у співпраці з правоохоронними органами проведено розслідування та прийнято рішення стосовно 317 антиконкурентних змов суб'єктів господарювання. Найбільш значні серед них — зловживання на аукціонах «Укрнафти» щодо продажу сировини нафти з накладенням штрафів на учасників у сумі більше 1 млрд гривень; антиконкурентні дії на фармацевтичному ринку із штрафом в 140 млн гривень; змови при закупівлі послуг з днопоглиблення, в портах Азовського та Чорного морів, із загальною сумою накладеного штрафу понад 100 млн гривень.

Припинено 795 зловживань монопольним становищем та 610 випадків антиконкурентних дій органів влади.

Окремої уваги заслуговує тема недобросовісної конкуренції. Знаковими є справи проти телекомунікаційних операторів. За розповсюдження інформації, що вводять в оману споживачів щодо тарифікації послуг («посекундна тарифікація», яка фактично була «похвилинною»), на порушників накладено штрафи близько 40 млн гривень. Розголосу набула також актуальна тема імітації українськими підприємцями вин та інших алкогольних напоїв іноземного походження. Компанія, яка недобросовісно імітувала грузинські вина, була оштрафована більше ніж на 7 млн гривень.

У сфері контролю за концентраціями зросла кількість заяв, які отримує АМКУ, — 666 у 2017 році порівняно з 547 у 2016. І це відбулось після збільшення порогових показників контролю в травні 2016 року. При цьому зросла частка суто українських трансакцій в загальній кількості, що є гарним свідченням як зростання довіри до АМКУ, так і підвищення правової культури і стандартів цивілізованості українського бізнесу.

2017 рік був рекордним і за кількістю скарг у сфері державних закупівель, які були розглянуті Постійно діючою адміністративною колегією

АМКУ – 5706 порівняно із 3067 у 2016 році.

Цього року набрав сили закон про державну допомогу. Почали працювати нові механізми, що мають значний вплив на конкуренцію, став формуватись новий тип взаємовідносин між державою та господарюючими суб'єктами – складний та надзвичайно важливий для економіки країни. На початковому етапі наша робота зводиться до просвітницьких ініціатив по відношенню до потенційних надавачів та отримувачів державної допомоги, до напрацювання ключових критеріїв у тісній співпраці з Урядом. Вже почали отримувати повідомлення від потенційних отримувачів, аналізуємо їх та формуємо позицію Комітету.

Ми активно долучались до нормотворчої діяльності, виступаючи співавторами важливих законодавчих ініціатив, спрямованих, з однієї сторони, на посилення повноважень Комітету, і

в той же час—на справедливість та передбачуваність у процесі взаємодії з бізнесом.

Попрацювали й над вторинним законодавством – цього року прийняли типові вимоги до вертикальних узгоджених дій, схвалили проект методики визначення ринку. Але багато удосконалень до первинного і вторинного законодавства у сфері конкуренції—ще в роботі.

Визнанням зусиль АМКУ на міжнародному рівні стала перемога в щорічному всесвітньому конкурсі із просування конкуренції, який проводить Світовий банк, за практичну реалізацію проекту щодо системного розвитку конкуренції на ринках енергетики.

Ми не стоїмо на місці, а рухаємося вперед! Перед нами ще довгий шлях та багато викликів, але ми разом побудуємо сильну, справедливую, конкурентоспроможну європейську Україну!

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

Державний орган зі спеціальним статусом

МЕТА

Забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель

ЗАВДАННЯ

- Контроль дотримання законодавства про захист економічної конкуренції
- Контроль за концентраціями, узгодженими діями суб'єктів господарювання
- Захист конкуренції при регулюванні цін на товари, що виробляються суб'єктами природних монополій
- Сприяння розвитку добросовісної конкуренції
- Методичне забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції
- Орган оскарження у сфері публічних закупівель
- Орган з питань державної допомоги

ЗАКОНОДАВСТВО

Конституція України

Закони України:

- Про Антимонопольний комітет України
- Про захист економічної конкуренції
- Про захист від недобросовісної конкуренції
- Про публічні закупівлі
- Про державну допомогу суб'єктам господарювання

ПРИНЦИПИ

- законність
- гласність
- захист конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів

Бюджетне фінансування,

132,5 млн грн

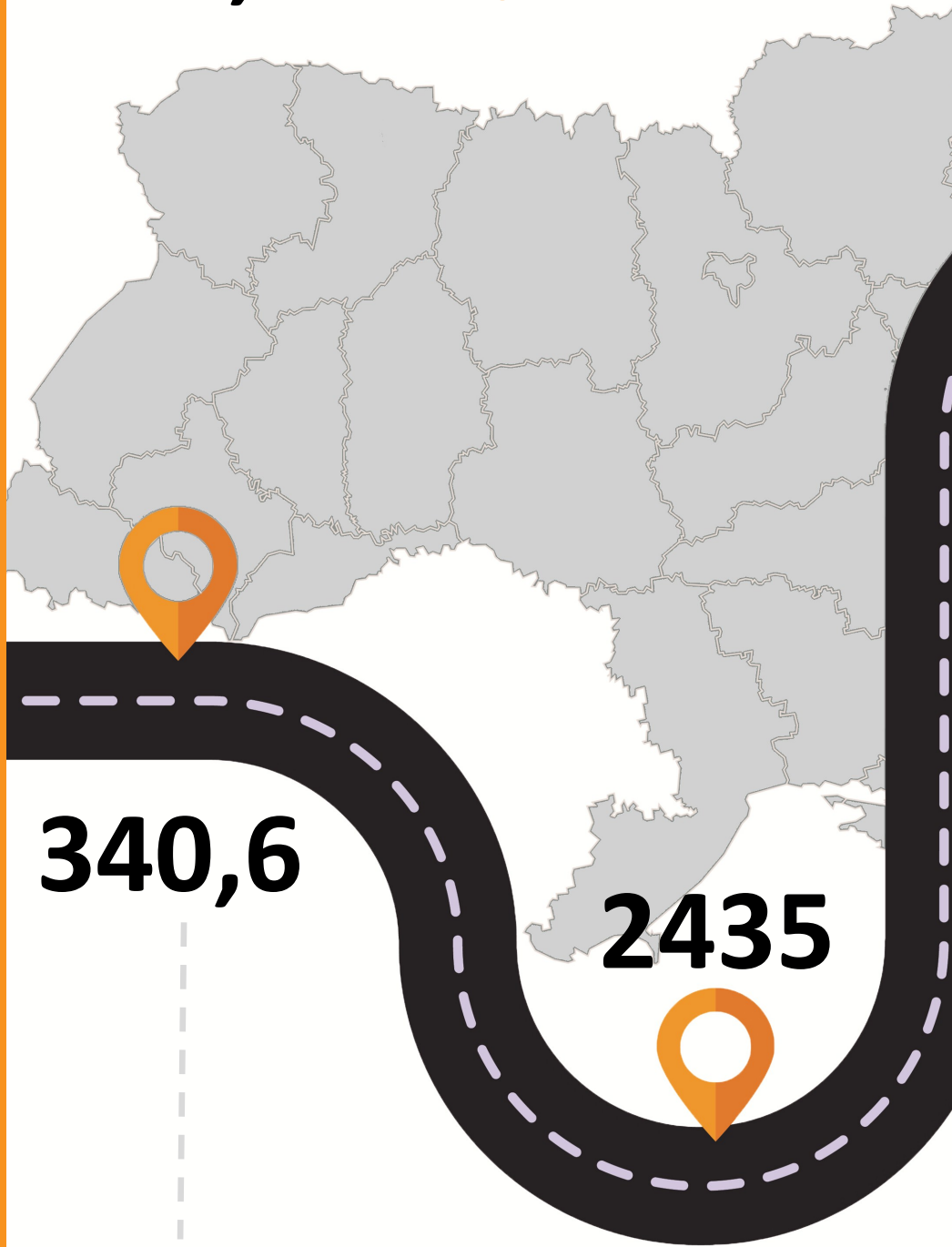
АМКУ

2017

за

один

погляд

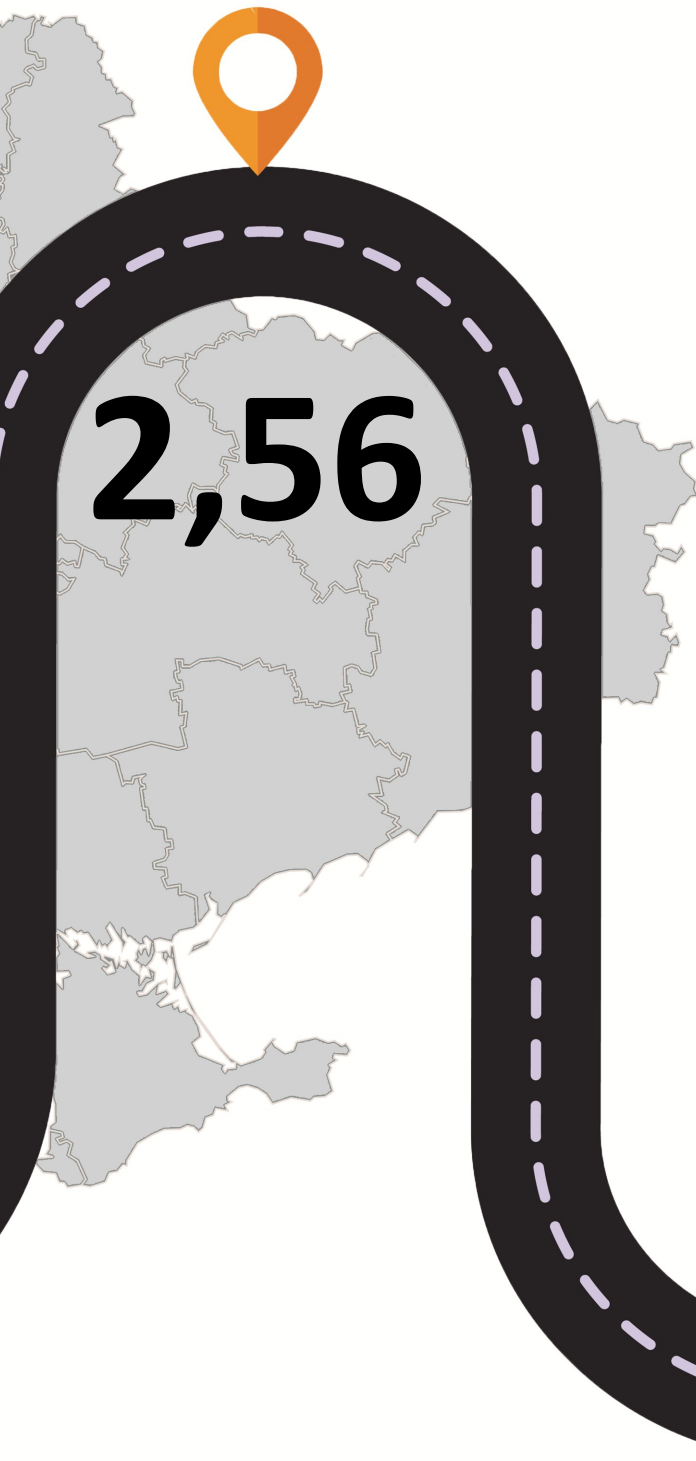

Сплачені
штрафи,
млн грн

Припинено
порушень, од.

Економічний ефект,
млрд грн

Надійшло скарг
щодо процедури
закупівель, од.

5706

Отримано повідомлень
щодо державної допомоги, од.

СТАН КОНКУРЕНЦІЇ

**В УКРАЇНІ В ЦІЛОМУ
ТА НА ОКРЕМИХ РИНКАХ**

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Економічний успіх держави, її конкурентоспроможність визначаються наявністю в ній конкурентоспроможних галузей і виробництв та їх якісним поєднанням з іншими економічними, соціальними та політичними факторами.

Індекс глобальної конкурентоспроможності (далі - ІГК) розроблений Всесвітнім економічним форумом (далі - ВЕФ) та розраховується щорічно з 1995 року (Україна увійшла в 1996).

ІГК надає оцінку економічного потенціалу зростання країн та показує їх у перспективі з урахуванням поточного рівня розвитку, надає оцінку сильних та слабких сторін економіки країни, та на яких сферах потрібно акцентувати увагу для процвітання економіки країни та покращення добробуту нації.

За підсумками ВЕФ 2017 – 2018 років, відповідно до Глобального індексу конкурен-

тоспроможності Україна посіла 81-ше місце із 137 можливих.

Динаміка основних груп показників **ІГК (2016-2017 рр. порівняно з 2017-2018 рр.)** наведена у таблиці нижче.

Порівняно зі значенням ІГК за **2016- 2017 рр.** найбільше позицій Україна втратила за складовими ефективності ринку праці (**-13 позицій, 86-те місце**) та рівнем інновацій (**-9 позицій, 61-ше місце**).

Незважаючи на певне покращення за такими позиціями, як інституційний розвиток (**+11 позицій, 118-те місце**), розвиток фінансового ринку (**+10 позицій, 120-те місце**) та макроекономічне середовище (**+7 позицій, 121-ше місце**), зазначене свідчить, що ситуація в них є найгіршою для України в цьому рейтингу.

Традиційно ситуація з інституційним розвитком України була визнана ключовою проблемою.

Деякі показники відповідної групи у **2017-2018 рр.** мають дуже низькі рейтинги: захист прав міноритарних власників (**129-те місце**), ефективність законодавчих органів у регуляторній сфері (**122-ге місце**), захист прав власності (**128-ме місце**), незалежність судової влади (**129-те місце**), марнотратство державних коштів (**113-те**), етична поведінка підприємств (**102-ге місце**), марнотратство суспільних фондів (**119-те місце**), фаворитизм у прийнятті рішень державних службовців (**111-те місце**), платежі та хабарі (**106-те місце**), довіра до правоохоронних органів (**101-ше місце**), організована зло-

	2016-2017	2017-2018
Індекс Глобальної Конкурентоспроможності	85	81
ОСНОВНІ ВИМОГИ (40%)	102↓	96↑
Інститути	129↑	118↑
Інфраструктура	75↓	78↓
Макроекономічне середовище	128↑	121↑
Охорона здоров'я та початкова освіта	54↓	53↑
ПІДСИЛЮВАЧІ ПРОДУКТИВНОСТІ (50%)	74↓	70↑
Вища освіта і професійна підготовка	33↑	35↓
Ефективність ринку товарів	108↓	101↑
Ефективність ринку праці	73↓	86↓
Розвиток фінансового ринку	130↓	120↑
Технологічна готовність	85↑	81↑
Обсяг ринку	47	47
ІННОВАЦІЇ ТА ФАКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ (10%)	73↓	77↓
Відповідність бізнесу сучасним вимогам	98↓	90↑
Інновації	52↑	61↓

Джерело: The Global Competitiveness Report 2017—2018

чинність (**113-те місце**), захист прав інтелектуальної власності (**119-те місце**).

Низькі позиції України в частині розвитку фінансових інститутів обумовлені, порівняно з іншими країнами, одним з найгірших станів у питанні надійності банків (**135-те місце**) та регулювання фондових бірж (**134-те місце**).

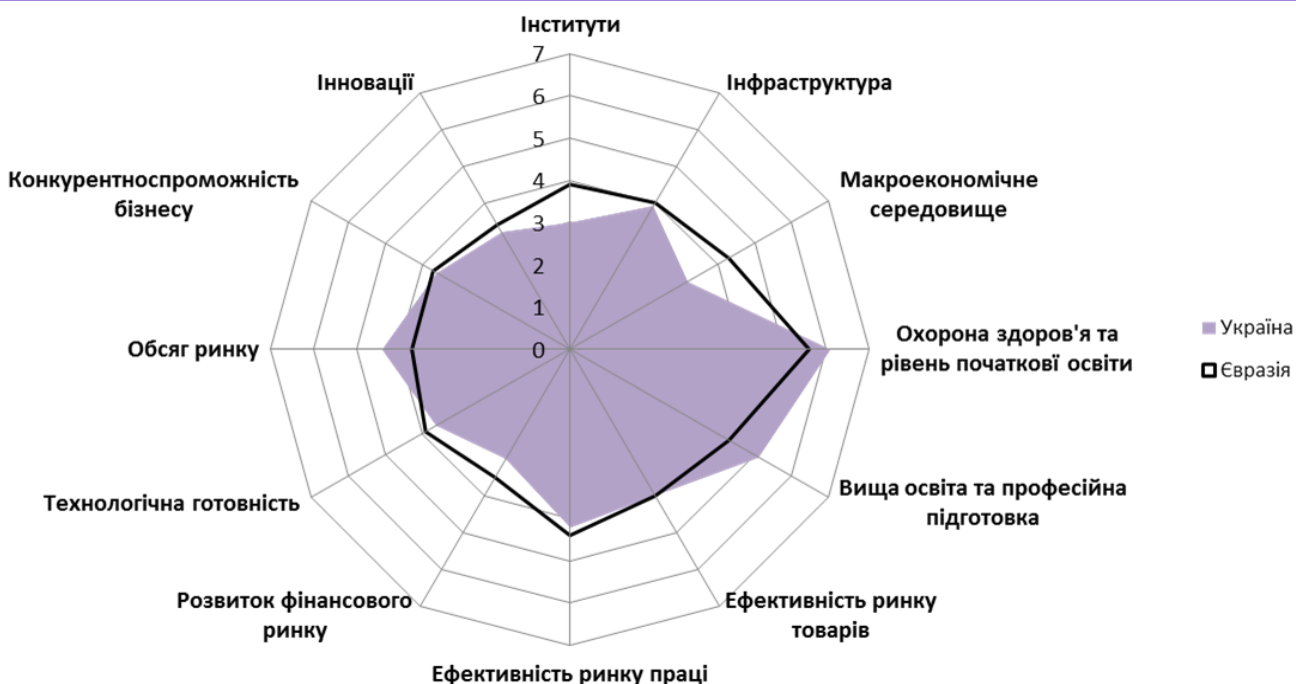
Показник макроекономічного середовища став найгіршим для України в рейтингу. Значною мірою це було обумовлене негативною оцінкою інфляційних процесів, за якими Україна опинилась на **129-му місці**.

У **2016** році рейтинг України за групою «Інновації» покращився до **52-го місця** проти **54-го** у **2015р.** Але, на жаль, у **2017 році** він втратив – **9 позицій** і опустився в рейтингу на **61-ше місце**. На позицію даного рейтингу вплинули такі його складові, зокрема: потенціал до інновацій (Україна втратила лише **2 позиції**:

51-ше місце проти **49-го** у **2016 р.**; кращий показник був у **2010 році (37-ме місце)**, державні закупівлі високотехнологічної продукції (**96-те місце** проти **82-го** у **2016 р.**, – **14 позицій**), взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розвитку (**73-те місце** проти **57-го** у **2016 р.** – **16 позицій**).

Згідно з оцінками експертів Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) Україна знаходиться на перехідній стадії від розвитку за рахунок факторних переваг до розвитку завдяки ефективності використання потенціалу. Інакше кажучи, вітчизняна економіка все ще функціонує переважно завдяки екстенсивному розвитку, що пояснюється пріоритетним значенням українських традиційних форм господарської діяльності (наприклад: агропромисловість, металургія), мізерними інвестиціями та слабкою державною підтримкою високотехнологічних галузей і тих, що створюють високу додану вартість.

Результат України в розрізі складових Індексу глобальної конкурентоспроможності 2017 - 2018 рр. (оцінка за шкалою від 1 - 7)

Євразія: Азербайджан, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизька Республіка, Молдова, Російська Федерація, Таджикистан

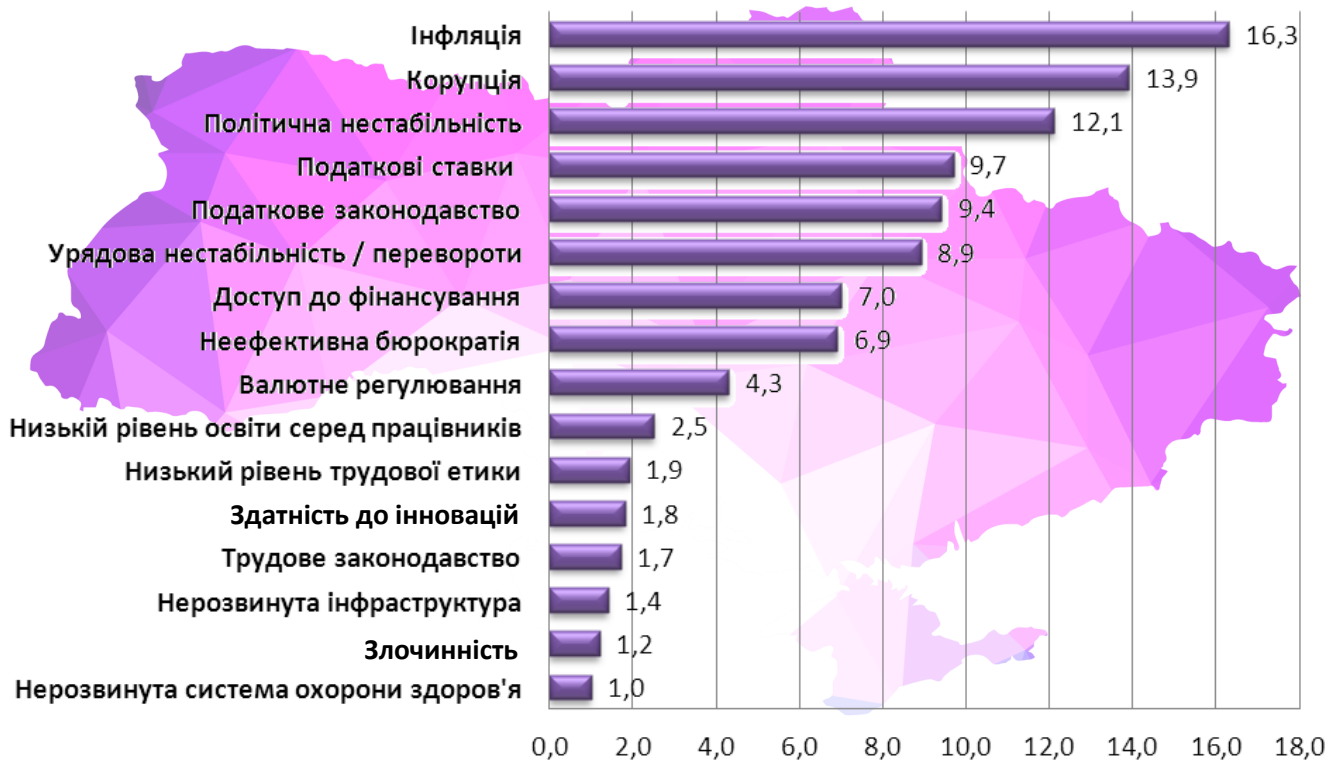
Джерело: The Global Competitiveness Report 2017—2018

За показником інтенсивності внутрішньої конкуренції Україна піднялася на 30 місць (з 108-го на 78-ме місце). Слід також відзначити зрушення щодо показника ефективності антимонопольної політики, за яким рейтинг був покращений на 12 місць (124-те місце замість 136-го місця).

Ключовим макроекономічним чинником підвищення конкурентоспроможності України має бути ефективна державна політика, спрямована на структурну перебудову економіки та формування такої нормативно-правової бази господарювання, яка забезпечувала б підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Кожного року ВЕФ шляхом опитування проводить дослідження щодо оцінки топ-менеджерами компаній факторів, які перешкоджають веденню бізнесу.

Фактори, які перешкождали веденню бізнесу в Україні у 2017 році (за результатами опитування українських підприємців)

Джерело: The Global Competitiveness Report 2017—2018

Отже, найбільш проблемні фактори для ведення бізнесу пов'язані з інфляційними очікуваннями, корупцією, державними інституціями та з оподаткуванням. Проте Україні вдалося зберегти такі конкурентні переваги, як освічене населення, здатність до інновацій, та відносно розвинуту інфраструктуру.

Перша трійка найбільш проблемних факторів абсолютно ідентична для компаній будь-якого розміру: великого, середнього або ж малого бізнесу. Спостерігається пряма залежність між розміром компаній та пріоритетністю для них факторів нестабільності державної політики

та податкової політики, у той час як у випадку корупції залежність зворотня: чим більша компанія, тим менше проблем у неї виникає через корупцію.

Наразі перед вітчизняним підприємництвом стоять такі важливі завдання, як розширення структури пропозицій на внутрішньому ринку товарів та послуг, створення ефективного конкурентного середовища, стимулювання інноваційного розвитку, відродження підприємницької ініціативи населення, створення додаткових робочих місць та підвищення гнучкості зайнятості, зміцнення регіональних економік.

Частка респондентів, що охарактеризували рівень конкуренції на галузевих ринках як високий, 2015 – 2017 рр.

Галузі промисловості України	Внутрішньоукраїнська конкуренція, %			Конкуренція з країнами СНД, зарубіжжя, %			Конкуренція з країнами далекого зарубіжжя, %		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
ГМК	44,4	42,9	33,3	87,5	100,0	66,7	55,6	50,0	33,3
Машинобудування	0,0	71,4	22,2	66,7	85,7	22,2	33,3	42,9	85,7
Транспорт	44,2	30,8	36,4	50,0	55,2	0,0	18,0	13,3	33,3
ПЕК	17,9	20,0	27,8	31,3	42,1	0,0	12,5	5,3	0,0
Будівництво	60,9	47,8	41,7	63,2	73,7	11,1	11,1	6,3	11,1
Торгівля	53,7	50,9	61,0	87,3	75,6	11,1	25,5	16,7	16,0
Інформація та телекомунікації	36,8	30,0	30,0	64,3	40,0	11,8	33,3	10,0	11,8
Фінансова та страхова діяльність	63,6	54,8	72,7	83,3	87,5	50,0	22,2	26,1	42,9
АПК	56,1	58,7	47,8	89,8	90,0	21,1	24,1	31,4	22,0
Виробнича промисловість	44,6	44,0	58,5	84,3	86,8	30,1	17,4	17,7	25,9

За даними опитування, проведеного **Центром комплексних досліджень АМКУ в 2017 році**, суб'єктами господарювання відзначено деяке зниження інтенсивності конкуренції на внутрішньому ринку у сфері машинобудування, будівництва, АПК і ГМК. Також інтенсивність конкуренції зменшилась в усіх сферах з країнами СНД та у сфері ГМК, ПЕК і АПК з країнами далекого зарубіжжя. У сегменті конкуренції з країнами СНД у **2017 р.** порівняно з попереднім роком суттєві зміни відбулись у секторах АПК (де частка респондентів, які оцінили інтенсивність конкуренції як високу, зменшилась на **68,9%**); торгівлі (на **64,51%**); машинобудуванні (на **63,51%**); будівництві (на **62,58%**); гірничо-металургійному комплексі (**33,3%**).

Слід зазначити, що ніхто з респондентів не оцінив для секторів транспорту та АПК інтенсивність конкуренції як високу. У **2017 році** порівняно з **2016 роком** частка респондентів, які оцінили інтенсивність конкуренції як високу у сегменті конкуренції з країнами далекого зарубіжжя, зросла на **42,84%** у машинобудуванні; на **19,97%** у секторі транспорту; на **16,81%** у фінансовому та страховому секторах; на **8,16%** у виробничій промисловості. Позитивна динаміка для зазначених секторів спостерігається протягом трьох останніх років. Також лише у секторі АПК ніхто з респондентів не оцінив інтенсивність конкуренції з країнами далекого зарубіжжя як високу.

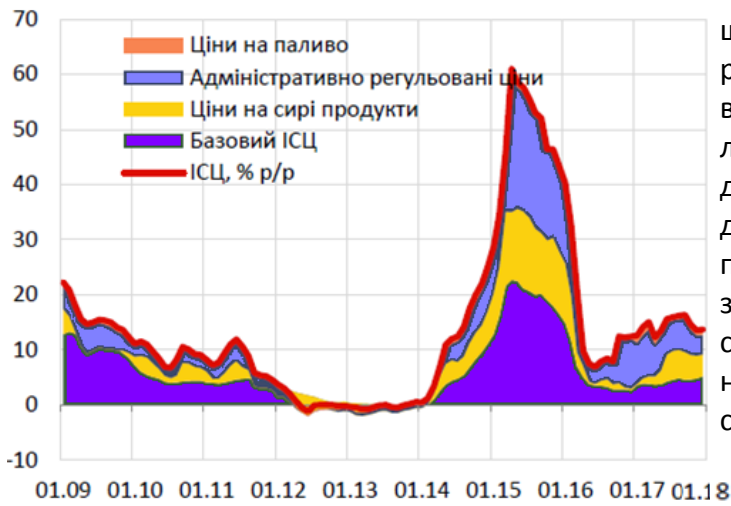
Зміни цін, % (до грудня попереднього року)

Рік	Місяць	Споживчі ціни (%)	Ціни виробників промислової продукції (%)
2016	січень	0,9	-1,1
	лютий	0,5	0,4
	березень	1,5	4,4
	квітень	5,1	8,2
	травень	5,2	13,9
	червень	4,9	13,9
	липень	4,8	18,8
	серпень	4,5	19,0
	вересень	6,4	22,1
	жовтень	9,4	28,7
	листопад	11,4	31,5
	грудень	12,4	35,7
2017	січень	1,1	-0,3
	лютий	2,1	2,8
	березень	3,9	6,4
	квітень	4,9	8,1
	травень	6,2	6,7
	червень	6,1	6,1
	липень	8,0	8,2
	серпень	8,1	8,4
	вересень	10,2	12,6
	жовтень	10,1	14,6
	листопад	11,5	16,5
	грудень	12,5	13,7

— Споживчі ціни
— Ціни виробників промислової продукції

У 2017 році відчутно прискорилося зростання вартості послуг, що входять до базової інфляції (до 14,6% р/р). Зокрема, найбільший внесок у зростання вартості ринкових послуг мали послуги закладів швидкого харчування, вищої освіти, утримання прибудинкових територій. Прискорення зростання вартості таких послуг відбулося внаслідок підвищення виробничих витрат та пожвавлення споживчого попиту, у тому числі через підвищення мінімальної заробітної плати та пенсійних виплат. За оцінками НБУ, вплив підвищення соціальних стандартів на

Знески компонентів до річної зміни ІСЦ, в. п.

інфляцію у 2017 році проявився передусім через канал підвищення собівартості виробництва, зокрема внесок від двократного підвищення мінімальної заробітної плати оцінений на рівні близько 2 в. п. у річний показник інфляції.

Також прискорилося зростання цін на продукти харчування з високим ступенем обробки (до 13,0% р/р), що відображало вторинні ефекти від підвищення цін на відповідні сирі продукти, а також значні обсяги експорту окремих продуктів харчування.

Водночас темпи зростання цін на непродовольчі товари, що переважно імпортуються, були нижчими, ніж у минулому році (3,3% р/р порівняно з 4,8% р/р). Це відбулося завдяки сприятливій ситуації на валютному ринку протягом більшої частини року та стриманій інфляції в країнах - експортерах. Зокрема суттєво уповільнилося зростання цін на одяг та взуття (до 0,9% р/р), оскільки більшість продавців здійснюють закупівлю товару за декілька місяців до початку сезону.

Однак через послаблення гривні відносно іноземних валют у жовтні-грудні незначно прискорилося зростання цін на окремі непродовольчі товари (насамперед на лікарські засоби, медичні товари, побутову техніку тощо).

З початку 2017 року інфляційні очікування усіх груп респондентів поступово знижувалися. Однак з вересня 2017 року вони почали погіршуватися під впливом ситуації на валютному ринку, високих поточних показників зростання

цін та оголошення урядом планів щодо підвищення соціальних стандартів. Зокрема, згідно з результатами опитувань щодо ділових очікувань у 2017 року, на думку підприємств, посилювався вплив курсу гривні до іноземних валют, доходів населення та соціальних видатків бюджету на зростання споживчих цін. Відповідно підвищилася частка підприємств, які очікують зростання цін на свою продукцію/послуги в наступному році, у тому числі внаслідок посилення впливу факторів «вартість трудових ресурсів», «ціни на енергоносії» та «курс гривні до іноземних валют».

Небазова інфляція

Небазова інфляція прискорилося до 19,4% р/р (17,5% р/р у 2016 році). Насамперед показники 2017 року пояснюються високими темпами зростання цін на сирі продукти та паливо на відміну від 2016 року, коли основний внесок у небазову інфляцію зробили адміністративно регульовані ціни.

У 2017 році суттєво прискорилося порівняно з попереднім роком зростання цін на сирі продовольчі товари (до 23,5% р/р). Це було зумовлено переважно впливом факторів з боку пропозиції, також мала вплив поступова активізація споживчого попиту на продовольчі товари внаслідок підвищення доходів домогосподарств.

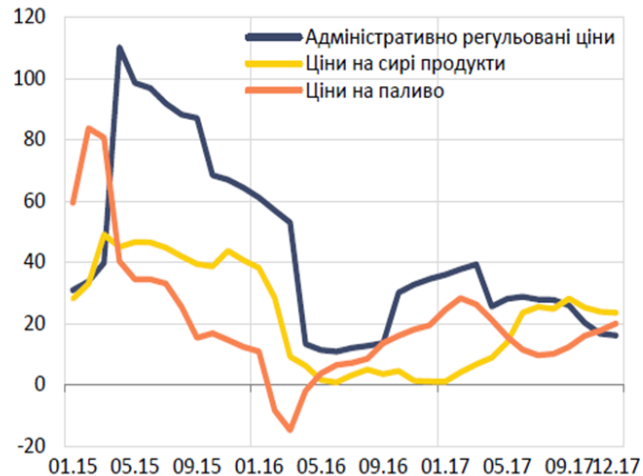
Зокрема, високими темпами зростали ціни на сире м'ясо та молоко (відповідно на 30,3% р/р та 23,1% р/р), а також відновилося зростання цін на яйця (на 21,2% р/р). Така динаміка відображала суттєво вищі світові ціни на відповідні продукти та високий зовнішній попит, а також обмежену внутрішню пропозицію цих товарів на тлі зменшення поголів'я (крім птиці) та нестабільної епізоотичної ситуації. Відповідно з урахуванням обсягу експорту власного виробництва практично усіх продуктів тваринництва не вистачає для задоволення внутрішнього попиту.

Крім того, у 2017 році відновилося зростання цін на овочі та фрукти (відповідно на 24,7% р/р та 34,5% р/р), що зумовлено низкою причин. По-перше, несприятливі погодні умови у першій половині року зумовили скорочення

пропозиції окремих овочів та фруктів. Наприклад, ціни на ягоди та яблука, окремі овочі борщового набору (моркву та буряк) зросли майже в 1,5 разу. По-друге, у 2017 році вичерпалася дія факторів пропозиції, що стримували зростання цін на окремі овочі та фрукти у 2016 році. Зокрема, унаслідок відміни торговельних обмежень з

трат, у тому числі на оплату праці та сировину. Зростання собівартості зумовило також підвищення вартості поштових послуг та послуг пасажирського транспорту, зокрема суттєво зросли тарифи на проїзд у міському транспорті та збільшилася вартість додаткових послуг залізничного транспорту.

Основні компоненти небазового ІСЦ, % річна зміна

Джерело: ДССУ; розрахунки НБУ.

боку РФ для турецьких товарів скоротилася їх пропозиція на українському ринку.

Натомість тривало зниження цін на цукор (на 7,4% р/р) на тлі низьких світових цін та значної пропозиції на внутрішньому ринку, а гарний урожай продовжував зумовлювати зниження цін на гречану крупу (на 28,9% р/р).

Зростання цін і тарифів, що регулюються адміністративно, очікувано уповільнилося (до 16,1% р/р). Це відбулося в тому числі завдяки сприятливій базі порівняння – у 2017 році на відміну від 2016 року підвищення тарифів на послуги ЖКГ відбувалося значно нижчими темпами. Через високу базу порівняння також суттєво уповільнилося зростання цін на алкогольні напої (до 11,7% р/р) – у 2016 році підвищення мінімальних цін на ці товари урядом було значно вищим, ніж у 2017 році. Натомість через підвищення акцизів та проблеми з дистрибуцією навесні 2017 року прискорилося зростання цін на тютюнові вироби (до 36,3% р/р).

Також збільшилися темпи зростання цін на хліб (до 20,1% р/р) унаслідок зростання ви-

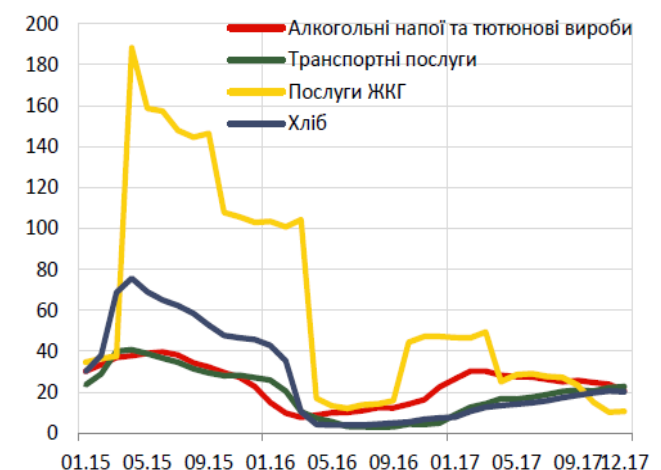
темпи зростання цін на паливо у 2017 році були такими ж високими (20,0% р/р), як і в попередньому році, внаслідок підвищення цін на нафту та послаблення гривні до євро (акцизи на паливо встановлено в євро). Водночас уповільнилося зростання цін на скраплений газ (до 3,5% р/р) завдяки диверсифікації поставок наприкінці року.

Індекс цін виробників

Темпи зростання індексу цін виробників у річному вимірі суттєво знизилися (до 16,5% р/р порівняно з 35,7% р/р у 2016 році). Так, під впливом тенденцій на зовнішніх ринках у 2017 році суттєво знизилися річні темпи зростання цін у добувній промисловості.

Зокрема, зменшення темпів зростання світових цін на нафту сприяло уповільненню зростання у добуванні сирової нафти та природного газу (до 16,1% р/р), а нижчі світові ціни на залізну руду позначилися на уповільненні зростання цін у добуванні металевих руд (до 29,3% р/р). Водночас унаслідок зростання зовнішніх цін від-

Компоненти адміністративно регульованих цін і тарифів, % річна зміна

Джерело: ДССУ.

булося прискорення зростання цін у добуванні кам'яного вугілля (до 47,8% р/р).

Цінові тенденції в добувній промисловості позначилися на динаміці цін у наступних ланках виробничого процесу. Зокрема, знизилися темпи зростання цін у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення (до 43,0% р/р) та в металургійному виробництві (до 26,9% р/р).

Темпи зростання цін у харчовій промисловості у 2017 році (12,5% р/р) були нижчими, ніж у попередньому році, хоча цього року суттєво посилюється ціновий тиск з боку пропозиції окремих видів сільськогосподарської продукції. Так, індекс цін реалізації продукції сільського господарства у 2017 році зріс до 12,8% р/р у листопаді (з 6,0% р/р у листопаді 2016 року). Передусім високими темпами зростали ціни на продукцію тваринництва – у грудні ціни у виробництві молочних продуктів зросли на 18,3% р/р, а у виробництві м'яса та м'ясних продуктів – на 29,0% р/р.

Також прискорилося зростання цін у виробництві хліба та борошняних виробів (до 17,5% р/р) на тлі підвищення собівартості. Водночас уповільнення зростання цін у харчовій промисловості порівняно з 2016 роком відбулося за рахунок зниження цін у виробництві цукру (на 8,1% р/р) в умовах значного врожаю цукрових буряків та зниження світових цін на цукор, а також уповільнення зростання цін у виробництві напоїв (до 15,8% р/р).

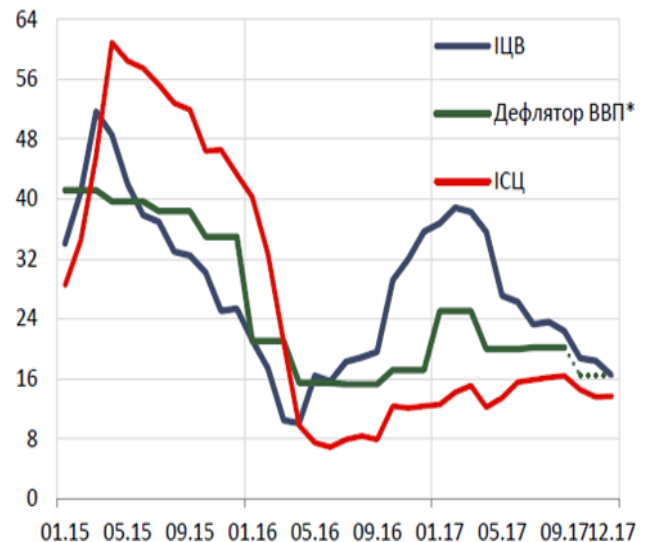
Суттєво **уповільнилося зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (до 4,0% р/р)**. Це насамперед пояснюється збільшенням частки порівняно дешевшої атомної генерації у виробництві електроенергії.

Крім того, низькі темпи зростання цін на електроенергію для промислових виробників пов'язані з поетапною ліквідацією перехресного субсидіювання та поступовим вирівнюванням цін на електроенергію для населення та інших споживачів. Додатковим чинником та-

кож було зниження середньої ціни електроенергії, яку виробляють на ГЕС, завдяки вищим, ніж у попередньому році, показникам водності річок та припливу до водосховищ.

Водночас високими темпами зростали ціни у хімічній промисловості (до 21,9% р/р)

Показники внутрішньої інфляції, % річна зміна

* Дані за IV квартал 2017 року – за оцінками НБУ.

Джерело: ДССУ.

після зниження у 2016 році насамперед за рахунок цін на добрива в умовах зростання світових цін, високого попиту з боку аграріїв та відновлення антидемпінгових мит на азотні добрива з РФ.

На тлі високого інвестиційного попиту тривало прискорення зростання цін у машинобудуванні (до 16,2% р/р).

Разом з тим збільшення темпів зростання цін у виробництві електричного устаткування (до 21,2% р/р) може бути пов'язано з високим зовнішнім попитом на графітові електроди.

Зростання цін у різних видах економічної активності в цілому мало відносно незначний вплив на ціни споживачів. Загалом, за оцінками НБУ, лише динаміка цін у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів має тісний взаємозв'язок з компонентом ІСЦ «продукти харчування та безалкогольні напої».

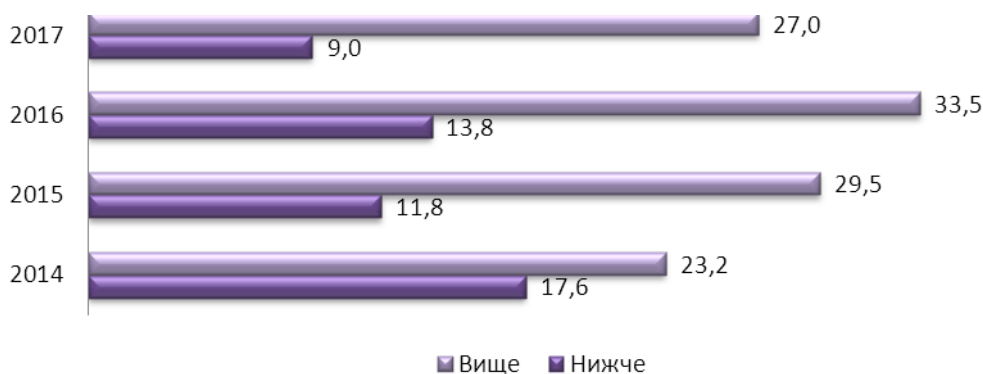
Динаміка підприємницьких оцінок порівняльного впливу чинників зовнішньої і внутрішньої конкуренції на діяльність вітчизняних підприємств, 2008 – 2017 рр., дані у %

У галузевому розрізі високий рівень внутрішньої конкуренції відзначили 72,7% підприємств фінансової та страхової діяльності; 61% суб'єктів господарювання у сфері торгівлі; 58,5% підприємств виробничої промисловості; 47,8% – агропромислового комплексу; 41,7% підприємств будівничої діяльності. Як бачимо, висококонкурентними є ринки фінансових та страхових послуг, торгівлі, підприємств виробництва това-

рів, сільськогосподарської продукції, будівельних робіт. З боку підприємств країн далекого зарубіжжя найвищий рівень конкуренції був притаманний підприємствам машинобудування (85,7% підприємств галузі оцінили рівень конкуренції з боку зарубіжних компаній як високий), фінансової та страхової діяльності (42,9%), ГМК та транспорту (33,3%).

Тенденції зміни оцінок суб'єктами господарювання якісних характеристик імпоротної продукції порівняно з продукцією власного виробництва, 2014 – 2017 рр., дані у %

Слід зазначити, що 64% респондентів розцінили якість вітчизняної та імпоротної продукції як приблизно однакову. У 2017 році частка респондентів, які зазнавали конкуренції відносно постачальників імпортованих товарів, знизилася на 6,5% порівняно з 2016 р. та на 2,5% порівняно з 2015 р.

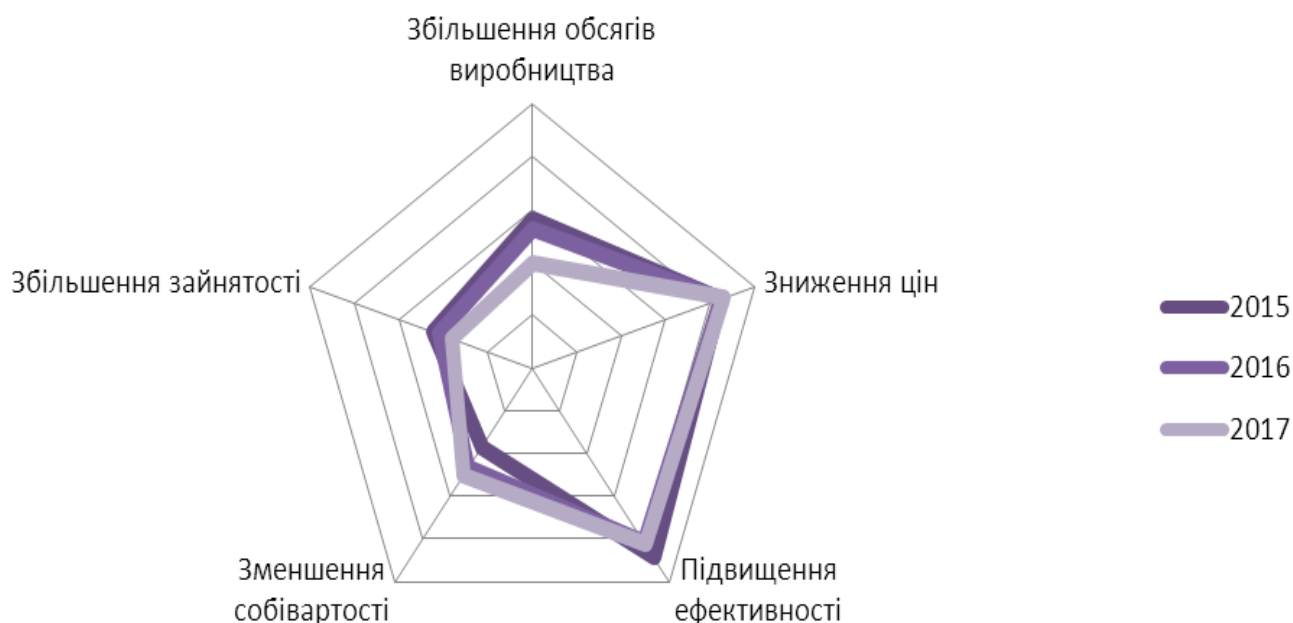
Аналізуючи тенденції зміни оцінок суб'єктами господарювання характеристик імпоротної продукції порівняно з продукцією власного виробництва, можемо простежити деяке зростан-

ня оцінок якісних характеристик імпоротної продукції за останній рік.

За оцінками респондентів, обсяг реалізації вітчизняної продукції переважає над обсягом конкуруючого імпорту протягом усього періоду спостережень, проте у 2016 р. таке переважання підвищилось порівняно з показниками попереднього року на 7%. У той же час, результати опитування суб'єктів господарювання, проведеного у 2017 р., свідчать, що посилюються позиції імпоротної продукції.

Вплив інтенсивності конкуренції на українські підприємства, 2015 – 2017 рр., дані у %

Вплив стану конкуренції в поточному році на економічний розвиток країни в цілому можна охарактеризувати як сприятливий. Так, зокрема, близько 41% підприємств під тиском конкуренції змушені були підвищити ефективність своєї роботи (що відповідає рівню 2016 року), 43% – намагаючись втриматися на ринку протягом року, знижували ціни на власну продукцію (порівняно з 2016 роком таких підприємств стало більше всього лише на 1 в.п.).

Також практично 19% підприємств відзначили, що їм не вдалося уникнути зростання собівартості виробництва продукції під дією макроекономічних чинників (нестабільність політичної та економічної ситуації в країні, руйнування усталених торгових зв'язків, інфляційні

процеси та відповідне підвищення цін поставальниками сировини та матеріалів тощо).

Негативним був вплив інтенсивності конкуренції на обсяги випуску продукції українськими виробниками: частка підприємств, що скоротили виробництво власної продукції у 2017 році, на 15 в.п. перевищила частку підприємств, що, навпаки, наростили обсяги виробництва.

Втім, тенденція до поступового згортання обсягів виробництва зберігається протягом останніх трьох років, чому сприяло стрімке скорочення платоспроможного попиту населення у період з 2014 по 2015 роки, проте за рік спостерігається підвищення індексу споживчих настроїв, в жовтні він був найвищим за весь період з початку 2015 року.

Рейтинг значущості окремих чинників посилення інтенсивності конкуренції в економіці України, 2017 р., дані у %

Результати опитування респондентів показали, що у поточному році домінуючий вплив на інтенсивність внутрішньої конкуренції чинило проникнення на основні ринки збуту підприємства, тобто відкритість галузевих ринків до можливості входження нових гравців (23% від загального впливу порівняно з 12% у 2016 р.).

Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики було запропоновано суб'єктам господарювання у довільній

формі описати головні проблеми, з якими вони стикаються на ринках збуту основної продукції свого підприємства.

За результатами узагальнення відповідей респондентів, що відповіли на поставлене питання, 10% суб'єктів господарювання не відчували наявності істотних проблем у своїй діяльності.

Підприємницькі оцінки інтенсивності конкуренції за минулі роки істотно не змінилися та наразі характеризуються:

- скороченням загальної кількості респондентів, що відчують конкуренцію з боку вітчизняних підприємств;
- наявністю відчутних структурних зрушень у розподілі конкурентного середовища;
- уповільненням розвитку інфляційних процесів;
- поступовим відновленням економічної активності;
- посиленням загострення міжфірмової боротьби за споживача;
- поживавленням внутрішньої конкуренції.

Результати оцінювання суб'єктами господарювання інтенсивності конкуренції, як в цілому в економіці України, так і на окремих галузевих ринках, загалом узгоджуються із загальними тенденціями економічного розвитку

Хоча економічна ситуація в країні й залишається складною, а посткризова стабілізація відбувається надто повільними темпами, проте у 2015 – 2017 рр. з'явилися перші ознаки відновлення економічної активності на внутрішніх ринках України.

Скорочення внутрішнього платоспроможного попиту через зниження реальних доходів населення в попередні роки стало додатковим стимулом для інтенсифікації конкурентної боротьби між вітчизняними виробниками, яким вдалося втриматися на ринку в період кризи 2014 року. Складні умови ведення бізнесу, обумовлені розривом торговельних відносин з партнерами, зростанням собівартості виробництва через девальваційні процеси тощо, залишаються стримуючими факторами для нарощування конкурентних переваг.

Це нерідко підштовхує підприємців до нечесних методів ведення конкурентної боротьби. Відповідно в такі періоди посткризового відновлення економіки зростає роль Антимонопольного комітету України як гаранта захисту добросовісної конкуренції.

НИЖНИК МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Перший заступник Голови Антимонопольного комітету України
— державний уповноважений

«Основна увага АМКУ на ринках електричної енергії зосереджена на майбутньому функціонування ринку, а саме на розробці якісного вторинного законодавства, його відповідності правилам Третього енергетичного пакета Європейського союзу. Адже ефективна злагоджена робота ринку електроенергії з дотриманням принципів конкуренції матиме вплив на кожного споживача, що в достроковій перспективі має призвести до зниження тарифів»

У 2017 році (13.04.2017) було прийнято ЗУ України «Про ринок електричної енергії» та розпочато трансформацію вітчизняного ринку електричної енергії.

Приєднавшись до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, Україна взяла на себе зобов'язання застосовувати правила Третього енергетичного пакета ЄС, впровадження якого передбачає Закон України «Про ринок електричної енергії», що був прийнятий Верховною Радою України 13 квітня 2017 року та підписаний Президентом України.

Це системний закон по суті є реформою

ринку електричної енергії України, який дасть можливість розвивати конкуренцію на ринках електричної енергії та на суміжних ринках, а також - залучити інвестиції в цю галузь.

Наявна модель оптового ринку електричної енергії, яка організована за схемою «єдиного покупця» є недосконалою та призводить до штучної монополізації.

При цьому потенціал розвитку конкурентних відносин у сфері генерації та постачання електроенергії є досить значним, але не реалізованим.

Імплементация Третього енергетичного

РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

пакета ЄС позитивно вплине на розвиток конкуренції на ринках електричної енергії України, а саме надасть можливість:

споживачу вільно обирати постачальника електроенергії;

учасникам ринку вільно обирати між комбінацією довго-, середньо- та короткострокових договорів та купівлею електричної енергії на балансуючому ринку.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА: РЕФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТРЕТЬОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПАКЕТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:

Лібералізація ринку надасть право промисловим підприємствам укладати прямі договори з виробниками на поставку необхідних обсягів електроенергії за договірними цінами, а виробникам дозволить продавати електроенергію як за прямими договорами, так і через біржу.

АМКУ активно долучався до доопрацювання проекту Закону України «Про ринок електричної енергії» № 4493, зокрема, шляхом участі в робочих групах при Комітеті ПЕК ВРУ та надання своїх зауважень та пропозицій.

Однак до остаточного переходу на нову модель ринку необхідно пройти ще довгий шлях, це й розробка вторинного законодавства, й анбандлінг суб'єктів природних монополій та ін.

На 2017 рік припала значна частина робо-

ти з розробки вторинного законодавства та закладення основ для функціонування майбутніх ринків.

Відповідно до статті 2 Законопроекту, правила ринку, правила ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, кодекси системи передачі та систем розподілу, кодекс комерційного обліку, правила роздрібного ринку та інші нормативно-правові акти, які можуть вплинути на конкуренцію, підлягають погодженню з Анти-монопольним комітетом України.

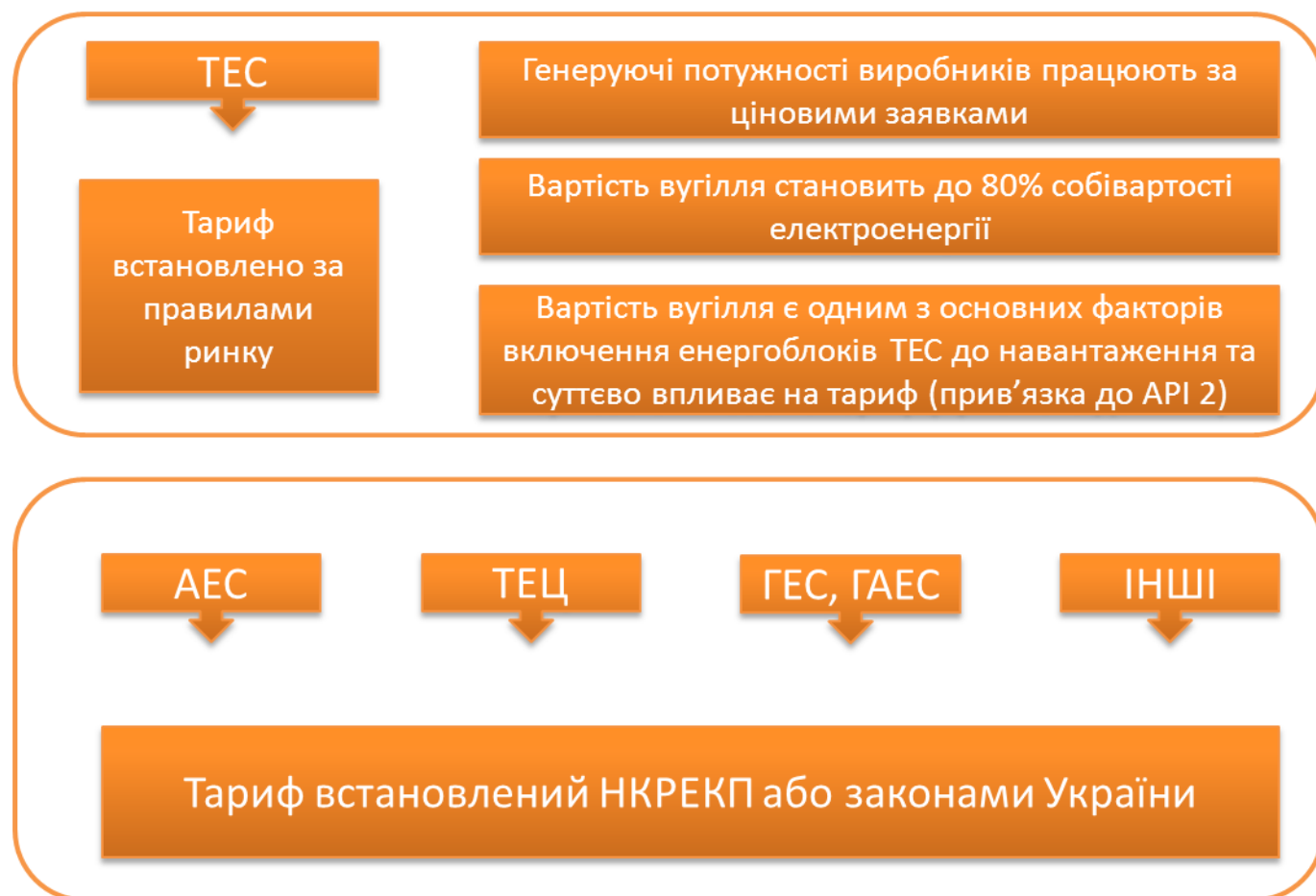
Враховуючи, що ринки електричної енергії є високонцентрованими, однією з основних задач АМКУ є участь у створенні таких правил гри, які б унеможливили вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції в новій моделі функціонування ринку.

СТРУКТУРА РИНКІВ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ У 2017 РОЦІ:

Ринок генерації – загальнодержавний ринок електричної енергії, яку купує ДП «Енергоринок» з метою здійснення діяльності з оптового постачання електричної енергії. Генеруючі потужності України складаються з атомних, теплоелектроцентралі та гідроелектростанцій, а також електростанцій, які під час генерації електричної енергії викори-

СХЕМА ТАРИФОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ГЕНЕРАЦІЇ:

стовують відновлювальні джерела енергії (сонячні станції, вітряні станції та станції, які працюють на біопаливі).

Вся вироблена та імпортована електрична енергія закуповується єдиним оптовим покупцем та відповідно єдиним оптовим продавцем ДП «Енергоринок».

Частки ринку основних продавців (у натуральному вимірі у 2017 році): 56,46% ДП «НАЕК» Енергоатом», 28,49% — ГК ТЕС, 7,04% — ГЕС, крім таких, що працюють за «зеленим тарифом». Основний покупець — ДП «Енергоринок» (частка 100%).

Ринок оптового продажу — загальнодержавний ринок електричної енергії, яку продає ДП «Енергоринок» з метою здійснення діяльності з оптового постачання електричної енергії. Основний продавець — ДП «Енергоринок» (частка 100%). Основні покупки: 89,85% — постачальники електричної енергії за регульованим тарифом, 10,15% — постачальники за нерегульованим тарифом.

Ринок передачі — загальнодержавний ринок послуг з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, включно із централізованим диспетчерським управлінням об'єднаною енергосистемою України та наданням допоміжних засобів, які купує ДП «Енергоринок» з метою здійснення діяльності з оптового постачання електричної енергії. Основний покупець — ДП «Енергоринок» (частка 100%). Основний продавець — ДП «НЕК «Укренерго» (частка 100%).

РЕГІОНАЛЬНІ РИНКИ:

Регіональні ринки розподілу (передачі) електричної енергії місцевими (локальними) електромережами: товар — послуги з розподілу електричної енергії локальними електромережами. Основні покупки — фізичні та юридичні особи, електроустановки яких приєднані до місцевих локальних електромереж. Основні продавці — суб'єкти господарювання, що мають право на здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії локальними електромережами (обленерго з частками 100% на кожному з відповідних регіональних ринків).

Регіональні ринки приєднання до місцевих (локальних) електромереж: товар — послуги з приєднання до локальних електромереж. Основні покупки — фізичні та юридичні особи, які мають намір приєднати електроустановки до локальних електромереж та/або змінити їх потужність. Основні продавці — суб'єкти господарювання, що мають право на здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії локальними електромережами (обленерго з частками 100% на кожному з відповідних регіональних ринків).

Регіональні ринки постачання електричної енергії: основні покупки — фізичні та юридичні особи, електроустановки яких приєднані до локальних електромереж. Основні продавці — суб'єкти господарювання, що мають право на здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом або постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом (частка обленерго становить більше 80% на кожному з відповідних регіональних ринків).

СТАН КОНКУРЕНЦІЇ НА ОПТОВИХ ТА РОЗДРІБНИХ РИНКАХ:

Господарська діяльність з виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу провадиться на ринку електричної енергії за умови отримання відповідної ліцензії. Загалом на ринку електричної енергії здійснюють діяльність близько 600 суб'єктів господарювання. З урахуванням особливостей роботи енергосистеми та фізико-технічних характеристик товару «електрична енергія» величина пропозиції електричної енергії (виробництва електричної енергії) залежить від величини попиту (споживання). При цьому величина попиту постійно змінюється залежно від години доби (ранні і вечірні максимуми та нічні провали) та пори року (довжина світового дня, опалювальний сезон тощо).

При діючій моделі ринку діяльність суб'єктів господарювання з передачі та розподілу електричної енергії міждержавними, магістральними та місцевими (локальними) електричними мережами, відповідно до Закону України «Про природні монополії», знаходиться у стані природної монополії.

Ринок генерації електричної енергії, з урахуванням Правил Оптового ринку електричної енергії України, є умовно конкурентним.

Ресурсне наповнення добових графіків виробництва/споживання електроенергії в ОЕС України відбувається за рахунок атомних електростанцій, відновлюваної енергетики, теплоелектроцентралей, теплоелектростанцій та гідроелектростанцій.

За результатами опрацювання інформації, наведеної у ліцензійних реєстрах НКРЕКП, встановлено, що протягом 2013 – 2017 років кількість суб'єктів господарювання, які виробляють та продають електричну енергію в Оптовий ринок, збільшилась на 79 суб'єктів господарювання зі 148 у 2013 році - до 227 у 2017 році.

В діючій моделі ринку купівля всієї електричної енергії, виробленої на електростанціях, потужність чи обсяг відпуску яких перевищують граничні показники, та весь її оптовий продаж здійснюються на оптовому ринку електричної енергії України.

Виробники, які продають електричну енергію до ОРЕ України, поділяються на виробників, які працюють за ціновими заявками, та вироб-

ників, які не працюють за ціновими заявками.

Включення генеруючих потужностей виробників, які не працюють за ціновими заявками, до графіка навантаження (виробництва електроенергії) здійснюється за Правилами ОРЕ без урахування величин самих тарифів.

Включення генеруючих потужностей виробників, які працюють за ціновими заявками, відбувається шляхом впорядкування блоків від найдешевшого блоку до найдорожчого. Якщо енергоблок не пройшов вказаний відбір, ДП «Енергоринок» не купує в нього електроенергію.

До основних виробників електричної енергії відносяться ДП «НАЕК «Енергоатом», генеруючі компанії Групи ДТЕК, ПАТ «Укргідроенерго», ПАТ «Центренерго» та ПАТ «Донбасенерго», у яких загальна встановлена потужність генеруючого обладнання становить понад 90% загальної потужності, встановленої у виробників електричної енергії, та які разом виробляють понад 90% електричної енергії від загальнодержавного обсягу виробництва.

На ринку постачання електричної енергії побутовим споживачам, здійснюють діяльність тільки постачальники електричної енергії за регульованим тарифом.

На роздрібному ринку постачання електричної енергії не побутовим споживачам здійснюють діяльність дві категорії постачальників: постачальники за регульованим тарифом та постачальники за нерегульованим тарифом.

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії постачальники електричної енергії за регульованим тарифом здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії виключно на закріпленій території, тобто такими постачальниками є місцеві обленерго. Постачальники електричної енергії за нерегульованим тарифом мають право здійснювати господарську діяльність на всій території України.

Відповідно до наведених умов здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії, роздрібний ринок постачання електричної енергії не побутовим споживачам є потенційно конкурентним.

За результатами аналізу документів та ма-

КІЛЬКІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ЗА ВИДАМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ В 2017:

388	• Виробництво електричної енергії
1	• Оптове постачання електричної енергії
1	• Передача електричної енергії магістральними та міждержавними електромережами
40	• Передача електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами
37	• Постачання електричної енергії за регульованим тарифом
168	• Постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом

теріалів, отриманих Комітетом під час проведення планових перевірок електропередавальних підприємств на предмет дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, було встановлено, що на загальнодержавному ринку постачання електричної енергії не побутовим споживачам частка постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом у 2016 році – становила 11,75% та у 2017 році – 10,15% загального обсягу постачання.

Враховуючи зазначене, НКРЕКП, на підставі пункту 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», АМКУ запропонував вжити заходів, щодо надання можливості для постачальників за нерегульованим

тарифом безперешкодного здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії, зокрема, передбачивши можливість отримання ліцензії на постачання електричної енергії в терміни, що були б достатніми для продовження дії договорів з ДП «Енергоринок» та закупівлі електричної енергії на ОРЕ.

Розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж відбувається на електронних аукціонах щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України для здійснення експортних та/або імпорتنних операцій з електричною енергією з урахуванням особливостей роботи ОЕС України та окремих її складових частин.

ІМПОРТ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНУ

Відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» врегулювання питання здійснення експортних/імпорتنних операцій можливе після затвердження НКРЕКП, нового Порядку про-

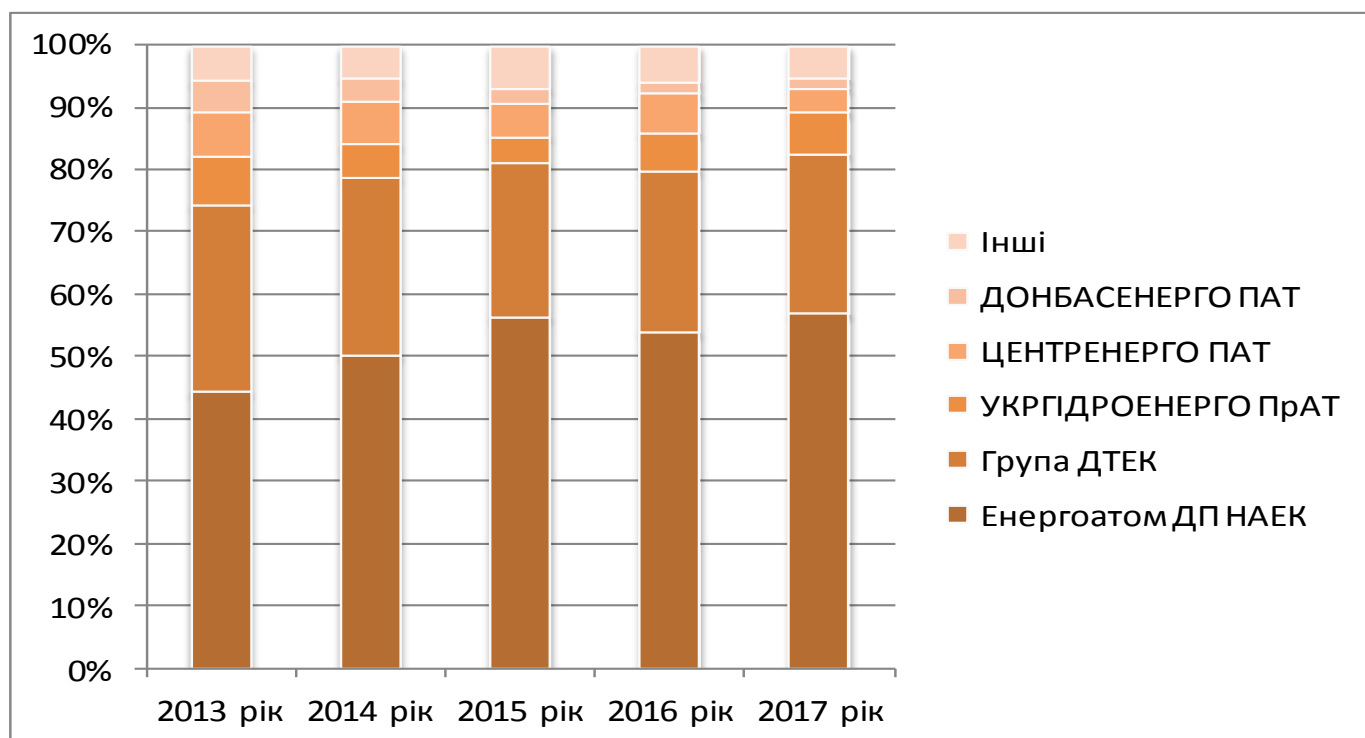
ведення електронних аукціонів з розподілу пропускної спроможності міждержавних мереж, проект якого та інших нормативних документів, що регулюють функціонування ринку електрич-

ної енергії, згідно з положенням вищезазначеного Закону, було подано на затвердження до НКРЕКП.

Чинними нормативно-правовими документами у сфері енергетики передбачено, що повний обсяг імпортованої електричної енергії купується ДП «Енергоринок» за ціною, яка окремо

встановлюється НКРЕКП. Одночасно такий тариф повинен відповідати вимогам розпорядження Кабінету Міністрів України «Про тимчасові заходи щодо збалансування ринку електричної енергії України» від 05.12.2014 № 1188-р. На сьогодні відсутня визначена НКРЕКП ціна продажу такої електричної енергії в ОРЕ.

ДИНАМІКА ЗМІНИ ЧАСТОК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ ГЕНЕРАЦІЇ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ПРОТЯГОМ СІЧНЯ 2013 - ЛИСТОПАДА 2017 РОКУ

Разом з тим, в прогнозованому балансі електроенергії ОЕС України на 2018 рік, що затверджується відповідно до наказу Міненерговугілля від 16.08.2016 № 521, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07.09.2016 за № 1224/-29354, не передбачено імпорту електричної енергії, тому що покриття попиту на електричну енергію в Україні та експорт забезпечується енергогенеруючими потужностями країни.

Зазначене свідчить про існування адміністративних бар'єрів, які перешкоджають здійсненню господарської діяльності з постачання імпортованої електричної енергії до ОРЕ України та пояснює низький ступінь відкритості оптового ринку для імпорту електричної енергії, про що свідчать результати аналізу ступеня відкритості ринку.

Для вирішення вищезазначеної проблема-

тики надано рекомендації:

- [№ 31-рк від 12.12.2017](#) НКРЕКП, відповідно до статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» з метою усунення передумов, що сприяють виникненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції надано рекомендації щодо внесення змін до Порядку доступу постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом до локальних електричних мереж, затвердженого постановою НКРЕ від 29.10.2010 № 1421, та Примірного договору про передачу електричної енергії локальними електричними мережами, який укладається між постачальниками за нерегульованим тарифом та електропередавальною організацією.
- [№ 30-рк від 12.12.2017](#) Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, на

підставі пункту 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» надано рекомендації щодо внесення змін до Порядку складання річних та місячних прогнозних балансів електричної енергії об'єднаної

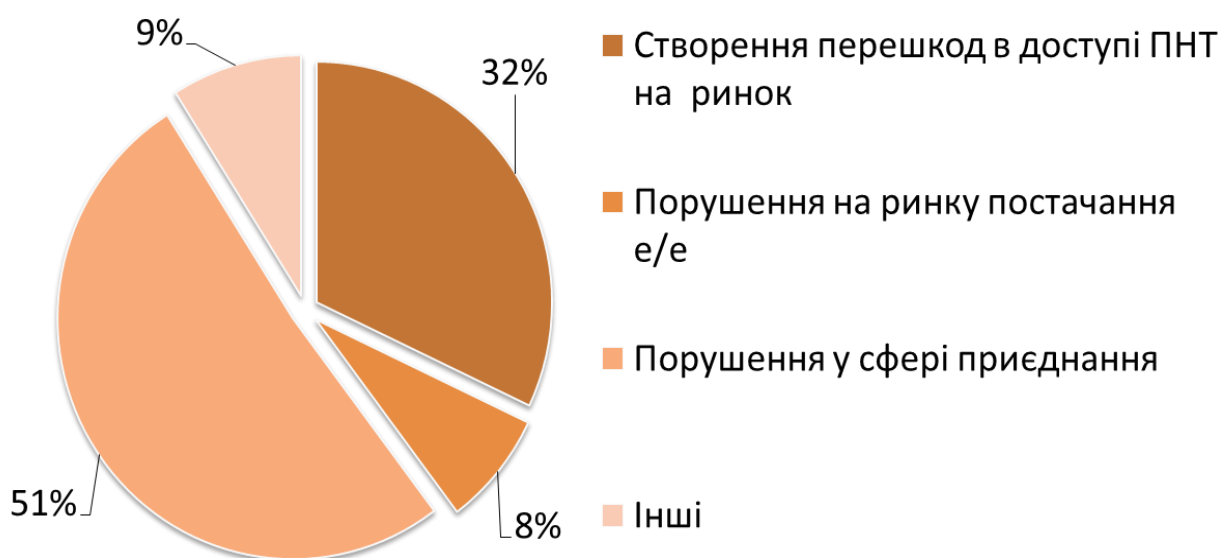
енергетичної системи України в частині можливості залучення імпорту електроенергії на конкурентних засадах по відношенню до іншої генерації, зокрема виходячи з його економічної доцільності.

ПЕРЕВІРКИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАВАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ:

Органи Антимонопольного комітету України у II кварталі 2017 року здійснювали перевірки електропередавальних підприємств на предмет відповідності їхніх дій вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

Перевірено 25 електропередавальних підприємств

Виявлено близько 80 ознак порушень:

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

15.06.2017 — круглий стіл на тему «Формування конкурентних умов функціонування ринку електричної енергії в умовах трансформації».

27.04.2017 - круглий стіл з питань зміни встановленого мінімально допустимого складу обладнання електростанцій, що входять до складу виробників, що працюють за ціновими заявками, за участю представників НКРЕКП, Міненерговугілля, ДП «Енергоринок», ДП «Укренерго», голосуючих директорів Ради ОРЕ, ДонОРГРЕСу та представників суб'єктів господарювання.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

ВІДСУТНІСТЬ ЦІНОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ МІЖ УЧАСНИКАМИ РИНКУ ПІД ЧАС ПРОДАЖУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ДП «ЕНЕРГОРИНОК»

За результатами комплексного дослідження Комітет у 2016 році рекомендував Міненерговугіллю, НКРЕКП та Раді ОРЕ:

- Ужити заходів щодо запровадження цінової конкуренції між виробниками електроенергії та її імпортерами.

12.12.2017 Комітет надав Раді ОРЕ та Міненерговугіллю рекомендації щодо залучення імпорту виходячи з його економічної доцільності створити рівні умови як для імпортерів, так і для виробників електроенергії.

- Запровадити механізми купівлі-продажу допоміжних послуг (порядок придбання). 10.06.2016 Рада ОРЕ на позачерговому засіданні розглянула пропозиції та рекомендації з розвитку конкуренції на ринках електричної енергії, наведені у Звіті, та створила робочу групу з розвитку конкуренції.

У серпні 2016 року Рада ОРЕ схвалила **Дорожню карту з реалізації рекомендацій АМКУ** за результатами дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля.

Закон України «Про ринок електричної енергії» передбачає функціонування балансуючого ринку, на якому буде запроваджено механізм купівлі-продажу допоміжних послуг.

НЕПРОЗОРІСТЬ ТАРИФООУТВОРЕННЯ ДЛЯ ТЕПЛОЕЛЕКТРОСТАНЦІЙ

За результатами комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля Комітет у 2016 році запропонував Міненерговугіллю, НКРЕКП та Раді ОРЕ:

1. Забезпечити прийняття нормативно-правового акта, спрямованого на визначення порядку та/або **методики розрахунку** та/або формування Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, **величини обмеження граничної ціни системи**.

Радою ОРЕ розроблено відповідні зміни до ДЧОРЕ. Зміни погоджені АМКУ. НКРЕКП постановою від 30.09.2016 № 1766 погодилась внести відповідні зміни в ДЧОРЕ. Протягом 2017 року діяли відповідні зміни до ДЧОРЕ.

2. Ужити заходів, спрямованих на скасування (**зменшення**) **практики додаткових платежів виробникам, що працюють за ціновими заявками**.

На виконання вказаних рекомендацій НКРЕКП розробила проект постанови «Про затвердження Змін до **Порядку затвердження та коригування інвестиційної складової в тарифі на електричну енергію**», а АМКУ надав свої зауваження та пропозиції до нього. Проблематика щодо практики нарахування додаткових платежів виробникам, що працюють за ціновими заявками, лишається актуальною станом на 31.12.2017.

ОПРАЦЬОВАНО 55 ПРОЕКТІВ НПА, З НИХ 15 ПОГОДЖЕНО ІЗ ЗАУВАЖЕННЯМИ, ЯКІ ВРАХОВАНО, ЗОКРЕМА:

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ НКРЕКП «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЗМІН ДО ПРАВИЛ КОРИСТУВАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЮ ЕНЕРГІЄЮ»

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ НКРЕКП «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ АУКЦІОНІВ З РОЗПОДІЛЕННЯ ПРОПУСКНОЇ СПРОМОЖНОСТІ МІЖДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖ»

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ НКРЕКП «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ РОЗРАХУНКУ РОЗДРІБНИХ ТАРИФІВ НА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГІЮ

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ НКРЕКП «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОРЯДКУ РОЗРАХУНКУ СЕРЕДНЬОЇ ЗАКУПІВЕЛЬНОЇ ЦІНИ НА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГІЮ ЛІЦЕНЗІАТАМИ З ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ ЗА РЕГУЛЬОВАНИМ ТАРИФОМ»

ПРОЕКТ РОЗПОРЯДЖЕННЯ КМУ «ПРО СХВАЛЕННЯ НОВОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2035 РОКУ «БЕЗПЕКА, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ»

ПРОЕКТИ ПОСТАНОВ КМУ «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРАВИЛ НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄКТІВ БУДІВНИЦТВА» ТА «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРАВИЛ НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНФРАСТРУКТУРИ БУДИНКОВОЇ РОЗПОДІЛЬНОЇ МЕРЕЖІ»

Відповідач:

«Черкасиобленерго»

Рекомендації Черкаського обласного територіального відділення № 03/27-рк/к

Територіальним відділенням у ході здійснення планової перевірки ПАТ «Черкасиобленерго» за результатами аналізу укладених ПАТ «Черкасиобленерго» із ПНТ договорів на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами було встановлено, що вони є різними за своїми умовами та при цьому не відповідають Примірному договору. Дії ПАТ «Черкасиобленерго» щодо укладання з ПНТ договорів про передачу електричної енергії локальними електричними мережами з різними умовами містять ознаки вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії локальними електромережами у межах Черкаської області, в якій розташовані належні ПАТ «Черкасиобленерго» локальні електромережі, шляхом застосування різних інших умов до рівнозначних угод із суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин.

Відповідач:

ПАТ «Укрзалізниця»

[Рекомендації № 32-рк від 26.12.2017](#)

ПАТ «Українська залізниця», відповідно до статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з метою усунення умов, що можуть сприяти виникненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції, надано рекомендації щодо розроблення та затвердження внутрішнього розпорядчого документа, який би врегульовував порядок здійснення заходів з надання послуги постачальникам електричної енергії за нерегульованим тарифом з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, що належать ПАТ «Українська залізниця».

Відповідачі:

«ПАТ Вінницяобленерго»

[Рішення Вінницького обласного територіального відділення № 28-рш від 28.09.2017](#)

Дії ПАТ «Вінницяобленерго» щодо відмови ТОВ «АІМ» в укладенні договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (лист від 23.02.2016 № 35-1275, лист від 26.02.2016 № 35-1374) у період з 18.02.2016 по 10.03.2016 без дотримання вимог пунктів 5 та 7 Порядку є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», – зловживання монопольним становищем на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у територіальних межах Вінницької області (в межах електричних мереж, що перебували у власності чи користуванні ПАТ «Вінницяобленерго») у вигляді відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

Відповідачі:

ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго»,

ТОВ «ДТЕК Східенерго»,

ПАТ «ДТЕК Західенерго»

[Рекомендації № 12 р/к від 13.04.2017](#)

Надано такі рекомендації:

- здійснити заходи щодо закупівлі паливно-енергетичних ресурсів (енергетичного вугілля) для виробництва електричної енергії на конкурентних засадах;
- здійснити закупівлю у період травень-грудень 2017 року паливно-енергетичних ресурсів (енергетичного вугілля) для виробництва електричної енергії на конкурентних засадах, в обсязі не менше 10 відсотків споживання (спалювання) енергетичного вугілля для виробництва електричної енергії за аналогічний період 2016 року.

Відповідач:

АТ «Прикарпаттяобленерго»

Рекомендації Івано-Франківського обласного територіального відділення № 01.1-07/49
від 22.09.2017

АТ «Прикарпаттяобленерго» створювало ТОВ «Енерготрейд груп» перешкоди доступу на ринок постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом шляхом вимоги у наданні документів для укладення договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, що не передбачені нормативно-правовими документами. Вказані дії АТ «Прикарпаттяобленерго» містили ознаки порушення, передбаченого п. 7 ч. 2 ст. 13 ЗУ «Про захист економічної діяльності», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії власними місцевими (локальними) мережами шляхом створення перешкод доступу на ринок постачання електричної енергії продавця (постачальника) електричної енергії (ТОВ «Енерготрейд груп»). Адмінколегія Відділення рекомендувала Товариству припинити дії, які містять ознаки порушення, шляхом укладення договору з ТОВ «Енерготрейд груп».

ПРИКЛАДИ ДОЗВОЛЕНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ НА РИНКАХ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ:

Учасники узгоджених дій: члени ОРЕ

Зміст заявлених узгоджених дій

Протягом 2017 року в Комітеті було розглянуто дев'ять заяв про надання дозволу ДП «Енергоринок» на узгоджені дії у вигляді внесення змін до додатків до Договору між членами Оптового ринку електричної енергії України, зокрема у частинах:

- складання прогнозного графіка навантаження за три доби, що передують розрахунковій, з метою визначення прогнозних допустимих величин експорту та прогнозних необхідних величин імпорту електричної енергії;
- відміни обов'язкового випробування блоків після планового поточного чи аварійного ремонтів;
- визначення назви суб'єкта, що здійснює функції з оперативно-технологічного (диспетчерського) управління в регіонах;
- визначення порядку переключення блоків, які працюють в «острові Бурштинської ТЕС», з шин електромережі ENTSO-E на шини електромережі ОЕС України;
- оптимізації процедури визначення Розпорядником системи розрахунків фактичної вартості електричної енергії, проданої в Оптовий ринок електричної енергії України виробниками електричної енергії;
- оптимізації процедури визначення Розпорядником системи розрахунків фактичної вартості електричної енергії, проданої в Оптовий ринок електричної енергії України виробниками електричної енергії, та врахування в платежах за електричну енергію додаткових платежів для компенсації недоотриманих коштів виробникам, що працюють за «зеленими» тарифами;
- купівлі/продажу електричної енергії з метою отримання/надання аварійної допомоги між ОЕС України та енергетичними системами інших країн;
- застосування механізму визначення обсягів відпуску/продажу в ОРЕ електричної енергії, виробленої виробниками з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні-, та малими гідроелектростанціями), організації обліку на електростанціях та розрахункового обліку електроенергії (визначення величини недооблікованої електроенергії) тощо.

Ринок

Електричної енергії України

Підстави для висновку

Зазначені узгоджені дії не призводять до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції

Висновок

Надано дозвіл на заявлені дії

Розпорядженням державного уповноваженого АМКУ від 05 грудня 2017 року № 02/237-р розпочато розгляд справи № 24-25/22-17-УД про узгоджені дії у вигляді внесення змін до додатка 2 до Договору між членами Оптового ринку електричної енергії України у частині вибору складу обладнання з урахуванням необхідності забезпечення незнижуваних запасів вугілля на складах електростанцій, розрахунку цін за робочу потужність та платежів за електричну енергію виробникам, які працюють за ціновими заявками.

Внесення зазначених змін до Договору містить ознаки антиконкурентних узгоджених дій. Розгляд зазначеної справи буде продовжено у 2018 році.

Учасники КОНЦЕНТРАЦІЇ:**КОМПАНІЯ «BROCITI INVESTMENTS LIMITED» (М. ЛІМАСОЛ, КІПР) (ГРУПА BURISMA);****КОМПАНІЯ «DILORETIO HOLDINGS LTD» (М. ЛІМАСОЛ, КІПР)****Зміст заявленої концентрації**

Придбання компанією «Brocity Investments Limited» акцій компанії «Diloretio Holdings LTD», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління компанії.

Ринок

Природного газу та газового конденсату

Підстави для висновку

Потенційно можлива (за умови здійснення видобутку природного газу на всіх свердловинах, на використання яких учасники концентрації мають відповідні ліцензії) сукупна частка учасників концентрації на ринку природного газу та газового конденсату (як продукту, отриманого від видобутку природного газу) не перевищуватиме 35%.

Заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Висновок

Надано дозвіл на заявлені дії.

Учасники КОНЦЕНТРАЦІЇ:**компанія «Technip France SA» (м. Курбевуа, Франція); компанія «Linde AG» (м. Мюнхен, Німеччина); АТ «НИПИгазпереработка» (м. Тюмень, Російська Федерація)****Зміст заявленої концентрації**

Концентрації полягають у створенні АТ «НИПИгазпереработка», компаніями «Technip France SA» і «Linde AG» спільного підприємства, яке буде здійснювати діяльність з надання послуг інжинірингу, дизайну та інших послуг, пов'язаних з СПГ-заводами на території Російської Федерації.

Ринок

Природного газу, зокрема зрідженого природного газу

Підстави для висновку

В ході розгляду відповідних справ про концентрацію було встановлено, що одним із бенефіціарних власників АТ «НИПИгазпереработка», який разом з іншими особами здійснює вирішальний вплив на групу учасника концентрації, є фізична особа – громадянин Російської Федерації Г.М. Тимченко, який знаходиться під санкціями України, Канади, США, Австралії. Так, санкції з боку України стосуються, зокрема, блокування активів – тимчасового обмеження права особи користуватися та розпоряджатися належним їй майном.

Висновок

У зв'язку з набранням чинності (17.12.2017 року) Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту економічної конкуренції та удосконалення процедур контролю за концентрацією суб'єктів господарювання» від 09.11.2017 № 2195-VIII, яким було внесено зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та до Закону України «Про санкції», розгляд зазначених справ про концентрацію було закрито без прийняття рішень по суті.

ПОЛЮХОВИЧ ВАЛЕРІЙ ІВАНОВИЧ

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«Метою реформування відносин на ринку природного газу є забезпечення реалізації принципів вільної конкуренції та водночас належного захисту прав споживачів, а також створення правових та організаційних засад для інтеграції з ринками природного газу держав – сторін Енергетичного Співтовариства. АМКУ бере активну участь в цьому процесі, яка полягає у реалізації визначених законодавством повноважень як за на етапі правотворчої діяльності, так і в процесі здійснення досліджень відповідних ринків та правозастосуванні»

В Україні функціонують оптовий ринок та роздрібні ринки постачання природного газу, а також ринки, що належать до сфери природних монополій.

Оператор газотранспортної системи на виключних засадах відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання в належному стані та розвиток, включаючи нове будівництво та реконструкцію, газотранспортної системи з метою задоволення очікуваного попиту суб'єктів ринку природного газу на послуги транспортування природного газу, враховуючи поступовий розвиток ринку природного газу.

Суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію від НКРЕКП на провадження діяльності з транспортування природного газу, є оператором

газотранспортної системи.

Варто зазначити, що з метою забезпечення незалежності оператора газотранспортної системи фізична або юридична особа не має права одночасно, зокрема, безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором газотранспортної системи (у тому числі бути власником газотранспортної системи) та безпосередньо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного

РИНКИ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії.

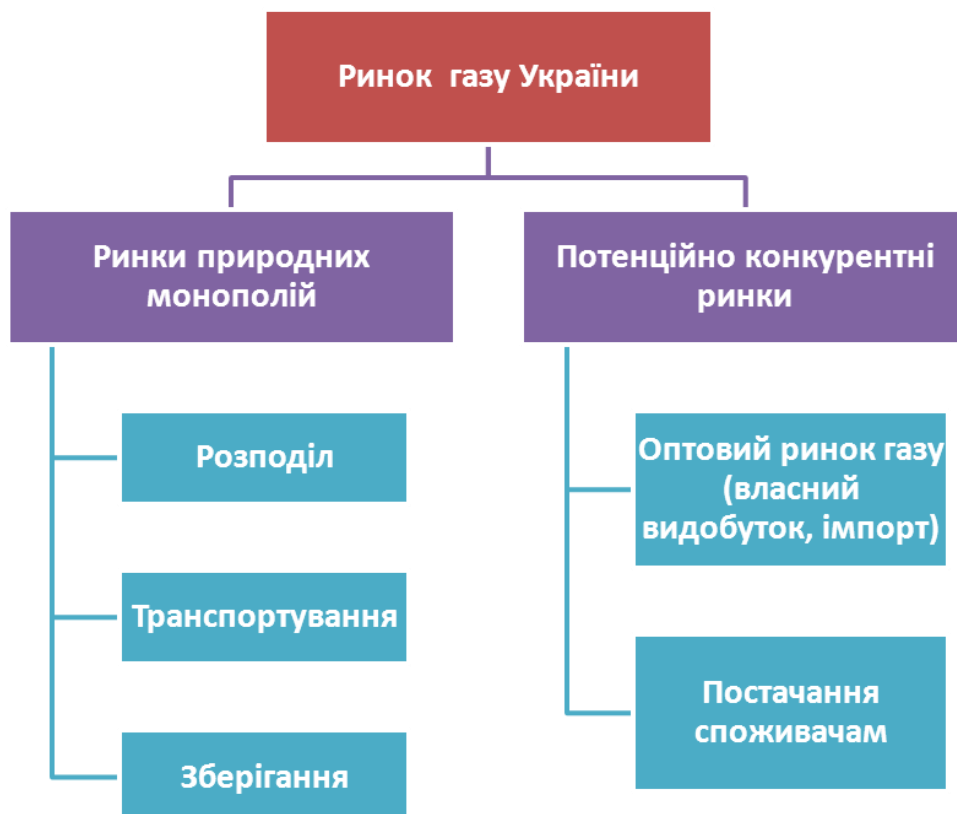
Тобто, оператор газорозподільної системи не може провадити діяльність з видобутку, транспортування або постачання природного газу та бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності на ринку природного газу, не пов'язаних з розподілом природного газу.

Діяльність з розподілу природного газу, на підставі виданих НКРЕКП ліцензій, здійсню-

ють **42** суб'єкти господарювання.

Оптовий ринок природного газу переважно складається з видобутого та імпортованого природного газу.

Видобуток природного газу на території України здійснюють близько **50** газовидобувних компаній. Одними з найбільших є **ПАТ «Укргазвидобування»**, **ПАТ «Укрнафта»** та **ПАТ «ДАК «Чорноморнафтогаз»**, які пов'язані з **НАК «Нафтогаз України»** відносинами контролю у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Міненерговугілля, в 2017 році в Україні було видобуто 20,5 млрд куб. м газу (в 2016 році – 20,1 млрд куб. м). Збільшення видобутку газу порівняно з 2016 роком становило 0,45 млрд куб. м, або 2%.

Частка видобутку природного газу НАК «Нафтогаз України» за 2017 рік становить 78,36% (16 300 млн м³) загального обсягу видобутку природного газу в Україні, що на 1,14% менше порівняно з 2016 роком. ПАТ «Укргазвидобування» видобуло 15,3 млрд

куб. м газу (74,3% загального обсягу видобутку в Україні). Ці обсяги включають також видобутий газ, використаний підприємством для власних виробничо-технологічних витрат (потреб). ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» у 2017 році видобуло 10,5 млн куб. м газу, що відповідає рівню 2016 року (10,4 млн куб. м). ПАТ «Укрнафта» в 2017 році скоротило обсяг видобування газу на 17% – з 1,3 до 1,1 млрд куб. м.

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 р. № 187 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» покладаються, зокрема, такі обов'язки:

- обов'язок господарських товариств, 100% акцій (паїв, часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ «Укргазвидобування», ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз»), продавати природний газ господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі - НАК «Нафтогаз України»), та обов'язок НАК «Нафтогаз України» придбавати такий природний газ

для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та виробників теплової енергії в рамках виробництва теплової енергії з метою надання послуг з опалення і постачання гарячої води населенню та релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;

- обов'язок НАК «Нафтогаз України» продавати природний газ постачальникам природного газу для потреб побутових споживачів та релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності)

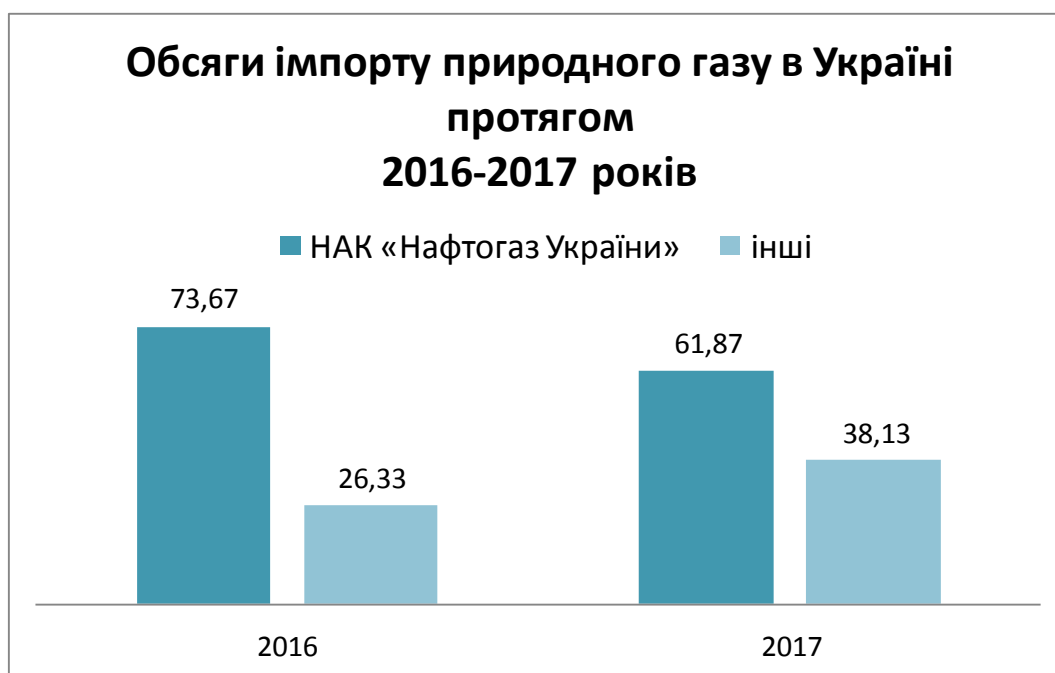
на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;

- обов'язок постачальників природного газу, які придбали природний газ у НАК «Нафтогаз України» відповідно до цього Положення, постачати такий природний газ побутовим споживачам та релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
- обов'язок НАК «Нафтогаз України» постачати природний газ на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням.

Отже, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» НАК «Нафтогаз України» за результатами діяльності у період з 1 квітня 2017 року, за певних умов, може мати ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку формування ресурсу природного газу для побутових споживачів,

релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та виробників теплової енергії в рамках виробництва теплової енергії з метою надання послуг з опалення і постачання гарячої води населенню та релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності). Протягом 2017 року обсяг імпортованого природного газу, за інформацією, наданою Державною фіскальною службою України листом від 04.01.2018 № 105/5/99-99-07-03-01-16, становить 14621,78 млн куб. м, в тому числі НАК «Нафтогаз України» 9366,68 млн куб. м (73,7% від загального обсягу імпорту). Отже, НАК «Нафтогаз України», за певних умов, може мати ознаки монопольного (домінуючого) становища на оптовому ринку природного газу.

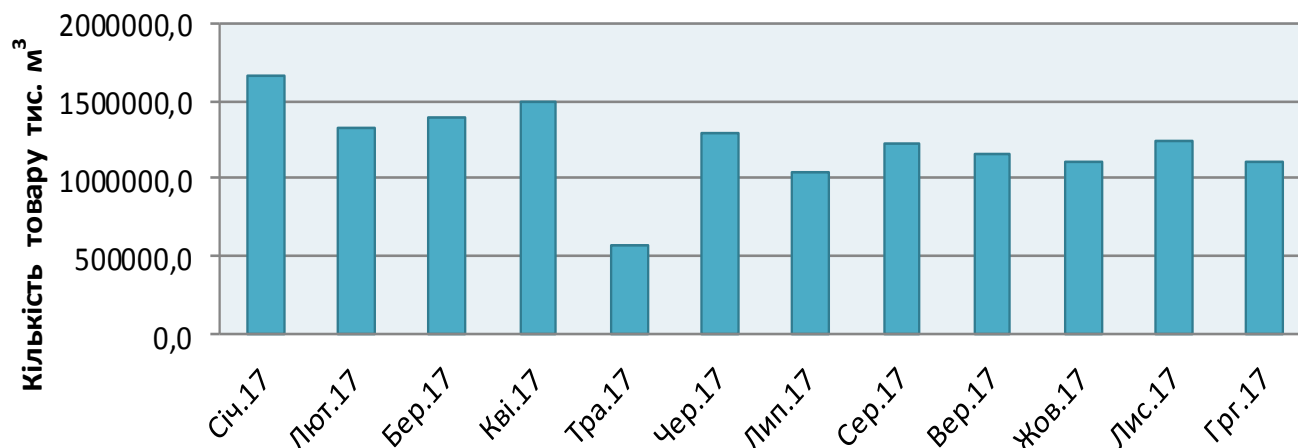
Відповідно до інформації, наданої НАК «Нафтогаз України», обсяг імпорту за 2016-2017 рр зображено на графіку:

КОМЕНТАРІ З ПРИВОДУ СИТУАЦІЇ НА РИНКУ

В рамках проведення Третього українського газового форуму, державний уповноважений АМКУ В. І. Полюхович взяв участь в обговоренні спеціальної теми, пов'язаної зі стратегією розвитку найбільшої державної компанії нафтогазового комплексу України – НАК «Нафтогаз України» під назвою «Доступна енергія для України». В ході обговорення В. І. Полюхович зазначив про необхідність дотримання норм Третього енергетичного пакета ЄС та Закону України «Про ринок природного газу» в частині анбандлінгу, зокрема, щодо відокремлення Оператора ГТС. Також В. І. Полюхович наголосив на необхідності повної лібералізації ринку природного газу і розвитку конкуренції для всіх категорій споживачів, у тому числі населення та підприємств теплокомуненерго.

Динаміка обсягів імпорту природного газу 2017 рік

Для розвитку конкуренції на оптовому ринку газу та з метою створення рівних умов, будь-який суб'єкт господарювання, в тому числі незалежні постачальники, мають отримати можливість купувати природний газ у всіх вітчизняних видобувних компаній, зокрема в державних ПАТ «Укргазвидобування», ПАТ «Укрнафта» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз». Нині подібна торгівля обмежена спеціальними обов'язками, які мають виконувати державні компанії на ринку, а весь видобутий природний газ державними компаніями реалізовується НАК «Нафтогаз».

Разом з тим, частка НАК «Нафтогаз» на оптовому ринку у 2017 році становить близько 71%.

За 2017 рік обсяг споживання природного газу в Україні становить 31940,66 млн куб. м, 20893,14 млн куб. м (65%) реалізовано НАК «Нафтогаз України».

Отже, НАК «Нафтогаз» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на вищезазначених ринках природного газу.

КОМЕНТАРІ З ПРИВОДУ СИТУАЦІЇ НА РИНКУ

2 листопада 2017 року у ході обговорення державний уповноважений АМКУ Валерій Полухович наголосив на необхідності запровадження недискримінаційного та прозорого механізму доступу незалежних постачальників на ринок постачання природного газу для потреб побутових споживачів і наданні можливості постачальникам, на яких покладено спеціальні обов'язки, придбавати ресурс безпосередньо в ПАТ «Укргазвидобування» та ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз», а також інших газовидобувних підприємствах.

Валерій Полухович звернув увагу на відсутність критеріїв щодо вибору суб'єктів, на яких покладаються спеціальні обов'язки. На думку Комітету, такі критерії повинні бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та не повинні обмежувати постачальників, створених відповідно до законодавства держав-сторін Енергетичного Співтовариства.

Водночас державний уповноважений зауважив, що при розробці формул для визначення ціни газу необхідно не допускати включення до ціни вітчизняного газу необґрунтованих складових, які призводять до її штучного зростання.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

ФАКТОРИ, ЩО СТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ:

- ◆ наявність корпоративних відносин між НАК «Нафтогаз України» та суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на суміжних ринках;
- ◆ суміщення виконання НАК «Нафтогаз України» функцій постачальника із спеціальними обов'язками та здійснення діяльності на оптовому ринку;
- ◆ недосконалий механізм компенсації субсидій учасникам ринку;
- ◆ покладення спеціальних обов'язків на виключне коло суб'єктів господарювання та відсутність критеріїв для залучення інших суб'єктів господарювання для виконання таких обов'язків;
- ◆ неможливість відкриття незалежними постачальниками в уповноваженому банку рахунку зі спеціальним режимом використання;
- ◆ недосконалий механізм розрахунку ціни на природний газ, визначений постановою КМУ № 187;
- ◆ відсутність можливості зміни постачальника (продавця) природного газу для суб'єктів господарювання, на яких покладені спеціальні обов'язки;
- ◆ застосування НАК «Нафтогаз України» у правовідносинах із теплопостачальними підприємствами та постачальниками природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, Примірних договорів про постачання/купівлю-продаж природного газу, умови та зміст яких відрізняються від затвердженої Кабінетом Міністрів України форми.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПЛАТИ ЗА ПОСЛУГИ З РОЗПОДІЛУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ (АБОНПЛАТИ) ЗА ВІДСУТНОСТІ ЧІТКОГО МЕХАНІЗМУ РОЗРАХУНКІВ ПОКАЗНИКІВ

2017. З метою недопущення негативного впливу на конкуренцію на ринку природного газу в цілому та запобігання зростання вартості товарів і послуг суб'єктів господарювання-замовників послуг розподілу Комітет надав зауваження до Проекту постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу», а саме:

- ◆ зменшення приєднаної потужності для споживачів передбачає додаткові фінансові витрати на виготовлення нової технічної документації, установку та придбання лічильника природного газу;
- ◆ необхідність розробки чіткого механізму розрахунків показників, зазначених у вказаному проекті постанови.

Також Комітет надав зауваження до проекту постанови НКРЕКП «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП щодо додаткового захисту прав споживачів та переходу до

принципу замовленої потужності», згідно з якою пропонувалося внести зміни, зокрема, до Кодексу газорозподільних систем та до Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу.

Шляхи вирішення: розробити чіткий механізм розрахунків показників, зазначених у проекті постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу» з урахуванням зауважень і пропозицій, наданих Комітетом.

ВСТАНОВЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОБУДИНКОВИХ ЛІЧИЛЬНИКІВ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ТА СТВОРЕННЯ НЕРІВНИХ УМОВ ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ЛІЧИЛЬНИКІВ

27.12.17 в Комітеті відбувся круглий стіл на тему «Захист прав побутових споживачів при забезпеченні комерційним обліком природного газу». За результатами проведеного круглого столу Комітет листом від 29.12.2017 № 128-29/01-14355 звернувся до Прем'єр-міністра України з пропозиціями доручити відповідному органу державної влади ініціювати створення робочої групи з напрацювання внесення змін до нормативно-правових актів, що регулюють встановлення засобів обліку для населення, за участю органів влади, в тому числі Комітету, суб'єктів господарювання та експертів ринку.

Шляхи вирішення: розробити проект змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового положення про порядок проведення розрахунків за надання населенню послуг з газопостачання в умовах використання загальнобудинкового вузла обліку» від 16 травня 2002 року № 620 (зі змінами) та до Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» та забезпечити їх розгляд та прийняття.

ВІДСУТНІСТЬ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ДЛЯ ПОТРЕБ ПОБУТОВИХ СПОЖИВАЧІВ ТА ВИКОРИСТАННЯ НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» ДОГОВОРІВ З ТЕПЛОПОСТАЧАЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ, ЯКІ ВІДМІННІ ВІД ПРИМІРНОГО

2017. З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції Комітет рекомендував:

- Міністерству енергетики та вугільної промисловості України вжити заходів щодо розроблення проекту змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року № 187 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» стосовно механізму розрахунку формули і коефіцієнтів з урахуванням зауважень Комітету та подати на затвердження до Кабінету Міністрів України, а також вчинити дії, передбачені пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року № 187;

- Національній акціонерній компанії «Нафтогаз України» вжити заходів щодо недопущення порушень законодавства про захист економічної конкуренції під час здійснення діяльності на ринку постачання природного газу виробникам теплової енергії з метою надання послуг з опалення та постачання гарячої води населенню та виробництва теплової енергії для релігійних організацій, зокрема, забезпечити укладення договорів з виробниками теплової енергії з дотриманням норм законодавства про захист економічної конкуренції та з урахуванням положень Примірного договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2016 № 357 та постанови Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 № 187.

З метою створення рівних, прозорих умов діяльності на ринку природного газу, усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на зазначеному ринку і створюють підґрунтя для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Комітет звернувся до Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б. з пропозицією доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України:

1. Вжити заходів щодо розроблення проекту змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року № 187 стосовно забезпечення можливості постачальникам природного газу, на яких покладено спеціальні обов'язки, та виробникам теплової енергії вільно обирати продавців (постачальників) природного газу, в тому числі придбавати природний газ безпосередньо у ПАТ «Укргазвидобування», ПАТ «ДАТ «Чорноморнафтогаз» та/або в інших оптових продавців(імпортерів), а також стосовно механізму розрахунку формули і коефіцієнтів з урахуванням зауважень Комітету, та подати на затвердження до Кабінету Міністрів України.

2. Вчинити дії, передбачені пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 2017 року № 187 «Про затвердження Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу», зокрема, розмістити на власному офіційному веб-сайті інформацію про ціну.

Протягом 2017 року органами Комітету на ринках природного газу було розглянуто: **17** справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та надано **36** обов'язкових для розгляду рекомендацій про припинення дій, що можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

На сьогодні органи Комітету здійснюють збір та аналіз доказів у **18** справах за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринках природного газу.

ОСНОВНІ ПОРУШЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА РИНКАХ ГАЗУ:

- ⇒ НЕПРАВОМІРНІ ВИМОГИ ОПЕРАТОРІВ ГРМ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ІСНУЮЧОЇ ПРОЕКТНО-ТЕХНІЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ;
- ⇒ НЕПРАВОМІРНЕ ПРИПИНЕННЯ ГАЗОПОСТАЧАННЯ; ШТУЧНЕ ЗАВИЩЕННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ НАДАНИХ ОПЕРАТОРАМИ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ;
- ⇒ ЗАТЯГУВАННЯ СТРОКІВ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ НА ПРИЄДНАННЯ.

У 2018 РОЦІ КОМІТЕТ ПРОДОВЖУВАТИМЕ АКТИВНУ СПІВПРАЦЮ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ТА УЧАСНИКАМИ РИНКІВ ПРИРОДНОГО ГАЗУ щодо розвитку конкуренції, вирішення проблемних питань та, зокрема, реалізації положень, передбачених нормами Третього енергетичного пакета, а саме:

- створення умов для лібералізації та вільної торгівлі на ринку природного газу;
- відокремлення оператора ГТС (моделі відокремлення OU, ISO).

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ (НА 14.02.2018):

ВІДПОВІДАЧ: ПАТ «ГАЗПРОМ»
<u>Рішення Антимонопольного комітету України від 22.01.2016 № 18-р</u>
16.05.2017 Вищий господарський суд України <u>відмовив у задоволенні касаційної скарги ПАТ «Газпром»</u> на рішення Господарського суду міста Києва від 05.12.2016 та постанову Київського апеляційного господарського суду від 22.02.2017, якими було присуджено стягнути з ПАТ «Газпром» в Державний бюджет України суми накладеного рішенням Комітету штрафу та пені, нарахованої за несвоєчасну сплату накладеного штрафу, разом на суму 171 931 854 000 грн (приблизно 6,9 млрд доларів США).
Загальний штраф — 171,9 млрд грн

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

08.02.2017 проведено круглий стіл на тему «Стан розвитку конкуренції на ринку постачання природного газу для потреб побутових споживачів».

27.12.2017 проведено круглий стіл на тему «Захист прав побутових споживачів при забезпеченні комерційним обліком природного газу». У заході взяли участь представники Міненерговугілля, Мінрегіону, НКРЕКП, суб'єктів та експертів ринку.

РИНКИ НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ

Нафтовидобувна галузь

Сира нафта є сировиною для виробництва бензинів та дизельного палива, а її вартість має визначальний вплив на рівень цін на світлі нафтопродукти.

Протягом останніх років спостерігається тенденція до зменшення обсягів видобутку нафти сирової в Україні. За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (надалі—Міненерговугілля), протягом 2017 року в Україні видобуто 2,01 млн тонн нафти з газовим конденсатом, що на 10 % менше порівняно з 2016 роком. Обсяги видобутку нафти і газового конденсату підприємствами НАК «Нафтогаз України» (ПАТ «Укрнафта» та ПАТ «Укргазвидобування») протягом 2017 року зменшилися на 7,5 % порівняно з 2016 роком та становили близько 1,85 млн тонн.

Інші нафтогазовидобувні компанії у 2017 році також скоротили обсяги видобутку нафти і газового конденсату порівняно з 2016 роком.

Протягом січня – вересня 2017 року в Україну було імпортовано близько 700 тис. тонн нафти сирової. При цьому протягом зазначеного періоду було експортовано нафти сирової з України близько 80 тис. тонн. Відтак, обсяг ресурсу нафти сирової протягом 2017 року в Україні не перевищував 3 млн тонн.

Відповідно до статті 4-1 Закону України «Про нафту і газ» підприємства, частка держави у статутному капіталі яких 50 % та більше, господарські товариства, 50 % та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств, учасники договорів про спільну діяльність, та/або особи, уповноважені договорами про спільну діяльність, укладеними за участю зазначених підприємств, щомісячно здійснюють продаж нафти сирової і газового конденсату власного видобутку, видобутих на підставі спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами (крім обсягів, що використовуються на власні технологічні потреби), а також скрапленого газу - виключно на біржових аукціонах.

Нафтопереробна галузь

В Україні із 7 наявних нафтопереробних потужностей протягом 2017 року виробництво нафтопродуктів здійснювали лише:

- Кременчуцький нафтопереробний завод (ПАТ «Укртатнафта»);
- Шебелинський газопереробний завод (ПАТ «Укргазвидобування»).

Загальна потужність Шебелинського газопереробного заводу (ПАТ «Укргазвидобування») дозволяє переробляти до 1 млн тонн сирої нафти на рік. Загальна потужність Кременчуцького нафтопереробного заводу (ПАТ «Укртатнафта») дозволяє переробляти до 18,6 млн тонн сирої нафти на рік. За даними Міненерговугілля, протягом 2017 року на загальних потужностях було перероблено 954,5 тис. тонн нафтової сировини українських родовищ (нафта з газовим конденсатом).

На потужностях Шебелинського газопереробного заводу (ПАТ «Укргазвидобування») протягом 2017 року було перероблено 493,5 тис. тонн нафти з газовим конденсатом. Відтак, загальні потужності зазначеного заводу у 2017 році були завантажені менш, ніж на 50 %. При цьому наявний в Україні у 2017 році обсяг ресурсу нафти сирої дозволяє завантажити загальні потужності Кременчуцького нафтопереробного заводу (ПАТ «Укртатнафта») менш ніж на 15 %.

Серед головних причин занепаду нафтопереробного комплексу є:

- застаріла матеріально-технічна база нафтопереробних заводів;
- висока частка зношених основних фондів;
- відсутність фінансових вкладень у розвиток нафтопереробної галузі;
- низька інвестиційна привабливість нафтопереробної галузі.

Наведені фактори стали причинами того, що сьогодні внутрішній ринок є недостатньо насиченим нафтопродуктами вітчизняної переробки, що у свою чергу призвело до збільшення частки імпорту нафтопродуктів.

Реконструкція та модернізація вітчизняних нафтопереробних заводів, збільшення глибини переробки нафти, залучення інвестицій у галузь сприятиме посиленню рівня конкуренції на ринках бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу як моторного пального, зниження оптових та роздрібних цін реалізації нафтопродуктів.

У 2017 році Комітет приділяв основну увагу **ринкам бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу як моторного пального**. Також у 2017 році було розпочато дослідження ринків авіаційного пального.

РИНКИ БЕНЗИНУ, ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА ТА СКРАПЛЕНОГО ВУГЛЕВОДНЕВОГО ГАЗУ ЯК МОТОРНОГО ПАЛЬНОГО

Українські ринки бензинів, дизельного палива та скрапленого вуглеводневого газу як моторного пального (далі — СВГ) переважно складаються з імпорту.

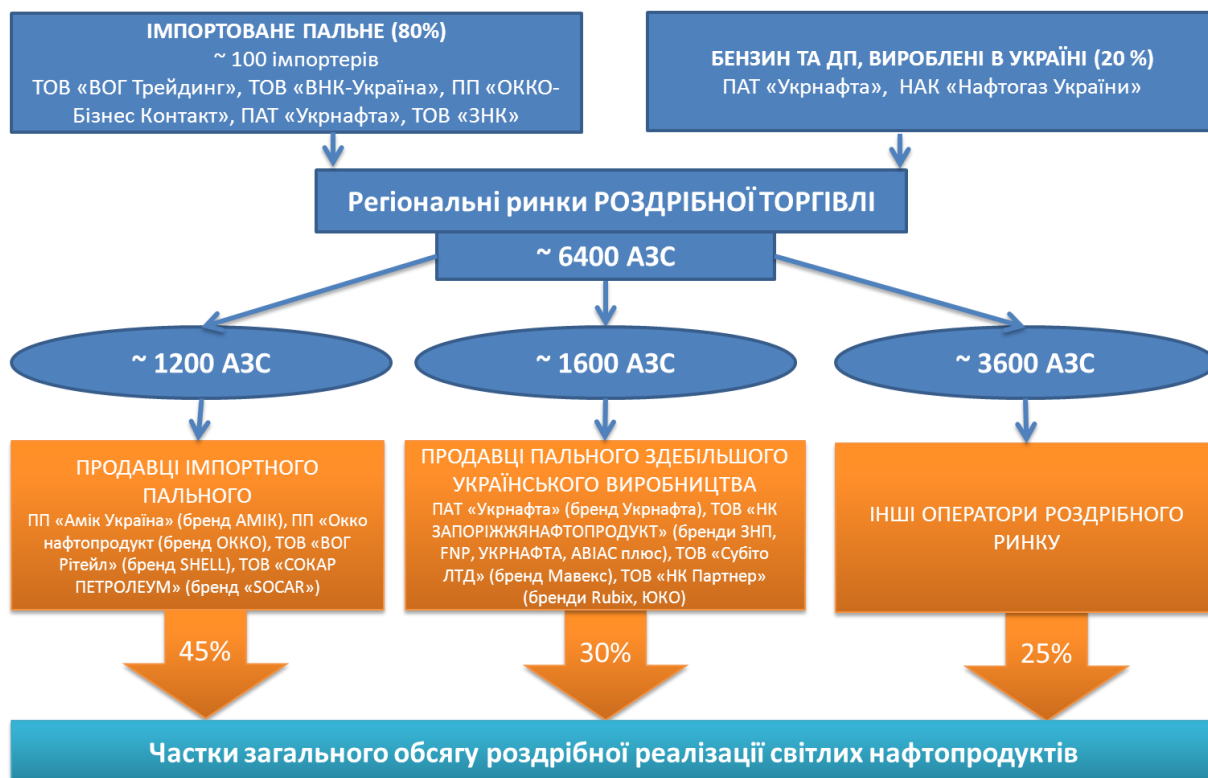
Найбільшими постачальниками нафтопродуктів в Україну є такі країни:

- Білорусь, Литва (для бензинів моторних);
- Білорусь, Литва, Росія (для дизельного палива);
- Росія, Білорусь (для СВГ).

Протягом 2017 року в Україну імпортувалися бензини моторні з 5 країн. Частка бензину марки А-95, імпортованого з Республіки Білорусь протягом січня – вересня 2017 року, коливалась в межах від 60 % до 78 % загального обсягу імпорту бензину марки А-95.

Дизельне паливо протягом 2017 року в Україну імпортували з більше ніж 20 країн. Незважаючи на таку значну кількість країн-імпортерів, частка дизельного палива, імпорто-

РИНКИ БЕНЗИНУ ТА ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА:

ваного з Республіки Білорусь, протягом січня – вересня 2017 року коливалась в межах від 35% до 61% загального обсягу імпорту дизельного палива. Частка дизельного палива, імпортованого з Російської Федерації, протягом січня – вересня 2017 року коливалась в межах від 25% до 48% загального обсягу імпорту дизельного палива.

СВГ протягом 2016 року в Україну імпортували з більше ніж 15 країн. При цьому частка СВГ, імпортованого з Російської Федерації, становила понад 70% в загальному обсязі імпорту СВГ, а з Республіки Білорусь – понад 20%.

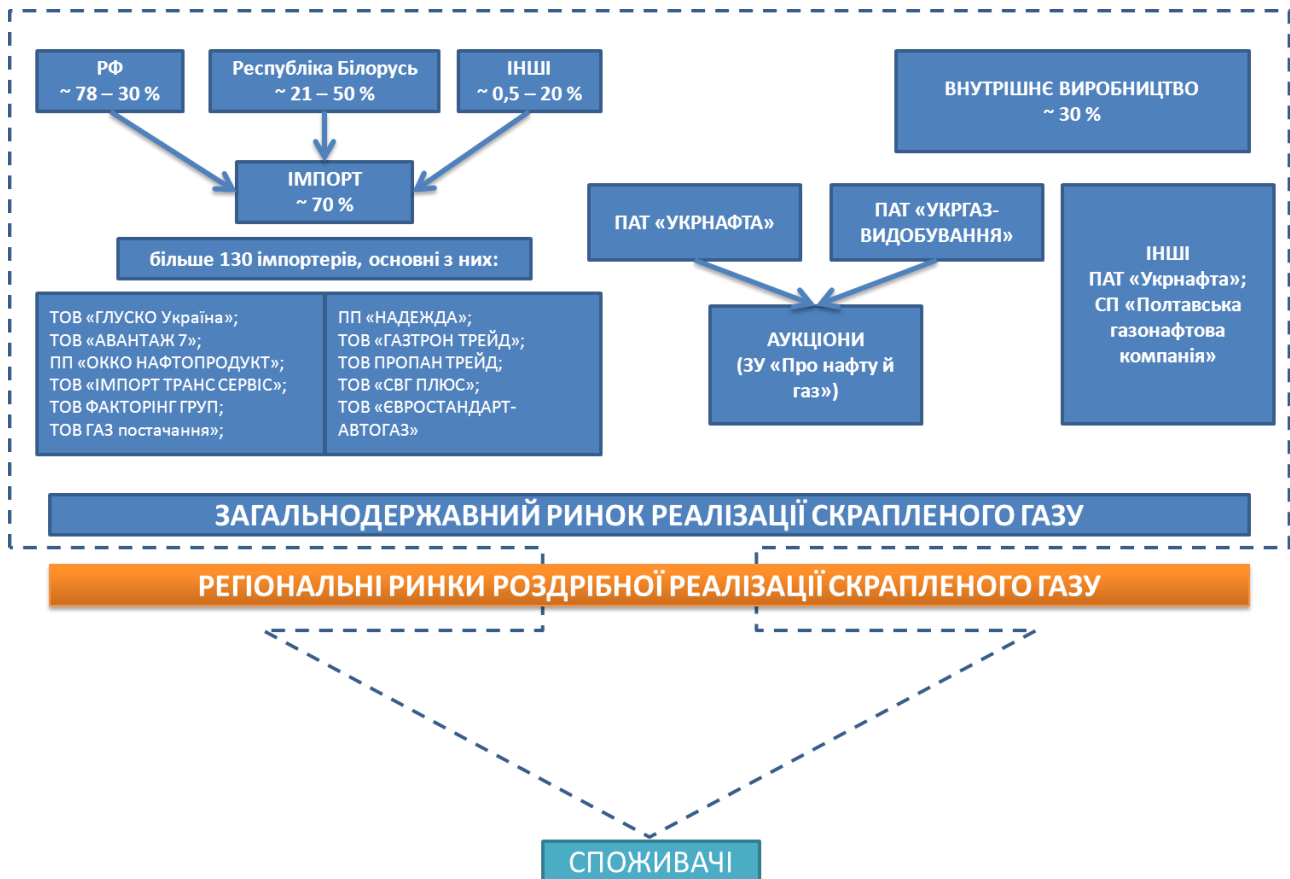
За даними Державної фіскальної служби України, протягом I кварталу 2017 року контракторами СВГ, ввезеного на митну тери-

торію України з Російської Федерації, виступали близько 75 суб'єктів господарювання – резидентів України.

У той же час, з травня 2017 року постачання СВГ в Україну з Російської Федерації здійснюється лише за наявності дозволу Федеральної служби з технічного та експортного контролю Російської Федерації. Такий дозвіл було отримано лише однією компанією.

Зазначене фактично зумовлює залежність ресурсного наповнення та цінової ситуації на українських ринках бензинів моторних, дизельного палива та СВГ від стабільності економічної та політичної ситуації в країні, яка виступає стратегічним постачальником пального.

РИНКИ СКРАПЛЕНОГО ВУГЛЕВОДНЕВОГО ГАЗУ:

Найбільшими імпортерами бензинів та дизельного палива є, зокрема, ТОВ «БНК- Україна», ТОВ «ВОГ Трейдинг», ТОВ «АЛЬЯНС ОЙЛ Україна», ТОВ «СОКАР ЕНЕРДЖІ Україна», ПП «ОККО-Бізнес Контракт», ПАТ «Укртатнафта», ТОВ «Західна нафтогазова компанія», ПП «АМІК Україна».

Найбільшими імпортерами СВГ у 2017 році були, зокрема, ТОВ «ГЛУСКО Україна», ТОВ «АВАНТАЖ 7», ПП «Окко нафтопродукт»,

ТОВ «Імпорт транс сервіс». ТОВ «Факторінг груп», ТОВ «ГАЗ постачання», ПП «НАДЕЖДА», ТОВ «ГАЗТРОН ТРЕЙД», ТОВ «ПРОПАН ТРЕЙД», ТОВ «СВГ ПЛЮС», ТОВ «ЄВРОСТАНДАРТ-АВТОГАЗ».

Понад 70 відсотків імпортованих нафтопродуктів та СВГ ввозиться на митну територію України залізничним транспортом.

Порядок приймання та роздрібної торгівлі бензином, дизельним паливом, скрапленим

вуглеводневим газом, гасом, маслами, мастилами регулюється Правилами роздрібної торгівлі нафтопродуктами, затвердженими постановою КМУ від 20 грудня 1997 року № 1442 (далі – Правила). Дія Правил поширюється на всіх суб'єктів господарювання на території України, які зареєстровані з установленим порядком.

Відповідно до Правил роздрібний продаж нафтопродуктів здійснюється через мережу автозаправних станцій (далі – АЗС), що призначені для відпуску споживачам нафтопродуктів. АЗС поділяються на стаціонарні, пересувні та контейнерні. Відповідно до Правил відомості про роздрібні ціни, марки та види нафтопродуктів (у тому числі дизельного пального залежно від вмісту масової частки сірки), що продаються на АЗС, повинні бути зазначені на інформаційному табло, яке встановлюється на в'їзді та біля оператора АЗС.

Протягом останніх років відбувається поступове зростання обсягів роздрібної реалізації СВГ через мережу АЗС у зв'язку з використанням споживачами СВГ, як більш дешевої альтернативи бензинам моторним.

Понад 50% бензину марки А-95 від загального обсягу його реалізації по Україні, реалізується через АЗС, що розташовані в Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській областях та м. Києві.

Близько 40% дизельного палива від загального обсягу його реалізації по Україні, реалізу-

ється через АЗС, що розташовані в Закарпатській, Київській, Львівській, Одеській областях та м. Києві.

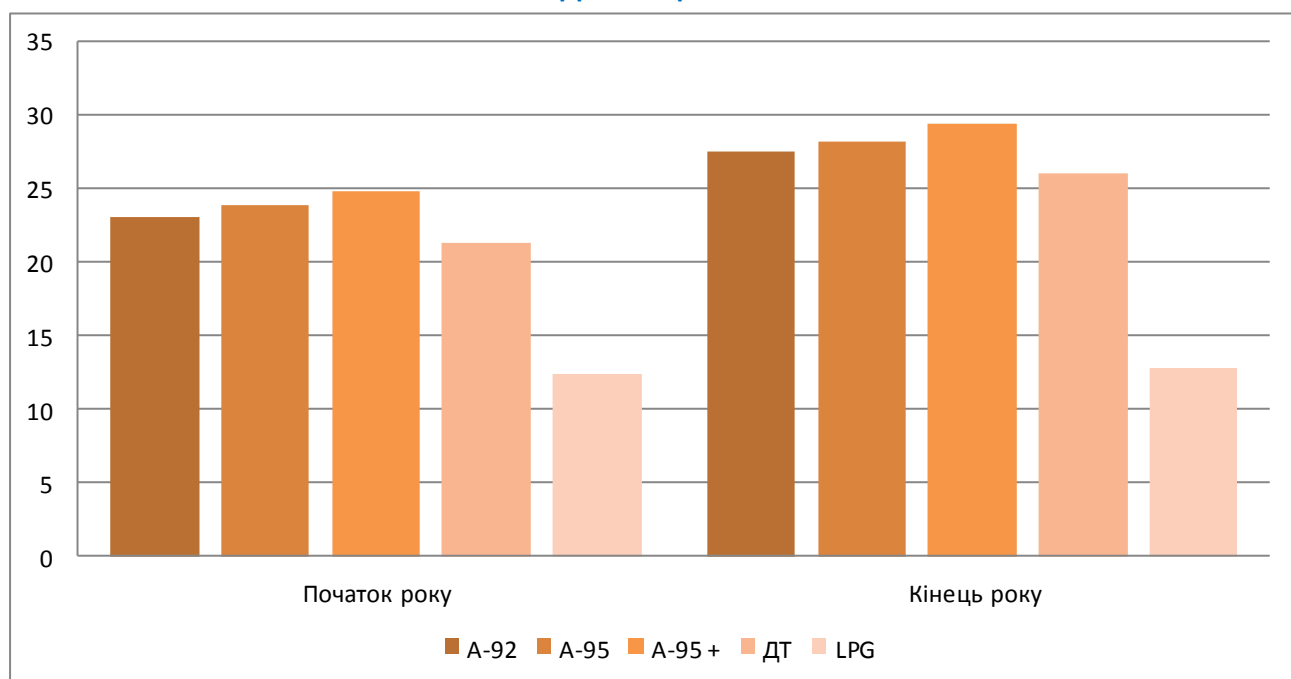
Роздрібна торгівля бензинами, дизельним паливом, СВГ здійснюється за вільними цінами. Оператори ринку визначають ціни самостійно, під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх економічних факторів.

Державне регулювання цін на бензини, дизельне паливо, СВГ не запроваджено. Роздрібні ціни реалізації пального через мережу стаціонарних АЗС характеризуються високою волатильністю, що вимагає від АМКУ швидкої оцінки дій операторів ринку.

Як свідчить практика Комітету, найбільш поширеним видом порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках роздрібної торгівлі нафтопродуктами через мережу стаціонарних АЗС є вчинення учасниками цих ринків антиконкурентних узгоджених дій у вигляді схожих дій, які полягають у встановленні та підтриманні на інформаційних табло стаціонарних АЗС роздрібних цін на пальне на однаковому рівні без об'єктивно виправданих на те причин.

Враховуючи викладене, органи Комітету здійснюють постійне дослідження ринків роздрібної торгівлі світлим нафтопродуктами та СВГ з метою виявлення та припинення в діях учасників цих ринків порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

РОЗДРІБНІ ЦІНИ 2017

Під час дослідження Комітетом ринків роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами було встановлено, що з 1 січня 2017 року по 19 грудня 2017 року середні роздрібні ціни на АЗС зросли:

- на бензин марки А-95 – на 17,4%;
- на дизельне паливо – на 20,7%.

Згідно з інформацією учасників ринку та експертів, об'єктивними факторами, що впливають на формування роздрібних цін на моторні бензини та дизельне паливо, є передусім:

- закупівельні ціни нафтопродуктів (середні котирування на європейських біржах);
- податкове навантаження, що діє в Україні (зокрема акциз та ПДВ);
- вартість нафти та курсу долара США і євро;
- торговельна надбавка (маржа), яка є достатньою для покриття обґрунтованих витрат та отримання прибутку.

Зазначене зростання цін було обумовлено, зокрема:

- зростанням протягом січня – грудня 2017 року середніх котирувань на нафтопродукти на європейських біржах (у доларах США) на бензин марки А-95 – на 8,4%;
- на дизельне паливо – на 14,5%;
- зростанням протягом січня – жовтня 2017 року середньозважених цін бензину марки А-95, ввезеного на митну територію України, на 11,9%, дизельного палива – на 10,7% (у доларах США);
- зростанням протягом січня – грудня 2017 року курсу долара США та євро до гривні.

Також, за інформацією учасників ринку, починаючи з вересня 2017 року, зростання роздрібних цін реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива було також обумовлено:

- скороченням обсягів постачання бензинів та дизельного палива з Республіки Білорусь через планову зупинку виробничих потужностей білоруських нафтопереробних заводів, у зв'язку з чим значна кількість оптових трейдерів, представлених на українському ринку, були змушені шукати альтернативні джерела постачання ресурсу, зокрема в країнах Європи, з порівняно більш високими цінами;
- збільшенням строків відвантаження нафтопродуктів та браком залізничних цистерн для перевезення бензинів та дизельного палива; збільшенням експлуатаційних/виробничих витрат на

утримання АЗС.

У той же час, незважаючи на наявність об'єктивних причин для зростання роздрібних цін на бензини та дизельне паливо, протягом січня – грудня 2017 року на АЗС, що здійснюють роздрібну торгівлю нафтопродуктами під брендами «WOG» та «ОККО», роздрібні ціни реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива встановлювалися на однаковому рівні, а їх зростання відбувалося одночасно або з інтервалом в 1 – 2 дні. Роздрібні ціни реалізації, зазначені на інформаційних табло стаціонарних АЗС, у ТОВ «ВОГ Ритейл» (бренд «WOG») і ТОВ «ОККО Ритейл» (бренд «ОККО») у період з 1 січня 2017 по 19 грудня 2017 року зросли:

- для бензину марки А-95 – на 17,3%;
- для дизельного палива – на 21,7%.

При цьому рівень роздрібних цін реалізації бензину марки А-95 та дизельного палива у ТОВ «ОККО Ритейл» і ТОВ «ВОГ Ритейл» протягом досліджуваного періоду був найвищим порівняно з цінами інших операторів ринку.

ТОВ «ОККО Ритейл» і ТОВ «ВОГ Ритейл», встановлюючи на інформаційних табло стаціонарних АЗС роздрібні ціни на високооктанові бензини (зокрема бензин марки А-95) та дизельне паливо на однаковому рівні, за відсутності об'єктивних причин для вчинення таких дій, усувають цінову конкуренцію між собою та створюють передумови для підвищення іншими учасниками ринку роздрібних цін реалізації високооктанових бензинів та дизельного палива.

У зв'язку із зазначеним, розпорядженням державного уповноваженого АМКУ від 21.12.2017 № 06/260-р розпочато розгляд справи № 128-26.13/142-17 за ознаками вчинення ТОВ «ОККО Ритейл» та ТОВ «ВОГ Ритейл» порушення, передбаченого пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій на ринках роздрібної торгівлі високооктановими бензинами та дизельним паливом.

Наразі органи Комітету здійснюють збір та аналіз доказів у вказаній справі, в тому числі шляхом проведення позапланових виїзних перевірок відповідачів у справі та Асоціації «Нафтогазова Асоціація України». За результатами розгляду справи буде прийнято рішення від-

повідно до законодавства.

У серпні 2017 року відбулося стрімке зростання середніх роздрібних цін на СВГ в усіх регіонах України з 10,87 грн/л (з ПДВ) до 16,14 грн/л (з ПДВ), або майже на 50%.

У зв'язку із зазначеним, з метою з'ясування відповідності дій учасників ринку СВГ вимогам законодавства про захист економічної конкуренції, Комітет розпочав відповідне дослідження.

За інформацією експертів ринку, отриманою під час дослідження, було з'ясовано, що на зростання роздрібних цін на СВГ могли вплинути такі основні об'єктивні фактори:

- стрімке обмеження пропозиції внаслідок скорочення обсягів постачання СВГ з Російської Федерації та Республіки Білорусь через одночасну планову зупинку виробничих потужностей (ремонтні роботи) та створення адміністративних бар'єрів для імпортерів СВГ зі сторони Федеральної служби технічного і експортного контролю Російської Федерації, яке на фоні стабільного попиту та сезонності призвело до створення дефіциту СВГ;
- відсутність стабілізаційного запасу СВГ, що дозволив би компенсувати існуючий обсяг дефіциту СВГ, у зв'язку з відсутністю достатніх ємностей для зберігання СВГ;
- нестача транспортної інфраструктури (недостатня кількість цистерн для рівномі-

рного та своєчасного розподілу обсягів СВГ на території України);

- пікове споживання СВГ протягом серпня-вересня у зв'язку з його широким використанням в агропромисловому комплексі.

За інформацією, отриманою Комітетом від Державної фіскальної служби України, протягом січня - липня 2017 року операції з імпорту СВГ здійснювали понад 140 суб'єктів господарювання – резидентів України. При цьому протягом травня - липня 2017 року відбулося скорочення обсягів імпорту СВГ з Російської Федерації, та відповідно загального обсягу імпорту СВГ в Україну. Так, зокрема, у травні 2017 року обсяги імпорту СВГ з Російської Федерації зменшилися більш ніж на 30% порівняно з квітнем 2017 року, та у червні 2017 року – зменшилися більш ніж на 50% порівняно з травнем 2017 року.

Одночасно, за результатами аналізу ситуації на ринку СВГ було виявлено наявність суб'єктивних підстав для стрімкого зростання цін на АГЗС у серпні 2017 року. У зв'язку з цим розпорядженням державного уповноваженого від 04.09.2017 № 06/176-р розпочато розгляд справи № 128-26.13/102-17 за ознаками порушення, передбаченого частиною першою статті 6 та пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, які діють на ринку СВГ.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

ОБМЕЖЕНИЙ ДОСТУП ДО РЕСУРСУ

З огляду на імпортозалежність ринків нафтопродуктів та СВГ, реалізацію переважного обсягу пального потужними гравцями на ринку в межах вертикально-інтегрованих компаній, більш дрібні учасники ринку обмежені в доступі до оптового ресурсу пального.

З метою вжиття заходів для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках, Комітет у 2016 році звернувся з пропозиціями до КМУ та Комітету ВРУ доручити Міненерговугілля, МЕРТ:

- внести зміни до Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу

(постанова КМУ від 16.10.2014 № 570);

- встановити зобов'язання щодо реалізації на біржі певної частки вітчизняних та імпортованих нафтопродуктів (можливо до 15 %), оскільки розвиток біржової торгівлі нафтопродуктами в Україні сприятиме запровадженню прозорих механізмів формування цін на нафтопродукти, забезпеченню можливості рівного доступу до ресурсу пального вітчизняного виробництва.

У 2017 році були внесені зміни Порядку організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової, газового конденсату власного видобутку і скрапленого газу (постанова КМУ від 16.10.2014 № 570). Відповідно до внесених змін, запроваджено електронні аукціони та надано можливість ПАТ «Укрнафта» та ПАТ «Укргазвидобування» здійснювати реалізацію нафти та СВГ на аукціонах щотижня, що в свою чергу сприяло усуненню перешкод в доступі до оптового ресурсу представниками малого та середнього бізнесу.

Міненерговугілля розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо впровадження обов'язкового продажу на біржі частки вітчизняних та імпортованих нафтопродуктів.

Заплановано:

у 2018 році продовжити роботу щодо розвитку біржової форми торгівлі нафтопродуктами в Україні.

Очікуваний результат:

покращення стану конкуренції на ринках нафти та нафтопродуктів. Запровадження прозорих механізмів формування цін на нафту та нафтопродукти.

ІСНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РИНКУ

З метою усунення інформаційної асиметрії на ринках нафтопродуктів у 2017 році було створено Робочу групу з впровадження та забезпечення функціонування системного моніторингу ринків нафти та нафтопродуктів за участю представників Міненерговугілля та вугільної промисловості України, Асоціації «Нафтогазова Асоціація України», Асоціації «Біржові та електронні майданчики» (далі – Робоча група).

Протягом 2017 року було проведено низку засідань Робочої групи, під час яких опрацьовувався перелік показників, джерел та періодичності їх надходження для створення системи моніторингу ринків нафти та нафтопродуктів. Зокрема, обговорювалося питання щодо доцільності використання цінових котирувань на українських біржах як якості індикатора кон'юнктури роздрібних ринків нафтопродуктів.

У зв'язку із зазначеним, Асоціація «Біржові та електронні майданчики» листом від 18.08.2017 звернулася до Комітету з пропозицією підписати [Меморандум у сфері створення сприятливого середовища для розвитку конкуренції на ринках паливно-енергетичного комплексу](#).

Текст Меморандуму було схвалено на засіданні Комітету 14 листопада 2017 року та підписано 27 грудня 2017 року Головою Комітету Ю. Терентьевим та директором Асоціації «Біржові та електронні майданчики» О. Падалкою.

Однією з актуальних проблем на ринках нафтопродуктів та СВГ є відсутність системного моніторингу цих ринків з боку профільних міністерств.

До повноважень Комітету не належить здійснення постійного цінового моніторин-

гу ринків нафтопродуктів. У той же час, відповідно до частини третьої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», органи державної влади, до компетенції яких належить забезпечення державного регулювання та управління у відповідних галузях економіки, **зобов'язані проводити моніторинг ринків цих галузей з метою аналізу та прогнозування їх розвитку**. Інформація, отримана за результатами таких моніторинрів, може бути підставою для проведення Комітетом поглибленого дослідження відповідності дій учасників ринку вимогам законодавства про захист економічної конкуренції. У той же час, Міненерговугілля повідомило Комітет, що здійснення моніторингу ринків світлич нафтопродуктів, у тому числі аналізу цін на нафтопродукти, прогнозування розвитку цих ринків, відстеження факторів, які стримують розвиток конкуренції та/або створюють бар'єри для вступу нових суб'єктів господарювання на ці ринки, **не віднесено до повноважень Міненерговугілля**.

У зв'язку з тим, що Міненерговугілля не здійснює моніторингу ринків світлич нафтопродуктів на постійній основі, Комітет позбавлений можливості отримання оперативної інформації про ситуацію на цих ринках, що призводить до затягування строків проведення досліджень відповідності дій учасників ринку вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

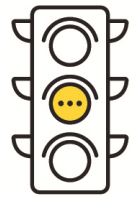
Запропоновано:

з метою стабілізації цінової ситуації на ринках бензинів, дизельного палива та СВГ, сприяння оперативному виявленню та припиненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції на цих ринках, Комітет листом від 01.12.2017 № 128-29/01-13187 звернувся до Прем'єр-міністра України з пропозиціями:

1. Розглянути питання щодо внесення змін до Положення про Міненерговугілля, затвердженого постановою КМУ від 29 березня 2017 р. № 208, в частині віднесення до завдань Міненерговугілля проведення моніторингу ринків нафтопродуктів з метою аналізу та прогнозування їх розвитку та в разі виявлення в діях суб'єктів господарювання можливих ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції повідомляти Комітет.
2. Доручити Міненерговугілля відновити роботу щодо розрахунку й оприлюднення вітчизняних індикативних цін на нафтопродукти (розробити та затвердити прозору і єдину методику розрахунку індикативних цін на паливо).

Очікуваний результат:

наявність системного моніторингу нафтопродуктів та розрахунку індикативних цін на роздрібному ринку світлич нафтопродуктів допоможе в підвищенні транспарентності зазначеного ринку та контролю за ціновою політикою його учасників.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

08.06.2017 — участь у галузевій конференції «Кременчуцький НПЗ 2017: Стратегія Євро-5 – якість, гарантії, надійність».

06.09.2017 — нарада в АМКУ з основними учасниками ринку СВГ, органами влади та експертами ринку щодо цінової ситуації на ринку СВГ.

12.10.2017 — участь у «LPG Ukraine international conference 2017»

17.11.2017 — нарада в АМКУ з основними учасниками ринку оптової та роздрібної торгівлі світличими нафтопродуктами, органами влади та експертами ринку з обговорення актуальних питань захисту економічної конкуренції на ринках бензинів та дизельного палива.

27.12.2017 — між АМКУ та Асоціацією «Біржові та електронні майданчики» підписано Меморандум у сфері створення сприятливого середовища для розвитку конкуренції на ринках паливно-енергетичного комплексу.

ВІДСУТНІСТЬ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗАПАСІВ НАФТОПРОДУКТІВ

З метою забезпечення цінової стабільності на ринках нафтопродуктів необхідно розробити прозорий та недискримінаційний порядок формування (наповнення) та використання резерву нафтопродуктів України. Для усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках, Комітет у 2016 році звернувся з пропозиціями до КМУ та Комітету ВР України доручити Міненерговугілля розробити прозорий та недискримінаційний порядок формування (наповнення) та використання резерву нафтопродуктів України.

З метою забезпечення формування запасів нафтопродуктів на конкурентних засадах Комітет в березні 2017 року звернувся до Державного агентства резерву України та Міненерговугілля України щодо необхідності погодження з Комітетом проектів нормативно-правових актів, як врегульовуватимуть питання створення та функціонування запасів нафтопродуктів. Разом з тим протягом 2017 року до Комітету не надходили на розгляд проекти нормативно-правових актів щодо створення та функціонування запасів нафтопродуктів.

Заплановано:

у 2018 році активізувати роботу щодо формування резерву нафти та нафтопродуктів на прозорих та недискримінаційних засадах.

ІМПОРТОЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ РИНКІВ БЕНЗИНІВ, ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛИВА ТА СВГ

Протягом 2017 року проблема імпортозалежності для ринків бензинів, дизельного палива та СВГ залишалася актуальною. Застаріла матеріально-технічна база вітчизняних НПЗ, висока частка зношених основних фондів, відсутність фінансових вкладень у розвиток НПЗ та низька інвестиційна привабливість нафтопереробної галузі є основними факторами, які зумовлюють недостатню насиченість внутрішнього ринку бензинів, дизельного палива та СВГ нафтопродуктами вітчизняної переробки, що у свою чергу призводить до збільшення частки імпорту нафтопродуктів.

При цьому ресурсне наповнення та цінова ситуація на зазначених ринках безпосередньо залежить від стабільності економічної та політичної ситуації в країні, яка виступає стратегічним постачальником пального. Реконструкція та модернізація вітчизняних НПЗ, збільшення глибини переробки нафти, залучення інвестицій у галузь сприятиме посиленню рівня конкуренції, зниженню оптових та роздрібних цін реалізації нафтопродуктів.

Запропоновано:

з метою розвитку конкуренції та запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції на ринках нафтопродуктів, у тому числі СВГ, Комітет листом від 16.06.2017 № 128-29/01-6580 звернувся до КМУ з пропозицією доручити Міненерговугілля, МЕРТ, ДФС України:

розробити та затвердити план заходів з метою створення умов для зниження залежності від імпортних надходжень нафтопродуктів на користь розширення і використання потужностей власного виробництва і диверсифікації імпорту нафтопродуктів.

Очікуваний результат:

покриття вітчизняними НПЗ потреб українського ринку нафтопродуктів унаслідок збільшення обсягів виробництва бензинів, дизельного палива та СВГ в Україні. Зниження оптових та роздрібних цін реалізації нафтопродуктів. Перехід до експорту нафтопродуктів.

НАЯВНІСТЬ ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ НЕВИЗНАЧЕНОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА СУМНІВНОЇ ЯКОСТІ

Внаслідок зростання цін на бензини та дизельне паливо протягом 2017 року спостерігалося подальше зростання попиту на СВГ як моторного пального, що спричинило зростання кількості автогазозаправних пунктів, які встановлюються без відповідних дозволів, а саме: документів на право користування земельною ділянкою, сертифікатів Державної архітектурно-будівельної інспекції України про відповідність об'єкта будівельним нормам, договорів з органами місцевого самоврядування щодо сплати пайового внеску в розвиток інфраструктури, а також здійснюють реалізацію СВГ без видачі розрахунково-касових документів та сумнівної якості.

З метою усунення факторів, що стримують розвиток конкуренції на ринках, у 2016 році Комітет звернувся з пропозиціями до КМУ та Комітету ВР України доручити Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державній фіскальній службі, Міністерству внутрішніх справ:

- Вжити заходів щодо посилення контролю у сфері виробництва, зберігання, продажу та збуту нафтопродуктів з метою запобігання поширенню продуктів невідомого походження, запровадити регулярні перевірки якості пального.
- Вжити заходів щодо забезпечення виконання Плану заходів із застосування Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив.
- Вжити заходів щодо посилення контролю за законністю встановлення газових модулів.
- Вжити заходів забезпечення контролю з боку державних органів за обсягами та якісними характеристиками імпортованого пального та пального, виробленого в Україні.

Протягом 2017 року окремі із вказаних вище пропозицій Комітету були виконані. Так, зокрема, Законом України від 20.12.2016 № 1791-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» перенесено розмір акцизного податку на роздрібну реалізацію нафтопродуктами в ставку базового акцизу з імпорту та виробництва пального.

Також протягом 2017 року було посилено контроль за законністю встановлення газових модулів (зокрема, в м. Києві).

Зазначене сприяло усуненню підґрунтя для недобросовісної конкуренції між учасниками ринку та, як наслідок, покращенню конкурентного середовища на ринках роздрібної торгівлі нафтопродуктами.

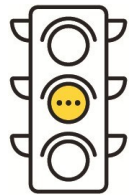
Разом з тим на сьогодні залишаються неврегульованими решта пропозицій Комітету, що негативно впливає на стан конкуренції на ринках роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами, в тому числі СВГ, створює передумови для дестабілізації цінової ситуації на цих ринках.

Заплановано:

у 2018 році заплановано проведення попереднього дослідження ринку присадок, що додаються до моторних палив.

Очікуваний результат:

усунення підґрунтя для недобросовісної конкуренції між учасниками ринку, недопущення введення в оману споживачів щодо товару, який вони придбають, та, як наслідок, покращення конкурентного середовища на ринках роздрібної реалізації нафтопродуктів.

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКІВ АВІАЦІЙНОГО ПАЛЬНОГО

Комітетом у 2017 році розпочато дослідження ринків авіаційного пального з метою з'ясування відповідності дій суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на ринках авіаційного пального (далі – Дослідження), вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

В ході проведення Дослідження, Комітетом направлено вимоги про надання інформації до органів влади, експертів ринку та суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на ринках авіаційного пального.

Одним із основних механізмів управління безпекою в галузі авіації є сертифікація, схвалення суб'єктів авіаційної діяльності, які в галузі цивільної авіації здійснюють наземне обслуговування. Заправлення повітряних суден входить до виду аеропортової діяльності, який підлягає обов'язковій сертифікації. Єдиний порядок і процедури сертифікації суб'єктів аеропортової діяльності встановлено наказом Державної служби з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 13.06.2006 № 407 «Про затвердження Правил сертифікації аеропортів» (далі – Правила), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23 червня 2006 року за №740/12614.

Правила поширюються і є обов'язковими для юридичних осіб або структурних підрозділів юридичних осіб незалежно від їх форм власності та відомчої належності, які здійснюють аеропортову діяльність в аеропортах України та встанов-

люють єдиний порядок і процедури сертифікації аеропортів та інших суб'єктів аеропортової діяльності, використовуються для сертифікації технологічних процесів, виробничих структур, організаційних та технічних систем і засобів виробництва з метою підтвердження їх відповідності вимогам чинного законодавства та нормативних документів України, спрямованих на забезпечення безпеки польотів, авіаційної безпеки, екологічної безпеки та охорони праці на об'єктах, призначених для приймання та відправлення повітряних суден, обслуговування авіаційних перевезень та авіаційних робіт.

Порядок доступу суб'єктів господарювання на ринок послуг із заправки повітряних суден авіаційним паливом на території України визначено вищезазначеними Правилами.

Споживачами послуг з приймання, зберігання, контролю за якістю та видачею авіаційного пального для заливки у паливозаправник або заправки баків повітряного судна є суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність із заправки повітряних суден, які встановлюють кінцеву ціну реалізації авіаційного пального для авіакомпаній - перевізників.

У 2016 році, за інформацією Державіаслужби, в аеропортах України діяльність із заправки повітряних суден авіаційним паливом здійснювало 22 суб'єкти господарювання. Інформація щодо діяльності суб'єктів господарювання на ринках авіаційного пального наразі аналізується.

В Україні для заправки повітряних суден використовується паливо марок: «ТС-1», «РТ» та «Jet A-1».

За інформацією Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, використовуються авіаційні палива таких марок, як «ТС-1» (ГСТУ 320.00149943.011-99 «Паливо ТС-1 для реактивних двигунів. Технічні умови»), «РТ» (ГСТУ 320.00149943.007-97 «Паливо для реактивних двигунів РТ. Технічні умови») та «Jet A-1» (ДЖЕТ А-1) (ДСТУ 4796:2007 «Паливо авіаційне для газотурбінних двигунів ДЖЕТ А-1. Технічні умови»).

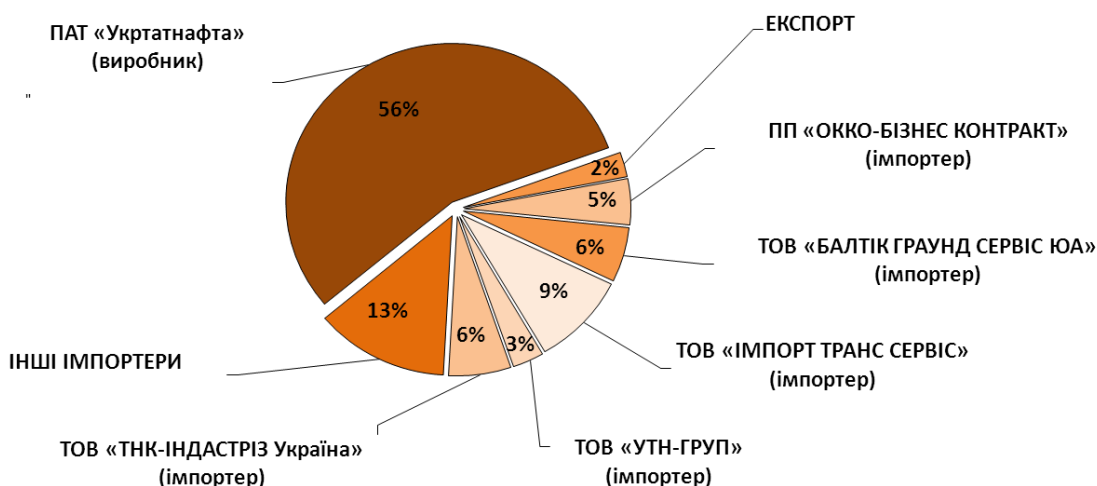
За інформацією ДП Органу з сертифікації нафтопродуктів та систем якості «МАСМА-СЕПРО», авіаційні палива «ТС-1», «РТ» та «Jet A-1» мають такі експлуатаційні характеристики, а саме:

Паливо ТС-1. Застосовується на авіаційних газотурбінних двигунах дозвукової авіаційної техніки (з невеликою тривалістю понадзвукового польоту), має середній рівень термічної стабільності та випаровуваності.

Паливо РТ. Застосовується на авіаційних газотурбінних двигунах дозвукової авіаційної техніки та понадзвукової (з невеликою тривалістю понадзвукового польоту), має високий рівень термічної стабільності, покращені протизносні властивості та середній рівень випаровуваності. Паливо марки «РТ» повністю відповідає вимогам, які висуваються до реактивних палив вищої категорії якості, у тому числі міжнародного рівня, а дещо за окремими показниками навіть його переважає. Може зберігатися до 10 років без зміни якості та повністю забезпечує ресурс роботи авіаційного двигуна.

Паливо Jet A-1. Паливо призначене до використання як палива для реактивних двигунів повітряних судів цивільної авіації. Сприймається як заміник палив ТС-1 та РТ, але не у повному спектрі експлуатаційних вимог. Має дещо гірші низькотемпературні властивості (вища температура кристалізації порівняно з температурою кристалізації палив ТС-1 та РТ). Володіє достатнім рівнем основних експлуатаційних вимог до реактивних палив, які застосовуються на авіаційній техніці цивільної авіації. Має значно поширені, порівняно з паливами марок ТС-1 та РТ, об'єми виробництва споживання у світі завдяки уніфікації його вимог з вимогами до якості палива для реактивних двигунів численної кількості країн світу. Додатково слід зазначити, що паливо Jet A-1 є основним базовим паливом для наземної та авіаційної військової техніки Збройних Сил країн НАТО (концепція єдиного палива - зменшення номенклатури палив при застосуванні), що має код НАТО F-34/F-35 - це паливо Jet A-1 з додаванням певних антикорозійних, протизносних та інших присадок, що поліпшують експлуатаційні властивості палив.

СТРУКТУРА РИНКУ АВІАЦІЙНОГО ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ У 2016 РОЦІ (%)

За висновками ДП «МАСМА-СЕПРО» Міненерговугілля та суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність на ринку авіаційного пального, зазначені марки авіаційного пального є взаємозамінними.

Згідно з інформацією, отриманою в ході проведення Дослідження, ринок авіаційного пального в Україні складається з імпортованого авіаційного пального та авіаційного пального власного виробництва.

На території України виробничі потужності для виробництва авіаційного пального мають:

- ПАТ «Укртатнафта», 39610, Полтавська область, м. Кременчук, вул. Свіштовська, 3, код ЄДР-ПОУ 00152307 - паливо для реактивних двигунів марки РТ, ГСТУ 320.00149943.007-97 '«Паливо для реактивних двигунів РТ. Технічні умови»;
- ПрАТ «ЛИНІК», Україна, 93113, Луганська область, м. Лисичанськ, вул. Свердлова, 371, офіс 1-а, (тимчасово не працює) - паливо для реактивних двигунів марки ТС-1, ГСТУ 320.00149943.011-99 «Паливо ТС-1 для реактивних двигунів. Технічні умови»;
- ПАТ «Одеський НПЗ», Україна, 65041, м. Одеса, Шкодова гора, 1/1 (атестат акредитації НААУ № 2Т531 від 04 жовтня 2013 року) (тимчасово не працює) - паливо для реактивних двигунів марки РТ, ГСТУ 320.00149943.007-97 «Паливо для реактивних двигунів РТ. Технічні умови».
- Разом з цим діяльність з виробництва авіаційного пального протягом 2016-травня 2017 років здійснювало виключно ПАТ «Укртатнафта».

Ринки заправки повітряних суден в аеропортах України характеризуються наявністю значних бар'єрів для входу нових учасників. Це, зокрема:

- обмеження, пов'язані з необхідністю використання спеціального обладнання, спорудження, документації, фінансових ресурсів, будинків та іншого, необхідного для надання послуг з реалізації авіаційного пального із заправкою повітряних суден тощо;
- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання сертифіката відповідності для здійснення авіапаливозабезпечення;
- економічні обмеження, пов'язані з тим, що споживачу економічно не вигідно та недоцільно переміщуватися з метою заправки повітряного судна в інші аеропорти України.

З огляду на зазначене, регіональні ринки надання послуг з реалізації авіаційного пального із заправкою повітряних суден можуть характеризуватися наявністю значної ринкової влади в учасників цих ринків.

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА РИНКУ ВИРОБНИЦТВА АВІАЦІЙНОГО ПАЛЬНОГО

У 2018 році заплановано проведення досліджень регіональних ринків послуг із заправки авіапальним повітряних суден в аеропортах України.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ (НА 26.02.2018):

Рішення АМКУ № 480-р від 28.10.2016

Відповідач	ТОВ «ВОГ Рітейл»	ТОВ «Золотий екватор»	ТОВ «ОККО нафтопродукт»	ПІІ «АМІК Україна»
Штраф, грн	54 036 332	16 194 532	77 880 872	12 529 975
1 інстанція	Рішення від 06.03.2017: на користь ТОВ «ВОГ Рітейл»	Рішення від 20.03.2017: про задоволення позову ТОВ «Золотий екватор»	Рішення Від 27.03.2017: на користь ТОВ «ОККО нафтопродукт»	Рішення від 04.04.2017: про відмову у задоволенні позовних вимог ПІІ «АМІК Україна» до Комітету
КАГС	Постанова КАГС від 21.06.2017: в задоволенні апеляційної скарги АМКУ відмовлено	Постанова Від 07.08.2017: на користь ТОВ «Золотий екватор»	Постанова КАГС від 31.05.2017: в задоволенні апеляційної скарги АМКУ відмовлено	Постанова КАГС від 21.06.2017: на користь ПІІ «АМІК Україна»
ВГСУ	Постанова Від 08.11.2017 : на новий розгляд до суду першої інстанції	14.12.2017: самовідвід колегії суддів	Знято з розгляду у зв'язку з припиненням повноважень ВГСУ	Постанова від 21.11.2017: про повне задоволення апеляційної скарги Комітету
ВСУ		Постанова від 06.02.2018: на новий розгляд до суду першої інстанції	Постанова від 13.02.2018: на новий розгляд до суду першої інстанції	Відмовлено у допуску до провадження – ухвала Верховного Суду від 05.02.2018

ТОВ «Альянс Холдинг» 39 711 226	ТОВ «Параллель-М ЛТД» 1 438 354	ТОВ «Сокар Петролеум» 2 533 812
Рішення від 21.03.2017: про відмову у задоволенні позовних вимог ТОВ «Альянс Холдинг»	Рішення від 27.03.2017: про відмову у задоволенні позовних вимог ТОВ «Параллель-М ЛТД»	Рішення від 04.07.2017: на користь ТОВ «Сокар Петролеум» Постанова КАГС від 26.02.2018: про задоволення позовних вимог ТОВ «Сокар Петролеум»
Постанова КАГС від 11.07.2017: про відмову в задоволенні апеляційної скарги ТОВ «Альянс Холдинг»	Постанова КАГС від 27.07.2017: про задоволення позовних вимог ТОВ «Параллель-М ЛТД»	
Постанова від 12.12.2017: про відмову у задоволенні касаційної скарги ТОВ «Альянс Холдинг» Відмовлено у допуску до провадження – ухвала Верхо- вного Суду від 05.02.2018	Постанова ВГСУ від 7.11.2017: про повне задоволення каса- ційної скарги Комітету. Ухвала від 05.02.2018 про від- мову у допуску до прова- дження	

РИНКИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Житлово-комунальне господарство є багаторівневою і різноплановою сферою, яка формує значну кількість ринків послуг. Усі ринки житлово-комунальних послуг є локальними монополіями.

Ринки житлово-комунальних послуг поділяються на:

- ринки, що знаходяться у сфері природних монополій (відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» - це централізоване водопостачання і водовідведення, транспортування теплової енергії, захоронення побутових відходів);
- потенційно конкурентні ринки, на яких може і повинна розвиватися конкуренція, однак на цей момент є монополізованими (виробництво і постачання теплової енергії; управління будинками; утримання будинків, споруд і прибудинкової території; поводження з побутовими відходами тощо).

Зазначене зумовлює відмінності у функціонуванні ринків житлово-комунальних послуг, а також здійсненні контролю і регулювання діяльності суб'єктів господарювання, які виробляють та надають ці послуги.

Відповідно до Законів України «Про природні монополії» та «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензуванню підлягають такі види діяльності:

Централізоване водопостачання та водовідведення

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 307:

НКРЕКП здійснює ліцензування господарської діяльності з централізованого водопостачання (виробництво та/або транспортування, та/або постачання питної води споживачам) та/або водовідведення (відведення та/або очищення стічної води) у разі, якщо системи централізованого водопостачання та/або водовідведення суб'єктів господарювання розташовані в одному чи декількох населених пунктах у межах території однієї або більше областей (включаючи місто Київ), сукупна чисельність населення яких становить більше ніж 100 тис. осіб та обсяги реалізації послуг яких становлять відповідно: з централізованого водопостачання – більше ніж 300 тис. метрів кубічних на рік; з централізованого водовідведення – більше ніж 200 тис. метрів кубічних на рік.

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють ліцензування господарської діяльності з централізованого водопостачання (виробництво та/або транспортування, та/або постачання питної води споживачам) та/або водовідведення (відведення та/або очищення стічної води) для суб'єктів господарюван-

ня, що не підпадають під критерії регулювання НКРЕКП.

Виробництво теплової енергії

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 308:

НКРЕКП здійснює ліцензування господарської діяльності з виробництва теплової енергії суб'єктів господарювання у разі, якщо суб'єкт господарювання:

- провадить (має намір провадити) діяльність з виробництва теплової енергії (крім виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях, когенераційних установках, та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), якщо заявлений (фактичний згідно із звітністю) обсяг виробництва теплової енергії у наступному (минулому) календарному році перевищуватиме (перевищував) 170 тис. Гкал та якщо суб'єкт господарювання здійснює ліцензовану діяльність з постачання теплової енергії при забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії станом на 1 серпня 2017 року більше ніж 70 %;
- провадить (має намір провадити) діяльність з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках.

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють ліцензування господарської діяльності з виробництва теплової енергії суб'єктів господарювання у разі, якщо суб'єкт господарювання:

- провадить (має намір провадити) діяльність з виробництва теплової енергії (крім виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), на виробничих об'єктах, що розташовані на території однієї області України

(або лише на території міста Києва), та якщо заявлений (фактичний згідно із звітністю) обсяг виробництва теплової енергії в наступному (минулому) календарному році не перевищуватиме (не перевищував) 170 тисяч Гкал та/або якщо суб'єкт господарювання здійснює ліцензовану діяльність з постачання теплової енергії при забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії станом на 1 серпня 2017 року менше ніж 70 %;

- провадить (має намір провадити) діяльність з виробництва теплової енергії на установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії.

Транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 308:

НКРЕКП здійснює ліцензування господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами, якщо заявлений (фактичний згідно зі звітністю) обсяг транспортування теплової енергії в наступному (минулому) календарному році перевищуватиме (перевищував) 145 тис. Гкал та якщо суб'єкт господарювання здійснює ліцензовану діяльність з постачання теплової енергії при забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії станом на 1 серпня 2017 року більше ніж 70 %;

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють ліцензування господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами суб'єктів господарювання у разі, якщо теплові мережі

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ

01.12.2017 зустріч з представниками Американської Торгівельної Палати в Україні щодо ринків послуг у сфері поводження з побутовими відходами.

30.08.2017 круглий стіл на тему «Ринки послуг у сфері поводження з побутовими відходами: проблемні питання та шляхи щодо їх врегулювання».

суб'єктів господарювання розташовані на території однієї області України (або лише на території міста Києва), та якщо заявлений (фактичний згідно зі звітністю) обсяг транспортування теплової енергії в наступному (минулому) календарному році не перевищуватиме (не перевищував) 145 тис. Гкал та/або якщо суб'єкт господарювання здійснює ліцензовану діяльність з постачання теплової енергії при забезпеченості споживачів приладами обліку теплової енергії станом на 1 серпня 2017 року менше ніж 70 %.

ПОСТАЧАННЯ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017

№ 308:

НКРЕКП здійснює ліцензування господарської діяльності з постачання теплової енергії суб'єктів господарювання, якщо заявлений (фактичний згідно зі звітністю) обсяг постачання теплової енергії на підставі договору (договорів) у наступному (минулому) календарному році перевищуватиме (перевищував) 145 тис. Гкал та якщо забезпеченість споживачів приладами обліку теплової енергії станом на 1 серпня 2017 року більше ніж 70 %.

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють ліцензування господарської діяльності з постачання теплової енергії суб'єктів господарювання у разі, якщо суб'єкт господарювання здійснює (планує здійснювати) постачання теплової енергії на території однієї області України (або лише на території міста Києва), та якщо заявлений (фактичний згідно зі звітністю) обсяг постачання теплової енергії на підставі договору (договорів) у наступному (минулому) календарному році не перевищуватиме (не перевищував) 145 тис. Гкал (включно) та/або якщо забезпеченість споживачів приладами обліку теплової енергії станом на 1 серпня 2017 року менше ніж 70 %.

ЗАХОРОНЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

НКРЕКП, відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності із захоронення побутових відходів, затверджених постановою НКРЕКП від 04.04.2017 № 467, здійснює ліцензування господарської діяльності із захоронення побутових

відходів у разі, якщо суб'єкт господарювання провадить (має намір провадити) діяльність із захоронення побутових відходів для населених пунктів з чисельністю населення понад 100 тис. осіб (сукупно) та/або суб'єкт господарювання провадить (має намір провадити) діяльність із захоронення побутових відходів на об'єктах (полігон/звалище) з потужністю понад 50 тис. тонн або 200 тис. метрів кубічних побутових відходів на рік.

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють ліцензування господарської діяльності із захоронення побутових відходів для суб'єктів господарювання, що не підпадають під критерії регулювання НКРЕКП.

ПЕРЕРОБЛЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

НКРЕКП, відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перероблення побутових відходів, затверджених постановою НКРЕКП від 25.05.2017 № 683, здійснює ліцензування господарської діяльності з перероблення побутових відходів у разі, якщо суб'єкт господарювання провадить (має намір провадити) діяльність з перероблення побутових відходів для населених пунктів з чисельністю населення понад 100 тис. осіб (сукупно), та/або суб'єкт господарювання провадить (має намір провадити) діяльність з перероблення побутових відходів на об'єктах з потужністю понад 50 тис. тонн побутових відходів на рік.

Обласні та Київська міська державні адміністрації здійснюють ліцензування господарської діяльності із перероблення побутових відходів для суб'єктів господарювання, що не підпадають під критерії регулювання НКРЕКП.

Відповідно до прийнятих у 2017 році Нацкомісією Ліцензійних умов значна частина суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сферах тепло-, водопостачання – ліцензіатів НКРЕКП у сферах тепlopостачання, централізованого водопостачання та водовідведення перейшли під регулювання місцевих органів влади.

Суб'єкти господарювання житлово-комунальної сфери здійснюють діяльність за тарифами, встановленими відповідними органами регулювання.

НКРЕКП встановлює тарифи суб'єктам господарювання, які є її ліцензіатами згідно із зазначеними вище Ліцензійними умовами.

Органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи для суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринках:

- теплопостачання, водопостачання, водовідведення, захоронення та перероблення побутових відходів, які не підпадають під ліцензування НКРЕКП;
- послуг з вивезення побутових відходів;
- послуг з управління багатоквартирним будинком та/або спорудою;
- послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Типовими діями виконавців житлово-комунальних послуг, щодо яких зі скаргами звертаються споживачі, є:

- застосування тарифів з порушенням вимог порядку їх встановлення, визначеного законодавством;
- застосування тарифів, розрахованих та встановлених для іншого підприємства (надавача аналогічної послуги);
- невідповідність укладених договорів зі споживачами Типовим договором, затвердженим відповідними постановами Уряду;
- відмова в укладанні договорів на надання житлово-комунальних послуг;
- встановлення економічно необґрунтованої вартості за послуги з видачі технічних умов та розроблення проектної документації для приєднання до мереж тепло-, водопостачання та водовідведення;
- включення до технічних умов на приєднання до мереж тепло-, водопостачання та водовідведення неправомірних вимог, які за певних умов можуть призводити до ущемлення інтересів споживачів та/або інших суб'єктів господарювання.

При цьому неправомірними діями органів місцевого самоврядування, які за певних умов призводять до ущемлення інтересів споживачів, є:

- встановлення тарифів з порушенням вимог Порядків формування тарифів, затверджених постановами Уряду;
- прийняття рішення про надання дозволу виконавцю послуг застосовувати тарифи на житлово-комунальні послуги, розраховані

для іншого підприємства (попереднього надавача цих послуг);

- непроведення конкурсу при визначенні виконавців житлово-комунальних послуг;
- прийняття рішень, що містять дискримінаційні підходи щодо діяльності учасників відповідного ринку.

Факторами, що стримують розвиток конкуренції на ринках житлово-комунальних послуг та є підґрунтям для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, є, зокрема:

1. Відсутність цінової конкуренції між виробниками житлово-комунальних послуг.
2. Залежність від інфраструктури.
3. Значний рівень заборгованості по розрахунках за послуги, яка постійно зростає, у тому числі заборгованості минулих періодів, а також заборгованості державних виплат підприємствам ЖКГ стосовно компенсацій за пільги та субсидії.
4. Невідповідність положень договорів фактичним умовам діяльності внаслідок колізій у нормативно-правових актах.
5. Зволікання з відокремленням діяльності суб'єктів природної монополії від діяльності на потенційно конкурентних ринках.
6. Формування тарифів за принципом «витрати плюс».
7. Зволікання із застосуванням стимулюючого регулювання до суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринках тепло-, водопостачання та водовідведення.
8. Відсутність Правил приєднання до мереж водопостачання та водовідведення.
9. Високий рівень зношеності тепло-, водопостачальних та каналізаційних мереж та інших основних фондів, високі втрати, низька ефективність.
10. Наявність адміністративних бар'єрів.
11. Недосконалість нормативно-правових актів, що регулюють питання приєднання до мереж тепло-, водопостачання та водовідведення.
12. Недосконалість нормативно-правових актів, які регулюють правовідносини між учасниками ринків житлово-комунальних послуг.

Виробниками послуг є: близько 400 с/г у сфері теплопостачання; у сфері водопостачання та водовідведення – більше 500 с/г; у сфері управління – більше 1000 с/г; у сфері поводження з відходами – близько 1200 с/г);

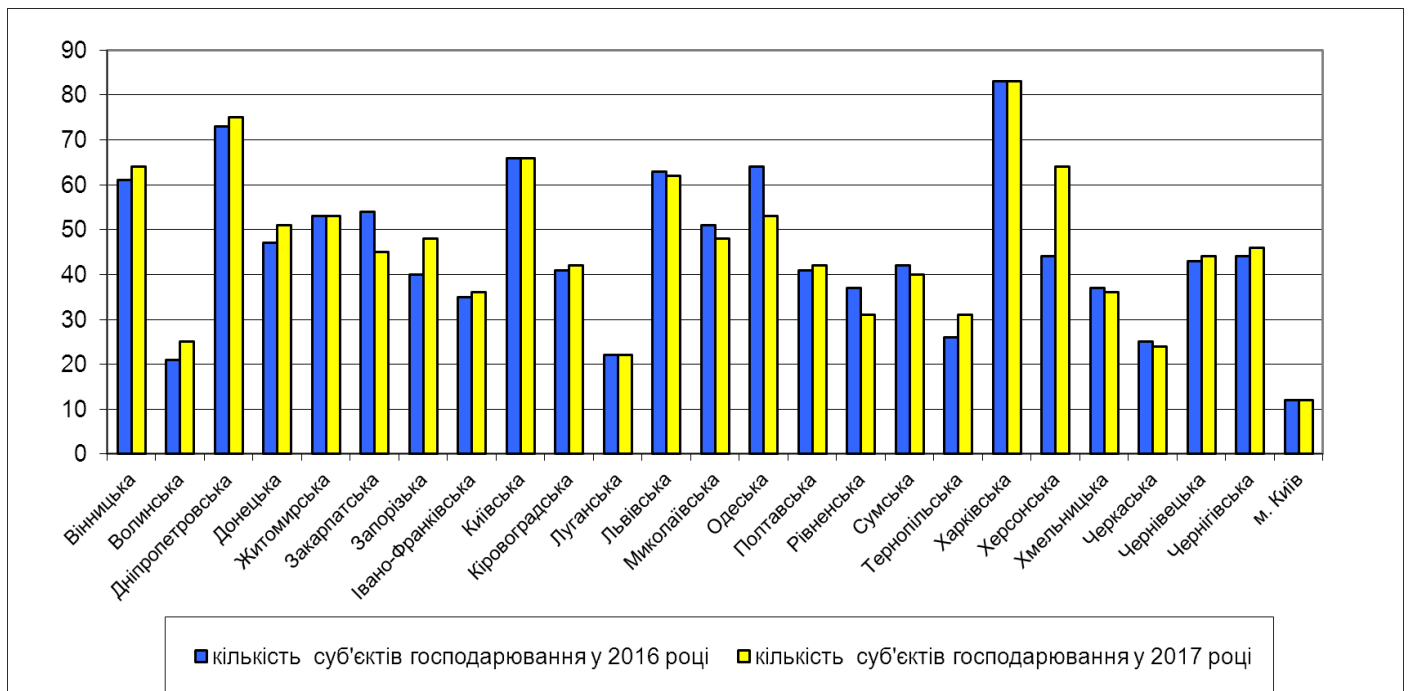
Споживачами послуг є як фізичні особи - населення України (побутові споживачі), так і юридичні особи – підприємці, бюджетні організації, інші).

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПОСЛУГ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

Відповідно до чинного законодавства процес поводження з побутовими відходами має поділятися на десять операцій. При цьому побутові відходи поділяються на окремі види: тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі. Водночас, за результатами проведеного дослідження встановлено, що наразі фактично існують три операції: вивезення, перероблення та захоронення твердих побутових відходів. При цьому операція з вивезення включає декілька сегментів, зокрема, а в окремих випадках — і операцію із захоронення.

Загальна кількість суб'єктів господарювання, які діяли протягом 2015-2017 років на ринках у сфері поводження з побутовими відходами, становила більше 1000 суб'єктів господарювання. Водночас ці суб'єкти господарювання, зважаючи на особливості їх діяльності та функціонування ринків у сфері поводження з побутовими відходами, є регіональними (локальними) монополіями.

Під час проведеного органами Комітету дослідження ринків послуг у сфері поводження з побутовими відходами виявлено наступне.

Переважаюча частина порушень законодавства про захист економічної конкуренції – це порушення в діях органів місцевого самоврядування, зокрема:

- визначення виконавців послуг без проведення конкурсних процедур;
- створення дискримінаційних умов при проведенні конкурсу на визначення виконавців послуг.

При цьому встановлено, що у населених пунктах з невеликою чисельністю населення, як правило, виконавцем послуг у сфері поводження з відходами визначається один виконавець послуг без проведення відповідного конкурсу.

У випадку наявності двох постійних учасників, орган місцевого самоврядування заздалегідь розділяє територіальні межі ринку та проводить конкурс за кількома лотами.

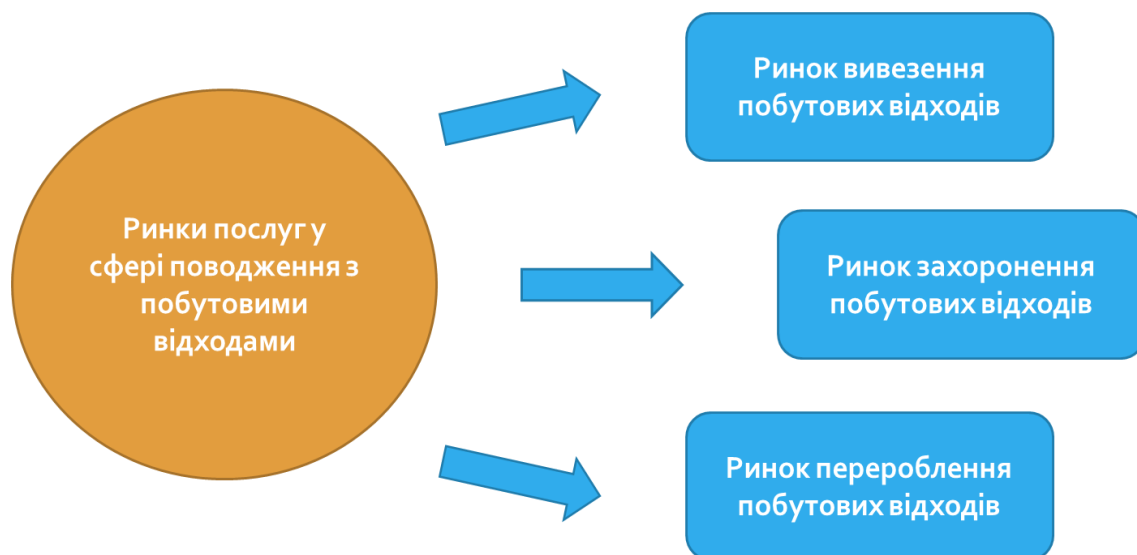
Крім того, виявлені випадки, коли в конкурсі брав участь тільки один учасник, проте строк, на який він визначався, становив 2,5 року, а в деяких випадках — і безстроково.

Визначення органами місцевого самоврядування виконавців послуг з вивезення побутових

відходів без конкурсного відбору не спонукає таких суб'єктів господарювання використовувати власні досягнення для отримання переваг, порівняно з конкурентами, та обмежує права інших суб'єктів господарювання, позбавляючи їх можливості на конкурсних засадах отримати право стати виконавцями послуг з вивезення побутових відходів, запропонувавши кращі умови надання цих послуг та менші ціни.

Дії (бездіяльність) органів місцевого самоврядування щодо непроведення конкурсу з вивезення виконавців послуг, а також дії щодо створення дискримінаційних умов при проведенні конкурсу на визначення виконавців послуг містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені статтею 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності органу місцевого самоврядування, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Відповідно до частини третьої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Типовими діями суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на ринках вивезення та захоронення побутових відходів, що призвели або можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, є:

- подання економічно необґрунтованих розрахунків до органів місцевого самоврядування для затвердження тарифів на зазначені послуги з вивезення та захоронення побутових відходів (завищення рівня рентабельності, завищення фактичних обсягів вивезення побутових відходів, включення додаткових витрат, які не відповідають чинному законодавству тощо);
- застосування різних тарифів до однакових категорій споживачів.

Основні проблеми ринку

1. Нормативна неврегульованість в частині отримання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з побутовими відходами.
2. Непроведення конкурсів органами місцевого самоврядування на визначення виконавця послуг з вивезення твердих побутових відходів.
3. Відсутність єдиного органу, на який покладено функції регулювання у сфері поводження з відходами та дублювання повноважень органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій.
4. Недосконалість законодавства у сфері поводження з відходами в частині встановлення тарифів на послуги з вивезення побутових відходів.
5. Недосконалість статистичного обліку у сфері поводження з побутовими відходами.
6. Відсутність інфраструктури для належного сортування побутових відходів.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

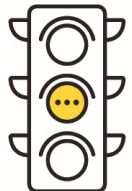
ІСНУВАННЯ БАР'ЕРІВ ДЛЯ ДОСТУПУ ДО ТЕПЛОМЕРЕЖ НЕЗАЛЕЖНИХ ВИРОБНИКІВ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ

2016-2017. Представники Комітету є учасниками робочої групи з розробки пропозицій щодо розвитку конкурентного середовища у сфері виробництва теплової енергії в Україні. За результатами обговорень прийнято за основу Концепцію впровадження конкуренції в централізованому тепlopостачанні України, розроблену Держенергоефективності спільно з Проектом USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні» та експертним середовищем.

2017. Опрацьовано розроблену Мінрегіоном Концепцію реалізації державної політики у сфері тепlopостачання.

2018. Заплановано:

продовження роботи в зазначеній робочій групі передбачає розробку нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток конкуренції на ринку теплової енергії.

ВІДСУТНІСТЬ ТИПОВИХ ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ТА ПРОЗОРИХ НОРМ ЩОДО КАТЕГОРІЙ СПОЖИВАЧІВ

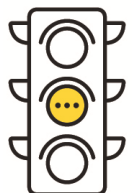
Комітет протягом **2016-2017** років неодноразово наголошував Мінрегіону та НКРЕКП на необхідності вжиття в межах повноважень заходів щодо врегулювання питань надання послуг з централізованого опалення та постачання теплової енергії з урахуванням різних категорій споживачів, а також звертався з пропозиціями до КМУ щодо надання доручення відповідним органам влади щодо необхідності розробити:

проект постанови щодо внесення змін до Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою КМУ від 21 липня 2005 року № 630, який врегульовуватиме питання правовідносин між тепlopостачальними організаціями, що надають послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води, балансоутримувачами та споживачами послуг із врахуванням різних категорій споживачів (власник квартири в багатоквартирному будинку, власник приватного будинку садибного типу, гуртожителя гуртожитку, ЖБК, ОСББ, управитель багатоквартирного будинку, юридична особа тощо), та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України;

форми Типових договорів про надання послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води для різних категорій споживачів та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України.

2018. Заплановано:

взяти участь в опрацюванні проектів з метою запобігання включення норм, які б призводили до дискримінаційних підходів.

НЕПРОЗОРИЙ МЕХАНІЗМ НАРАХУВАННЯ ПЛАТИ ЗА ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ ОПАЛЕННЯ

Протягом **2016-2017** років Комітет неодноразово наголошував Мінрегіону та НКРЕКП, а також звертався з пропозиціями до Кабінету Міністрів України щодо надан-

ня доручення відповідним органам влади щодо необхідності:

1. розроблення форми Типового договору про надання послуг з опалення місць загального користування;
2. внесення змін до Методики розрахунку кількості теплоти, спожитої на опалення місць загального користування багатоквартирних будинків, визначення плати за їх опалення, затвердженої наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 31.10.2006 № 359, зокрема, визначити:
 - поняття «місця загального користування»;
 - алгоритм розрахунку вартості опалення місць загального користування із врахуванням категорій споживачів послуг з централізованого опалення місць загального користування.

2018. Заплановано:

здійснити дослідження на ринках послуг у сфері теплопостачання.

ВІДСУТНІСТЬ ПРАВИЛ ПРИЄДНАННЯ ДО МЕРЕЖ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

Комітетом у 2015 році надані рекомендації НКРЕКП стосовно необхідності вдосконалення процедури приєднання, зокрема про необхідність вжиття заходів щодо розроблення та затвердження правил приєднання/підключення до водопровідних та каналізаційних мереж, що врегульовуватимуть, зокрема, питання надання/отримання технічних умов, оплати за приєднання/підключення до мереж водопостачання і водовідведення, враховуючи формування вартості робіт та послуг окремих етапів цих процедур.

У зв'язку із законодавчою колізією НКРЕКП не прийнято відповідного нормативно-правового акта.

2018. Заплановано: продовжити роботу з Мінрегіоном та НКРЕКП щодо необхідності прийняття вищевказаних правил так як проблема лишається актуальною.

ОГЛЯД РИНКУ НА КІНЕЦЬ РОКУ:

Функціонування ринків житлово-комунальних послуг протягом 2017 року в цілому було сталим. На виконання Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» відбувається перехід форми власності багатоквартирних будинків від балансоутримувачів комунальної форми власності (частина яких взагалі не здійснюватиме своєї діяльності) до об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та приватних управителів, які можуть бути і надавачами послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, здійснюється трансформація ринків послуг з управління будинками та послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

У червні 2017 року ВРУ прийнято Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання». Закон визначає засади забезпечення комерційного, у тому числі розподільного, обліку послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг. Водночас на сьогодні відсутні підзаконні нормативні акти, які повинні врегульовувати задекларовані Законом аспекти. За відсутності підзаконних нормативно-правових актів, зокрема, Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, підприємства тепло-, водопостачання матимуть можливість на власний розсуд застосовувати положення цього Закону.

06.12.2017 Президентом України підписано нову редакцію Закону України «Про житлово-комунальні послуги», прийнятого Верховною Радою України 09.11.2017. З прийняттям цього Закону відбуватиметься вдосконалення нормативно-правового регулювання відносин у сфері житлово-комунальних послуг.

ВІДПОВІДАЧ: Ужгородська міська радаРішення Закарпатського обласного територіального відділення від 28.02.2017 № 2 р/к

Рішенням адміністративної колегії територіального відділення дії Виконавчого комітету Ужгородської міської ради щодо прийняття рішення від 20.07.2011 № 264, яким затверджено норми утворення твердих побутових відходів для населення м. Ужгорода в порушення вимог Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, що призвело до встановлення необґрунтованих тарифів на послуги з вивезення твердих побутових відходів для населення, визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 7 статті 50, статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дій органу місцевого самоврядування, що полягають у створенні умов для вчинення суб'єктом господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Ужгородською міською радою листом від 13.06.2017 № 03-12/2592 направлено проект рішення «Про тарифи на послуги з вивезення та захоронення твердих побутових відходів», згідно з яким середньорічні норми утворення твердих побутових відходів для населення знижено з 2,26 куб. м до 1,4 куб. м на 1 мешканця.

Рішенням Виконавчого комітету Ужгородської міської ради від 31.08.2017 № 271 затверджено тарифи на послуги з вивезення твердих побутових відходів для населення з врахуванням середньорічних норм утворення твердих побутових відходів, а саме: 1,4 куб. м на 1 мешканця багатоквартирного будинку за відсутності одного з видів благоустрою та 1,49 куб. м на 1 мешканця будинку приват-

ВІДПОВІДАЧ: Харківська міська радаРішення Харківського обласного територіального відділення від 14.12.2017 № 168 р/к

Рішенням Виконавчого комітету міської ради від 08.09.2010 № 321 затверджені Правила приймання стічних вод споживачів у каналізаційну мережу м. Харкова (далі – місцеві правила приймання стічних вод).

Згідно з пунктом 3.10 Місцевих правил приймання стічних вод Технічні умови є невід'ємною частиною договору на приймання стічних вод.

Відповідно до пункту 3.12 Місцевих правил на приймання стічних вод Технічні умови діють на період зберігання кількості і складу стічних вод споживача, але не більше трьох років. Після закінчення цього терміну Технічні умови споживачам необхідно переоформлювати з наданням і виконанням необхідної документації.

Втім, відповідно до пункту 2.4 Правил підприємства зобов'язані, зокрема, при збільшенні об'ємів стічних вод - звернутися до водоканалу за одержанням нових технічних умов на приймання стічних вод підприємства до міської каналізації та переоформленням договору.

У разі відсутності Технічних умов для споживача можливо настання негативних наслідків, зокрема, нарахування КП «Харківводоканал» штрафу в п'ятикратному розмірі встановленого тарифу за весь обсяг скинутих за час відсутності Технічних умов на приймання стічних вод (пункт 7.27 місцевих правил приймання стічних вод).

Адміністративна колегія територіального відділення визнала бездіяльність Харківської міської ради із невнесення змін до Правил приймання стічних вод споживачів у каналізаційну мережу м. Харкова, затверджених рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 08.09.2010 № 321, в частині строку дії Технічних умов на приймання стічних вод, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 15, пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, а саме дій, які можуть призвести до спотворення конкуренції.

Наразі порушення припинено.

ВІДПОВІДАЧ: КП «Міськводоканал» Сумської міської ради

Рекомендації Сумського обласного територіального відділення: [від 03.02.2017 № 02-08/158](#) та [від 02.03.2017 № 02-08/423](#)

КП «Міськводоканал» СМР при укладенні договору на водопостачання та прийом стічних вод обов'язковими умовами встановлювало надання копій документів, що не передбачені чинним законодавством. За таких умов складалася ситуація, коли споживачі, за відсутності альтернативи, змушені укладати з КП «Міськводоканал» СМР договори на отримання додаткових платних послуг, які їм не потрібні (технічні умови на приєднання до мереж, лабораторне дослідження питної води, спільне обстеження систем водокористування), або які вони могли б придбати в інших постачальників (лабораторне дослідження стічних вод), адже відповідно до чинних на той час нормативних документів Підприємство мало право відключати споживачів від мереж водопроводу та каналізації у разі відсутності договору на водопостачання та прийом стічних вод або ухилення від укладання або продовження (переукладення) договору.

Крім того, у суб'єктів господарювання з новозбудованим водопроводом і каналізацією КП «Міськводоканал» СМР вимагало надати документи згідно з переліком, розміщеним на офіційному сайті (28 пунктів), в тому числі укласти договори з Підприємством на лабораторне дослідження питної, стічної води та спільне обстеження системи водокористування, надати документи щодо будівництва, випробування та введення в експлуатацію систем водопостачання та водовідведення об'єкта (акти технічного приймання водопроводу та каналізації, огляду прихованих робіт, гідравлічного випробування водопроводу). Такі дії містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 3 частини 2 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринках послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення у територіальних (географічних) межах м. Суми, де розташовані діючі мережі Підприємства, шляхом обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору.

ПАНАЮТІДІ СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«Наше завдання—постійно тримати руку на пульсі змін та надавати свої пропозиції, оскільки ми бачимо вплив і наслідки дій чи бездіяльності органів державної влади на загальну ситуацію на ринку фармацевтики.

У 2017 році ми затвердили звіт—дослідження ринку обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу, надавши, зокрема, Рекомендації Міністерству охорони здоров'я України з конкретними пропозиціями вирішення наявних проблем, і я дуже сподіваюсь, що вони будуть втілені у 2018 році»

Під час проведення фармацевтичних розслідувань Комітет враховує стан ринку, досвід країн ЄС, комунікує з Європейською комісією з метою з'ясування наявних у ЄС підходів до визначення товарних та географічних меж ринку.

Ринки лікарських засобів, на відміну від багатьох інших галузей, жорстко регулюються положеннями, які стосуються умов обороту товару, вимог щодо якісних характеристик продукції та дозволів, ціноутворення, а також захисту прав інтелектуальної власності.

Розглядаючи публічні закупівлі за державні кошти та/або кошти місцевого бюджету лікарських засобів (надалі—ЛЗ) та медичних виробів, можна стверджувати, що споживач (пацієнт) не приймає рішення про продукт, який він отримує, таке рішення приймається замовником,

який формує предмет закупівлі, базуючись на власному досвіді, існуючих протоколах лікування тощо.

При цьому в Україні система охорони здоров'я та її регулювання кардинально відрізняється від систем охорони здоров'я у країнах ЄС.

Тільки з 28 квітня 2017 року в Україні впроваджують застосовування міжнародних клінічних протоколів лікування.

З огляду на специфіку фармацевтичної сфери, визначення АМКУ ринку базується на терапевтичній та економічній взаємозамінності.

Окремі товарні ринки для ЛЗ можуть виникати в результаті різних елементів, таких, як: показання, ефективність, протипоказання або побічні ефекти; частота прийому може відрізня-

РИНКИ ФАРМАЦЕВТИКИ

тися; ліки можуть бути тривалої дії або короткої дії з негайним вивільненням або уповільненим вивільненням. Крім того, різні ЛЗ можуть бути вказані для різних типів або стадій захворювання і т.д.

Комітет враховує результати секторального дослідження ЄК (Sector Inquiry of

2008/2009), який підтверджує, що реальна значна конкуренція, яка спонукає істотно знижувати ціни на ЛЗ, виникає лише тоді, коли на ринок заходить генерик. Фактично саме така взаємозамінність, яка існує в оригінального препарату та його генериків, істотно визначає поведінку учасників ринку.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ:

- закупівля лікарських засобів та медичних виробів за кошти державного бюджету відбувається шляхом встановлення граничних рівнів поставальницько-збутових та роздрібних надбавок;
- діяльність щодо медичних виробів здійснюється відповідно до затверджених КМУ технічних регламентів, розроблених на основі відповідних директив Ради ЄС;
- декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби, що закуповуються за бюджетні кошти;
- відсутній закон щодо регулювання обігу медичних виробів;
- референтне ціноутворення та реімбурсація щодо визначеного переліку лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань, цукрового діабету II типу та бронхіальної астми (Урядова програма «Доступні ліки»);
- процедуру декларування зміни оптово-відпускних цін на медичні вироби скасовано;
- введення у визначених законодавством випадках спрощеної процедури реєстрації лікарських засобів;
- діє Новий Національний перелік основних лікарських засобів.

«РЕФОРМУВАННЯ МАЄ СТВОРЮВАТИ СПРИЯТЛИВІ УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ БІЗНЕСІ»

Протягом останніх років Комітет підтримує активний діалог з учасниками ринків і регуляторами.

Антимонопольний комітет підтримав необхідність впровадження в Україні механізму відшкодування вартості найнеобхідніших лікарських засобів, який широко використовується у багатьох країнах світу.

Запровадження з 1 квітня 2017 року Урядової програми «Доступні ліки», яка передбачає встановлення Міністерством охорони здоров'я України граничних оптово-відпускних цін на визначений перелік лікарських засобів (23 МНН), які сформовані із застосуванням референтного ціноутворення (як внутрішнього, так і зовнішнього), закуповуються та/або вартість яких відшкодується за бюджетні кошти для лікування серцево-судинних захворювань, цукрового діабету II типу та бронхіальної астми, стимулює розвиток цінової конкуренції на ринках лікарських засобів.

Фактично, запровадження механізму реферування вартості лікарських засобів призвело до її зниження, що підвищило доступність лікарських засобів для населення. Так, з 1 квітня 2017 року у межах Урядової програми «Доступні ліки» пацієнти за рецептом лікаря можуть отримати в аптечних закладах безкоштовно або з незначною доплатою лікарські засоби для лікування зазначених захворювань.

У 2017 році прийнято ряд законів, які започаткували медичну реформу в Україні, зокрема: [Закон України від 06.04.2017 № 2002-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я»](#), [Закон України від 19 жовтня 2017 року № 2168-VIII «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»](#), [Закон України від 14 листопада 2017 року № 2206-VIII «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості»](#).

Закон України від 06.04.2017 № 2002-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» став першим кроком з впровадження реформи фінансування первинної ланки медицини.

Також цим Законом введено в обіг термін «послуга з медичного обслуговування населення (медична послуга)» - це послуга, що надається пацієнту закладом охорони здоров'я або фізичною особою - підприємцем, яка зареєстрована та одержала в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та оплачується її замовником (держава, відповідні органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи, у тому числі пацієнт).

Комітет брав активну участь в опрацюванні даного законопроекту, вносив свої зауваження та пропозиції, був членом робочої групи для підготовки до другого читання прийнятого Верховною Радою України за основу проекту зазначеного Закону (законопроект 2309а-д).

За ініціативою та пропозицією Комітету в законодавстві України з'явилося визначення поняття «медична послуга».

Фактично положення Закону надають закладам охорони здоров'я більшу фінансову та господарську самостійність. Зокрема, надходження, що отримуватимуть державні та комунальні заклади охорони здоров'я від пацієнтів за надані їм платні медичні послуги, стануть офіційним додатковим джерелом фінансування поставальників послуг. Тобто, прогнозованим повинен стати розвиток ринків платних медичних послуг та відповідно підвищення рівня конкуренції на них, в тому числі цінової.

[Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1075 затверджено Методику розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування](#). Методика спрямована на забез-

печення стандартизації та уніфікації підходів до обліку витрат у закладах охорони здоров'я та встановлення базових принципів універсальної національної системи розрахунку вартості послуг з медичного обслуговування, фінансування яких забезпечується за рахунок бюджетних коштів у межах програми медичних гарантій.

Проведення дієвої, виваженої та комплексної реформи у сфері охорони здоров'я для забезпечення цінової доступності лікування, зокрема, можливо за умови:

- створення конкурентного середовища на ринках медичних послуг;
- забезпечення рівних умов всім суб'єктам господарювання для здійснення господарської діяльності;
- створення системи якісного та ефективного управління у сфері охорони здоров'я.

Відповідно до повноважень Комітету зазначене може бути досягнуто шляхом:

- усунення перешкод для розвитку конкурентних ринків;
- розвитку конкуренції на монополізованих ринках;
- зняття адміністративних бар'єрів вступу на ринки та підвищення ефективності їх регулювання.

Але прийняття ключових законів щодо медичної реформи не може вирішити усіх проблем системи охорони здоров'я без:

- прийняття низки підзаконних актів (що спрямовані на реалізацію законів);
- належного рівня фінансування (що може бути вирішено, зокрема, шляхом запровадження загальнообов'язкового медичного страхування).

Протягом 2017 року Комітет звертався з ініціативними листами до Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я та МОЗ України із зауваженнями та пропозиціями щодо ряду проектів нормативно-правових документів, реалізація яких на практиці може впливати на відповідні ринки у сфері фармацевтики та охорони здоров'я.

Зокрема, зауваження та пропозиції до Закону України «Про лікарські засоби» стосува-

лись: державного регулювання у сфері обігу лікарських засобів; введення в обіг лікарських засобів; узгодженості понять «фармацевтична допомога», «фармацевтична послуга» та «фармацевтична практика» та їх застосування; оптової торгівлі лікарськими засобами.

Щодо оптової торгівлі лікарськими засобами, протягом тривалого часу на загальнодержавному ринку надання послуг з постачання оптових партій лікарських засобів та виробів медичного призначення у широкоасортиментному наборі сформувалася стала структура ринку, за якої невеликій кількості суб'єктів господарювання (3-4 суб'єкти господарювання) належить значна ринкова влада порівняно з іншими наявними конкурентами.

Такий ринок має обмежені можливості доступу на нього для нових учасників, зокрема, за рахунок існування бар'єрів вступу на ринок:

- адміністративних, встановлених ліцензійними умовами впровадження господарської діяльності;
- економічних, що пов'язані із суттєвими витратами або обсягами інвестицій;
- організаційних, що напряду пов'язані із стратегіями поведінки значимих суб'єктів господарювання, що діють на ринках.

Наявна на теперішній час структура ринку в сукупності з бар'єрами входження на нього створює умови, за яких розвиток конкуренції є складним. З метою сприяння розвитку конкурентного середовища на загальнодержавному ринку надання послуг з постачання оптових партій лікарських засобів та виробів медичного призначення у широкоасортиментному наборі, Комітет вважає за необхідне дозволяти суб'єктам оптової торгівлі виконувати діяльність із зберігання та транспортування лікарських засобів іншим суб'єктам господарювання на підставі відповідних договорів, з дотриманням кожною стороною вимог ліцензійних умов провадження господарської діяльності з оптової торгівлі лікарськими засобами, крім лікарських засобів, придбаних за бюджетні кошти або отриманих у вигляді гуманітарної допомоги, а також належної дистрибуторської практики та належної практики зберігання, затверджених уповноваженим органом.

АДВОКАТУВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

ДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО НАДАННЯ ОКРЕМИМ АПТЕЧНИМ ЗАКЛАДАМ ПЕРЕВАГ У ЗДІЙСНЕННІ ЇХ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УРЯДОВА ПРОГРАМА «ДОСТУПНІ ЛІКИ»

Усі суб'єкти господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю лікарськими засобами у відповідній адміністративно-територіальній одиниці області, незалежно від їх форми власності, є учасниками відповідного регіонального ринку роздрібною торгівлі лікарськими засобами. Згідно з конкурентним законодавством України, підходи органів місцевого самоврядування та місцевої виконавчої влади, що мають представляти інтереси територіальних громад, мають бути однаковими до всіх учасників регіональних ринків роздрібною торгівлі лікарськими засобами.

Як свідчить практика, органами місцевого самоврядування можуть прийматися рішення, реалізація яких може безпосередньо впливати на стан конкуренції на регіональному ринку.

Зокрема, органами місцевого самоврядування може встановлюватися різний розмір орендної ставки для аптечних закладів залежно від їх форми власності, а саме, аптечним закладам комунальної форми власності орендна ставка значно нижча, ніж аптечним закладами приватної форми власності.

Соціальні заходи Уряду передбачають залучення до їх реалізації якомога більшої кількості аптек, що має сприяти дієвій конкуренції, спрямованій на покращення задоволення потреб населення в отриманні життєво необхідних ліків. Жодна Урядова програма або захід не ставлять залежність від форми власності або підпорядкування аптечного закладу та не надають будь-яких преференцій окремим суб'єктам господарювання.

Отже, встановлення окремим комунальним аптечним закладам нижчої порівняно з конкурентами орендної ставки, створює для них більш сприятливі умови для конкуренції, в той час як для інших аптечних закладів умови залишаються незмінними.

Від дій органів місцевого самоврядування напряму залежить питання допущення чи недопущення аптечних закладів до участі в реалізації всіх перелічених заходів та ініціатив Уряду у регіонах.

Деякі органи місцевого самоврядування штучно створюють адміністративні бар'єри для розвитку конкуренції на регіональних ринках роздрібною торгівлі лікарськими засобами.

З метою адвокатування конкуренції, ефективного та дієвого розвитку конкуренції на регіональних ринках роздрібної торгівлі лікарськими засобами, для підвищення доступності лікарських засобів для населення

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ РЕКОМЕНДУВАВ:

за ст. 7 Закону:

Надано [рекомендації №28-рк від 30.11.2017](#) Вінницькій обласній раді, Волинській обласній раді, Дніпропетровській обласній раді, Донецькій обласній раді, Житомирській обласній раді, Закарпатській обласній раді, Запорізькій обласній раді, Івано-Франківській обласній раді, Київській обласній раді, Кіровоградській обласній раді, Львівській обласній раді, Миколаївській обласній раді, Одеській обласній раді, Полтавській обласній раді, Рівненській обласній раді, Сумській обласній раді, Тернопільській обласній раді, Харківській обласній раді, Херсонській обласній раді, Хмельницькій обласній раді, Черкаській обласній раді, Чернівецькій обласній раді, Чернігівській обласній раді та Київській міській раді:

- уживати заходів щодо встановлення рівних умов здійснення господарської діяльності для всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які є учасниками регіональних ринків роздрібної торгівлі лікарськими засобами;

- запровадити прозорий та недискримінаційний підхід до встановлення орендних ставок за використання нерухомого майна спільної власності територіальних громад області та міста Києва.

за ст. 46 Закону за ознаками порушення:

З метою усунення ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції і умов, що їм сприяють, Комітет надав Полтавській обласній раді обов'язкові для розгляду [рекомендації № 27-рк від 09.11.2017](#) щодо скасування відповідних рішень, які встановлюють нерівні умови для конкуренції для аптечних закладів у Полтавській області, та встановити прозорий та недискримінаційний підхід до встановлення орендних ставок за використання нерухомого майна спільної власності територіальних громад Полтавської області.

З метою усунення причин виникнення порушень законодавства про захист економічної конкуренції і умов, що їм сприяють Комітет надав Кагарлицькій районній раді та Кагарлицькій районній державній адміністрації і обов'язкові для розгляду [рекомендації №29-рк від 07.12.2017](#) забезпечити рівні умови участі в Урядовій програмі «Доступні ліки» для всіх суб'єктів господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю лікарськими засобами в Кагарлицькому районі Київської області.

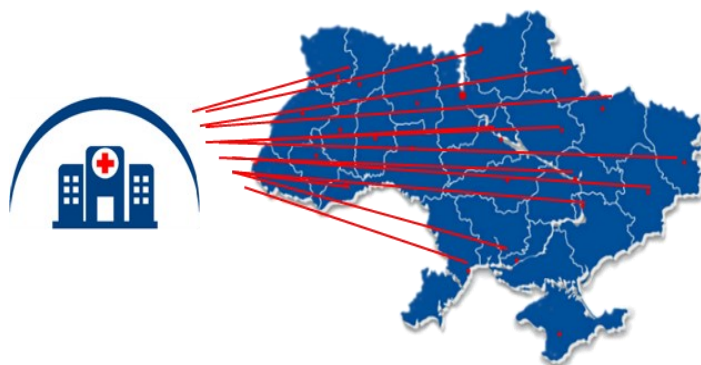

РИНОК ОБЛАДНАННЯ ТА ВИТРАТНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ГЕМОДІАЛІЗУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НЕФРОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УКРАЇНІ

Медична допомога хворим на хронічну ниркову недостатність (надалі—ХНН) V стадії методом гемодіалізу надається у структурних підрозділах обласних, міських, районних, міжрайонних центрів нефрології та діалізу, а саме: відділеннях госпітальної нефрології та діалізу та у сателітних центрах нефрології та діалізу, за місцем проживання (реєстрації) осіб, відповідно до уніфікованих клінічних протоколів вторинної та третинної медичної допомоги пацієнтам з ХНН V стадії, які лікуються методами:

- гемодіалізу;
- перитонеального діалізу.

Хворі на хронічну ниркову недостатність (ХНН) V стадії

безоплатна медична допомога в закладах охорони здоров'я за місцем проживання (реєстрації) осіб

ГЕМОДІАЛІЗ

позаниркове очищення крові, яке дозволяє частково компенсувати втрачену функцію нирок

Нормативно-правове врегулювання та методичне забезпечення питань у сфері організації та лікування хворих нефрологічного профілю в Україні здійснює МОЗ України із залученням Національної академії медичних наук України, в тому числі шляхом прийняття спільних документів.

Процедура гемодіалізу є медичною допомогою та надається хворим на ХНН V стадії на безоплатній основі.

Організація та забезпечення медичної допомоги хворим нефрологічного профілю в Україні здійснюється за рахунок коштів державного бюджету. МОЗ України є головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем програм. Територіальні органи охорони здоров'я є розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня.

З 2009 року виділення державних коштів на придбання обладнання для гемодіалізу припинено.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

**МОЗ
України**

- ефективне і цільове використання бюджетних коштів;
- розроблення та організація виконання державних програм охорони здоров'я;
- затвердження галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я та здійснення контролю за їх дотриманням;
- затвердження порядків надання медичної допомоги усіх рівнів.

**МЕРП
України**

- нормативно-правове регулювання у сферах, зокрема:
- публічних закупівель;
- технічного регулювання,
- стандартизації.

Механізм забезпечення закладів охорони здоров'я обладнанням для гемодіалізу наступний – постачання відбувається за договорами благодійної допомоги, безоплатного користування, оренди, суборенди, укладеними між постачальниками обладнання (резидентами України) та закладами охорони здоров'я.

Обладнання та витратні матеріали для гемодіалізу належать до тих медичних виробів, які для забезпечення необхідного ефекту лікування за призначенням не застосовуються кожен самостійно, а тільки в поєднанні між собою. Відповідно процедура закупівлі за кошти державного або місцевих бюджетів проводиться повністю витратних матеріалів, необхідних для використання наявного в лікарні обладнання для гемодіалізу.

Бюджетні кошти спрямовуються на закупівлю витратних матеріалів, заявки на які формують заклади охорони здоров'я, що надають медичну допомогу методом гемодіалізу. При цьому, специфіка умов постачання обладнання для гемодіалізу профільним лікарням впливає

на специфіку формування потреб у витратних матеріалах для гемодіалізу.

Основним видом обладнання для гемодіалізу є апарати для проведення гемодіалізу, гемодіафільтрації. Здебільшого, заклади охорони здоров'я України забезпечені обладнанням для гемодіалізу провідних світових виробників: «Fresenius Medical Care» (Німеччина), «GAMBRO AB» (Швеція), «B. Braun Medical» (Німеччина), «Nipro Corporation» (Японія), Bellco S.P.A.» (Італія).

За інформацією лікарень, постачальників обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу, на теперішній час в лікарнях знаходяться апарати для гемодіалізу «штучна нирка» двох типів без та з функцією гемодіафільтрації різних виробників, які є взаємозамінними між собою в межах цього типу. Кожен з цих типів обладнання не є взаємозамінним між собою поза межами відповідних типів апаратів, оскільки ці типи апаратів мають різне призначення, технічні характеристики тощо.

ЗА ДОГОВОРАМИ

ДАРУВАННЯ

КОРИСТУВАННЯ

ОРЕНДИ

ЗАКЛАДАМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ПРОБЛЕМА:

виробники обладнання безоплатно забезпечують лікарні обладнанням різноманітних видів, типів і модифікацій, що може створювати ускладнення під час експлуатації обладнання та при формуванні заявок на закупівлю витратних матеріалів.

УМОВИ ДОГОВОРУ:

- визначається використання витратних матеріалів, які рекомендовані виробником обладнання;
- передбачаються безкоштовні послуги з технічного обслуговування обладнання поза гарантійного строку обслуговування, при використанні рекомендованих витратних матеріалів

АЛГОРИТМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ВИТРАТНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ДЛЯ ГЕМОДІАЛІЗУ

формують заявки на закупівлю витратних матеріалів виходячи з наявного в лікарні обладнання та з урахуванням медико-технічної відповідності витратних матеріалів з наявним обладнанням

розпорядники коштів нижчого рівня

МОЗ України

фінансування в межах бюджетних програм

витратні матеріали

Σ коштів за договором закупівлі витратних матеріалів

медична допомога методом гемодіалізу

**ПОСТАЧАЛЬНИКИ
ОБЛАДНАННЯ**

За інформацією закладів охорони здоров'я, для проведення гемодіалізу необхідно закупувати певний перелік витратних матеріалів, використання яких в комплекті (системі) є необхідним для експлуатації наявного в лікарні обладнання.

До основних витратних матеріалів для проведення процедур гемодіалізу, зокрема, належать: діалізатор, кровопровідні магістралі, затискач (перемикач) магістралей, діалізні фістульні голки, бікарбонатний концентрат, фільтр діалізного розчину, дезінфекційні засоби, системи для в/в ведення розчинів та інше. Виробниками витратних матеріалів є наведені вище виробники обладнання.

Як свідчить надана закладами охорони здоров'я інформація, за умов відсутності єдиних інструкцій, технічних умов, вимог щодо формування переліку витратних матеріалів, сумісних із наявним в лікарні обладнанням для гемодіалізу, кожна з лікарень самостійно визначає власні потреби в необхідних їй витратних матеріалах виходячи, зокрема, з таких підходів:

- використання витратних матеріалів ли-

ше тих виробників, обладнання яких розміщено у закладі охорони здоров'я;

- можливість використання в окремих випадках витратних матеріалів різних виробників;
- використання універсальних витратних матеріалів.

За інформацією закладів охорони здоров'я та постачальників обладнання й витратних матеріалів, витратні матеріали для гемодіалізу можуть бути взаємозамінними між собою тільки за умов сумісності з обладнанням та за умови, що їх використання на цьому обладнанні не призведе до погіршення якості, ефективності та безпечності зазначеної медичної допомоги.

Учасниками ринків витратних матеріалів є постачальники обладнання/переможці процедур державних закупівель витратних матеріалів за державні кошти.

За інформацією Державної установи «Інститут нефрології Національної академії медичних наук України», лікарні України забезпечені обладнанням для проведення гемодіалізу різних виробників, різноманітних видів, типів і модифікацій.

ЗАКУПІВЛЯ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУР ГЕМОДІАЛІЗУ

ЦЕНТРАЛІЗОВАНІ ЗАХОДИ

- закупівля обладнання для проведення гемодіалізу
- закупівля технічного обслуговування обладнання для гемодіалізу
- закупівля витратних матеріалів для лікування хворих методом гемодіалізу

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ

- припинене з 2009 року
- не передбачене
- передбачене бюджетною програмою КПКВК 2301400 «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру»

Вплив постачальників обладнання на формування попиту на певні витратні матеріали є цілком можливим, оскільки відсутні будь-які стандарти, що встановлюють вимоги до технічних умов експлуатації медичних виробів для гемодіалізу, нормативно-правові або інші документи, які визначають питання взаємозамінності та сумісності кожного з типів витратних матеріалів до певного обладнання.

За результатами дослідження встановлено, що конкуренція на ринках витратних матері-

алів для гемодіалізу насамперед відбувається шляхом отримання можливості постачати лікарням на безкоштовній основі обладнання для гемодіалізу, що в подальшому забезпечуватиме постійний збут витратних матеріалів власного виробництва.

Відповідно така ситуація створює умови для викривлення конкуренції на ринках витратних матеріалів, даючи можливість окремим суб'єктам господарювання фактично визначати умови обороту витратних матеріалів на ринку та

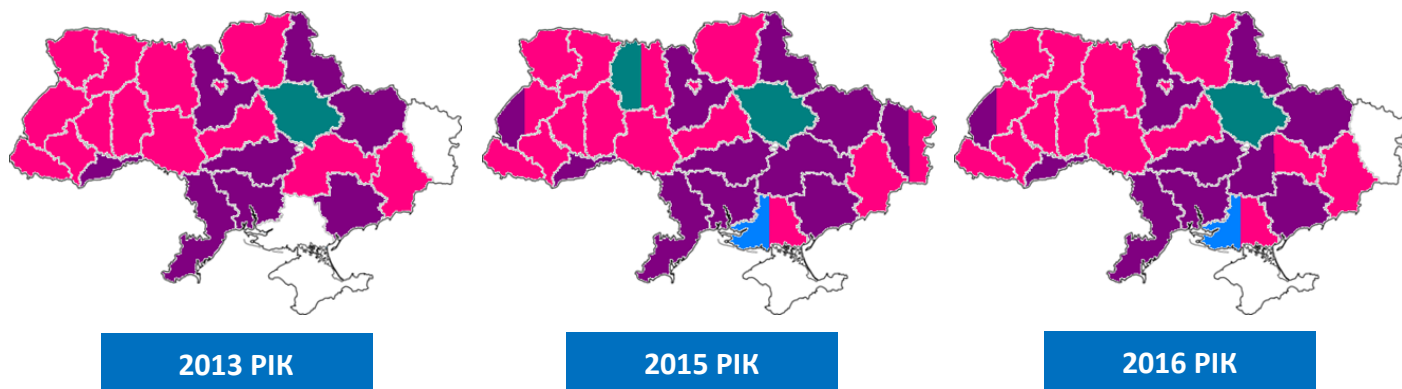
встановлювати бар'єри вступу на ринки витратних матеріалів для інших виробників аналогічних (еквівалентних) витратних матеріалів.

Фактично в лікарнях України більшість одиниць обладнання належить компаніям «GAMBRO AB» (Швеція) та «FRESENIUS Medical Care» (Німеччина), які через відповідних суб'єк-

тів господарювання (резидентів України) постачають обладнання та витратні матеріали до закладів охорони здоров'я по всіх регіонах України.

Ринки обладнання та ринки витратних матеріалів для гемодіалізу є загальнодержавними.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛАДНАННЯМ ТА ВИТРАТНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ДЛЯ ГЕМОДІАЛІЗУ

- компанія «GAMBRO AB»
- компанія «Fresenius Medical Care»
- компанія «B. Braun Medical»
- компанія «Bellco S.P.A.»

На загальнодержавних ринках обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу домінують обладнання та витратні матеріали виробництва компаній «Fresenius Medical Care» та «GAMBRO AB», які постачаються в лікарні України постачальниками / імпортерами (резидентами України).

АНАЛІЗ ВАРТОСТІ ВИТРАТНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУР ГЕМОДІАЛІЗУ

Порівняльний аналіз вартості витратних матеріалів, необхідних для проведення однієї процедури гемодіалізу в Україні, засвідчив певні розбіжності вартості витратних матеріалів, необ-

хідних для проведення однієї процедури (як по областях України, так і по лікарнях в межах однієї області) навіть за умови експлуатації однакового обладнання та однакових витратних матеріалів.

РІЗНИЦЯ МІЖ МІНІМАЛЬНОЮ І МАКСИМАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ВАРТІСТЮ ЗАКУПІВЛІ ВИТРАТНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ОДНІЄЇ ПРОЦЕДУРИ ГЕМОДІАЛІЗУ

		2013 рік	2014 рік	2015 рік
для обладнання власного виробництва	компанія «FRESENIUS Medical Care»	До 30%	До 70%	До 77%
	компанія «GAMBRO AB»	До 50%	До 85%	До 15%
	компанія «B.Braun Medical»	До 12%	До 1,5%	До 35%
для обладнання, наявного в лікарні		До 69%	До 72%	До 72%

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ГЕМОДІЛІЗУ:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	5	«Fresenius Medical Care» (Німеччина); «B. Braun Medical» (Німеччина); «GAMBRO AB» (Швеція); «Nipro Corporation» (Японія); «Bellco S.P.A.»
Оптова торгівля	5	ТОВ «Фрезеніус Медикал Кер Україна»; ТОВ «РЕНАРТ» (м. Київ, Україна); ТОВ «ГАМБРАМЕД» (м. Білгород-Дністровський, Одеська обл., Україна); ТОВ «Діалсервіс» (м. Київ, Україна); ТОВ «Індекс» (м. Рівне, Україна)
Роздріб		відсутні
Споживач		Заклади охорони здоров'я нефрологічного профілю (обласні клінічні лікарні, міські багатoproфільні лікарні, центральні районні лікарні, дитячі лікарні, Центри нефрології та діалізу тощо)

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ВИТРАТНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ГЕМОДІЛІЗУ:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	9	«Fresenius Medical Care» (Німеччина); «B. Braun Medical» (Німеччина); «GAMBRO AB» (Швеція); «Nipro Corporation» (Японія); «Bellco S.P.A» (Італія); «Allmed Medical GmbH» (Німеччина); «Haidylena for Advanced Medical Industries» (Єгипет); «Kawasumi Laboratories» (Японія); «MTN Neubrandenburg GmbH» (Німеччина) тощо
Оптова торгівля	7	ТОВ «Фрезеніус Медикал Кер Україна»; ТОВ «РЕНАРТ» (м. Київ, Україна); ТОВ «ГАМБРАМЕД» (м. Білгород-Дністровський, Одеська обл., Україна); ТОВ «Діалсервіс» (м. Київ, Україна); ТОВ «РУМЕД» (м. Білгород-Дністровський, Одеська обл., Україна); ТОВ «ТТВ-Дом ЛТД» (м. Одеса, Україна); ТОВ «Індекс» (м. Рівне, Україна)
Роздріб		відсутні
Споживач		Заклади охорони здоров'я нефрологічного профілю (обласні клінічні лікарні, міські багатoproфільні лікарні, центральні районні лікарні, дитячі лікарні, Центри нефрології та діалізу тощо)

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКІВ ОБЛАДНАННЯ ТА ВИТРАТНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ГЕМОДІАЛІЗУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Не існує нормативних документів щодо питань технічної та медико-технологічної сумісності та взаємозамінності медичних виробів для гемодіалізу у вигляді затверджених МОЗ України та Мінекономрозвитку нормативно-правових документів (зокрема, стандартів, технічних умов тощо).

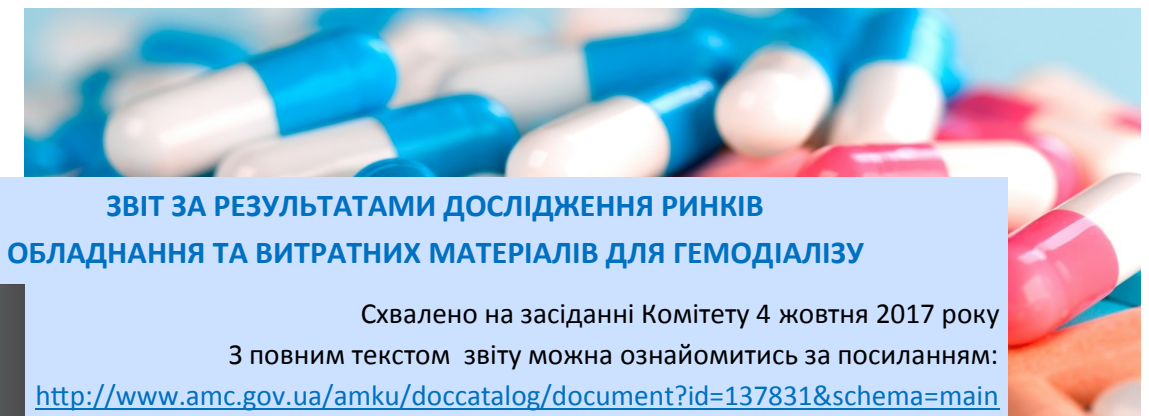
Відсутні будь-які нормативно-правові або інші документи, які усувають бар'єри для розвитку конкуренції на ринках витратних матеріалів та встановлюють стандартні підходи до вирішення питань керування різноманітністю, взаємозамінністю, сумісністю кожного з типів витратних матеріалів до типу/виду/модифікації обладнання.

За таких умов та враховуючи специфіку постачання в лікарні України обладнання для гемодіалізу, постачальники обладнання мають реальні можливості для застосування наявних у

них важелів впливу на замовника під час формування ним предмета закупівлі – витратних матеріалів.

Відповідно така ситуація створює умови для викривлення конкуренції на ринках витратних матеріалів, даючи можливість окремим суб'єктам господарювання фактично визначати умови обороту витратних матеріалів на ринку та встановлювати бар'єри вступу на ринки витратних матеріалів для інших виробників аналогічних (еквівалентних) витратних матеріалів, що не сприятиме розвитку дієвої конкуренції на ринках витратних матеріалів для гемодіалізу.

Не розроблялись і не затверджувались методичні рекомендації або технічні вимоги щодо формування тендерної документації саме для закупівлі витратних матеріалів для проведення процедур гемодіалізу.

• Кабінетом Міністрів України надано доручення: Міністерству охорони здоров'я, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству фінансів України, разом із Антимонопольним комітетом України, створити спільну робочу групу з вирішення питання забезпечення хворих нефрологічного профілю витратними матеріалами для гемодіалізу.

• За результатами дослідження складено Звіт, в якому проаналізовано інформацію щодо дій органів влади, учасників ринків обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу та сформувано висновки за результатами дослідження ринків обладнання та витратних матеріалів для гемодіалізу.

• Комітетом надані Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству економічного розвитку і торгівлі обов'язкові для розгляду [рекомендації від 04.10.2017 № 24-рк](#) про здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

• За результатами проведеного дослідження, Прем'єр-міністр України В. Гройсман надав доручення МОЗ України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству фінансів України, НАМН України, Держлікслужбі України розглянути зазначений Звіт та про результати проінформувати Кабінет Міністрів України та Комітет.

ГЕМОДІАЛІЗ. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству економічного розвитку і торгівлі України надано такі обов'язкові для розгляду рекомендації:

З метою розвитку конкуренції на ринках витратних матеріалів для гемодіалізу, формування конкурентного середовища у сфері публічних закупівель відповідних витратних матеріалів, захисту здоров'я пацієнтів, вжити дієвих заходів щодо усунення існуючих законодавчих прогалин у сферах технічного регулювання, стандартизації та уніфікації медико-технологічної сумісності та взаємозамінності витратних матеріалів та обладнання для гемодіалізу, а також визначити процедури щодо їх дотримання, зокрема, але не виключно шляхом розроблення та затвердження, в межах повноважень:

1. Технічних та медико-технологічних умов/інструкцій/стандартів або інших нормативних документів взаємозамінності (взаємозаміщення) витратних матеріалів для кожного з апаратів гемодіалізу, що експлуатуються в лікарнях України, на підставі проведених експертних оцінок

співвідношення користі/ризиків, та з урахуванням світового досвіду країн, регуляторні органи яких застосовують високі стандарти якості.

Доповнень до затверджених наказом МОЗ України від 11.02.2016 № 89 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги пацієнтам з ХНН V стадії зі застосуванням гемодіалізу або перитонеального діалізу» уніфікованих клінічних протоколів вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги пацієнтам з ХНН V стадії, які лікуються методом гемодіалізу, щодо показань, станів, підстав та порядку переведення хворих на ХНН V стадії під час їх поточного лікування методом гемодіалізу з витратних матеріалів одного виробника до витратних матеріалів іншого.

2. Методичних рекомендацій/інструкцій або іншого нормативного документа щодо стандартизації вимог до формування предмета закупівлі з урахуванням властивостей витратних матеріалів для гемодіалізу щодо їх взаємозамінності (взаємозаміщення) та оригінальності.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ РИНКУ ДЕРЖАВНОГО УПОВНОВАЖЕНОГО ПАНАЮТІДІ СВІТЛАНИ:

03.02.2017. Обговорення питань спрощеної процедури реєстрації лікарських засобів.

08.02.2017. Голова Антимонопольного комітету України Юрій Терент'єв презентував роль Комітету в реформуванні системи охорони здоров'я та фармацевтичній сфері під час XII щорічного аналітичного форуму «Фармпогляд-2017».

29.03.2017. Круглий стіл з регулятором: проблемні практики надання знижок дистриб'юторам лікарських засобів

21.04.2017. Захід «Стратегія забезпечення економічної доступності лікарських засобів».

06.06.2017 та 13.06.2017. Засідання робочої групи з вирішення питання забезпечення хворих нефрологічного профілю витратними матеріалами для гемодіалізу.

08.2017. Опитування в рамках урядової програми «ДОСТУПНІ ЛІКИ» на офіційному веб-сайті Комітету.

09.11.2017. Участь у COMPETITION SUMMIT 2017.

12.11.2017. Участь у круглому столі з представниками АСС та бізнесу щодо рішень АМКУ на ринках фармацевтики.

13-14.12.2017. Участь у конференції «ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА ФАРМАЦЕВТИКА 2018. ПРОГНОЗИ ТА ОЧІКУВАННЯ» з виступом «Забезпечення конкуренції на фармринку: на порозі змін».

ПОЗИЦІЯ АМКУ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ РИНКУ

Відповідно до Європейської практики, АМКУ починає визначення ринку з АТХ 3 та за потреби спускається до рівня АТХ 5, враховуючи регулювання галузі та особливості конкретної справи, зокрема якщо задіяні генерики. Як правило, в справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції ринок визначається таким чином:

товаром є лікарський засіб (або їх група), який має в своєму складі один або декілька активних фармацевтичних інгредієнтів та допоміжних речовин, які не містяться в жодному іншому лікарському засобі, який зареєстрований на території України, які відповідають таким критеріям:

- містять ту саму кількість тієї самої діючої речовини (тих самих діючих речовин) у тих самих дозованих формах;
- мають однакову лікарську форму;
- вводяться тим самим шляхом;
- мають однакові показники безпеки, якості та ефективності;
- відповідають вимогам тих самих або порівнюваних стандартів;
- мають однакові показники біодоступності.

ПОЗИЦІЯ АМКУ ЩОДО ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ ПАЦІЄНТІВ

АМКУ вітає програми підтримки пацієнтів та рекомендує дотримуватися таких принципів:

• загальнодоступність інформації про можливість участі у відповідній програмі як для всіх хворих, так і для всіх задіяних суб'єктів господарювання (аптеки, дистриб'ютори), а також про період тривалості такої програми. Має бути єдиний рівний підхід, однакові умови;

• недопущення встановлення мінімального рівня ціни на ЛЗ на всіх рівнях дистрибуції або фіксування конкретного рівня цін. Перевагою має бути встановлення максимально можливого рівня ціни;

• недопущення нав'язування супутніх товарів та послуг як умови участі в акції (для всіх учасників ланцюга продажів);

• надання переваги free packs над фінансовими стимулами участі у програмі. А при застосуванні фінансових стимулів, наприклад, знижок або бонусів - зазначати ці знижки безпосередньо в інвойсі.

ПОЗИЦІЯ АМКУ ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ ПРОДАЖІВ

Під час мотивування продажів у відносинах з дистриб'юторами потрібно уникати:

- застосування різних підходів до рівнозначних угод залежно від дистриб'юторів;
- розподілу ринків за територією, колом покупців, асортиментом товарів тощо;
- надання непрозорих знижок, зокрема, ретроспективним способом, що не враховуються в подальшому ціноутворенні та дозволяють підтримувати завищений рівень цін;
- обмеження конкуренції на ринках, де вже є генерики;
- обмеження завдяки такому стимулюванню паралельного імпорту (особливо в умовах дії патентного захисту);
- нав'язування через методи стимулювання асортименту лікарських засобів.

ПОЗИЦІЯ АМКУ ЩОДО ЗВІТУВАННЯ МІЖ ВИРОБНИКОМ ТА ДИСТРИБ'ЮТОРОМ

Питання потрібно аналізувати у сукупності з іншими суттєвими умовами контрактів на поставку та маркетингових контрактів.

Звітування може мати місце у відносинах виробника та дистриб'ютора. Мають бути дотримані, зокрема, принципи:

- ♦ адекватної періодичності звітування;
- ♦ адекватної актуальності інформації, що є об'єктом звітування;
- ♦ розумності обсягу інформації, що є об'єктом звітування;
- ♦ збереження конфіденційності про товари конкурентів;
- ♦ вичерпності змісту та обсягу інформації, що є предметом звітування, у договірних відносинах;
- перевага має надаватися звітуванню стосовно кількісних показників.

Приклади прийнятих рішень:

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Санофі-Авентіс Україна»

ТОВ «БадМ»

ТОВ «Оптіма-Фарм, Лтд»

Рішення АМКУ № 628-р від 14.11.2017

• ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» і ТОВ СП «Оптіма-Фарм, Лтд.», уклавши угоду купівлі-продажу від 25.03.2009 № 2009/07САУ/02 із відповідними змінами та доповненнями, які були чинними у 2011 році, умови якої передбачають такі механізми ціноутворення, що стимулюють обмеження конкуренції на ринках лікарських засобів Sanofi з боку більш дешевих замінників, стосуються розподілу ринку за асортиментом товару, а також забезпечують можливість підвищення цін на лікарські засоби Sanofi під час їх реалізації через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене частиною першою статті 6 та пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які можуть призвести до обмеження конкуренції.

• ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» і ТОВ «БадМ», уклавши угоду купівлі-продажу від 25.03.2009 № 2009/10САУ/02 із відповідними змінами і доповненнями, які були чинними у 2011 році, умови якої передбачають такі механізми ціноутворення, що стимулюють обмеження конкуренції на ринках лікарських засобів Sanofi з боку більш дешевих замінників, а також забезпечують можливість підвищення цін на лікарські засоби Sanofi під час їх реалізації через процедури державних закупівель, вчинили порушення, передбачене частиною першою статті 6 та пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які можуть призвести до обмеження конкуренції.

Штраф, накладений на суб'єктів:

- 1) ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» - 69 млн 547 тис. 184 грн та фармацевтичних дистриб'юторів України:
 - а) ТОВ «БадМ» - 28 млн 788 тис. 116 грн;
 - б) ТОВ «Оптіма-Фарм, Лтд» - 40 млн 759 тис. 068 грн.

Рішення та штраф за антиконкурентні узгоджені дії

За результатами розслідування, яке тривало декілька років, Комітет встановив таке:

- У 2010-2011 роках ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» імпортувало в Україну 174 лікарських засоби виробництва групи Sanofi: 27 з них не мали замінників (інсуліни, онкопрепарати тощо) і 147 мали замінники (один або більше) за іншими торговими назвами інших виробників.

- Лікарські засоби Sanofi призначені для лікування аритмії, епілепсії, цукрового діабету, серцево-судинних та онкологічних захворювань тощо. Значна їх кількість є дорогими та всі вони можуть закуповуватися за бюджетні кошти. Також в асортименті Sanofi є ряд широковідомих лікарських засобів під торговими назвами Но-Шпа, Ессенціалє, Маалокс, Кордарон, Фестал.

- Умови договорів ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» з дистриб'юторами можуть призвести до обмеження конкуренції на ринках лікарських засобів Sanofi для більш дешевих замінників, також відповідні угоди забезпечили можливість підвищення цін на лікарські засоби Sanofi під час їх реалізації через процедури державних закупівель.

- Успішний вихід на ринок та просування генеричних фармацевтичних виробів залежить не тільки від їх виробництва, але й від належної дистрибуції фармацевтичними оптовими продавцями та дистриб'юторами.

- ТОВ «Санофі-Авентіс Україна» та найбільші широкоформатні дистриб'ютори ТОВ «БадМ» та ТОВ «Оптіма-Фарм, Лтд» у своїх договорах купівлі-продажу запровадили специфічні умови продажів та надання знижок, що стимулювали дистрибуцію саме лікарських засобів, що вже давно втратили патентний захист та мають багато замінників, зокрема, за рахунок продажу лікарських засобів, що не мають або мають обмежену кількість замінників.

Приймаючи зазначене рішення, Комітет виходив з того, що лікарські засоби є соціально вагомим товаром і будь-яке обмеження конкуренції на ньому має значний негативний вплив на кінцевого споживача. Тобто, будь-які дії великих фармкомпаній, таких, як ТОВ «Санофі-

Авентіс Україна» і найбільших дистриб'юторів, метою або наслідком яких є обмеження конкуренції з боку більш дешевих генеричних лікарських засобів, тобто прямих замінників, матиме значний негативний соціально-економічний ефект.

Комітет, захищаючи конкуренцію між оригінальними лікарськими засобами та їх генериками, діє відповідно до найкращих практик Європейської комісії. Вкрай негативне ставлення до проявів обмеження конкуренції між оригінальними та генеричними препаратами пов'язане з тим, що, як встановлено Єврокомісією, при виході на ринок генерика, його ціна є на 25% нижчою, ніж ціна на оригінальних лікарський засіб, а після виходу генерика на ринок протягом двох років його ціна стає на 40% нижчою за первісну ціну оригінального лікарського засобу.

Також зниження на майже 20% зазнає ціна оригінального препарату. Крім впливу на ціну відбувається значний вплив на обсяг ринку та ринкові частки учасників. Так, за нормальних умов, компанії, що випускають генерики, отримують на кінець першого року своєї роботи на ринку препарату близько 30% обсягу ринку, а на кінець другого року – 45% обсягу ринку.

Варто зазначити, що під час вказаних антиконкурентних узгоджених дій частка продажів генеричних препаратів кінцевим споживачам була незначною та суттєво не зростала, незважаючи на нижчу ціну порівняно з оригінальними препаратами Sanofi, що продавалися з високою торгівельною надбавкою.

Рішення може бути оскаржене до суду.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ АМКУ 2016 РОКУ (НА 14.02.2018):

Рішення АМКУ № 415-р від 08.09.2016

Відповідач	ALCON PHARMACEUTICALS, LTD	
Штраф, грн	937 526 (сплачено добровільно)	
1 інстанція	<u>Рішення</u> від 05.12.2017 про відмову в задоволенні позову АМКУ: «перераховані відповідачем кошти були зараховані безпосередньо на ЄКР, внаслідок чого визнаються такими, що зараховані до державного бюджету, незалежно від того, на якому рахунку УДКСУ у Шевченківському районі ГУ ДКСУ у м. Києві вони обліковувалися з метою аналітичного обліку коштів державного та місцевих бюджетів. ...Здійснення помилки під час перерахування штрафу до державного бюджету в строк, передбачений ч. 3 ст. 56 ЗЗЕК, кваліфікуються як дія, хоча й помилкова. Відтак дії, які не містять ознак бездіяльності платника штрафу при його сплаті, не можуть бути підставою для застосування пені».	
КАГС	<u>Відкрито</u> апеляційне провадження.	
ВГСУ		
ВСУ		

Рішення АМКУ від 29.09.2016 № 448-р

Відповідач	ТОВ «СЕРВ'Є УКРАЇНА»	ТОВ «ОПТИМА-ФАРМ»	
Штраф, грн	1 695 691	179 723	
1 інстанція	...	Ухвала від 04.07.2017 про зупинення провадження до вирішення справи щодо ТОВ «Серв'є Україна» (<u>скасована</u>)	<u>Рішення</u> від 14.12.2017 про відмову в позовних вимогах ТОВ «Оптіма-Фарм»
КАГС	-	<u>Постанова</u> КАГС від 21.09.2017 про скасування ухвали ГСмК про зупинення провадження у справі	
ВГСУ	-	-	
ВСУ	-	-	

ПРАТ «АЛЬБА УКРАЇНА»	ТОВ «БАДМ»	ТОВ «ВЕНТА.ЛТД»	ТОВ «ОПТИМА-ФАРМ»
339 999 (Банкрут*)	302 387	1 094 (сплачено добровільно)	69 503 (сплачено добровільно)
-	Рішення від 27.02.2017 про відмову ТОВ «БадМ» у позові	Рішення від 20.02.2017 У позові ТОВ «Вента.ЛТД» відмовлено	-
-	Постанова КАГС від 16.08.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення	Постанова КАГС від 15.05.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення	-
-	Постанова ВГСУ від 10.10.2017 про повернення на новий розгляд		-
-	Заяву про перегляд передано до Верховного Суду		-

ПРАТ «АЛЬБА УКРАЇНА»	ТОВ «БАДМ»	ТОВ «А'СТА»	ТОВ «ЛЮДМИЛА-ФАРМ»
339 999 (Банкрут*)	902 655	423 573	25 712 (сплачено добровільно)
	Рішення від 22.05.2017. У позові відмовлено	Ухвалою від 12.12.2016 позов залишено без розгляду через повторну неявку позивачів. Строк на подачу позову сплив	
	Постанова КАГС від 02.11.2017 про залишення апеляційної скарги без задоволення		

* З 30.05.2017 перебуває у стані припинення на підставі [постанови](#) Госп. суду Київ. обл. від 16.05.2017 у справі № 911/254/16 про визнання банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.

ВОВК АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ

Заступник Голови Антимонопольного комітету України—
державний уповноважений

Авіаційний транспорт - У 2017 році відбувалося динамічне зростання попиту на ринку пасажирських авіап перевезень – кількість перевезених пасажирів збільшилась порівняно з аналогічним періодом минулого року на 32,2% та становила 8 млн 190,9 тис. чоловік. Обсяги перевезень вантажів та пошти зросли на 4,2% та становили 57,3 тис. тонн. Пасажиропотоки через аеропорти України зросли на 30,3% та становили 12576,9 тис. осіб (інформація із сайту Мінінфраструктури).

Залізничний транспорт - є провідною галуззю в дорожньо-транспортному комплексі країни.

Експлуатаційна мережа залізниць України становить майже 22 тис. км, з яких 45% електрифіковано. За обсягами вантажних перевезень залізниці України займають четверте місце на Євразійському континенті, поступаючись лише залізницям Китаю, Росії та Індії.

РИНКИ ТРАНСПОРТУ

Транспорт – найважливіша ланка у сфері економічних відносин, одна із провідних галузей. Транспорт не створює ніяких матеріальних цінностей, а забезпечує перевезення вантажів і людей, розвиваючи зв'язки між підприємствами, галузями господарства, країнами та регіонами. Транспорт є необхідною умовою виникнення і розвитку інтенсивного обміну товарами між окремими територіями, що беруть участь у цьому поділі. Розширення територіального поділу праці, його вдосконалення і саме виникнення нових, більш ефективних форм значною мірою залежить від рівня розвитку транспорту.

Транспорт поділяється на вантажний і пасажирський, залежно від того, які об'єкти ним пе-

ревозяться. Вантажний транспорт забезпечує виробничі зв'язки між підприємствами і доставку населенню продуктів споживання, основними показниками ефективності його роботи є вантажоперевезення. Пасажирський транспорт забезпечує перевезення населення, його основними показниками є пасажироперевезення.

Ринки перевезення поділяються як за видами транспорту, за якими здійснюється перевезення, так і за умовами перевезень, і їх географією. Отже, за видами транспорту перевезення поділяється на: залізничний, морський, річковий, автомобільний, трубопровідний та повітряний. Вони взаємодіють між собою і становлять транспортну систему.

Автомобільний транспорт – має велике значення для перевезення на короткі відстані, оскільки автомобільний транспорт мобільний, має велику різноманітність транспортних засобів за вантажопідйомністю, грузоемкістю, призначенням, конструктивним й економічними характеристиками. Від якості роботи автомобільного транспорту залежить життєдіяльність міст та селищ. Згідно з офіційною статистикою Держстату за 2017 рік частка перевезень пасажирів автомобільним транспортом становить понад 43%, міським електричним транспортом – близько 53%.

Водний транспорт – є багатофункціональною структурою, що задовольняє потреби національної економіки у транспортному забезпеченні. Морські та річкові порти є складовою частиною транспортної і виробничої інфраструктури держави. Від ефективності функціонування портів, рівня їх технологічного та технічного оснащення, відповідності системи управління та розвитку інфраструктури сучасним міжнародним вимогам залежить конкурентоспроможність вітчизняного транспортного комплексу на світовому ринку.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКІВ ТРАНСПОРТУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ТАРИФІВ НА ПОСЛУГИ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
ПАСАЖИРІВ АВТОБУСНИМИ МАРШРУТАМИ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ

За результатами розгляду численних скарг громадян щодо підвищення автоперевізниками тарифів на перевезення пасажирів відповідними автобусними маршрутами загального користування органами Комітету було проведено дослідження, під час якого встановлено наступне.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про автомобільний транспорт» державне регулювання та контроль у сфері автомобільного транспорту реалізується шляхом проведення центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування зокрема, тарифної політики, на автомобільному транспорті.

Згідно із статтею 6 Закону України «Про автомобільний транспорт» обласні державні адміністрації формують у приміському та міжміському сполученні мережу автобусних маршрутів загального користування, що не виходять за межі території області, та здійснюють в межах

своїх повноважень контроль за дотриманням законодавства у сфері автомобільного транспорту на відповідній території.

Після прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 240 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 № 1548», державне регулювання вартості послуг з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування було відмінено, та у такий спосіб перевізники отримали право на встановлення тарифів з перевезення пасажирів автобусами, які працюють в звичайному режимі руху на приміських та міжміських автобусних маршрутах.

Разом з тим сама відміна державного регулювання тарифів на послуги з перевезення пасажирів не позбавила відповідні державні органи контрольних функцій в питанні ціноутворення на ці послуги та не відмінила необхідність забезпечення обґрунтованості таких тарифів.

Так, відповідно до статей 43 і 44 Закону України «Про автомобільний транспорт» визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах, організація проведення конкурсу та визначення умов перевезень покладаються на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Органи влади мають здійснювати контроль за виконанням умов укладених із автомобільними перевізниками договорів, у тому числі і в частині формування та зміни тарифів як невід'ємної частини цих договорів.

Разом з тим під час проведеного органами Комітету дослідження встановлено, що більшість облдержадміністрацій, що є організаторами автобусних перевезень на відповідних внутрішньообласних автобусних маршрутах загального користування, та райдержадміністрацій, що є організаторами перевезень приміських автобусних маршрутів у межах району:

- не висувають вимогу до перевізників під час їх конкурсного відбору щодо визначення ними вартості, за якою вони мають намір перевозити пасажирів на відповідних автобусних маршрутах, що є об'єктами конкурсу;
- не визначають у договорі з переможцем конкурсу як істотну умову ані вартість перевезення пасажирів, ані порядок її зміни.

Тобто, при визначенні перевізників на відповідні приміські та міжміські (внутрішньообласні) маршрути обласні та районні державні адміністрації не враховують пропозиції перевізників щодо ціни (вартості) перевезення пасажирів та не розглядають ціну (вартість), за якою перевізник буде здійснювати перевезення пасажирів автомобільним транспортом.

Внаслідок самоусунення обласних та районних державних адміністрацій від контролю за встановленням (змінюю) автомобільними перевізниками тарифів на перевезення пасажирів приміськими та міжміськими (внутрішньообласними) маршрутами під час організації перевезень пасажирів автомобільним транспортом у відповідних областях і районах, відбувається необґрунтоване підвищення перевізниками тарифів на проїзд та, як наслідок, виникнення соціальної напруги та обурення населення.

Враховуючи наведене, Комітетом надані обов'язкові для розгляду всім обласним державним адміністраціям [Рекомендації №10-рк від 11.04.2017](#) :

♦забезпечити перевірку вже укладених (чинних) договорів на перевезення пасажирів

автомобільним транспортом на приміських та міжміських (внутрішньообласних) маршрутах, укладених обласними державними адміністраціями з автомобільними перевізниками, на наявність таких умов організації перевезень, як вартість перевезення пасажирів (тарифи) та порядок зміни перевізниками вартості перевезення пасажирів (тарифів), а за відсутності таких умов – ініціювати внесення відповідних змін до укладених договорів з перевізниками;

♦забезпечити проведення конкурсного відбору перевізників з урахуванням вартості їх послуг, за результатами якого укласти договори про організацію перевезень пасажирів, в яких передбачати, зокрема: вартість проїзду, умови, за яких можлива зміна перевізниками вартості (тарифів), та порядок (умови) ініціювання та внесення таких змін у договори.

За результатами аналізу інформації, яка надійшла від обласних та районних державних адміністрацій на виконання Рекомендацій, встановлено, що деякі обласні державні адміністрації як і раніше продовжують самоусуватись від здійснення контролю за встановленням (змінюю) автомобільними перевізниками тарифів на перевезення пасажирів на приміських та міжміських (внутрішньообласних) маршрутах під час організації перевезень пасажирів автомобільним транспортом у відповідних областях і районах України.

Водночас, як було встановлено за результатами проведеного Комітетом дослідження, така ситуація з бездіяльністю обласних та районних державних адміністрацій, яка за певних умов може призвести до виникнення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, спричинена певною нормативною неврегульованістю нормативно-правових актів у сфері автомобільного транспорту.

Враховуючи соціальну важливість порушених питань, з метою розвитку конкуренції на ринках перевезення пасажирів автомобільним транспортом на приміських та міжміських (внутрішньообласних) автобусних маршрутах

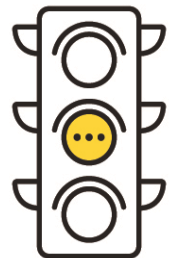
загального користування, забезпечення прозорості та обґрунтованості ціноутворення на ці послуги, Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України з проханням доручити:

1. Міністерству інфраструктури України підготувати та внести на розгляд ВРУ зміни до Закону України «Про автомобільний транспорт» щодо лібералізації і дерегуляції ринку пасажирських автомобільних перевезень, спрощення системи допуску до ринку регулярних пасажирських автомобільних перевезень пасажирів автомобільним транспортом на автобусних маршрутах загального користування. До внесення таких змін доручити Міністерству інфраструктури України внести зміни до Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081, та Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспор-

ту, затвердженої наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 17.11.2009 № 1175.

2. Обласним державним адміністраціям (організаторам перевезень пасажирів автомобільним транспортом) до нормативного врегулювання зазначених питань під час здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері автомобільного транспорту на відповідних територіях вживати заходів щодо забезпечення прозорості та обґрунтованості ціноутворення на послуги з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування суб'єктів господарювання, які були призначені ними на відповідні маршрути.

Отже, Комітетом вживаються всі передбачені законодавством заходи для запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері перевезення пасажирів автомобільним транспортом.

Приклад виконання рекомендацій

Для забезпечення встановлення та застосування економічно обґрунтованих тарифів на міські автобусні перевезення пасажирів у м. Конотоп, з метою дотримання чинного в Україні порядку розрахунку тарифів на послуги з перевезення пасажирів голова Сумського обласного територіального відділення на підставі повноважень, визначених статтею 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», рекомендував Виконавчому комітету Конотопської міської ради попередньо проводити обстеження пасажиропотоків (із залученням громадськості, інститутів громадянського суспільства) або замовляти таке дослідження у незалежних виконавців (лист від 26.08.2015 № 01-16/2372).

Листом від 07.11.2016 № 01-18/2894 Міськвиконком надав копію Звіту про проведення обстеження пасажиропотоків на маршрутах загального користування та оптимізації транспортної мережі м. Конотоп, схваленого рішенням міської ради від 24.10.2016. Наявність такого обстеження забезпечила недопущення безпідставного підвищення тарифів на послуги з перевезення пасажирів міськими автобусними маршрутами м. Конотоп у лютому 2017 року з 3,0 грн до 6,0 грн. За повідомленням Міськвиконкому (лист від 30.11.2017 № 01-18/3597), тарифи було підвищено лише з 25.11.2017 з 3,0 грн до 4,0 грн (рішення Міськвиконкому від 21.11.2017 № 283).

Рекомендації голови тервідділення від 26.08.2015 № 01-16/2372, надані на підставі статті 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», виконано у 2017 році.

ПРОБЛЕМА ВРЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ, ЗОКРЕМА НАПІВВАГОНАМИ

До Антимонопольного комітету України звертаються суб'єкти господарювання щодо проблемних питань взаємодії вантажовідправників з публічним акціонерним товариством «Українська залізниця» (далі – ПАТ «Укрзалізниця»), зокрема, в частині нерівного та непропорційного забезпечення як вантажовідправників, так і компаній-експедиторів, що надають посередницькі послуги рухомим складом напіввагонів, що знаходиться під управлінням філії Центр транспортної логістики ПАТ «Укрзалізниця».

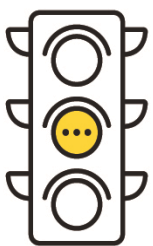
Крім того, на сайті Міністерства інфраструктури України опубліковано проект наказу «Про затвердження Змін до Збірника тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом та пов'язані з ним послуги», відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.02.2017 № 64 «Про визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 квітня 2012 р. № 20-9» (далі – Проект наказу).

Зазначений Проект наказу, зокрема, передбачає включення до Найменувань видів пе-

ревозень, робіт і послуг, які виконуються залізничним транспортом за вільними (договірними) тарифами, плати за використання власного вагона ПАТ «Укрзалізниця», наданого для перевезення вантажу (вагонна складова плати за перевезення у власному вагоні ПАТ «Укрзалізниця») у межах України.

Суб'єкти господарювання зазначають, що затвердження цього Проекту наказу негативно вплине на стан вітчизняної економіки в цілому, оскільки безпосередньо призведе до нерегульованого зростання вартості залізничних вантажних перевезень для багатьох промислових галузей, а також ще більше збільшить корупційні ризики.

Враховуючи викладене, Антимонопольний комітет України проводить дослідження ринку перевезення вантажів залізничним транспортом, зокрема напіввагонами, з метою встановлення відповідності дій ПАТ «Укрзалізниця» при забезпеченні вантажовідправників рухомим складом напіввагонів вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

Надання ПАТ «Укрзалізниця» повноважень щодо вільного ціноутворення значно посилить наявні проблеми в секторі вантажних перевезень. В умовах невиконання ПАТ «Укрзалізниця» планів із надання напіввагонів, наявності адміністративних важелів у вигляді погодження планів перевезень для всіх вантажовідправників ПАТ «Укрзалізниця», можливості вільно встановлювати тарифи окремим вантажовідправникам, можуть збільшитися корупційні ризики та порушення прав вантажоперевізників.

Ринки авіаційних перевезень пасажирів

у міжнародному сполученні адміністративно обмежені. Такі обмеження впливають з положень міжурядових угод про повітряне сполучення з кожною конкретною країною. Зокрема, міжурядові угоди містять обмеження щодо пунктів призначення, кількості авіакомпаній, що можуть працювати за визначеними маршрутами з кожної сторони, обсягу перевезених пасажирів тощо, а деякі міжнародні угоди про повітряне сполучення містять також зобов'язання щодо погодження між авіакомпаніями своєї конкурентної поведінки та цінової політики. В таких умовах конкуренція є обмеженою, а в деяких випадках і неможливою. Тому ринки міжнародних перевезень пасажирів авіаційним транспортом потребують лібералізації, зокрема, це може відбутися за умови підписання і ратифікації угоди з Європейським Союзом «Про спільний авіаційний простір», парафованій Україною у 2013 році.

Водночас ринки перевезення пасажирів авіаційним транспортом у внутрішньому сполученні є потенційно конкурентними. За інформацією, що розміщена на офіційному сайті Державіаслужби, на сьогодні в Україні існує 54 суб'єкти господарювання, які мають ліцензії на надання послуг з перевезення пасажирів авіаційним транспортом. При цьому існують лише економічні бар'єри щодо надання послуг з перевезення пасажирів будь-яким маршрутом в межах України, які полягають в низький плато-

спроможності населення а отже, у низькому попиті на послуги. Адміністративних бар'єрів у питанні надання послуг з перевезення пасажирів авіаційним транспортом в межах України не існує. В той самий час, враховуючи досить невелику відстані між населеними пунктами в межах України, послуги перевезення пасажирів авіаційним транспортом є взаємозамінними з послугами перевезення пасажирів наземним транспортом (залізничні та автобусні перевезення) за багатьма параметрами, починаючи із загального часу, що необхідно витратити на здійснення подорожі, закінчуючи вартістю послуги та умовами комфортності. Наприклад, маршрут Київ-Одеса, який має довжину 450 км, долається за допомогою автомобільного транспорту за 6 годин, залізничного - 7 годин. Разом з тим зазначена відстань за допомогою авіаційного транспорту долається за 4 години (дорога до/з аеропорту, час перебування в аеропорті, час перельоту).

Пов'язаними ринками, що впливають на ринки перевезень пасажирів авіаційним транспортом, є ринки спеціалізованих аеропортових послуг, послуг з наземного обслуговування в аеропортах, послуг з аеронавігації, послуг із заправки повітряних суден та авіаційного пального (у структурі собівартості послуги з авіаційного перевезення основні витрати становить вартість авіаційного пального) та послуг, пов'язаних з бронюванням та дистрибуцією авіаційних квитків.

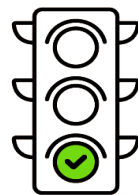
РИНКИ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

ЩОДО МЕХАНІЗМУ АНУЛЮВАННЯ ПРАВ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ МІЖНАРОДНИХ ЧАСТОТ

Щодо виконання рекомендацій Комітету від [07.06.2016 № 9-рк](#), наданих Державіаслужбі

Державіаслужбою розроблено проект наказу «Про затвердження Авіаційних правил України «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній», який було розміщено на сайті Державіаслужби для громадського обговорення. На цей час, за результатами громадського обговорення, Державіаслужбою проект наказу доопрацьовується.

ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ ТА АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ

СПРАВИ НА РОЗЛЯДІ

ДП «МА «Бориспіль»

Зловживання монопольним становищем у вигляді надання знижок на окремі види спеціалізованих послуг лише окремим суб'єктам господарювання, що може призвести до обмеження конкуренції на ринках перевезення пасажирів авіаційним транспортом.

КП «МА «Київ» (Жуляни), ТОВ «Мастер-Авіа»

Антиконкурентні узгоджені дії між цими суб'єктами господарювання, які призвели до обмеження конкуренції на ринку наземного обслуговування в межах території аеропорту «Київ» (Жуляни).

ПРИКЛАДИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ:

ВІДПОВІДАЧ: ДП «МА «Бориспіль»

Рішення Антимонопольного Комітету № 13-р від 24.01.2017

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=133025&schema=main>

ДП «МА «Бориспіль» вчинило порушення, передбачене п. 2 ст. 50, ч.1, ст. 13 ЗУ «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку спеціалізованих послуг аеропорту «Бориспіль» шляхом:

- вчинення дій, що могли призвести до обмеження конкуренції на ринках наземного обслуговування на території аеропорту «Бориспіль», які полягли в необґрунтованій відмові в погодженні заявок на отримання сертифіката відповідності на здійснення аеропортової діяльності та зволіканні під час погодження внутрішньої документації ТОВ «Інтеравіа», необхідної для отримання сертифіката відповідності на здійснення аеропортової діяльності;

вчинення дій, які полягають у встановленні плати за користування інфраструктурою аеропорту на необґрунтованому рівні та призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

В результаті АМКУ розгляду справи щодо зловживання ДП «МА «Бориспіль» монопольним становищем на ринку спеціалізованих послуг аеропорту:

1. Зобов'язано ДП «МА «Бориспіль» до 1 березня 2017 року припинити порушення шляхом приведення плати за користування інфраструктурою аеропорту та обладнанням, що не входить до інфраструктури, але при цьому використовується для надання послуг з наземного обслуговування, до економічно обґрунтованого рівня.

2. Зобов'язали ДП «МА «Бориспіль» до 1 березня 2017 року розмежувати рахунки на свою діяльність щодо управління інфраструктурою та регуляторну діяльність, з однієї сторони, та рахунки на надання послуг з наземного обслуговування, з іншої, не допускаючи після такого розподілу субсидіювання діяльності з наземного обслуговування за рахунок доходів, отриманих від своєї діяльності щодо управління інфраструктурою та регуляторної діяльності.

Штраф - 12 780,3 тис. грн

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

04.07.2017 [рішенням](#) Господарського суду міста Києва відмовлено в задоволенні позову ДП МА «Бориспіль» повністю.

15.01.2018 [постановою](#) Київського апеляційного господарського суду апеляційну скаргу ДП МА «Бориспіль» залишено без задоволення, рішення суду першої інстанції – без змін.

ДП МА «Бориспіль» звернулось до Верховного Суду із касаційною скаргою на рішення Господарського суду міста Києва від 04.07.2017 та постанову Київського апеляційного господарського суду від 15.01.2018. На 14.02.2018 справа до розгляду у Верховному Суді не призначена.

АМКУ надано рекомендації ДП «МА «Бориспіль» № 18-рк від 14.06.2017

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=136208&schema=main>

Розробити та затвердити у встановленому порядку прозорі і недискримінаційні умови застосування державним підприємством «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» до авіакомпаній при виконанні ними регулярних рейсів знижувальних коефіцієнтів до аеропортових зборів за обслуговування повітряних суден і пасажирів у державному підприємстві «Міжнародний аеропорт «Бориспіль».

1. Міністерству інфраструктури України та Міністерству економічного розвитку і торгівлі України - вжити заходів щодо надання Аеропортами України недискримінаційних знижок (знижувальних коефіцієнтів) до Аеропортових зборів на обґрунтованій основі.

2. Міністерству інфраструктури України - розробити прозорий, недискримінаційний порядок та критерії, які б передбачали механізм надання аеропортами України авіакомпаніям знижувальних коефіцієнтів до аеропортових зборів за обслуговування повітряних суден і пасажирів в аеропортах України, обов'язковий до виконання всіма Аеропортами України.

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ СТАВОК ПОРТОВИХ ЗБОРІВ У МОРСЬКИХ ПОРТАХ

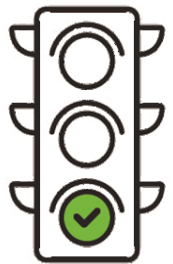
Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери природних монополій віднесено, зокрема, спеціалізовані послуги у річкових, морських портах, морських рибних портах відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

Законом України «Про морські порти України» (далі – Закон) встановлено, що морський порт – визначені межами територія та акваторія, обладнані для обслуговування суден і пасажирів, прове-

дення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності. Отже, кожен із морських портів України є суб'єктом природної монополії в межах акваторії відповідного порту на регіональних ринках надання відповідних портових послуг і на зазначеному ринку має ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище.

Наказом Мінінфраструктури від 12.06.2013 № 316 затверджено, зокрема, Порядок справляння та розміри ставок портових зборів, яким міністерство встановило розміри зборів у морських портах та знижок до них без будь-якого економічного обґрунтування та, всупереч вимогам статті 22 Закону, без розробки та затвердження відповідної методики.

Відчутний вплив на умови конкуренції на загальнодержавному ринку послуг з транспортної обробки зовнішньоторговельних і транзитних вантажів та суден у морських портах України має розмір ставки портових зборів. Так, високі ставки портових зборів призводять до зростання дисбурсментських витрат і, як наслідок, вимушеного підвищення судновласниками (перевізниками) ставок фрахту, що за інших рівних умов знижує конкурентоздатність портових операторів. Отже, економічна привабливість морських портів та послуг відповідних стивідорних компаній для вантажовідправників (вантажотримувачів) і судновласників значною мірою залежить від розміру портових зборів.

Мінінфраструктури розроблено проект Методики розрахунку ставок портових зборів, який оприлюднено на сайті для громадського обговорення. На дату Звіту Проект наказу про затвердження зазначеної методики надійшов до Комітету для розгляду.

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ СТРАТЕГІЇ

Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (далі - Стратегія) розроблена для комплексного вирішення наявних проблем в галузі транспорту. Стратегія містить пріоритети розвитку транспортного сектору України та відображає останні зміни впровадження євроінтеграційного курсу та імплементацію положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також зміни геополітичного середовища в регіоні.

В зазначеному проекті фактично всі повноваження національної комісії з регулювання у сфері транспорту обмежуються лише встановленням цін і тарифів на послуги, що виробляються суб'єктами природних монополій. Комітет вважає, що відсутність належного органу з регулювання суб'єктів природних монополій у сфері транспорту є основною перешкодою проведенню структурних реформ у сфері і, навпаки, з утворенням такого органу це може стати трампліном для реформування у транспортній сфері.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, має

відігравати головну роль у розробленні та вдосконаленні нормативно-правових актів з питань державного регулювання суб'єктів природних монополій та на суміжних з природною монополією ринках перевезень пасажирів і вантажів та відігравати провідну роль в питаннях розвитку конкурентного середовища у сфері надання послуг з організації та здійснення транзитних перевезень.

Очікувані результати проекту Закону:

- ⇒ створення умов, які забезпечують за рахунок виникнення та розвитку конкуренції виведення товарного ринку із стану природної монополії, що дасть можливість ефективніше задовольняти попит, а також сприяння розвитку конкуренції на суміжних ринках;
- ⇒ формування цінової політики у відповідній сфері регулювання;
- ⇒ ефективне функціонування товарних ринків на основі збалансування інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.

Вид документа Розробник	Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року» Міністерство інфраструктури України
Короткий зміст та результати розгляду	Комітет листом від 25.07.2017 № 130-29/02-8039 повідомив Мінінфраструктури, що зазначений проект розпорядження потребує суттєвого доопрацювання. Також Комітет листом від 17.10.2017 № 130-29/02-11123 повідомив Міністерство інфраструктури України про те, що проект Стратегії погоджений із зауваженнями.
Підстави для надання зауважень	В зауваженнях до проекту Стратегії, наданих листом від 25.07.2017 № 130-29/02-8039, Комітет наголошував на необхідності створення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, та її інтеграції в усі процеси реформування, запропоновані цим проектом. Доопрацьованим проектом Стратегії запропоновано, що одним з очікуваних результатів буде «створення органу в галузі транспорту для регулювання тарифів та конкуренції». Як неодноразово наголошував Комітет, завдання та повноваження національних комісій, що здійснюють державне регулювання у певних сферах, визначені Законом України «Про природні монополії» і є значно ширшими, ніж запропоновано проектом Стратегії. Тому Комітетом запропоновано зазначений абзац викласти в такій редакції – «створення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту». У проекті Стратегії одним із завдань, що необхідно вирішити для розв’язання проблем, є «дерегуляція економічної діяльності регіональних аеропортів з пасажиропотоком до 5 млн пасажирів згідно з відповідним законодавством ЄС». На сьогодні Комітет розглядає низку справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції окремими аеропортами України, зокрема, пов’язані із зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку спеціалізованих послуг аеропорту. Деретуляція всієї економічної діяльності аеропортів може призвести до зростання кількості відповідних порушень. Комітет підтримує необхідність дерегуляції, проте види «економічної діяльності регіональних аеропортів», які підлягають дерегуляції, потребують уточнення. Отже, зазначене завдання проекту Стратегії потребує доопрацювання як в частині уточнення видів економічної діяльності, які пропонується дерегулювати, так і в частині критеріїв дерегуляції. За підсумком узгоджувальних нарад зауваження Комітету враховані у проекті Стратегії.

ПРОЦИШЕН МАРІЯ ВІКТОРІВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України «Станом на сьогодні вже затверджена дорожня карта цифрової трансформації економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. Це говорить про чіткий стратегічний шлях держави у напрямку ліквідації цифрового розриву та підвищення проникнення, поглинання та інтенсивності використання технологій у всіх без винятку сферах життя нашого суспільства. Відповідно, наявність добросовісної конкуренції у діях всіх суб'єктів ринку телекомунікацій впливатиме на інші галузі економіки та життя країни, що робить цю сферу надзвичайно важливою та пріоритетною. Всі процеси, моделі та трансформації, що будуть здійснюватися за допомогою ІТ, мають бути прозорими, не дискримінаційними так само, як і розбудова цифрової інфраструктури (фіксованої, мобільної, в тому числі 3G, 4G, радіо та супутникових технологій, wi-fi, а також цифрового телебачення, інфраструктури кібербезпеки тощо)»

Відповідно до Закону України «Про телекомунікації» **телекомунікації (електрозв'язок)** - передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних або інших електромагнітних системах.

Ринки послуг телекомунікацій (зв'язку) не належать до сфер природних монополій.

У 2017 році суттєвих змін на ринку зв'язку та телекомунікацій не відбулося.

ринок послуг рухомого (мобільного зв'язку)

ринки послуг телефонного фіксованого зв'язку

ринки послуг доступу до Інтернету

На 31 жовтня 2017 року до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій включено **6 400** суб'єктів господарювання

РИНКИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Основна увага Комітету у сфері зв'язку та телекомунікацій була зосереджена на таких ринках:

ринки послуг рухомого (мобільного) зв'язку залишаються інтенсивно розвиненим сегментом у галузі зв'язку, що обумовлює доступність послуг мобільного зв'язку та доступу до мережі Інтернет. Оператори на ринку: ПрАТ «Київстар», ПрАТ «МТС Україна» і ТОВ «лайфселл»;

ринки послуг телефонного фіксованого зв'язку є традиційним сегментом галузі, проте з розвитком мобільного зв'язку кількість споживачів послуги фіксованого зв'язку зменшується. Найбільшим є ПАТ «Укртелеком»;

ринки послуг доступу до мережі Інтернет є перспективним напрямом телекомунікацій, який розвивається у двох напрямках з використанням бездротового та дротового передання даних;

ринки телебачення і радіомовлення також є традиційним сегментом галузі, який з розвитком Інтернету та мобільних засобів комунікації зазнає все більшої конкуренції

Ліцензуванню підлягають такі види діяльності у сфері телекомунікацій:

надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного;

надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням бездротового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного;

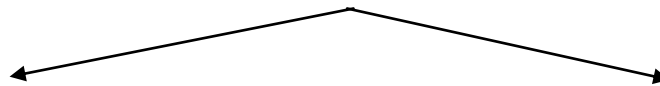

надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку;

надання послуг з технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- і радіомовлення, дротового радіомовлення та телемереж.

Адміністративні бар'єри здійснення діяльності у сфері телекомунікацій

діяльність у сфері телекомунікацій здійснюється за умови включення оператора, провайдера телекомунікацій до реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій, який веде НКРЗІ

у визначених Законом України «Про телекомунікації» випадках також наявність відповідних ліцензій та дозволів

Тарифи на телекомунікаційні послуги **встановлюються** операторами, провайдерами телекомунікацій **самостійно, за винятком** тих, що підлягають державному регулюванню.

Відповідно до частини другої статті 62 Закону України «Про телекомунікації» державному регулюванню шляхом **встановлення граничних або фіксованих тарифів** підлягають:

1) тарифи на загальнодоступні послуги;

2) тарифи на надання в користування каналів електрозв'язку операторів телекомунікацій, з істотною ринковою перевагою на ринках певних телекомунікаційних послуг;

3) розрахункові такси за послуги пропуску трафіка до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій з істотною ринковою перевагою на ринках певних телекомунікаційних послуг;

4) тарифи на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

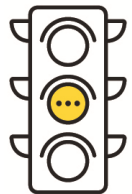

ЗАСТОСУВАННЯ ОПЕРАТОРАМИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ РІЗНИХ ЦІН ДО РІВНОЗНАЧНИХ УГОД БЕЗ ОБ'ЄКТИВНИХ НА ТЕ ПРИЧИН

Комітет розглядає справи за ознаками порушення ПрАТ «Київстар» та ПрАТ «МТС УКРАЇНА» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг рухомого (мобільного) зв'язку шляхом **застосування різних цін до рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин.**

В рамках цього дослідження:

- проаналізовано фактори, що можуть впливати на наявність/відсутність монопольного становища відповідачів, у тому числі стан конкуренції між операторами телекомунікацій;
- досліджено питання перехресного субсидування, а також потенційних наслідків заборони застосування спеціальних умов регіональної дії;
- проаналізовано сутність «ефекту пов'язаності» в контексті наявності/відсутності зв'язку з тарифами відповідачів, які заявник позиціонує як регіональні;
- проаналізовано принципи ціноутворення Відповідачів при встановленні роздрібних тарифів для абонентів, а також аспекти цінової конкуренції між операторами телекомунікацій.

Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з покупцями без об'єктивно виправданих на те причин визнається однією з форм зловживання монопольним становищем.

27.07.2017 Комітетом було проведено слухання у вищенаведених справах.

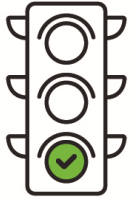
На дату написання звіту аналізуються пояснення (заперечення) щодо розгляду справ, отримані від сторін; аналізується європейська практика щодо цінової дискримінації та перехресного субсидування.

ІНФОРМУВАННЯ АБОНЕНТІВ ЩОДО ПОСЕКУНДНОЇ ТАРИФІКАЦІЇ

У 2017 році Комітет розглядав справи за ознаками вчинення операторами мобільного зв'язку ТОВ «лайфселл», ПрАТ «Київстар» та ПрАТ «МТС Україна» порушення у вигляді поширення **інформації про тарифікацію дзвінків, що вводить в оману**.

ПрАТ «МТС Україна» було надано рекомендації АМКУ [від 22.12.2016 № 28-рк](#), оскільки в його діях було відсутнє поширення недостовірної інформації, а ознаки порушення вбачались у **поширенні неповної інформації про тарифікацію дзвінків**. ПрАТ «МТС Україна» виконало рекомендації, що визнано рішенням [АМКУ №133-р від 04.04.2017](#).

ВІДПОВІДАЧ:

ТОВ «лайфселл»

Рішення АМКУ № 546-р від 18.09.2017

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=137370&schema=main>

ТОВ «лайфселл» у комунікації про умови тарифікації власних послуг мобільного зв'язку поширює таке твердження: «Тарифікація вихідних та переадресованих дзвінків (телекомунікаційної послуги передавання інформації голосом) є посекундною та здійснюється в першу секунду кожної хвилини телекомунікаційної послуги. У рахунок вартості першої секунди кожної хвилини телекомунікаційної послуги надаються наступні 59 секунд без додаткової тарифікації». Тобто, споживач, прочитавши зазначене твердження, може вважати, що тарифікується кожна секунда розмови, починаючи з першої секунди до закінчення розмови. Водночас ТОВ «лайфселл» фактично здійснює тарифікацію вихідних дзвінків за повну хвилину. Тобто, незалежно від того, проговорив споживач (абонент) 2 секунди, 30 секунд чи 60 секунд оплата знімається за повну хвилину розмови.

Отже, твердження Відповідача про умови тарифікації вихідних дзвінків містить неправдиві, неповні та неточні відомості, що можуть вплинути на наміри споживачів (абонентів) щодо придбання послуг ТОВ «лайфселл», і є порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Результат розгляду справи

На засіданні 18 вересня 2017 року Комітет постановив:

1. Визнати дії ТОВ «лайфселл» з поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих, неповних, неточних відомостей щодо тарифікації вихідних дзвінків, що можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання послуг ТОВ «лайфселл», порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

2. Крім того, зобов'язати ТОВ «лайфселл» інформування споживачів та абонентів стосовно тарифікації вихідних дзвінків здійснювати у строк, встановлений законодавством, у чіткій формі та у спосіб, що не вводитиме в оману споживачів та абонентів телекомунікаційних послуг.

Штраф — 19 466, 8 тис. грн

ВІДПОВІДАЧ:

ПрАТ «Київстар»

Рішення АМКУ № 705-р від 14.12.2017

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138755&schema=main>

ПрАТ «Київстар» у комунікації про умови тарифікації власних послуг мобільного зв'язку поширювало такі твердження:

1. «Тарифікація вихідних та переадресованих дзвінків є посекундною та здійснюється в першу секунду кожної хвилини розмови. Секунди з другої по шістдесяті кожної хвилини розмови не тарифікуються».

2. «Тарифікація вихідних та переадресованих дзвінків є посекундною. Тарифікується перша секунда кожної хвилини розмови в розмірі зазначеної вартості хвилини. Секунди з другої по шістдесяті кожної хвилини розмови не тарифікуються».

3. «Тарифікація дзвінків здійснюється в першу секунду кожної хвилини розмови в розмірі зазначеної вартості хвилини. Секунди з другої по шістдесяті не тарифікуються».

Отже, споживач, прочитавши Перше та Друге твердження ПрАТ «Київстар» зі словом «посекундна», може вважати, що тарифікується кожна секунда розмови, починаючи з першої секунди до закінчення розмови. Водночас ПрАТ «Київстар» фактично здійснює тарифікацію вихідних дзвінків за повну хвилину. Тобто, незалежно від того, проговорив споживач (абонент) 2 секунди, 30 секунд чи 60 секунд, оплата знімається за повну хвилину розмови. Отже, твердження Відповідача про умови тарифікації вихідних дзвінків можуть вплинути на наміри споживачів (абонентів) щодо придбання послуг ПрАТ «Київстар» і є порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Водночас Третє твердження Відповідача не містить неправдивої інформації про «посекундну тарифікацію». За своєю суттю Третє твердження є неповним та неточним, проте не надає достатніх підстав розумному споживачу/абоненту зробити висновок про «посекундну тарифікацію».

Проте Третє твердження містить ознаки порушення статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» та має бути доопрацьоване, оскільки споживачу(абоненту) незрозуміло, яким чином здійснюється тарифікація виходячи з формулювань Третього твердження.

ПрАТ «Київстар» визнав порушення за Першим твердженням, забрав з усієї своєї комунікації слова «посекундна тарифікація» стосовно тарифних планів, в яких здійснюється похвилинна комунікація.

Результат розгляду справи

На засіданні 14 грудня 2017 року Комітет постановив:

1. Визнати дії ПрАТ «Київстар» з поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих, неповних, неточних відомостей щодо тарифікації вихідних дзвінків, які можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання послуг ПрАТ «Київстар», порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

2. Зобов'язати ПрАТ «Київстар» здійснювати інформування споживачів та абонентів стосовно тарифікації вихідних дзвінків у строк, встановлений законодавством, у чіткій формі та у спосіб, що не вводитиме в оману споживачів та абонентів телекомунікаційних послуг.

Штраф — 21 307,6 тис. грн

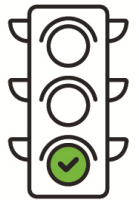

ПОСЛУГА ЗІ ЗДІЙСНЕННЯ ВИХІДНИХ ДЗВІНКІВ НА ТЕЛЕФОННІ НОМЕРИ АБОНЕНТІВ ФІКСОВАНОГО ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ (ПОСЛУГА)

Наприкінці 2015 року ПрАТ «Київстар» для 85,8% власної абонентної бази передплаченого зв'язку підвищило тариф на Послугу на 40%. Вартість Послуги становила 1,75 грн/хв. У зв'язку з економічно необґрунтованим рівнем тарифу на Послугу ПрАТ «Київстар» були надані обов'язкові для розгляду рекомендації щодо встановлення ціни на Послугу на економічно обґрунтованому рівні шляхом застосування єдиного підходу для визначення цін (тарифів) на послугу зі здійснення вихідних дзвінків власних абонентів на мережі операторів рухомого (мобільного) телефонного зв'язку та на мережі операторів фіксованого телефонного зв'язку.

У той же час вартість такої послуги в інших операторів на момент надання ПрАТ «Київстар» рекомендацій суттєво відрізнялась. Зокрема, у ТОВ «лайфселл» чинними були понад 15 тарифних планів з вартістю хвилини розмови на мережі фіксованого зв'язку менше 60 копійок; у ПрАТ «МТС Україна» запроваджено тарифні плани ТМ «Vodafone» (Vodafone Red S, Vodafone Red M, Vodafone Red L, Vodafone Red XL), в яких вартість хвилини розмови становить 0,50 грн та дорівнює тарифу для дзвінків на мережі рухомого (мобільного) телефонного зв'язку.

Запропоновані ПрАТ «Київстар» на виконання рекомендацій АМКУ умови нових послуг «10 хвилин на міські номери» та «5 хвилин на міські номери» могли призвести до ущемлення інтересів споживачів (абонентів), у зв'язку з чим було розпочато справу за ознаками вчинення ПрАТ «Київстар» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Комітетом 20.04.2017 ПрАТ «Київстар» було надано обов'язкові для розгляду [рекомендації № 13-рк](#). А саме, для забезпечення рівних умов до рівнозначних угод зі споживачами ужити заходів щодо встановлення ціни (тарифу) на послугу зі здійснення абонентами власної мережі вихідних дзвінків на телефонні номери абонентів фіксованого зв'язку України на економічно обґрунтованому рівні шляхом зміни певних тарифних планів та/або впровадження нових тарифних планів, в яких передбачити, що ціна (тариф) на послугу зі здійснення абонентами власної мережі вихідних дзвінків на телефонні номери абонентів рухомого (мобільного) зв'язку буде прирівняна до ціни (тарифу) на послугу зі здійснення абонентами власної мережі вихідних дзвінків на телефонні номери абонентів фіксованого зв'язку України.

ПрАТ «Київстар» повідомило АМКУ про виконання рекомендацій, а саме про внесення змін до умов надання та підключення тарифних планів «Комфорт», «Комфорт+» та «Ультракомфорт» для абонентів передплаченого зв'язку, які забезпечують виконання наданих рекомендацій.

ПрАТ «Київстар» прирівняно вартість вихідних дзвінків на телефонні номери абонентів мереж інших операторів рухомого (мобільного) зв'язку до вартості таких вихідних дзвінків мереж фіксованого зв'язку України, яка в межах наданих 30 хвилин становить 16 копійок, а поза межами використання наданих хвилин – 74 копійки, що майже вдвічі нижче від попередньої встановленої вартості хвилини дзвінка на телефонні номери абонентів фіксованого зв'язку України.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТЕЛЕКАНАЛАМИ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ

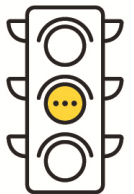
Основні гравці на ринку

«Медіа Група Україна»
«1+1 media»
«StarLightMedia»
«Inter Media Group»

Основні проблеми ринку

Спілка кабельного телебачення України та Асоціація правовласників та постачальників контенту звернулися до Комітету зі зверненнями щодо впровадження медіа-групами «Медіа Група Україна», «1+1 media», «StarLightMedia» та «Inter Media Group» плати за ретрансляцію телеканалів у кабельних мережах провайдерів програмної послуги при одночасній безкоштовній трансляції цих же телеканалів в ефірі та на супутнику

Здійснені заходи/ План заходів АМКУ

Узагальнюється інформація, отримана за результатами надісланих вимог про надання інформації до медіа-груп України, операторів, провайдерів телекомунікацій, галузевих асоціацій, спілок, а також участі представників Комітету у:

- Першій міжнародній конференції «Дні електронних комунікацій»;
- X Міжнародному форумі «Цифрове мовлення в Україні»;
- Міжнародній конференції «Telecom Ukraine 2017» - для виявлення/невиявлення ознак порушення медіа-групами законодавства про захист економічної конкуренції.

У 2017 РОЦІ АКТУАЛЬНОЮ ЗАЛИШАЛАСЯ ТАКА ПРОБЛЕМАТИКА НА РИНКУ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

- поширення неправдивої інформації про надання доступу у мережі Інтернет;
- нерівномірний розподіл радіочастотного ресурсу між операторами.

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РИНКАХ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Вид документа	Назва документа	Надано зауваження та пропозиції / погоджено із зауваженнями
Проекти Закону України	«Про електронні комунікації»	Прийняття окремих норм щодо відсутності обов'язку національного регулятора погоджувати нормативно-правові акти та рішення з АМКУ може мати наслідком: 1) недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринках електронних комунікацій, які можуть кваліфікуватись як антиконкурентні дії органів влади; 2) створення умов для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції учасниками ринків електронних комунікацій чи їх легітимації; 3) неефективне витрачання ресурсів Комітету та національного регулятора, зумовлене необхідністю розгляду заяв і справ про порушення національним регулятором та учасниками ринків електронних комунікацій законодавства про захист економічної конкуренції, у тому числі в частині збору доказів; 4) ймовірність компенсації національним регулятором учасникам ринків електронних комунікацій (у тому числі споживачам) збитків, завданих у зв'язку з вчиненням порушення законодавства про захист економічної конкуренції; 5) завдання значних суспільних збитків, яких можна було б уникнути.
Проект Закону України	«Про внесення змін до Закону України Про радіочастотний ресурс України»	1) проектом Закону не визначається суб'єкт розроблення та затвердження адміністративних та технічних принципів користування смугами радіочастот з обмеженнями щодо використання конкретних радіотехнологій, самі принципи та їх поділ на адміністративні та технічні; 2) проект Закону не визначає принципів ринкової конкуренції; 3) проект Закону не визначає особливих умов користування радіочастотним ресурсом.
Проект постанови Кабінету Міністрів України	«Про затвердження Правил надання доступу до інфраструктури об'єкта електроенергетики»	1) норми проекту постанови щодо основних вимог до технічних умов, особливостей укладення договору з доступу, обов'язків власника інфраструктури об'єкта доступу не відповідають Закону України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж». 2) проект постанови потребує зазначення інших методів інформування власником технічних засобів, телекомунікацій щодо виявлення самовільно розміщених технічних засобів телекомунікацій на елементах інфраструктури об'єктів електроенергетики.

Погоджено без зауважень, зокрема, такі проекти нормативно-правових актів:

- Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про радіочастотний ресурс України» щодо забезпечення впровадження нових радіотехнологій»;
- Проект постанови КМУ «Про внесення змін до Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг»;
- Проект рішення НКРЗІ «Про затвердження порядку ввезення з-за кордону та реалізації в Україні радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв»;
- Проект розпорядження КМУ «Про схвалення Дорожньої карти наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій)».

**ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ
УЧАСНИКІВ РИНКУ**

21.12.2017 – участь у загальних зборах Асоціації операторів зв'язку «Телас» щодо обговорення підсумків роботи за 2017 та визначення пріоритетних завдань на 2018 рік, яке відбулося у Державному університеті телекомунікацій.

22.11.2017 – участь у нараді з метою обговорення проблемних питань щодо отримання операторами телекомунікацій від територіальних відділень АМКУ вимог про надання інформації та належним чином затверджених копій документів щодо окремих абонентів мереж мобільного зв'язку.

15.11.2017 – участь у засіданні робочої групи з питань впровадження системи мобільного зв'язку четвертого покоління щодо презентації ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «лайфселл» та ПрАТ «Київстар» планів конверсії радіочастотного ресурсу України заявлених для вивільнення у регіонах та смугах радіочастот, яке відбулося в НКРЗІ.

23.10.2017 – участь у круглому столі Київського обласного територіального відділення Комітету на тему «Обговорення проблем розвитку конкурентного середовища на ринку телекомунікаційних послуг у Київському регіоні».

23.10.2017 – участь у засіданні робочої групи з питання стану підготовки проектів планів конверсії радіочастотного ресурсу України діючими користувачами радіочастотного ресурсу у діапазоні 18-00 МГц та презентації плану конверсії радіочастотного ресурсу України у смугах радіочастот 2510-2545 МГц, 2565-2570 МГц, 2630-2665 МГц, 2685-2690 МГц ТОВ «ММДС-Україна».

06.09.2017 – участь у засіданні Комітету ВРУ з питань інформатизації та зв'язку щодо дотримання операторами виконання ліцензійних умов щодо забезпечення якості послуг на території всіх населених пунктів.

27.06.2017 – участь у слуханнях Комітету ВРУ з питань інформатизації та зв'язку на тему «Актуальні питання впровадження системи рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління в Україні».

19.06.2017 – участь у засіданні робочої групи з підготовки пропозицій до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про радіочастотний ресурс України» щодо забезпечення впровадження нових радіотехнологій», в НКРЗІ.

15.06.2017 – участь у роботі круглого столу на тему «Інтернет для всіх: вузькі місця регулювання широкопasmового доступу».

07.06.2017 – 10.06.2017 – участь у Міжнародній конференції «Дні електронних комунікацій України», яка відбулася у м. Одеса.

19.05.2017 – участь у засіданні робочої групи, яке відбулося в НКРЗІ, щодо розгляду проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про радіочастотний ресурс України».

27.04.2017 – участь у Міжнародному форумі «Цифрова Україна – виклики, можливості і перспективи» у м. Одесі.

РИНКИ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

СИДОРЕНКО НІНА СЕРГІЇВНА

**Заступник Голови Антимонопольного комітету України —
державний уповноважений**

«На ринках споживчих товарів захист економічної конкуренції органами АМКУ відіграє вагомий роль у забезпеченні підтримки рівних умов для учасників ринку, зокрема в екстенсивному ланцюгу постачання продовольчих товарів. При цьому органи АМКУ в межах компетенції проводять дослідження ринків, визначають ринкову владу суб'єктів, ідентифікують монополістів, розглядають антиконкурентні аномалії і вживають відповідних заходів, але не регулюють, не контролюють і не встановлюють ціни»

Моніторинг ринків споживчих товарів (зокрема соціально значимих для населення) є одним з важливих напрямів компетенції Антимонопольного комітету. Основним підходом Комітету є комплексний погляд на ринки, що включає в себе аналіз структури ринку, його учасників, цінових трендів, наявності бар'єрів для конкуренції, а також оцінку державного регулювання ринку, співпрацю з органами влади щодо ефективності такого регулювання, попередження та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Протягом 2017 року тривала робота в робочих групах представників Антимонополь-

ного комітету, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державної служби статистики України в рамках Меморандуму про співпрацю від 22 грудня 2016 року.

На засіданнях робочих груп обговорювались проблемні питання, що виникали на продовольчих ринках, в тому числі щодо зміни цінової ситуації на них.

Так, 17 травня 2017 року в Антимонопольному комітеті України відбулося відкрите засідання Робочої групи з моніторингу продовольчих товарів, на якому для представників засобів

масової інформації, громадських організацій, бізнесу та споживачів презентовано алгоритм звернень до органів влади у випадках підвищення цін на соціально важливих продовольчих ринках України, процедури їх розгляду та обговорено компетенцію органів влади із зазначених питань (<http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/134979>).

15 серпня 2017 року в Антимонопольному комітеті відбулося чергове засідання Робочої групи з моніторингу продовольчих ринків, на якому було обговорено поточну ситуацію на ринках основних продовольчих товарів.

Робота в рамках Меморандуму дозволила покращити рівень взаємодії Комітету з МінАПК та іншими органами влади, прискорити обмін потрібною інформацією та узгодити спільні позиції з питань, в яких перетинались повноваження різних органів влади, зокрема АМКУ та Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Однією зі справ, до яких була прикута увага протягом 2017 року, стала справа на ринку дистрибуції сигарет. Відповідно до рішення Антимонопольного комітету № 551-р від 16.12.2016 ТОВ «Тедіс Україна» було, зокрема, визнано таким, що у період з 2013 по вересень 2015 р. зловживало монопольним становищем на ринку дистрибуції сигарет. За зловжи-

вання монопольним становищем на ТОВ «Тедіс Україна» було накладено штраф і зобов'язання щодо недопущення зловживання монопольним становищем у майбутньому (<http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/132358>).

Протягом 2017 року ТОВ «Тедіс Україна» оскаржувало зазначене рішення АМКУ в судах.

Господарським судом міста Києва 31.05.2017 прийнято [Рішення](#), яким відмовлено у задоволенні позову ТОВ «Тедіс Україна» до Антимонопольного комітету України про визнання недійсним та скасування зазначеного рішення.

Київським Апеляційним господарським судом 09.02.2018 у справі № 910/3047/17 було оголошено [резолютивну частину рішення](#), відповідно до якого у задоволенні апеляційної скарги ТОВ «Тедіс Україна», щодо визнання недійсним та скасування рішення Комітету № 551-р від 16.12.2016, було відмовлено.

На 12.02.2018 рішення Комітету № 551-р від 16.12.2016 ТОВ «Тедіс Україна» виконано частково, зокрема, в частині часткової сплати штрафу у розмірі майже 300 млн грн - найбільша сума штрафу сплачена до державного бюджету України за рішенням АМКУ.

РИНКИ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

У 2017 РОЦІ АМКУ ПРОДОВЖУВАВ ВИВЧЕННЯ РИНКІВ

СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ, ЗОКРЕМА:

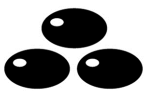
Ринки хлібу є міжрегіональними та/або регіональними внаслідок обмеженого терміну реалізації хліба (до 3 діб). Плече доставки – в середньому до 150 км, що пов'язано зі значними транспортними витратами. Конкуренція за споживачів підсилюється власним виробництвом хліба торговельними мережами. Структура ринку є конкурентною.

Ринок крупи гречаної є загальнодержавним ринком з конкурентною структурою.

Ринок м'яса птиці є загальнодержавним ринком зі структурними ознаками олігополії на рівні виробництва. Комітет проводить дослідження загальнодержавного ринку м'яса курячого, оскільки саме воно становить понад 90% у загальному обсязі реалізації м'яса птиці.

Ринок яєць курячих є загальнодержавним ринком зі структурними ознаками олігополії. Комітет здійснює дослідження ринку яєць курячих на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Ринок олії соняшникової рафінованої бутильованої є загальнодержавним ринком. За попереднім дослідженням ринок є олігопольним із домінуванням двох основних гравців.

Ринок цукру є загальнодержавним ринком з конкурентною структурою. Комітет проводить постійний моніторинг ситуації на ринку.

РИНОК ХЛІБА

Український ринок хліба має такі основні характеристики:

- регіональний або міжрегіональний внаслідок нетривалих термінів зберігання та плеча доставки 15-200 кілометрів;
- характеризується стабільним попитом;
- має значну тіньову частину, що не підпадає під державний статистичний облік;
- власне виробництво супермаркетів та невеликі пекарні, що не потрапляють до статистичних даних, але впливають на рівень конкуренції;
- велика кількість артикулів та найменувань ускладнює визначення товарних меж ринку.

Внаслідок таких факторів правозастосування органів АМКУ є обмеженим.

Проте Комітет здійснює аналіз рішень, прийнятих на ринках хліба територіальними відділеннями і відпрацьовуються єдині методичні підходи для визначення цього ринку органами Комітету при подальших дослідженнях і розслідуваннях.

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників міжрегіонального ринку хліба на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції

Ланцюг поставання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	Хлібозаводи (більше за 100 учасників)	ХК «Хлібні Інвестиції», ПАТ «Київхліб», «Куліничі», Концерн «Хлібпром»
Оптова торгівля	Більше 100 учасників	ТОВ «Август-Кий», ТОВ «Афіна-Груп», ТОВ «Тема-Б», ТОВ ТД «Гекта», ТОВ «Альта-Віста»
Роздріб	Торгівельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

РИНОК КРУПИ ГРЕЧАНОЇ

Аналіз наявної в Комітеті інформації свідчить про відсутність підстав визначення монопольних утворень на ринку крупи гречаної. Частки найбільших виробників крупи гречаної на ринку становлять близько 10-12% щодо кожного, ринок оптової і роздрібної торгівлі є конкурентним.

За час дослідження виявлено, що ключову роль на ринку гречки відіграє питання забезпечення потреб ринку сировиною, а саме зерном гречки. Під час проведення дослідження ринку Комітетом неодноразово проводилися робочі зустрічі з представниками МінаПК, на яких зверталася увага на необхідність складання балансів попиту і пропозиції крупи гречаної, а також контролю за площами посіву гречихи.

За інформацією МінаПК, у 2016/2017 маркетинговому році валовий збір зерна гречки становив 176 тис. тонн. З урахуванням запасів на початок цього періоду пропозиція ринку становить 190 тис. тонн, що забезпечить потребу ринку (розрахункова потреба внутрішнього ринку у 2016/2017 маркетинговому році – 166 тис. тонн гречки) і дозволить сформувати запаси на кінець цього періоду в обсязі 24 тис. тонн.

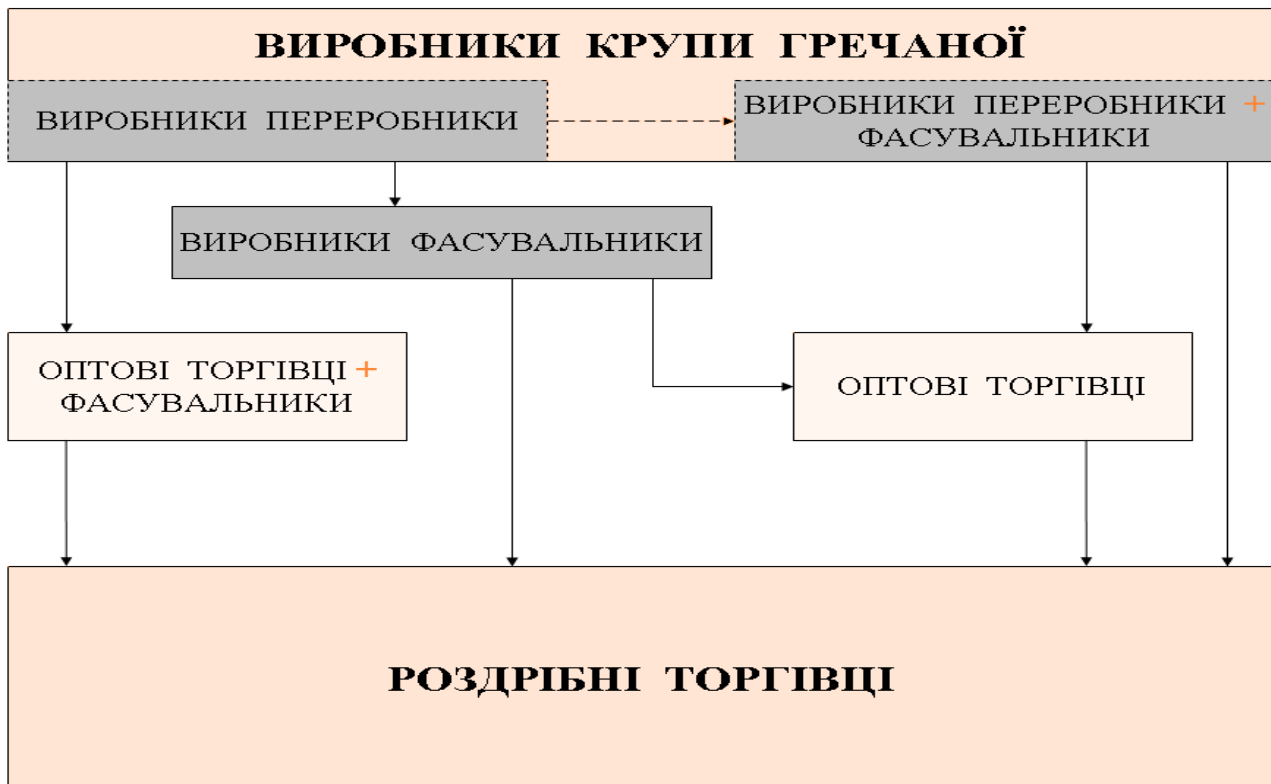
За попередніми висновками, поведінка виробників щодо збільшення оптово-відпускних цін була спричинена обмеженою пропозицією на ринку зерна гречки.

За попередніми висновками, внаслідок одночасного скорочення площ посіву гречихи протягом 2014-2015 років та зменшення обсягів імпорту пропозиція зерна гречки на ринку була обмежена. За законом попиту і пропозиції, при зменшенні обсягу пропозиції товару ціна на нього зростає. Монопольні утворення на ринку відсутні. За інформацією ДССУ, площа посіву гречихи у 2017 році збільшена до 154 тис.га, що на 20,3 тис. га більше показника 2016 року.

В ланцюзі постачання крупи гречаної до кінцевого споживача присутні такі категорії учасників:

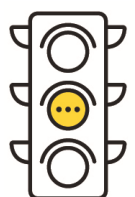
- виробники-переробники (переробка зерна гречки на крупу гречану) – більше 100 суб'єктів;
- виробники-фасувальники (фасування крупи гречаної) – більше 100 суб'єктів;
- оптові торговці (постачальники в торгівлю) – більше 20 суб'єктів;
- роздрібні торговці (торгівельні мережі, магазини) – торговельні мережі України, магазини, МАФи, точна кількість невідома.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ КРУПИ ГРЕЧАНОЇ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Можливість виникнення зменшення обсягу пропозиції зерна гречки, зокрема, при скороченні площ посіву, при зміні зовнішньої кон'юнктури ринку тощо.

Надання пропозицій МінаПК та іншим центральним органам виконавчої влади щодо здійснення заходів з прогнозування зменшення обсягів пропозиції і забезпечення наповненості ринку крупи гречаної. Створення системи показників, контроль яких дозволить прогнозувати виникнення проблемних питань щодо вирощування гречки та деяких інших сільськогосподарських культур.

РИНОК М'ЯСА КУРЯЧОГО

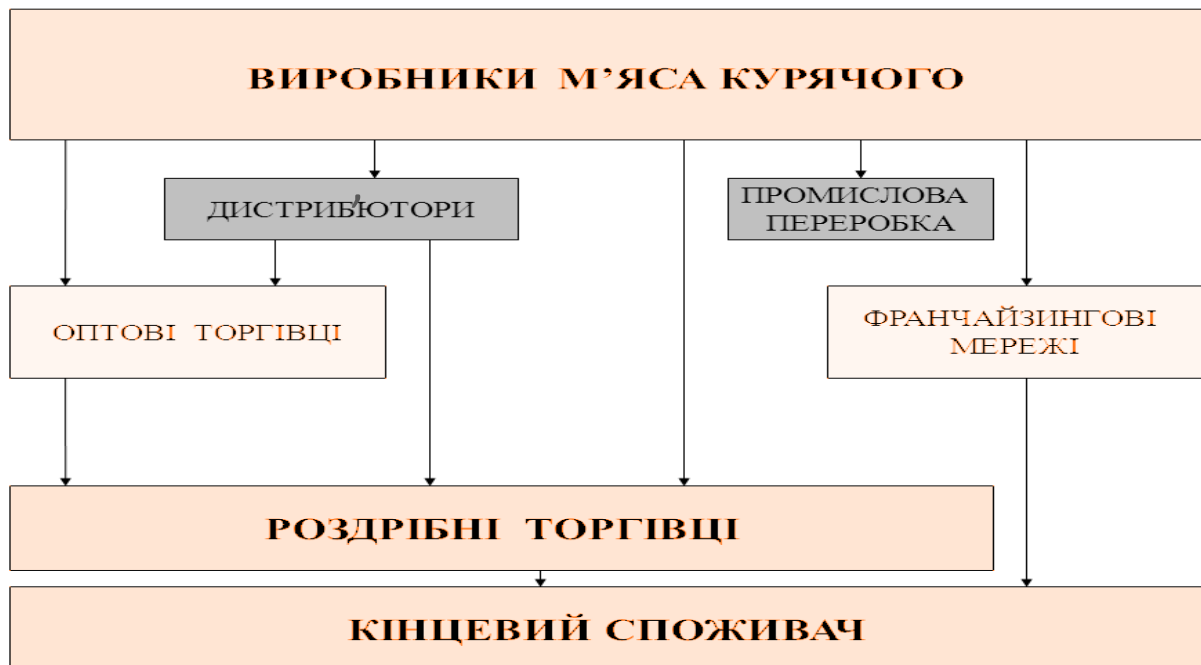

Дослідження було розпочато у 2016 році в часових межах 2015-2016 років. Проте ситуація, що склалась у 2017 році, стала підставою для продовження періоду дослідження для з'ясування фактів, що мали місце в середині року.

Розвиток конкуренції на ринку м'яса курячого, що становить більше 90% всього м'яса

птиці, важливий як з погляду розвитку експортного потенціалу України, так і через більшу доступність курятини порівняно з іншими видами м'яса.

Територіальними межами ринку курячого м'яса є вся територія України.

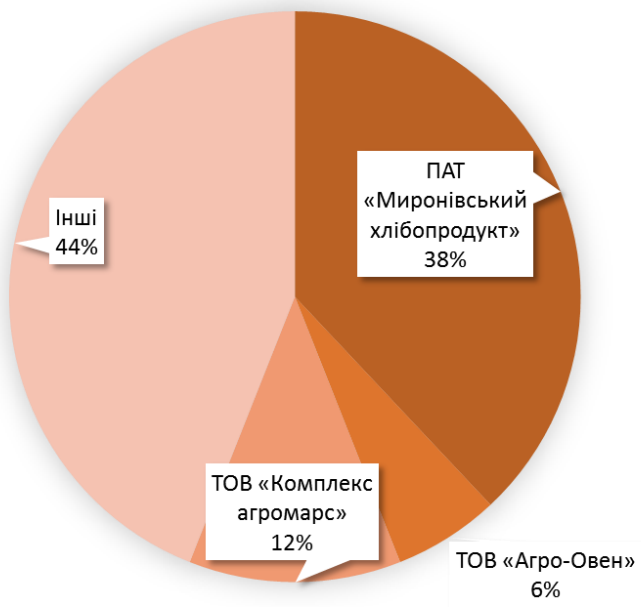

Комітет аналізує діяльність учасників загальнодержавного ринку м'яса курячого протягом 2017 року на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції. Перевірка фактів триває.

Після стрімкого підвищення цін на м'ясо куряче у 2017 році Комітетом було ініційовано обговорення зазначеної проблематики з представниками виробників курятини, галузевих асоціацій, найбільших роздрібних мереж, а також з органами державної влади (Міністерством аграрної політики та продовольства України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України).

За обсягами реалізації м'яса курячого найбільшими учасниками ринку є:

Згідно з наданими поясненнями, причинами підвищення цін на м'ясо куряче можуть бути такі фактори:

- Збільшення вартості енергоносіїв.
- Зростання мінімальної заробітної плати.
- Збільшення вартості комбікормів, що займає до 70 % витрат у собівартості виробництва.
- Споживчий попит перевищив пропозицію. Через зменшення споживання м'яса свинини, обумовлене поширенням АЧС (африканська чума свиней) і зростанням його ціни, споживач переорієнтувався на порівняно більш доступне м'ясо куряче.
- Вплив світових цін. Після скасування низки експортних обмежень для виробників продукції, останні збільшили продажі за кордон, бо експорт став більш вигідним (за січень – серпень 2017 року експорт зріс на 12%).

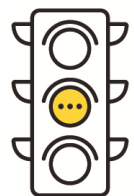
Середнє арифметичне зростання вартості курятини за січень - грудень 2017 року становить 28,41% (за даними ДССУ). Крім того, порівняльний аналіз зростання цін на м'ясо куряче з індексом споживчих цін надає підстави для продовження дослідження з метою перевірки дій учасників ринку на предмет дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ М'ЯСА КУРЯЧОГО ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Експортоорієнтованість учасників ринку (за січень – грудень 2017 року + 12 % порівняно з аналогічним періодом 2016 року), що може зменшувати пропозицію на внутрішньому ринку і призводити до збільшення цін.

Споживачі у разі нестачі або високих цін на м'ясо свинини або яловичину переключаються на споживання більш дешевого курячого, чим можуть спричинити значне збільшення попиту, який неможливо забезпечити в короткостроковій перспективі.

Аналіз діяльності учасників загальнодержавного ринку м'яса курячого протягом 2017 року на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Надання рекомендацій учасникам ринку.

РИНОК ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ

Товарними межами ринку визначено реалізацію яєць курячих харчових, призначених для кінцевого споживання.

Транспортування яєць курячих у межах України не має помітного впливу на рівень якості та споживчі властивості зазначеного товару, бар'єри для переміщення з одного регіону України (в якому виробляються яйця курячі) в інший (де вони реалізуються) відсутні, що дозволяє визнати територіальними межами ринку всю територію України.

За обсягами виробництва яєць курячих основними учасниками ринку є:

- група компаній ПАТ «Агрохолдинг «Авангард»;
- група компаній «Ovostar Union»;
- група компаній «Інтер-Агросистеми»;
- група компаній «Ландгут Україна».

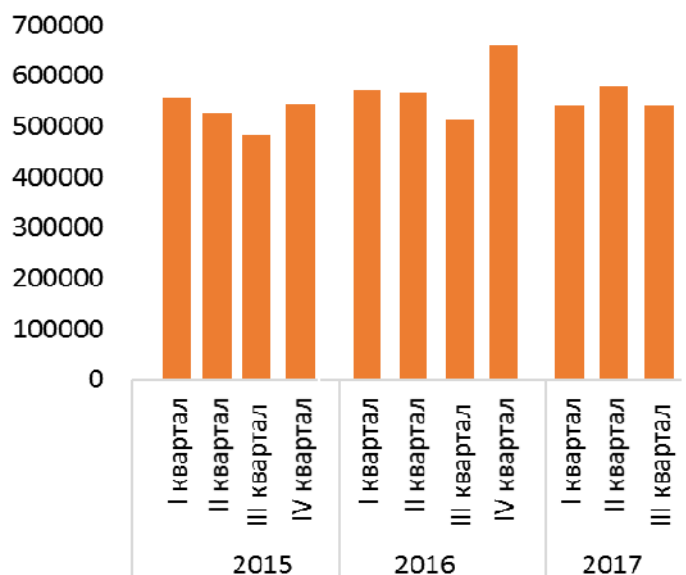
Сукупна частка трьох найбільших промислових груп учасників ринку («Авангард», «Овостар Юніон» і «Інтер-Агросистеми») становить

46,61%.

Структура ринку є наближеною до олігополії, але конкурентною.

Ринок яєць курячих відрізняється сезонними коливаннями попиту з боку кінцевих споживачів і пропозиції з боку виробників, що підтверджується інформацією найбільших торгових мереж і ДССУ.

РЕАЛІЗАЦІЯ ЯЄЦЬ ЗА ДАНИМИ ДССУ

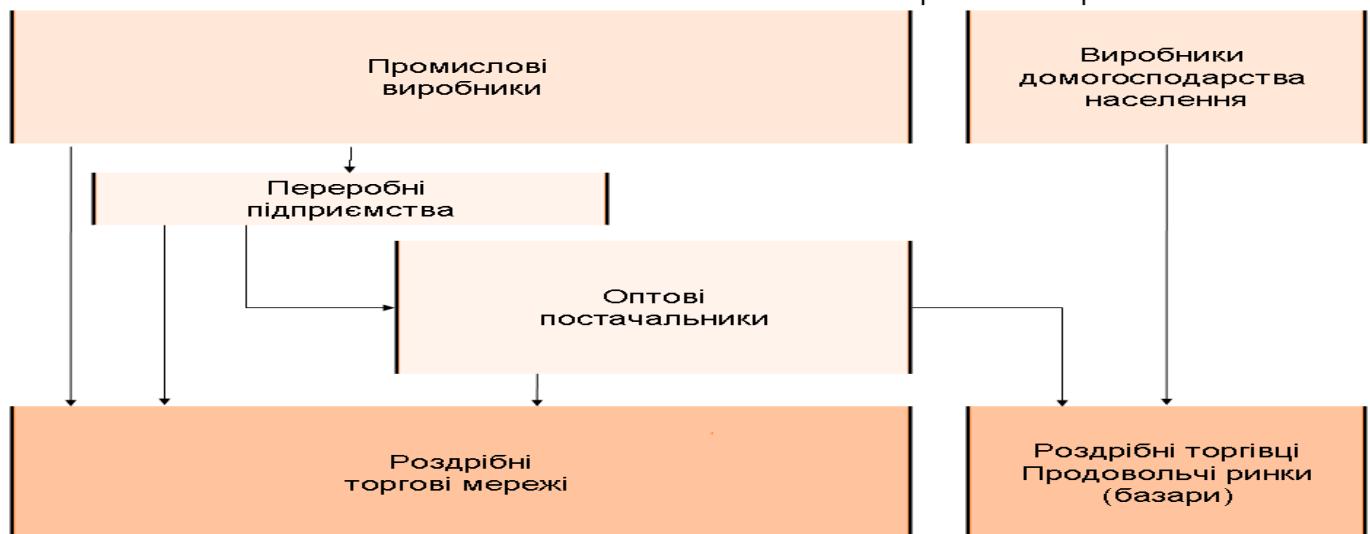
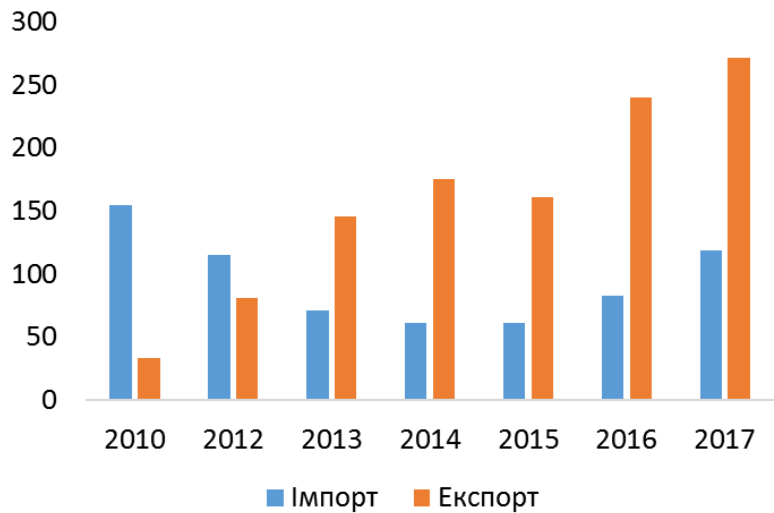
Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників ринку яєць курячих на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції у зв'язку з ціновими коливаннями на ринку.

Ринок є експортноорієнтованим з позитивною динамікою збільшення обсягів експорту.

Виходячи із зазначеного, враховуючи динаміку виробництва і реалізації яєць курячих як в Україні, так і на експорт, період дослідження продовжено на 2018 рік за результатами роботи у 2017 році.

ЕКСПОРТ ТА ІМПОРТ ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ ЗА ДАНИМИ ДССУ

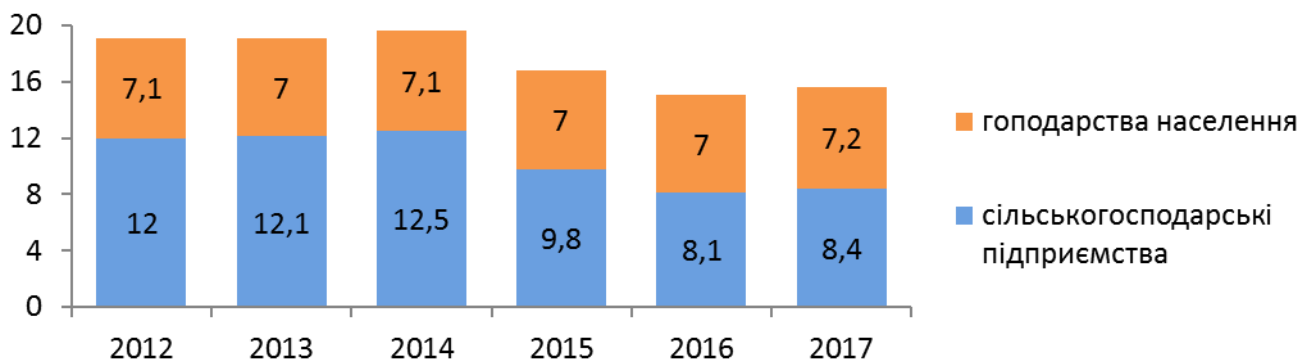

В структурі ринку від виробника яєць курячих до кінцевого споживача присутні такі категорії учасників:

- виробники - більше 200 сільськогосподарських промислових підприємств і більше 1000 домогосподарств (точна кількість домогосподарств невідома, облік ДССУ не ведеться);
- переробники (переробка яєць курячих на яєчні продукти) – більше 10 суб'єктів;
- оптові торговці (постачальники в торгівлю) – більше 100 суб'єктів;
- роздрібні торговці (торгівельні мережі, магазини) – торговельні мережі України, магазини, МАФи, точна кількість невідома.

За даними ДССУ, обсяги виробництва становили:

ВИРОБНИЦТВО ЯЄЦЬ ПТИЦІ ВСІХ ВИДІВ, МЛРД ШТУК

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ:

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво	Більше 200 птахофабрик, домогосподарства населення	Група компаній «Ovostar Union», група компаній ПАТ «Агрохолдинг Авангард», група компаній «Інтер-Агросистеми», група компаній «Ландгут Україна»
Оптова торгівля	Більше 100 учасників	ТОВ «Імперово Фудз», ТОВ «Альта-Віста», ТОВ «Ясенсвіт», ТОВ «Березонька птахофабрика», ТОВ «Крафт», ТОВ «Інтерпрод», ТОВ «Пакко Холдинг» і т.д.
Роздріб	Торговельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ**Вплив зовнішніх чинників****Сезонні коливання попиту та пропозиції, і відповідно цін на продукт****Зростання цін на енергоносії та інші складники собівартості впливають на ціну реалізації**

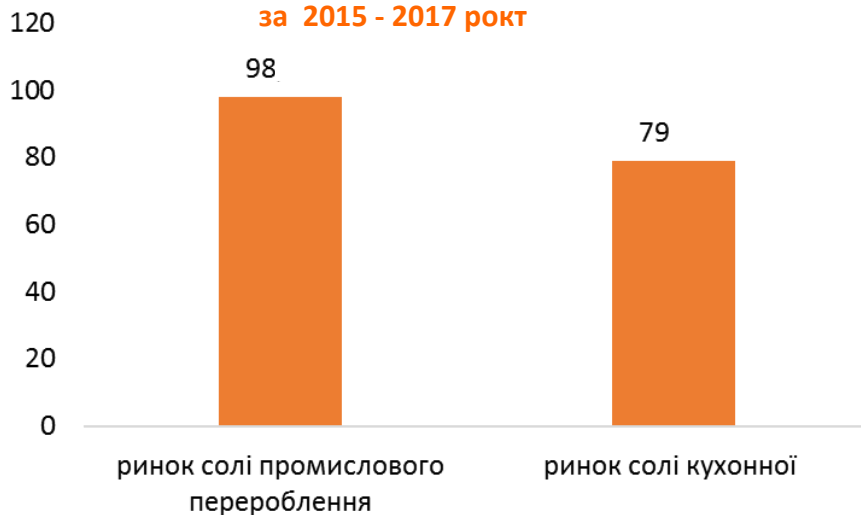
РИНОК СОЛІ

В ході розслідування справи за ознаками зловживання монопольним (домінуючим) становищем **ДП «Артемсіль»** досліджено ринок солі для промислового перероблення і ринок солі кухонної.

Найсуттєвішими бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринки солі є обмеження, пов'язане із доступом до сировини – до наявних родовищ корисних копалин та/або використання морської акваторії.

**Частка ДП «Артемсіль» на ринках
за 2015 - 2017 роки**

На ринку солі кухонної, крім ДП «Артемсіль», здійснюють діяльність з виробництва солі кухонної ТОВ «Руссоіль-Україна» (частка якого дорівнює 16,3 % ринку) і ДП «Солевиварювальний дрогобицький завод» та інші, частка яких менша 1% ринку.

В ході розслідування справи за ознаками зловживання монопольним (домінуючим) становищем виявлено, що ДП «Артемсіль»:

- встановлювало різні ціни до рівнозначних угод із застосуванням знижок дилерам, які не виконували договірні зобов'язання і не відповідали вимогам «Положення про дилера ДП «Артемсіль»;
- відмовляло суб'єктам господарювання в укладанні прямих договорів на поставку солі при відсутності критеріїв відбору постачальників солі за прямими договорами.

На дату написання звіту Комітет готує подання про попередні висновки у справі.

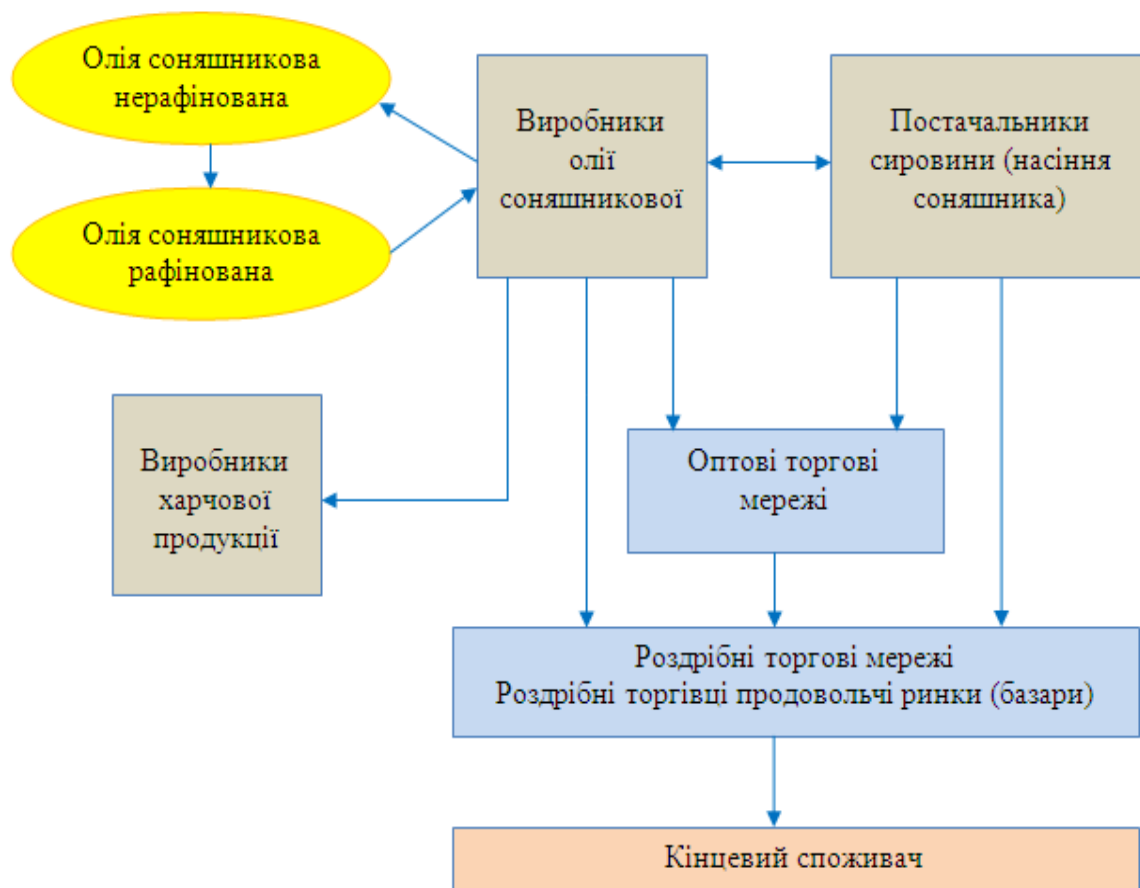
РИНОК ОЛІЇ СОНЯШНИКОВОЇ РАФІНОВАНОЇ БУТИЛЬОВАНОЇ

Олійно-жировий комплекс є однією з найбільших галузей харчової промисловості України, на яку припадає до 10% виробленої харчової продукції. Це потужний агропромисловий комплекс, який об'єднує виробників насіння соняшнику та олійно-жирової продукції.

Україна є світовим лідером виробництва

соняшнику та соняшникової олії, посідаючи перше місце з часткою 54% світового експорту соняшникової олії.

Схематичне відображення руху насіння соняшника та продуктів його переробки олії – соняшникової від виробника до кінцевого споживача виглядає таким чином:

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників ринку олії соняшникової рафінованої бутильованої на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Ринок є експортно-орієнтованим — більша частина виробленої продукції експортується.

Основними учасниками ринку є такі суб'єкти господарювання (сукупна частка виробництва у період дослідження 56%: ДП ІІ «Сантрейд» з часткою 21% і ТОВ «Кернел-Трейд» з часткою 35%.

За результатами дослідження ринку Комітет планує провести поглиблений аналіз щодо ціноутворення найбільшими учасниками ДП «Сантрейд» та ТОВ «Кернел-Трейд» у період дослідження при реалізації олії соняшникової рафінованої бутильованої торговим мережам.

ОСНОВНІ УЧАСНИКИ РИНКУ ОЛІЇ СОНЯШНИКОВОЇ РАФІНОВАНОЇ БУТИЛЬОВАНОЇ :

Ланцюг постачання	Кількість учасників	Основні гравці
Виробництво олії нерафінованої	Близько 173 учасників	АТ «АТ «Каргілл», ТОВ «Маколі», ТОВ «Олійний дім», ТОВ «Санфлавер», ТОВ «Фортуна», ТОВ «Велес Трейдинг» і т.д.
Виробництво олії рафінованої	Близько 27 учасників	ТОВ «Кернел-Трейд, ДП «Сантрейд», ПП «Віктор і К», ПП «Оліяр», ТОВ «Дельта Вілмар СНД»
Оптова торгівля	Більше 20 учасників	ПП «Оліяр», ТОВ «ВВВВ», ТОВ «РАДЕМА», ПП «Віктор і К», ПП «Торговий дім «Майола»
Роздріб	Торгівельні мережі (супермаркети), магазини, МАФи, продовольчі ринки	
Споживач	Населення України	

РИНОК ЦУКРУ

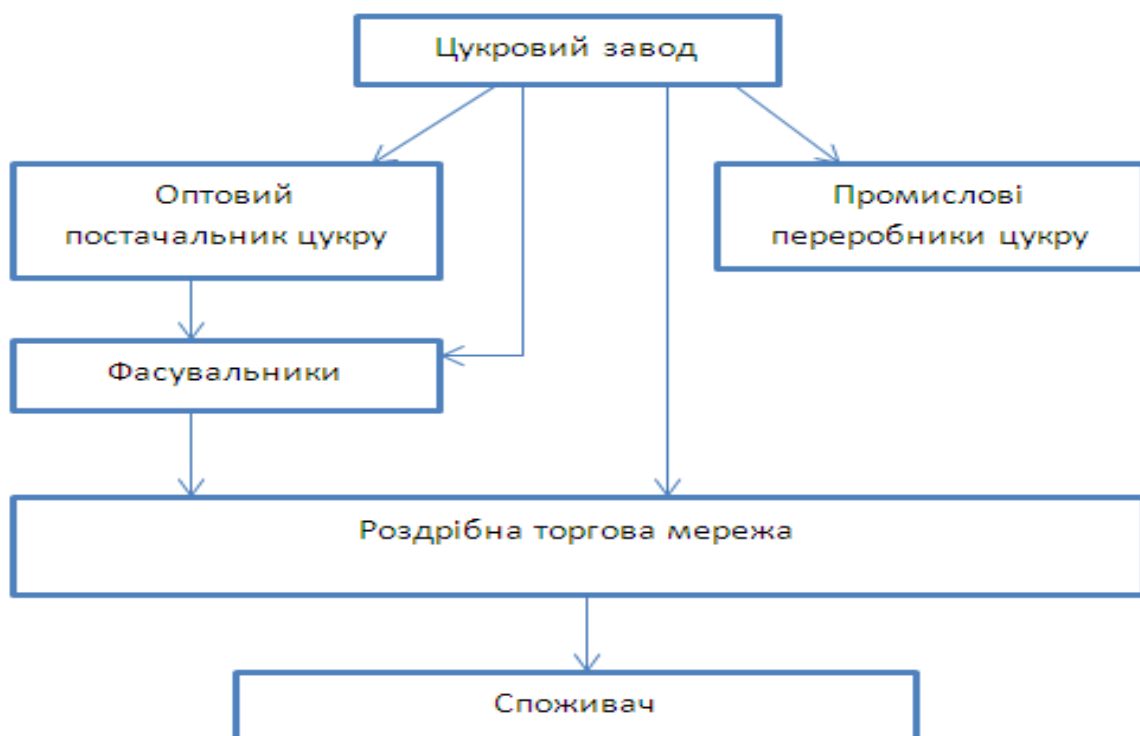
Структура ринку цукру в Україні є наближеною до олігополії, але конкурентною.

В структурі ринку від виробника цукру до кінцевого споживача присутні такі категорії учасників:

- виробники - більше 40;
- переробники (переробка цукру на інші продукти) – більше 20 суб'єктів;
- оптові торговці (постачальники в торгівлю) – більше 100 суб'єктів;

• роздрібні торговці (торгівельні мережі, магазини) – торговельні мережі України, магазини, МАФи, точна кількість невідома.

Найвагомішими серед бар'єрів входу на ринок цукру є такі бар'єри: необхідна інфраструктура для здійснення діяльності з виробництва цукру; встановлення комерційних зв'язків з потенційними клієнтами – споживачами цукру, знання специфіки функціонування ринку цукру в Україні та насичення ринку товаром.

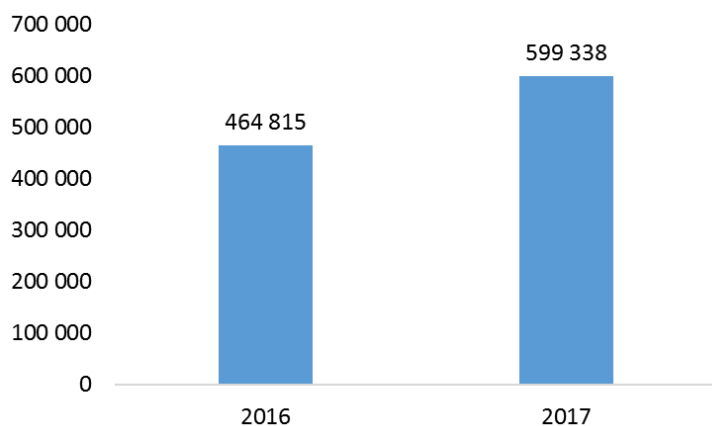

Структура ринку реалізації цукру в Україні на рівні виробництва наближається до олігопольного. Сумарна частка трьох найбільших виробників перевищує 43%, а семи найбільших – 54%. Частка групи компанії «Астарта-Київ» на ринку цукру становить 28%.

Частка найбільших виробників на ринку цукру

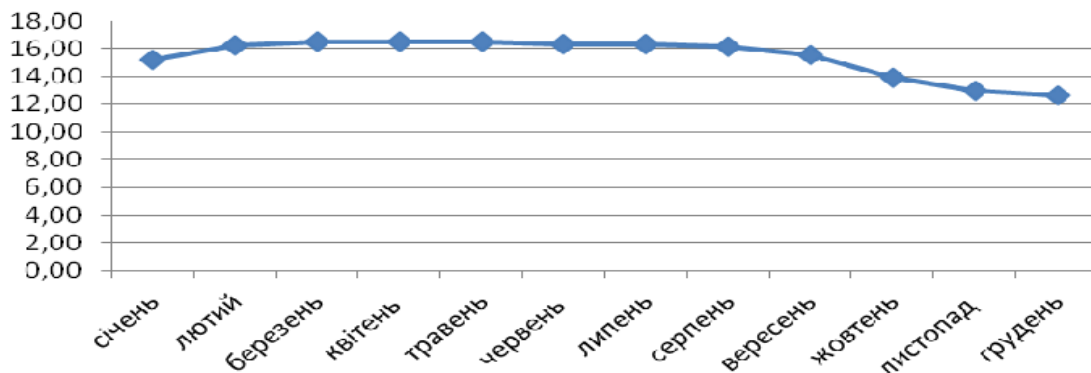

Динаміка експорту цукру за 2016 – 2017 роки, тонн

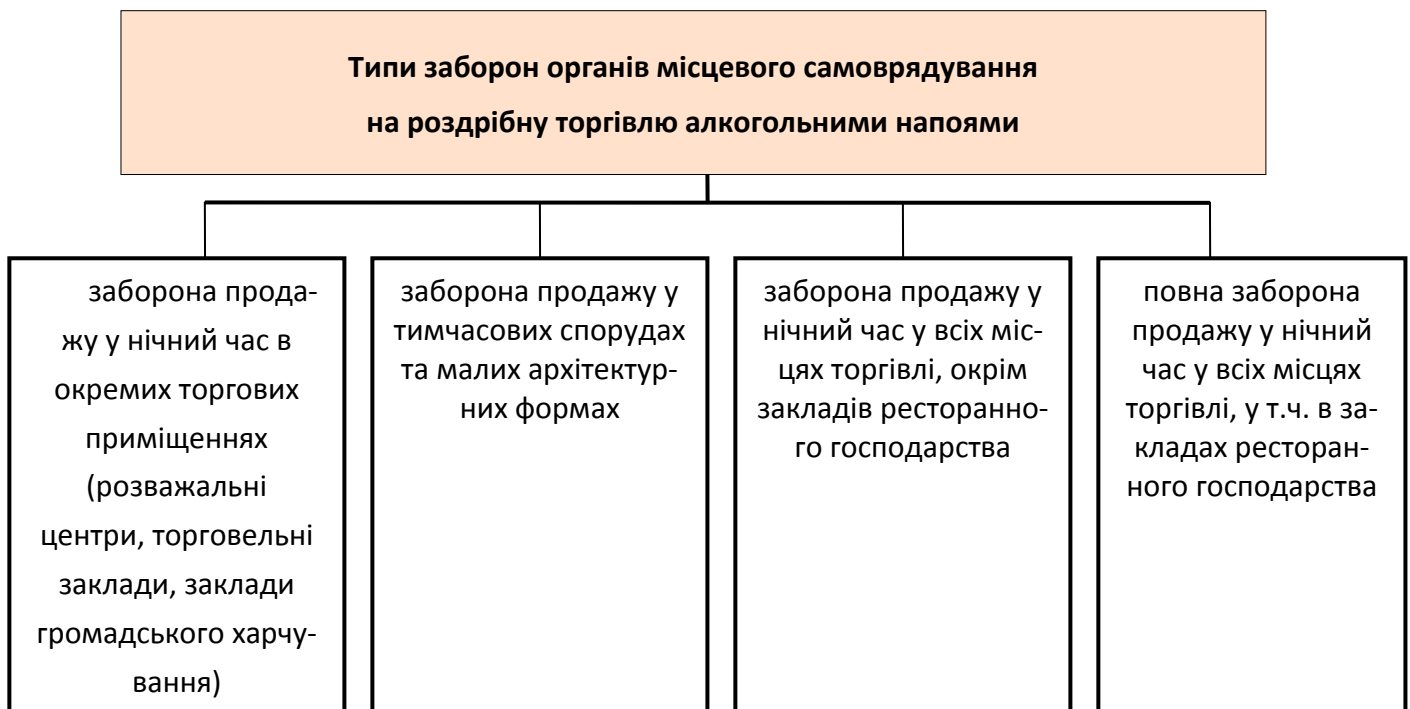
Ринок є експортноорієнтованим із позитивною динамікою збільшення експорту. За даними ДФСУ, експорт цукру у 2016 році становив – 464815 тонн, а у 2017 році – 599338 тонн (збільшився на 134523 тонн, або на 22,44%).

Динаміка цін на цукор, 2017 рік, грн/кг

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПРАКТИКИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ЗАБОРОН (ОБМЕЖЕНЬ) ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА РОЗДРІБНУ ТОРГІВЛЮ АЛКОГОЛЬНИМИ НАПОЯМИ

В останні роки переважно у всіх регіонах України органами місцевого самоврядування були прийняті рішення про встановлення заборон (обмежень) на роздрібну торгівлю алкогольними напоями залежно від місця торгівлі, виду торговельного приміщення або залежно від часу (періоду доби) реалізації:

Згідно з чинним законодавством органи місцевого самоврядування не наділені повноваженнями встановлювати відповідні заборони (обмеження).

Зазначене підтверджується висновками судів, відповідно до яких органи місцевого самоврядування не мають повноважень самостійно встановлювати постійну, а не на час проведення масових заходів, заборону (чи обмеження) на продаж алкогольних напоїв, у тому числі на певних територіях чи у певні години доби.

Територіальними відділеннями Комітету у період 2015-2017 років розглядалися листи щодо погодження відповідних проектів рішень органів місцевого самоврядування, а також надавалися рекомендації та приймалися рішення у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, які стосувалися встановлення органами місцевого самоврядування заборон (обмежень) на роздрібну торгівлю алкогольними напоями.

З огляду на актуальність зазначеного питання, та з метою забезпечення однакового застосування законодавства про захист економічної конкуренції та формування єдиних підходів при розгляді проектів рішень та рішень органів місцевого самоврядування про встановлення заборони на роздрібну торгівлю алкогольними напоями, Комітетом було підготовлено методологічні підходи для використання в роботі територіальними відділеннями Комітету.

Згідно із цими методологічними підходами, при наданні рекомендацій та прийнятті рішень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції із зазначеного питання територіальні відділення Комітету мають формувати свою позицію, з огляду на положення законодавства.

Варто зауважити, що нормативно-правові акти, якими регулюється відповідна сфера діяльності, не встановлюють залежність отримання права на роздрібну торгівлю алкогольними напоями та/чи відповідної ліцензії суб'єктами господарювання від виду місця торгівлі (магазини, стаціонарні, тимчасові споруди, малі архітектурні форми, заклади ресторанного господарства тощо), виду торгового приміщення (розважальні центри, торговельні заклади тощо) та/або часу (періоду доби) реалізації.

Отже, суб'єкти господарювання, що здійснюють роздрібну торгівлю алкогольними напоями в різних місцях торгівлі та/або торгових приміщеннях та/або час (період доби) реалізації за умов наявності ліцензій, є конкурентами.

Виходячи з наведеного рішення органів місцевого самоврядування про встановлення заборон на роздрібну торгівлю алкогольними напоями, залежно від місця торгівлі (наприклад, крім як у закладах ресторанного господарства), виду торгового приміщення (таких як розважальні центри тощо) або часу (періоду доби) реалізації, прийняті за відсутності відповідних повноважень та порушують право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, оскільки встановлюють не передбачені законом обмеження щодо обігу окремих товарів та послуг.

Отже, дії органів місцевого самоврядування щодо встановлення зазначених вище заборон (обмежень) можна характеризувати як такі, що містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених статтями 15 та 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Норми законодавства, якими підтверджено, що органи місцевого самоврядування не наділені повноваженням встановлювати заборони (обмеження) на роздрібну торгівлю алкогольними напоями

Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається неправомірне обмеження конкуренції.

частина перша статті 42
Конституції України

Органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється приймати акти та вчиняти дії, які усувають конкуренцію або необґрунтовано сприяють окремим конкурентам у підприємницькій діяльності, чи запроваджують обмеження на ринку, не передбачене законодавством.

частина третя статті 18
Господарського кодексу
України

Незаконне втручання органів та посадових осіб місцевого самоврядування у господарську діяльність суб'єктів господарювання забороняється. Не допускається видання правових актів органів місцевого самоврядування, якими встановлюються не передбачені законом обмеження щодо обігу окремих видів товарів (послуг) на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

частина четверта статті
23,
частина перша статті 31,
частина перша статті 43
Господарського кодексу
України

Суб'єкти господарювання здійснюють роздрібну торгівлю алкогольними напоями за умов наявності ліцензії незалежно від форми власності, місця торгівлі (магазини, стаціонарні, тимчасові споруди, малі архітектурні форми, заклади ресторанного господарства тощо), виду торгового приміщення (розважальні центри, торговельні заклади тощо) та/або часу (періоду доби) реалізації.

стаття 15³ Закону України
«Про державне регулювання виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

Встановлення органами місцевого самоврядування обмежень на здійснення окремих видів діяльності, на придбання чи реалізацію певних видів товарів, надання окремим групам суб'єктів господарювання переваг або створення дискримінаційних умов, встановлення заборони щодо реалізації товарів тощо віднесено до переліку антиконкурентних дій органів місцевого самоврядування.

частина друга статті 15
цього Закону України
«Про захист економічної
конкуренції»

РИНОК ОПТОВОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СПИРТУ ЕТИЛОВОГО

Ринок оптової реалізації спирту етилового ректифікованого є монопольним внаслідок законодавчого обмеження і наявності на ньому єдиного продавця – ДП «Укрспирт» (частка на ринку – 100 %), що має відповідну ліцензію.

Розпорядженням державного уповноваженого Комітету 22.12.2017 розпочато розгляд справи за ознаками вчинення державним підприємством спиртової та лікєро-горілочаної промисловості «Укрспирт» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем, а саме застосування різних цін до рівнозначних угод із суб'єктами господарювання (покупцями спирту) без об'єктивно виправданих на те причин.

Наразі Комітет проводить аналіз та збір доказів у цій справі, за результатами розгляду якої буде прийнято рішення відповідно до законодавства.

РИНОК РЕАЛІЗАЦІЇ НЕОБРОБЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ

В результаті дослідження встановлено, що в Україні продаж необробленої деревини здійснюють понад 20 товарних бірж. Реалізація необробленої деревини продавцями проводиться через товарні біржі в регіоні, в якому було здійснено заготівлю деревини, та на товарних біржах в інших областях України.

За даними Держлісагенства України у період дослідження у торгах, що проводились товарними біржами з реалізації необробленої деревини в Україні, брали участь 4 084 покупці. Найбільші покупці, що придбали необроблену деревину на загальних аукціонах, мають частки 1,02 - 1,37%. За попередніми висновками, в результаті аналізу стану ринку реалізації необробленої деревини через товарні біржі ознак існування монопольного (домінуючого) становища не виявлено, ринок за результатами проведеного дослідження є конкурентним.

Частки продажу необробленої деревини в 2016 році

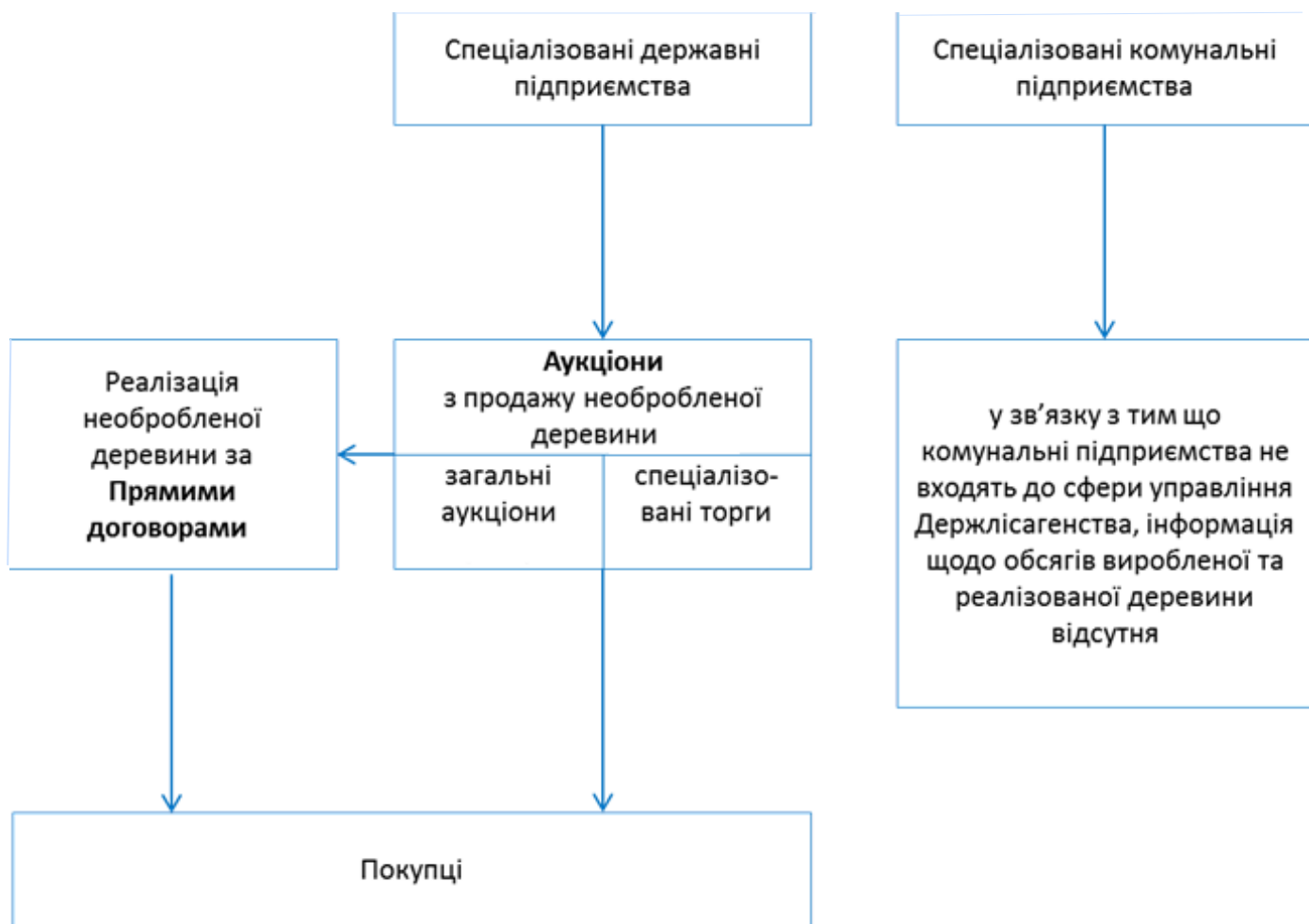

Основні покупці необробленої деревини через товарні біржі:

ТОВ «ВАНЕСА» (1.37%),
 ТОВ «БАРЛІНЕК-ІНВЕСТ» (1.02%),
 ПП «ДИЗАЙН» (0.99 %),
 ТОВ «ЄВРОВУД Україна» (0,85%).

Схема реалізації необробленої деревини
квартальної заготівлі постійними лісокористувачами

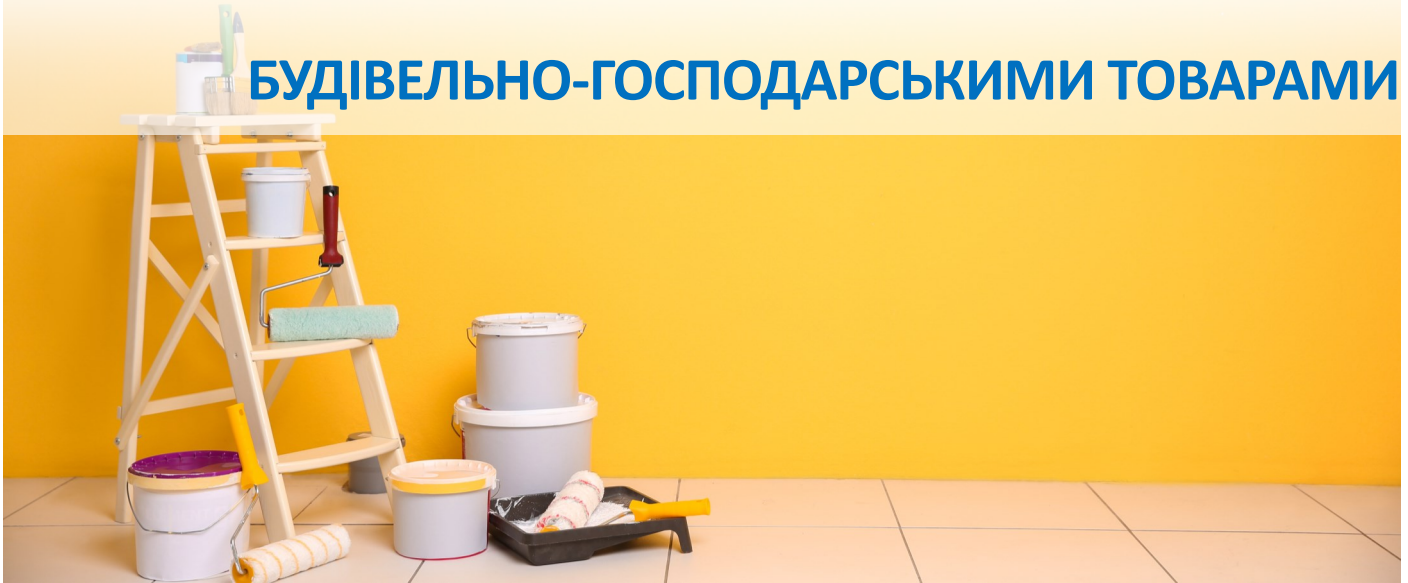

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ НЕОБРОБЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ

З-поміж іншого, однією з проблем ринку можна визначити неврегульованість на законодавчому рівні прозорості та уніфікованості проведення аукціонів з реалізації необробленої деревини в Україні, що викликає численні скарги суб'єктів господарювання.

Комітет здійснює моніторинг діяльності учасників ринку необробленої деревини на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

РИНОК ПОСЛУГ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ БУДІВЕЛЬНО-ГОСПОДАРЬКИМИ ТОВАРАМИ

Комітет проводить дослідження ринку послуг роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах у територіальних межах м. Києва та Київської області.

Дослідженням було охоплено діяльність основних гравців цього ринку (торговельні мережі, що здійснювали роздрібну торгівлю будівельно-господарськими товарами), а саме:

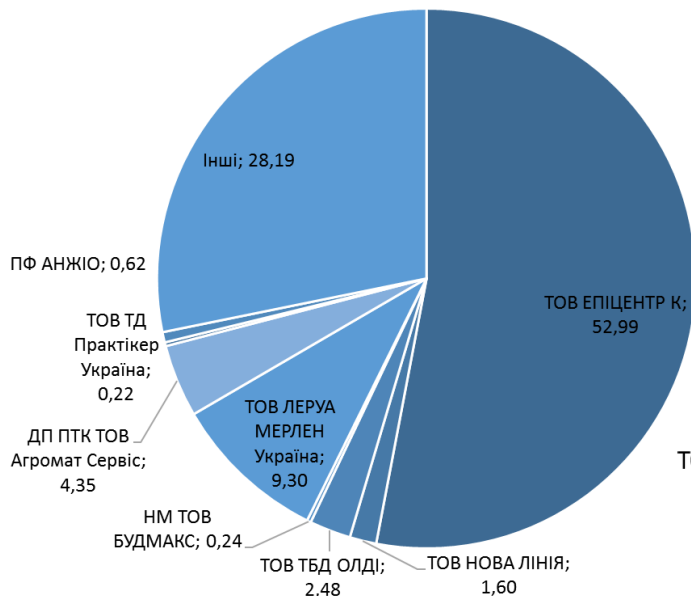
- ТОВ «Епіцентр К»;
- ТОВ «Нова Лінія»;
- ТОВ «Леруа Мерлен Україна»;
- ТОВ «Олді»;
- НМ ТОВ «БудМакс»;
- ДП ТОВ «Агромат» «Сервіс»;
- ТОВ «ТД «Практикер Україна»;
- ПФ «Анжіо»,

та проаналізовано їх поведінку при організації послуг з роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах.

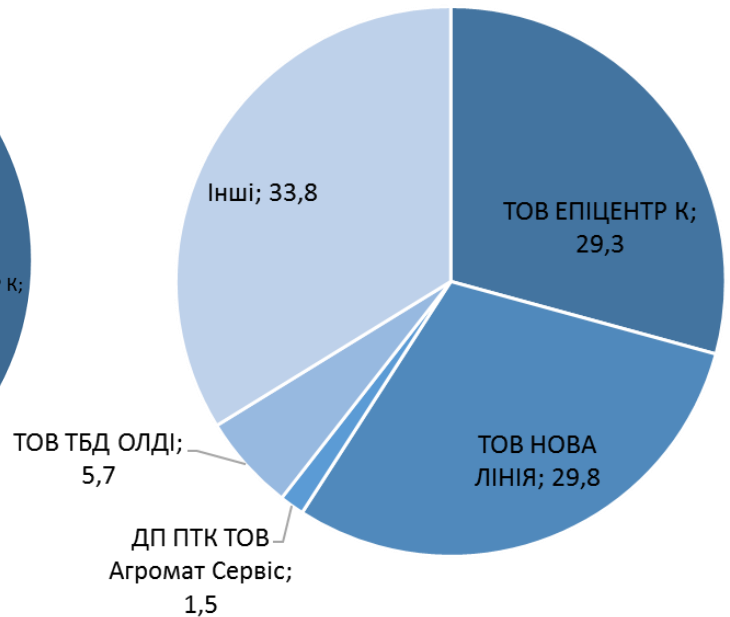

Структура регіонального ринку послуг роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах з розбивкою по м. Києву та Київській області у період проведення дослідження така:

ЧАСТКИ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ НА РИНКУ У ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (М. КИЇВ), %

ЧАСТКИ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ НА РИНКУ У ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ (КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ), %

За результатами проведеного Комітетом дослідження було встановлено, що у період проведення дослідження ТОВ «Епіцентр К» (у тому числі з урахуванням частки на ринку ТОВ «Нова Лінія») мало ознаки домінуючого становища на ринку послуг роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах у межах міста Києва та Київської області.

Тобто, незважаючи на значну кількість гравців на цьому регіональному ринку, ринкова влада належала єдиному суб'єкту господарювання ТОВ «Епіцентр К» і ТОВ «Нова Лінія».

Варто зазначити, що наявність ринкової влади не є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції. Склад порушення виникає за умови зловживань суб'єктом господарювання своїм домінуючим становищем або ринковою владою на ринку.

Наразі у діях єдиного суб'єкта господарювання ТОВ «Епіцентр К» і ТОВ «Нова Лінія» Комітетом не виявлені ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Разом з цим ринок послуг роздрібної торгівлі будівельно-господарськими товарами широкого асортименту у спеціалізованих магазинах буде залишатися під пильною увагою Комітету для можливості розвитку на ньому дієвої конкуренції.

РИНКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ЗАГАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ЗАГРЕБЕЛЬСЬКА АГІЯ АББАСІВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету
України

«У 2017 році основну увагу ми сконцентрували на роботі з державними органами та органами місцевого самоврядування, які відіграють першу та ключову роль у формуванні культури конкуренції та створенні рівних умов для всіх учасників ринку. Наша мета: щоб кожен з них, перш ніж прийняти будь-яке рішення або вчинити дію, відповідав собі на питання: «Який буде вплив на конкуренцію за результатом?». Щоб питання захисту конкуренції були інтегровані в генокод таких органів, та важили не менше ніж надходження до бюджету та боротьба з корупцією»

Надання адміністративних послуг здійснюється відповідно до Законів України «Про адміністративні послуги».

Проведені дослідження свідчать, що проблеми на зазначених ринках є типовими та полягають, зокрема, у прийнятті органами влади та установами рішень, якими окремі суб'єкти господарювання, як свідчать результати досліджень, необґрунтовано наділяються ексклюзивними (монопольними) правами та обов'язками, що в подальшому має наслідком встановлення необґрунтованих цін та умов на товари, роботи, послуги такими суб'єктами господарювання.

У ЗВІТНОМУ РОЦІ ДІЯЛЬНІСТЬ АМКУ БУЛА ЗОСЕРЕДЖЕНА, ЗОКРЕМА, НА ТАКИХ РИНКАХ:

Ринок реалізації програмних продуктів, необхідних для шифрованого (захищеного) доступу до Державного земельного кадастру

Ринок надання спеціальних дозволів на користування надрами

Ринок послуг обслуговування транспортних засобів на території Сухого порту (ТОВ «Євротерминал»)

Забезпечення використання та підключення суб'єктів господарювання до інформаційної системи портового співтовариства

Діяльність з постачання товарів, поміщених у режим безмитної торгівлі, на повітряні, водні або залізничні транспортні засоби комерційного призначення

Ринок послуг з організації відпочинку та розваг

Ринок послуг, пов'язаних з реалізацією об'єктів державної власності

Ринок реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт у тимчасових спорудах

Ринок кваліфікаційної підготовки морських лоцманів

Ринок виготовлення карток студентських (учнівських) квитків

Ринок послуг організації та проведення ліцензійних інтегрованих іспитів фахівців з вищою освітою напрямів «Медицина» і «Фармація»

Незалежна оцінка активів ліцензіатів з передачі та/або з постачання електричної енергії

Ринок приміщень, що надаються в оренду, розташованих на території ДП «МА «Бориспіль»

Статус проблематики ринків адмін. послуг, висвітлених у 2016 році

РИНОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ШИФРОВАНОГО (ЗАХИЩЕНОГО) ДОСТУПУ ДО ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ

Держгеокадастром та ДП «Центр ДЗК» створено умови, за яких нотаріусам для доступу до Державного земельного кадастру (далі – Кадастр) нав'язується товар одного постачальника, а саме програмне забезпечення товариства з обмеженою відповідальністю «Системи криптографічного захисту «Криптософт». Держгеокадастр є держателем Кадастру, а ДП «Центр ДЗК» – його технічним адміністратором. Згідно з Порядком адміністрування Державного земельного кадастру, затвердженим наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27.12.2012 № 836, ДП «Центр ДЗК» забезпечує функціонування **комплексної системи захисту інформації Кадастру**.

Роботи з побудови комплексної системи захисту інформації автоматизованої системи Кадастру (далі – КСЗІ АС ДЗК) виконувались у рамках виконання Угоди про позику (проект «Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру») між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 17.10.2003 № 1776-IV. Під час побудови КСЗІ АС ДЗК, ТОВ «Криптософт» як субпідрядником ТОВ «БМС Консалтинг» було виконано постачання та впровадження програмного продукту програмний комплекс криптографічного захисту інформації «Криптосервер» власної розробки, що використовується на автоматизованому робочому місці користувача, що знаходиться у

приміщенні територіальних органів Держгеокадастру України. При цьому не було передбачено розробки програмного забезпечення, використання якого має забезпечити доступ користувачів (нотаріусів).

Згідно з документацією КСЗІ автоматизованого робочого місця стороннього користувача АС ДЗК, розробленою ТОВ «Криптософт» за договором від 15.10.2014 № 60-Г з Держгеокадастром, сторонні користувачі (нотаріуси) для захищеного доступу до Кадастру використовують модуль шифрування «Cisco UVPN-ZAS». Зазначене організаційно-технічне рішення пройшло експертизу державного підприємства «Українські спеціальні системи». Авторські майнові права на цю програму належать ТОВ «Криптософт», дата реєстрації 17.07.2013.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373 «Про затвердження правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах» та наказу Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 20.07.2007 № 141 «Про затвердження Положення про порядок розроблення, виробництва та експлуатації засобів криптографічного захисту інформації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.07.2007 за № 862/14129, доступ до державних інформаційних ресурсів має здійснюватись з використанням засобів крипто-

графічного захисту інформації, які мають чинний висновок Держспецзв'язку.

Будь-які програмні продукти, які мають експертний висновок Адміністрації Держспецзв'язку за результатами державної експертизи у галузі КЗІ, можуть використовуватись для доступу до Кадастру шифрованим каналом.

Закріплення в технічній документації та наказах Держгеокадастру обов'язку використання нотаріусами визначеного програмного забезпечення призвело до того, що ТОВ «Криптософт» отримало переваги порівняно з іншими суб'єктами господарювання – виробниками програмного забезпечення, що може використовуватись для доступу до Кадастру шифрованим (захищеним) каналом.

Відсутність можливості вибору нотаріусами програмного забезпечення для підключення до Кадастру призводить до обмеження конкуренції між виробниками програмних продуктів та відповідно до наслідків, пов'язаних з можливістю ТОВ «Криптософт» встановлювати умови щодо придбання програмних продуктів, насамперед стосовно ціни.

Протягом 2015-2016 років ТОВ «Криптософт», ДП «Центр ДЗК» та Держгеокадастр вживали заходів, спрямованих на розши-

рення переліку засобів та можливостей доступу нотаріусів до АС ДЗК, зокрема, на безоплатній основі.

Зазначено підтвердження, що програмні продукти, не обмежуючись двома запропонованими Держгеокадастром, які мають експертний висновок Адміністрації Держспецзв'язку за результатами державної експертизи у галузі КЗІ, можуть використовуватись для доступу до Кадастру шифрованим (захищеним) каналом.

Дії Держгеокадастру, які полягають в обмеженні переліку програмних продуктів, що можуть використовуватись нотаріусами для підключення до Кадастру, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого п. 7 частини другої ст. 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», шляхом вчинення антиконкурентних дій органу влади у вигляді надання окремим суб'єктам господарювання переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до усунення конкуренції на ринку реалізації програмних продуктів, необхідних для шифрованого (захищеного) доступу до Державного земельного кадастру.

Рекомендації надано

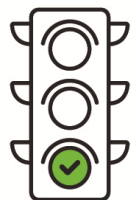
Рекомендації Держгеокадастру України від 17.01.2017 № 1-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють:

1. Припинити дії щодо обмеження переліку програмних продуктів, які можуть використовуватись нотаріусами для підключення до Державного земельного кадастру.

2. Ужити вичерпних заходів, спрямованих на розширення переліку засобів криптографічного захисту інформації, що використовуються користувачами (у тому числі нотаріусами) для доступу до Державного земельного кадастру, з урахуванням інформації, наведеної в мотивувальній частині рекомендацій.

Строк розгляду – 30 днів з дня отримання.

Держгеокадастр листом від 24.02.2017 повідомив, що на офіційному веб-сайті адміністратора Державного земельного кадастру розміщено інформацію для виробників засобів криптографічного захисту інформації щодо можливості їх використання у складі комплексної системи захисту інформації Державного земельного кадастру при проведенні модернізації КСЗІ АС Кадастру. 10.04.2017 проведено робочу зустріч за участю Держгеокадастру, Держспецзв'язку з питань виконання рекомендацій. На засіданні Комітету 08.06.2017 прийнято протокольне рішення про виконання Держгеокадастром рекомендацій Комітету.

РИНОК НАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДОЗВОЛІВ НА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ

Кодексом України «Про надра» передбачено, що спеціальні дозволи на користування надрами надаються переможцям аукціонів, крім випадків, визначених Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, або Радою міністрів Автономної Республіки Крим щодо розробки родовищ корисних копалин місцевого значення на території Автономної Республіки Крим.

Згідно зі статтею 19 Кодексу надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр

Стаття 21 Кодексу передбачає, що надра у користування для видобування підземних вод (крім мінеральних) надаються без надання гірничого відводу на підставі спеціальних дозволів, що видаються після попереднього погодження з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.

Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами визначений постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 № 615. Абзацами другим та третім пункту 9 Порядку передбачено, що надання надр у користування погоджується з:

- Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, Київською і Севастопольською міськими радами – на користування ділянки надр з метою геологічного вивчення, розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, а також для цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;

- відповідними районними, міськими, селищними, сільськими радами – на користування ділянками надр, що містять корисні копалини місцевого значення.

Отже, Порядком надання спецдозволів визначено необхідність погодження відповідних рад, а не державних адміністрацій, як це зазначено в Кодексі.

Суб'єкти господарювання, що знаходяться на території Донецької та Луганської областей, не в повній мірі можуть реалізувати свої права на отримання спеціальних дозволів на користування надрами, що ставить їх у нерівні умови порівняно з іншими суб'єктами господарювання, що знаходяться на іншій території і мають можливість отримати спеціальні дозволи без ускладнень.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

Невжиття вичерпних заходів, спрямованих на вирішення питання отримання суб'єктами господарювання погоджень на території проведення антитерористичної операції, необхідних для отримання спеціальних дозволів на користування надрами

Не ініційовані зміни до ЗУ «Про військово-цивільні адміністрації» щодо наділення адміністрацій повноваженнями стосовно погодження на надання в користування надр загальнодержавного значення

Затягування процесу отримання спецдозволів, що знаходяться в районі проведення антитерористичної операції та понесення ними значних фінансових збитків

Результати АМКУ

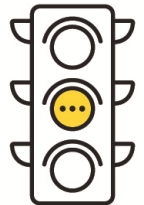
Надано [рекомендації Держгеонадра України від 28.02.2017 № 5-рк](#) про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють:

1. Привести положення пункту 9 Порядку надання спецдозволів у відповідність до Кодексу України «Про надра» та Закону України «Про військово-цивільні адміністрації».

2. З урахуванням виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема соціального (антитерористична операція), природного та техногенного характерів, передбачити додатковий (тимчасовий) порядок отримання суб'єктами господарювання, що знаходяться на території виникнення надзвичайної ситуації, спеціальних дозволів на користування надрами за умов припинення діяльності органів, що задіяні у процесі погодження та видачі спеціальних дозволів на користування надрами.

Строк розгляду – 60 днів з дня отримання.

Листами від 14.04.2017 № 8702/13/04-17 та від 31.07.2017 № 6-13/7506 Держгеонадра повідомила про відсутність потреби в додатковому (тимчасовому) порядку отримання спецдозволів на користування надрами. Також, на думку Держгеонадра, відсутня потреба у змінах до ЗУ «Про військово-цивільні адміністрації» в частині наділення адміністрацій повноваженнями стосовно погодження на надання в користування надр загальнодержавного значення, оскільки чинним Порядком передбачено погодження з обласними, Київською і Севастопольською міськими радами (а не з обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями), що дозволяє забезпечити при наданні надр в користування дотримання інтересів місцевих громад та органів державної влади, а також вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, природно-заповідного фонду, водного, земельного законодавства. Тому з огляду на достатність даних, що містяться у погодженнях органів місцевого самоврядування, така потреба відсутня.

Розпорядженням державного уповноваженого АМКУ від 09.10.2017 № 08/205-р [розрахунок розгляд справи № 130-26.13/113-17](#) за ознаками вчинення Державною службою геології та надр України порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 15 та пунктом 3 статті 50 ЗУ «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності, що може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

РИНОК ПОСЛУГ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ТЕРИТОРІЇ СУХОГО ПОРТУ (ТОВ «ЄВРОТЕРМИНАЛ»)

ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

ОБСЛУГОВУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ТЕРИТОРІЇ СУХОГО ПОРТУ

На виконання доручення Президента України була розроблена концепція розвитку ДП «Одеський морський торговельний порт» на 2006-2010 роки. Цією Концепцією було передбачено будівництво **п'ятої черги транспортної естакади та «Сухого порту»** з метою врегулювання проблемного питання проїзду та неконтрольованого відстою великовантажного автотранспорту вулицями міста Одеси.

Для реалізації інвестиційного проекту «Сухий порт», розробленого за клопотанням Одеського морського торговельного порту та згідно з його програмним розвитком за участю міської та обласної рад у 2005 році було утворено ТОВ «Євротерминал».

Основними завданнями проекту «Сухий порт» є залучення додаткового вантажопотоку в Одеський морський торговельний порт за рахунок розвантаження території порту та модернізації технології обробки вантажу; розвантаження транспортної мережі та покращення екологічної та санітарно-епідеміологічної ситуації у місті Одесі.

Інвестором будівництва «Сухого порту» для Одеського порту було ТОВ «Євротерминал», підписавши 01.12.2006 договір про співробітництво з ДП «Одеський морський торговельний порт», який в подальшому

трансформувався у договір від 25.04.2008.

Предметом вказаного договору є взаємне співробітництво сторін в процесі обробки транспортних засобів, що прямують для розвантаження та/або навантаження на територію Одеського морського торговельного порту, а також контейнерного вантажопотоку, що проходить через порт, шляхом створення і спільного використання єдиної технологічної схеми «Порт-Естакада-Сухий порт та у зворотному напрямку».

Технологічними схемами, затвердженими наказом Одеського прикордонного загону та наказами начальника державного підприємства «Одеський морський торговельний порт» було передбачено можливість руху вантажного транспортного засобу до Одеського морського торговельного порту через територію ТОВ «Євротерминал» (КПП № 4).

На підставі рішення Виконавчого комітету Одеської міської ради від 25.02.2016 № 46 вантажний транспорт, який прямує до Одеського морського торговельного порту, не порушуючи правил дорожнього руху, вимушений проїжджати через територію ТОВ «Євротерминал» (КПП № 4). При цьому ТОВ «Євротерминал» встановлено **обов'язкову плату за послуги, пов'язані з обслуговуванням (обробкою) вантажних транспортних засобів на**

Стягнення плати за повний комплекс послуг, пов'язаних з обслуговуванням (обробкою) вантажних транспортних засобів, без оплати яких заїзд в Одеський морський торговельний порт є неможливим, а не тих складових, в яких фактично є потреба в експедиторів (перевізників) і які фактично надаються ТОВ «Євротерминал» та споживаються експедиторами (перевізниками), наслідком чого є стягнення плати за фактично не надані послуги.

території демпферного контейнерного майданчика (Сухого порту), яку оплачують всі суб'єкти господарювання, що мають намір проїхати до Одеського морського торговельного порту. Плата стягується за повний комплекс таких послуг,

навіть у випадку, якщо суб'єкти господарювання не споживають їх, оскільки ТОВ «Євротерминал» не встановило повного переліку складових послуг та їх вартість.

ВІДПОВІДАЧ: ТОВ «Євротерминал»

Рішення Антимонопольного комітету № 720-р від 21.12.2017

1. Визнати, що товариство з обмеженою відповідальністю «Євротерминал» (у період з березня 2016 року по листопад 2017 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг, пов'язаних з обслуговуванням (обробкою) вантажних транспортних засобів, без оплати яких заїзд в Одеський морський торговельний порт є неможливим, з часткою 100 відсотків.

2. Визнати, що дії товариства з обмеженою відповідальністю «Євротерминал», які полягають у стягненні плати за повний комплекс послуг, пов'язаних з обслуговуванням (обробкою) вантажних транспортних засобів, без оплати яких заїзд в Одеський морський торговельний порт є неможливим, а не тих складових, в яких фактично є потреба в експедиторів (перевізників) і які фактично надаються ТОВ «Євротерминал» та споживаються експедиторами (перевізниками), наслідком чого є стягнення плати за фактично не надані послуги, є порушенням, передбаченим частиною першою ст. 13 та п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

3. Зобов'язати товариство з обмеженою відповідальністю «Євротерминал» забезпечити можливість проїзду в Одеський морський торговельний порт експедиторів (перевізників) територією товариства без сплати за послуги, у випадку якщо експедитори (перевізники) не потребують і не мають наміру їх споживати, крім тих, що стосуються користування територією товариства з обмеженою відповідальністю «Євротерминал» для проїзду до Одеського морського торговельного порту і без яких забезпечити такий проїзд неможливо.

Штраф — 5 369, 4 тис. грн

Рішенням Виконавчого комітету Одеської міської ради від 25.02.2016 № 46 затверджено схему організації руху вантажного транспорту, що направляється до Одеського морського торговельного порту, якою обмежено рух вантажного транспорту по вулицях Чорноморського козацтва, Отамана Головатого, Церковній, Одарія.

Схема була розроблена для обмеження руху вантажного транспорту в районі Пересипських мостів у результаті неодноразових звернень депутатів та мешканців міста, з метою зняття соціальної напруженості, припинення руйнування дорожнього покриття та запобігання дорожньо-транспортних пригод з участю вантажних автомобілів у зазначеному районі міста Одеси.

Відповідно до наказів ДП «АМПУ» від 06.10.2015 № 194, від 28.04.2016 № 129 і від 24.06.2016 № 218, якими затверджено:

- Технологічні схеми оформлення вантажів, які ввозяться автомобільним та залізничним транспортом; обробки та оформлення порожніх та завантажених контейнерів, які вивозяться автомобільним і залізничним видами транспорту на територію морського порту Одеса;
- обробки та оформлення порожніх та завантажених контейнерів, які ввозяться автомобільним та залізничним видами транспорту на територію пункту пропуску, та наказом адміністрації Одеського морського порту ДП «АМПУ» від 04.02.2016 № 72 «Про призначення постів та контрольно-пропускних пунктів на території адміністрації Одеського морського порту та режим роботи» встановлено, що **в'їзд/виїзд у цілодобовому режимі на територію/з території порту можливий через КПП № 4 (ТОВ**

«Євротерминал») та в'їзд у цілодобовому режимі в порт – через КПП № 2 (вул. Кутузова, вул. Церковна).

Водночас рішенням Виконавчого комітету Одеської міської ради від 25.02.2016 № 46 обмежено рух таким чином, що **весь вантажний транспорт прямує до Одеського морського порту через територію ТОВ «Євротерминал», на якій розташовано Сухий порт** для відстою вантажного автотранспорту до в'їзду в Одеський морський торговельний порт. Крім того, ТОВ «Євротерминал», встановлено обов'язкову плату за послуги, пов'язані з обслуговуванням (обробкою) вантажних транспортних засобів на території демпферного контейнерного майданчика (Сухого порту).

За таких умов ТОВ «Євротерминал» є єдиним суб'єктом господарювання, що надає послуги обслуговування транспорту на ньому, без споживання яких заїзд в Одеський морський торговельний порт є неможливим, та має ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг обслуговування транспортних засобів на території Сухого порту.

Дії Одеської міської ради, які полягають у прийнятті рішення від 25.02.2016 № 46 «Про затвердження схеми організації руху вантажного транспорту до Одеського морського торговельного порту», містять ознаки порушення, передбаченого абзацом дев'ятим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дії, якою встановлено не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств у частині споживання послуг ТОВ «Євротерминал», що надаються на території Сухого порту.

ОБМЕЖЕННЯ РУХУ ВАНТАЖНОГО ТРАНСПОРТУ НА ТЕРИТОРІЮ ОДЕСЬКОГО МОРСЬКОГО ТОРГІВЕЛЬНОГО ПОРТУ ВИКЛЮЧНО ЧЕРЕЗ ТЕРИТОРІЮ СУХОГО ПОРТУ (ТОВ «ЄВРОТЕРМИНАЛ»)

СТЯГНЕННЯ ТОВ «ЄВРОТЕРМИНАЛ» ПЛАТИ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ТЕРИТОРІЇ СУХОГО ПОРТУ ЯК УМОВА ПРОЇЗДУ ТЕРИТОРІЄЮ

Надано **рекомендації від 09.02.2017 № 4-рк** Одеській міській раді про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а саме:

передбачити можливість заїзду вантажного автотранспорту на територію Одеського морського торговельного порту без споживання послуг товариства з обмеженою відповідальністю «Євротерминал».

Строк розгляду – 30 днів з дня отримання.

Лист АМКУ від 12.04.2017 № 130-29/08-3970 про необхідність опрацювання питання саме в частині забезпечення проїзду територією Сухого порту без оплати послуг.

Розпорядженням державного уповноваженого від 24.07.2017 **розпочато розгляд справи** за ознаками вчинення Одеською міською радою порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого абзацом 9 частини 2 статті 15 та пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді дії, якою встановлено не передбачені законами України обмеження самостійності підприємств у частині споживання послуг ТОВ «Євротерминал», що надаються на території Сухого порту.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПІДКЛЮЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПОРТОВОГО СПІВТОВАРИСТВА

Антимонопольний комітет України за власною ініціативою дослідив відповідність вимогам законодавства про захист економічної конкуренції порядку використання та підключення до інформаційної системи портового співтовариства (далі – ІСПС).

Створення та функціонування ІСПС є важливим та невід'ємним елементом функціонування національного «єдиного вікна». Реалізацію запровадження на національному рівні пілотного проекту «Єдине вікно – локальне рішення» забезпечує ДП «АМПУ».

Метою запровадження системи було створення організаційно-технічної системи, що дасть можливість портовому співтовариству за допомогою технічних і програмних засобів накопичувати, перевіряти, обробляти, зберігати, обмінюватися та передавати в електронній формі інформацію і документи, необхідні для здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю та оформлення осіб, товарів, у тому числі вантажу і багажу.

В основі впровадження пілотного проекту «Єдине вікно – локальне рішення» в Одеському морському торговельному порту було

рішення Міжвідомчої робочої групи з упровадження технології «Єдине вікно – локальне рішення» в зоні діяльності Південної митниці та портів Одеської області від 26.04.2012.

Створення програмного продукту ІСПС відбувалось на основі Меморандуму про співробітництво від 11.05.2012 між ПАТ «Пласке» та ДП «Одеський морський торговельний порт» (без проведення конкурсного відбору). Фактичним виконавцем технічного завдання на створення програмного продукту було товариство з обмеженою відповідальністю «ППЛ 33-35», яке є володільцем прав на нього.

ТОВ «ППЛ 33-35» встановлює умови доступу та функціонування ІСПС та одноособово приймає рішення щодо розміру вартості послуг, має доступ до конфіденційної інформації, що вноситься учасниками ринку експедиторських послуг.

Відсутність контролю з боку державних органів за діями ТОВ «ППЛ 33-35» має негативні наслідки, пов'язані з понесенням затрат експедиторськими компаніями.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

учасниками Міжвідомчої робочої групи – органами влади не дотримано конкурсних процедур під час визначення суб'єкта господарювання – розробника ІСПС;

ТОВ «ППЛ 33-35» набуло значних повноважень у частині встановлення умов доступу та функціонування ІСПС, яке одноособово приймає рішення щодо розміру вартості послуг, має доступ до конфіденційної інформації, що вноситься учасниками ринку експедиторських послуг;

не є ефективним функціонування ІСПС, оскільки подача документів в електронній формі транспортними компаніями не є обов'язковою у зв'язку із запровадженням механізму подачі документів у паперовій формі через адміністрацію ДП «АМПУ»;

відсутність закріпленого в нормативно-правових актах статусу ІСПС, порядку функціонування системи не забезпечує прозорості її роботи та доступу до неї всіх учасників;

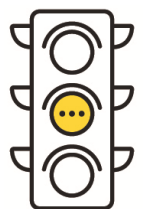
проголошена мета створення ІСПС, що мала забезпечити обмін інформацією між суб'єктами господарювання та державними органами, не досягнута в силу незабезпечення здійснення всіх процесів, у тому числі контролю, виключно в електронній формі.

Національний проект «Єдине вікно – локальне рішення», проголошений державою в особі відповідних органів влади, фактично був переданий приватній структурі без забезпечення контролю, зокрема, щодо питань ціноутворення. Відсутність закріпленого в нормативно-правових актах статусу ІСПС, порядку функціонування системи не забезпечує прозорості її роботи та доступу до неї всіх учасників.

18.04.2017 на засіданні Антимонопольного комітету України схвалено пропозиції до Кабінету Міністрів України щодо забезпечення вирішення проблемних питань, про які зазначено в листі Комітету.

До листа Комітету Віце-прем'єр-міністром України надано доручення від 25.05.2017 № 16308/1/1-17 МЕРТ (скликання), МІУ, ДФС, АМКУ, ДП «АМПУ» спільно розглянути, вжити заходів для розроблення узгоджених пропозицій щодо вирішення проблемних питань та за результатами поінформувати КМУ.

Листом від 01.12.2017 № 130-29/02-13211 Комітет погодив розроблений МІУ проект постанови «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», спрямований на вирішення питання функціонування інформаційної системи електронної взаємодії (як системи для портового співтовариства, що дає можливість використовувати не єдине програмне забезпечення) та інформаційної системи «Морське Єдине вікно».

ДОЗВІЛ НА ПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ВІДКРИТТЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ МАГАЗИНУ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ

Відповідно до статей 405 і 406 Митного кодексу України (далі – Кодекс) на провадженні діяльності з відкриття та експлуатації магазину безмитної торгівлі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, разом із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, надається дозвіл.

Порядок подання та розгляду заяв, надання, зупинення дії, анулювання дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.06.2012 № 692.

Статтею 143 Кодексу передбачена можливість здійснення постачання магазинами безмитної торгівлі товарів на повітряні, водні або залізничні транспортні засоби комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси. Отже, постачання товарів на повітряні транспортні засоби комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, у режимі безмитної торгівлі можливе у разі отримання суб'єктом господарювання, що має намір здійснювати таку діяльність, статусу «магазин безмитної торгівлі» (надалі—МБТ). При цьому, відповідно до

статті 420 Кодексу, магазин безмитної торгівлі - це спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі. Тобто, **МБТ може функціонувати як в пункті пропуску через державний кордон України, так і на повітряному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси.**

Однак вимогами Порядку не передбачено, що діяльність з реалізації товарів у режимі безмитної торгівлі може здійснюватись на транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародний рейс, без відкриття МБТ в пунктах пропуску. Такий нормативно закріплений принцип функціонування МБТ на борту повітряного судна може призводити до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання, що планують здійснювати торгівлю товарами, які поміщені в режим безмитної торгівлі, включно на транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародний рейс, без відкриття МБТ у пункті пропуску.

ПРОБЛЕМАТИКА РИНКУ

ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Не передбачення в Порядку подання та розгляду заяв, надання, зупинення дії, анулювання дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі можливості реалізації товарів у режимі безмитної торгівлі на транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародний рейс, без відкриття МБТ в пунктах пропуску

Неможливість постачати товари на повітряні транспортні засоби комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, у режимі безмитної торгівлі без отримання статусу «магазин безмитної торгівлі»

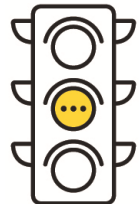
ДІЇ АМКУ

На засіданні Комітету **27.04.2017** схвалено пропозиції до Кабінету Міністрів України, які надіслані листом від 28.04.2017 № 130-29/01-4742:

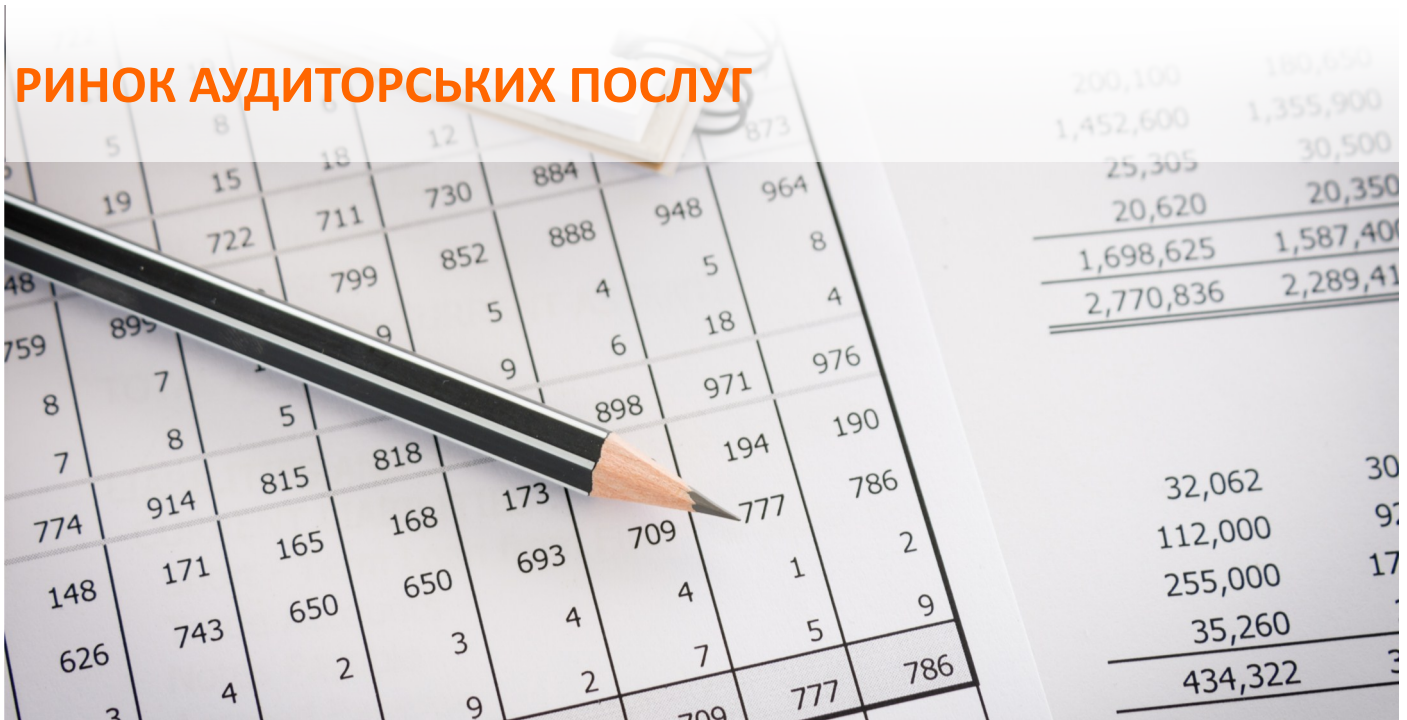
Дати доручення зацікавленим центральним органам виконавчої влади розробити, погодити та подати в установленому чинним законодавством України порядку на розгляд Кабінету Міністрів України та/або прийняти відповідні зміни до нормативно-правових актів, що спрямовані на вдосконалення та спрощення процедури отримання дозволу на провадження діяльності з відкриття та експлуатації магазину безмитної торгівлі, у тому числі в частині забезпечення практичної реалізації можливості здійснення діяльності з постачання товарів, поміщених у режим безмитної торгівлі, на повітряні, водні або залізничні транспортні засоби комерційного призначення суб'єктами господарювання, що не мають наміру відкривати, утримувати та здійснювати господарську діяльність у магазинах безмитної торгівлі в пунктах пропуску через державний кордон України.

Доручення Віце-прем'єр-міністра України від 16.05.2017 № 17928/1/1-17 до листа Комітету Мінфіну (скликання), ДФС, Адміністрації Держприкордонслужби, МЕРТ спільно опрацювати та про заходи щодо врегулювання поінформувати КМУ. Листом від 25.07.2017 Мінфін повідомив про розгляд пропозицій Комітету, проте не запропонував шляхів вирішення питання.

24.10.2017 до КМУ надіслано повторного листа про необхідність вжиття заходів, спрямованих на врегулювання питання функціонування МБТ на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення.

РИНОК АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Відповідно до **статті 5 Закону України «Про аудиторську діяльність»** (далі – Закон) право на здійснення аудиторської діяльності мають аудиторські фірми, включені до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів. Відповідно до Закону аудиторська діяльність в Україні здійснюється за Міжнародними стандартами аудиту.

Статтею 6 Закону передбачено, що при здійсненні аудиторської діяльності аудиторські фірми застосовують відповідні стандарти аудиту, затвердження яких є виключним правом Аудиторської палати України.

04 червня 2015 року Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову № 390, якою затверджено критерії, за якими аудиторські фірми залучаються до проведення аудиту фінансової звітності або консолідованої звітності деяких суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Постанову прийнято на виконання завдання, визначеного в Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, щодо залучення міжнародних аудиторських компаній до аудиту ключових державних компаній (пункт 209 Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році, затвердженого розпорядженням КМУ від 04.03.2015 № 213).

З урахуванням критеріїв, до аудиту фінансової звітності найбільших державних підприємств можуть залучатися аудиторські фірми, де працює понад 100 працівників, щорічний дохід – не менше 30 млн гривень та наявний страховий поліс щодо відшкодування можливих збитків унаслідок здійснення професійної діяльності на 50 млн гривень. До того ж фірма повинна мати більше 20 працівників із кваліфікаційними сертифікатами, 15 з яких видані організаціями, що є

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ:

наявність додаткових бар'єрів для входу на ринок аудиторських послуг через встановлення постановою КМУ від 04.06.2016 № 390 суб'єктивних, непрозорих та дискримінаційних критеріїв до учасників ринку;

обмежене коло аудиторських фірм, що можуть бути залучені до проведення аудиту великих підприємств державного сектору економіки;

висока вартість послуг аудиторських фірм, що можуть проводити аудит великих підприємств державного сектору економіки.

членами Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC), а саме асоціацією присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA), американським інститутом сертифікованих публічних бухгалтерів (AICPA) та інститутом дипломованих бухгалтерів Англії і Уельса (ICAEW).

Реалізація норм постанови № 390 створила умови, за яких суб'єкти господарювання державного сектору економіки мають можливість обирати надавача аудиторських послуг лише з обмеженої кількості аудиторських фірм.

За інформацією Аудиторської палати України, за показником «розмір щорічного доходу протягом останніх трьох років», за умови відповідності іншим критеріям, затвердженим постановою № 390, до проведення аудиту суб'єктів господарювання державного сектору економіки першої групи можуть бути залучені лише 6 аудиторських фірм (0,5% загальної кількості), другої групи – 20 аудиторських фірм (1,7% загальної кількості).

Зазначене може свідчити про суттєве обмеження конкуренції на ринку аудиторських послуг. Останнє підтверджується зверненнями, що надходили на адресу Комітету, зокрема зверненням публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Надра України».

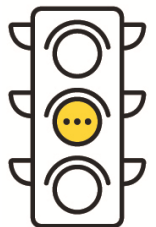
Мінекономрозвитку, як головний розробник постанови № 390, всупереч ст. 20 ЗУ «Про Антимонопольний комітет України» та Положенню про порядок погодження з органами АМКУ рішень органів влади, органів адміністративно-господарського управління та контролю, органів місцевого самоврядування щодо демонopolізації економіки, розвитку конкуренції та антимонопольного регулювання, затвердженому розпорядженням Комітету від 01.04.1994 № 78/287, не надіслало проект зазначеної Постанови № 390 на опрацювання та погодження до Комітету. Критерії відбору надавачів аудиторських послуг суб'єктам господарювання державного сектору економіки, які визначені постановою № 390, є суб'єктивними, непрозорими та дискримінаційними по відношенню до учасників ринку аудиторських послуг, чим створюються додаткові бар'єри входу на зазначений ринок, звужується коло аудиторських компаній, які можуть бути залучені до проведення аудиту суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Наслідком укладання державними підприємствами з такими аудиторськими компаніями договорів є понесення додаткових витрат на проведення аудиту в силу високої вартості їх послуг.

Надано рекомендації Міністерству економічного розвитку і торгівлі України від 25.04.2017 № 14-рк про здійснення заходів, спрямованих на припинення дій, що можуть мати негативний вплив на конкуренцію:

Розробити, погодити та внести на розгляд КМУ зміни до постанови КМУ від 04-04.06.2015 № 390 «Деякі питання проведення аудиту суб'єктів господарювання державного сектору економіки», а саме забезпечення аудиторським фірмам, що внесені до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів України, рівних можливостей щодо проведення аудиту фінансової звітності або консолідованої звітності суб'єктів господарювання державного сектору економіки з урахуванням їх власних досягнень, якості послуг, показників діяльності, що повинні визначатися на підставі об'єктивних, прозорих та недискримінаційних критеріїв; недопущення негативного впливу на конкуренцію на ринку аудиторських послуг у разі встановлення суб'єктами господарювання державного сектору економіки додаткових критеріїв, не передбачених постановою.

МЕРТ листом від 14.06.2017 № 6-01/5754 надіслало до Комітету проект постанови КМУ «Про внесення змін до Критеріїв, за якими залучаються аудиторські фірми до проведення аудиту фінансової звітності або консолідованої звітності деяких суб'єктів господарювання державного сектору економіки», опрацювавши який, Комітет листом від 19.06.2017 № 130-29/08-6617 надав зауваження. 06.11.2017 взято участь в узгоджувальній нараді МЕРТ з опрацювання проекту постанови.

НЕЗАЛЕЖНА ОЦІНКА АКТИВІВ ЛІЦЕНЗІАТІВ З ПЕРЕДАЧІ ТА/АБО З ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

НКРЕКП прийняла протокольне рішення № 5 відкритого засідання (витяг з протоколу від 20.08.2015 № 61), яким встановлено, що ліцензіати з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та/або з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, які прийняли рішення про перехід до стимулюючого регулювання тарифів на електроенергію, **проводять незалежну оцінку активів відповідно до Методики із залученням представників однієї з 4-х провідних аудиторських компаній, а саме: «Deloitte», «Pricewaterhouse Coopers», «Ernst & Young», «KPMG».**

На обґрунтування визначення саме таких компаній НКРЕКП листом від 09.11.2016 повідо-

мила: «Зазначені міжнародні компанії рекомендовані вітчизняним енергопостачальним компаніям для проведення оцінки активів, **як такі, що мають значний міжнародний досвід з надання аудиторських, консалтингових та інших послуг організаціям, що здійснюють свою діяльність в паливно-енергетичному комплексі, мають у своєму розпорядженні низку висококласних спеціалістів та фахівців.**

Визначення НКРЕКП чотирьох провідних аудиторських компаній **обмежує коло та доступ учасників ринку оціночної діяльності для проведення незалежної оцінки активів суб'єктів електроенергетики.**

Надано рекомендації НКРЕКП від 21.01.2017 № 2-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Ні Законом про оцінку, ні Методикою, ні іншими нормативно-правовими актами Фонду, який є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику, зокрема, у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності, не встановлено обмежень діяльності суб'єктів оціночної діяльності щодо проведення незалежної оцінки певних активів, зокрема, суб'єктів електроенергетики.

Листом від 04.04.2017 № 3499/17.2.2/7-7 НКРЕКП повідомила ліцензіатів про незастосування ними протокового рішення засідання № 5.

На засіданні Комітету 25.05.2017 прийнято протокольне рішення **про виконання НКРЕКП рекомендацій Комітету.**

РИНОК ПРИМІЩЕНЬ, ЩО НАДАЮТЬСЯ В ОРЕНДУ, РОЗТАШОВАНИХ НА ТЕРИТОРІЇ ДП «МА «БОРИСПІЛЬ»

Нерухоме майно, балансоутримувачем якого є ДП «МА «Бориспіль», належить до державної власності, тому процедура передачі його в оренду регулюється ЗУ «Про оренду державного та комунального майна». Передача в оренду державного та комунального майна **здійснюється орендодавцем виключно на конкурсних засадах**. Основним критерієм визначення переможця є найбільший розмір орендної плати у разі обов'язкового забезпечення виконання інших умов конкурсу. Однак у період 2014-2016

років ДП «МА «Бориспіль» **без проведення конкурсного відбору уклало 37 попередніх договорів оренди** із суб'єктами господарювання. Аналіз умов таких попередніх договорів свідчить про те, що це є звичайні договори оренди.

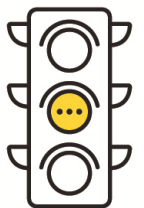
Укладення попередніх договорів без проведення конкурсних процедур **ущемляє права та інтереси суб'єктів господарювання – потенційних орендарів**, що не володіють інформацією про вільні площі, що фактично здаються ДП «МА» Бориспіль» в оренду.

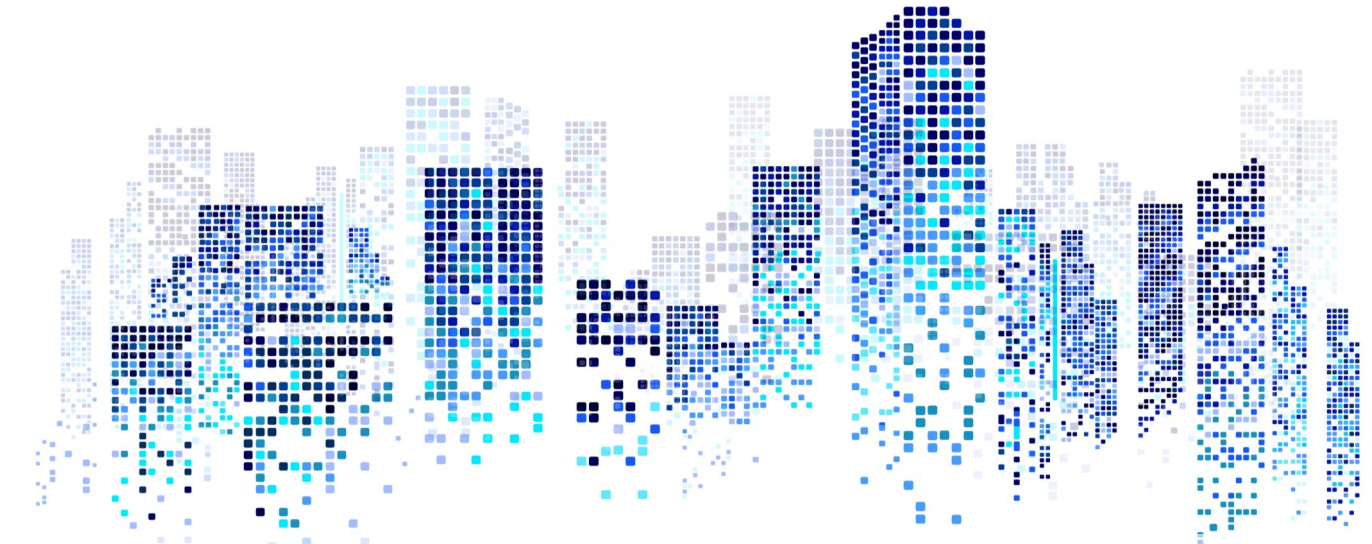
Надано [рекомендації ДП «МА «Бориспіль» від 16.03.2017](#) № 9-рк про здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції:

- припинити дії, що можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції та полягають в передачі в оренду та/або користування приміщень аеропорту поза конкурсними процедурами.

Листами від 21.03.2017 інформацію про схвалення рекомендацій ДП «МА «Бориспіль» надіслано до відома та вжито заходів у межах компетенції до: Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Фонду державного майна України, Національного антикорупційного бюро України, Міністерства інфраструктури України.

Листами від 26.04.2017, від 16.05.2017 та від 13.07.2017 ДП «МА «Бориспіль» повідомляло Комітет про те, що не укладає із суб'єктами господарювання попередні договори оренди приміщень поза конкурсними процедурами. Однак на лист Комітету про надання підтверджувальних документів, державне підприємство надало реєстр чинних станом на 04.10.2017 попередніх договорів оренди/тимчасового користування майном, серед яких є два договори, укладені 28.08.2017 та 11.09.2017, тобто після надання Комітетом рекомендацій. Дослідження не триває. В Комітеті досліджується ринок нерухомого майна, розташованого на території аеропорту «Бориспіль», що пропонується для надання в оренду, та, зокрема, питання дотримання конкурентних процедур.

РИНОК ПОСЛУГ, ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕАЛІЗАЦІЄЮ ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

Відповідно до ч. 6 ст. 141 Господарського кодексу України відчуження суб'єктом господарювання державного майна, яке належить до основних фондів, здійснюється у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України. Продаж суб'єктом господарювання державного майна, яке належить до основних фондів, здійснюється лише на конкурентних засадах.

Порядок відчуження об'єктів державної власності затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2007 № 803 (далі – постанова КМУ № 803).

З метою проведення ефективного відчуження об'єктів державної власності та відповідно до Законів України «Про управління об'єктами державної власності», «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)», постанови КМУ № 803, наказами Фонду від 17.10.2007 № 1672 і від 02.08.2010 № 1127 відповідно затверджено Положення про договір та Положення про конкурси.

Відповідно до Положення про договір, яке визначає процедуру його укладення між ФДМУ і юридичними особами, які мають право виконувати послуги з організації продажу на аукціоні майна, що перебуває у державній власності, об'єктів приватизації, у тому числі об'єктів незавершеного будівництва в установчих документах юридичної особи **має бути передбачений вид діяльності, пов'язаний з організа-**

цією продажу майна, що перебуває у державній власності.

ФДМУ неодноразово відмовляв Аграрній біржі в укладенні договору про організацію продажу майна, що перебуває в державній власності, наявність якого необхідна для участі в конкурсі з визначення організаторів аукціонів з відчуження об'єктів державної власності, з формальної, на думку заявника, причини – відсутності в установчих документах виду діяльності, пов'язаного з організацією продажу майна, що перебуває саме в державній власності.

За інформацією Аграрної біржі, **без укладення договору не вбачається можливим отримання товарною біржею досвіду роботи у сфері відчуження майна**, що перебуває в державній власності, а тим більше – досвіду роботи не менше трьох років, як того вимагають умови конкурсу.

Така вимога ФДМУ також не відповідає загальному курсу законодавства на дерегуляцію господарської діяльності, який проявився, зокрема, у запровадженні ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження принципу державної реєстрації юридичних осіб на підставі модельного статуту» поняття модельного статуту – типового установчого документа, затвердженого Кабінетом Міністрів України, який використовується для створення та провадження діяльності юри-

дичних осіб відповідних організаційно-правових форм і який відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1182 не містить розділу, пов'язаного з визначенням предмета та виду діяльності юридичної особи.

Крім того, у вимогах Положення про конкурси, що висуваються до претендентів на участь у конкурсі з визначення організаторів аукціонів з відчуження об'єктів державної власності, **міститься пункт стосовно наявності досвіду роботи не менше 3 років у цій сфері діяльності. Існування такої вимоги також є суттєвим бар'єром для юридичних осіб, у тому числі товарних бірж**, що мають намір брати участь у конкурсі, та фактично унеможлиблює вхід нових учасників на ринок.

Отже, наявність у Положенні про умови укладання (переукладання) договору про організацію продажу майна, що перебуває у державній власності, вимоги передбачення в установчих документах юридичних осіб діяльності у сфері відчуження майна, що перебуває у державній власності, а в Положенні про умови і порядок проведення конкурсів з визначення організаторів аукціонів з відчуження об'єктів державної власності – вимоги про наявність досвіду роботи не менше 3 років у цій сфері діяльності може мати дискримінаційний характер по відношенню до юридичних осіб, що працюють на основі модельного статуту та мають намір здійснювати діяльність, пов'язану з реалізацією об'єктів державної власності.

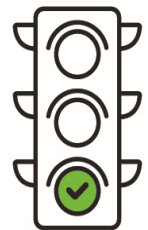
АМКУ надано [Рекомендації ФДМУ від 21.09.2017 № 23-рк](#) про здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції:

З метою забезпечення розвитку конкуренції виключити:

1. Вимогу щодо наявності в установчих документах юридичної особи, яка має намір надавати послуги з організації продажу майна, що перебуває у державній власності, виду діяльності, пов'язаного з організацією продажу майна, що перебуває у державній власності, з Положення про умови укладання (переукладання) договору про організацію продажу майна, що перебуває у державній власності, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 17.10.2007 № 1672, та з Положення про умови і порядок проведення конкурсів з визначення організаторів аукціонів з відчуження об'єктів державної власності, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 02.08.2010 № 1127.

2. Вимогу до юридичної особи, яка має намір надавати послуги з організації продажу майна, що перебуває у державній власності, щодо наявності в неї досвіду роботи не менше трьох років у цій сфері діяльності, з Положення про умови і порядок проведення конкурсів з визначення організаторів аукціонів з відчуження об'єктів державної власності, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 02.08.2010 № 1127.

Листом від 04.12.2017 № 130-06/02-13235 Комітет погодив проекти наказів ФДМУ «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу ФДМУ від 17.10.2007 № 1672» та «Про затвердження Змін до Положення про умови і порядок проведення конкурсів з визначення організаторів аукціонів з відчуження об'єктів державної власності», розроблені на виконання рекомендацій.

РИНОК ПОСЛУГ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВІДПОЧИНКУ ТА РОЗВАГ

Починаючи з другого півріччя 2016 року, системою органів Комітету проведено дослідження дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час організації та здійснення діяльності з надання послуг організації відпочинку та розваг.

Мета дослідження: забезпечення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування під час надання дозволу/відмови у наданні відповіді на звернення суб'єкта господарювання, щодо надання дозволу (погодження) на розміщення атракціонів та об'єктів святкової торгівлі; аналіз ринку послуг з організації відпочинку та розваг.

Як свідчать результати проведеного дослідження на ринку послуг з організації відпочинку та розваг, **є низка проблем**, які потребують вирішення:

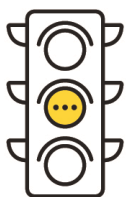
- правова невизначеність процедури розміщення атракціонів та об'єктів святкової торгівлі;
- неврегульованість платності/безоплатності отримання суб'єктами господарювання

погоджень щодо розміщення об'єктів пересувної торгівлі, відпочинку, атракціонів тощо;

- наявність бар'єрів для суб'єктів господарювання у вигляді відсутності порядків розміщення тимчасових споруд, розгляду заяв суб'єктів господарювання про надання послуг організації відпочинку та розваг або створення штучних перешкод місцевою владою;
- відсутність належним чином облаштованої органами місцевого самоврядування території проведення святкових заходів.

Вирішенням проблемних питань можуть бути внесення змін до чинних та/або розробка й затвердження відповідних нормативно-правових актів, спрямованих на здійснення заходів зі створення місць відпочинку, організації відпочинку та розваг громадян, а також комунікація із суб'єктами господарювання, громадськими організаціями та іншими заінтересованими особами з метою з'ясування проблем на вказаному ринку.

16.02.2017. Схвалено **звіт** за результатами дослідження ринку послуг з організації відпочинку та розваг **з пропозиціями** до Кабінету Міністрів України (лист 20.02.2017) для забезпечення ефективного та конкурентного функціонування ринку надання послуг з організації відпочинку та розваг **надати доручення зацікавленим та відповідальним органам ужити заходів для нормативного врегулювання проблемних питань**, викладених у звіті, зокрема, щодо порядків проведення ярмарок та організації місць відпочинку, розгляду звернень суб'єктів господарювання на надання відповідних послуг.

РИНОК ВИГОТОВЛЕННЯ КАРТОК СТУДЕНТСЬКИХ (УЧНІВСЬКИХ) КВИТКІВ

Комітетом проведено дослідження відповідності вимогам законодавства про захист економічної конкуренції дій приватного акціонерного товариства «Науково-дослідний інститут прикладних інформаційних технологій» (далі – ПрАТ «НДІ ПІТ») щодо створення Українсько-польському спільному підприємству «Макрохем-Україна» (далі – СП «Макрохем-Україна»), яке визначено інформаційно-виробничим вузлом ІВС «ОСВІТА», перешкод доступу на ринок виготовлення карток студентських (учнівських) квитків, наслідком яких стала неможливість здійснення господарської діяльності СП «Макрохем-Україна».

Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) та інформаційно-виробнича система інформаційного документарного забезпечення установ та громадян України в галузі освіти (ІВС «ОСВІТА») використовуються для створення студентських (учнівських) квитків та виготовлення їх карток.

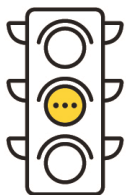
За договором про співробітництво від 22.11.2007, укладеним між Міністерством освіти і науки України та Інститутом, інформаційно-технічним адміністратором ІВС «ОСВІТА» визначено Центральний вузол цієї Системи, а саме – Інститут.

Для надання послуг з виготовлення карток студентських (учнівських) квитків суб'єкт господарювання (інформаційно-виробничий вузол) має відповідати встановленим вимогам.

Інститут має ринкову владу на ринку виготовлення студентських (учнівських) квитків, що полягає в наступному: наділений повноваженнями допуску на ринок; є інформаційно-технічним адміністратором та центральним вузлом ІВС «ОСВІТА»; йому підпорядковані ІВВ, як вузли нижчого рівня; володіє інформацією щодо учасників ринку, замовників, укладених договорів, обсягу замовлень тощо.

АМКУ надано Рекомендації МОН від 13.04.2017 № 11-рк щодо здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції та припинення дій, що мають негативний вплив на конкуренцію:

Ужити заходів для створення рівних конкурентних умов для учасників ринку виготовлення карток студентських (учнівських) квитків, у тому числі, але не обмежуючись, шляхом розмежування функцій ПрАТ «НДІ ПІТ» як інформаційно-технічного адміністратора ІВС «ОСВІТА», з однієї сторони, та інформаційно-виробничого вузла, що може надавати послуги з виготовлення карток студентських (учнівських) квитків державного зразка – з другої.

РИНОК КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МОРСЬКИХ ЛОЦМАНІВ

Відповідно до Кодексу торговельного мореплавства України (КТМУ):

- проведення суден здійснюється виключно морськими лоцманами;
- вимоги до морських лоцманів та підприємств, працівниками яких є морські лоцмани, а також порядок здійснення ними діяльності визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту;
- адміністрація морських портів організовує та забезпечує безпеку мореплавства у морському порту.

Постановою КМУ від 03.06.2013 № 405 лоцманська проводка суден і регулювання руху суден віднесені до категорії спеціалізованих послуг у морському порту, які здійснюються суб'єктами природних монополій та є обов'язковими державними послугами.

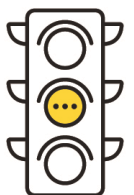
Виключне право надання лоцманських послуг належить працівникам філії «Дельта-лоцман» ДП «АМПУ».

Положення про морських лоцманів, затверджене наказом Мінінфраструктури від 08.05.2013 № 292, встановлює вимоги до морських лоцманів та підприємств, працівниками яких є морські лоцмани, порядок здійснення ними діяльності та надання послуг з лоцманського проведення суден. Згідно з Положенням кандидат на посаду лоцмана повинен пройти теоретичне навчання та тренажерну підготовку у тренажерному центрі, що належить до сфери управління Мінінфраструктури.

Такими є тренажерні центри, філії «Дельта-лоцман», ДП «АМПУ» - єдиний заклад підготовки морських лоцманів. Кваліфікаційна підготовка морських лоцманів потребує суттєвої матеріальної, наукової, викладацької та методологічної бази.

19.10.2017 На засіданні Комітету схвалено [Звіт](#) за результатами зазначеного дослідження, в якому викладено пропозиції Міністерству інфраструктури погоджувати порядок формування та вартість послуг філії «Дельта-лоцман» ДП «АМПУ» з тренажерної підготовки та стажування лоцманів як таких, що надаються єдиним суб'єктом.

Листом від 28.11.2017 № 6-01/11730 МІУ повідомило про розгляд пропозицій Комітету, а саме, розпочато збір необхідної інформації та аналіз передового досвіду європейських країн щодо організації кваліфікаційної підготовки та оцінки кваліфікації морських лоцманів. Комітет листом від 20.02.2018 обґрунтував необхідність виконання пропозицій Комітету та запитав актуальну інформацію.

РИНОК ПОСЛУГ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЛІЦЕНЗІЙНИХ ІНТЕГРОВАНИХ ІСПИТІВ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ НАПРЯМІВ «МЕДИЦИНА» І «ФАРМАЦІЯ»

Щодо визначення вимоги до професійної підготовки фахівців медичної (фармацевтичної) галузі та контролю над рівнем їх професійної компетенції, **впроваджено систему ліцензійних іспитів фахівців з вищою освітою напрямів «Медицина» і «Фармація».**

Для здійснення такого контролю створено Центр тестування, який не є навчальним закладом, не здійснює викладацької діяльності та є неприбутковою організацією.

Центр тестування є спеціально уповноваженою державною організацією для здійснення МОЗ України контрольних функцій з оцінки якості підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я та встановлення її відповідності державним стандартам вищої освіти.

Чинними нормативно-правовими документами регламентовано, що нормативними

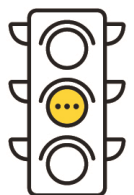
формами державної атестації випускників ВНЗ є стандартизований тестовий і практично-орієнтований державні іспити.

Встановлення відповідності якості підготовки фахівців державним стандартам вищої освіти є державною послугою, яку надає ДО «Центр тестування» як спеціально уповноважена організація МОЗ України.

Нормативно-правові акти щодо затвердження порядку надання відповідної державної послуги Центром тестування вищим навчальним закладам України, які здійснюють підготовку фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація», врегулювання фінансових взаємовідносин між державною організацією та такими ВНЗ, унормування питання оплати послуг державної організації за рахунок коштів державного бюджету, відсутні.

09.11.2017 схвалено **пропозиції КМУ** щодо доручення зацікавленим органам влади розробити, погодити та подати в установленому чинним законодавством порядку на розгляд КМУ та/або прийняти нормативно-правовий акт, що визначатиме порядок проведення ліцензійних інтегрованих іспитів фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація», в якому визначити:

- **платність та/або безоплатність послуг з проведення ліцензійних інтегрованих іспитів;**
- **джерело походження коштів на їх фінансування;**
- **обов'язок погодження підприємством, що надає послуги (у разі якщо це буде один суб'єкт), з центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я та у сфері освіти і науки, порядку формування та вартості послуг (у випадку платності послуг).**

РИНОК РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ, НАДАННЯ ПОСЛУГ І ВИКОНАННЯ РОБІТ У ТИМЧАСОВИХ СПОРУДАХ

Антимонопольний комітет України для забезпечення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції ініціював дослідження на регіональних ринках реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт у тимчасових спорудах (далі - Ринки). Дослідженню підлягали питання бар'єрів доступу на ринки, що пов'язані з розміщенням тимчасових споруд, та впливу органів місцевого самоврядування на здійснення підприємницької діяльності у них.

Мета дослідження - забезпечення конт-

ролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та іншими органами, установами та організаціями під час розміщення тимчасових споруд, аналіз **Ринків**.

За результатами дослідження були виявлені проблемні питання, що негативно впливають на конкуренцію, мають комплексний характер та не можуть бути вирішені виключно в межах повноважень Комітету, однак, які на погляд Комітету, можна врахувати під час внесення змін до чинного **Порядку № 244**, зокрема, такі:

передбачити однакові строки дії паспорта прив'язки для різних учасників ринку за наявності об'єк-
передбачити виключний перелік підстав щодо анулювання (переоформлення) дії паспорта прив'язки ТС;
передбачити порядок демонтажу ТС;
передбачити на час проведення ярмарок порядок переміщення ТС для здійснення підприємницької

На засіданні Комітету 31 серпня 2017 року схвалено [Звіт за результатами зазначеного дослідження](#), в якому викладено пропозиції Кабінету Міністрів України:

для забезпечення ефективного та конкурентного функціонування ринку реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт у тимчасових спорудах надати доручення зацікавленим та

відповідальним органам ужити заходів для нормативного врегулювання проблемних питань, викладених у звіті.

Крім того, територіальним відділенням Комітету, керуючись статтею 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», у межах компетенції доручено проведення відповід-

ної роботи з органами місцевого самоврядування щодо вжиття ними заходів для забезпечення розвитку конкуренції на ринку реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт у тимчасових спорудах з урахуванням проблематики, викладеної у звіті.

ПРИКЛАДИ ПРИЙНЯТИХ РІШЕНЬ

ВІДПОВІДАЧ:

Бердянська міська рада
Запорізької області

Рішення Запорізького обласного територіального відділення від 19.10.2017 № 30–рш

Пункт 3 статті 50, частина перша статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» - антиконкурентні дії органів місцевого самоврядування, які могли призвести до спотворення конкуренції на ринку.

Ринок реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт у тимчасових спорудах в м. Бердянськ.

Суть порушення - дії Бердянської міської ради Запорізької області, які полягали у затвердженні рішенням від 28.04.2016 № 34 Положення про порядок розміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності на території міста Бердянська, пунктами 5 та 7 якого встановлено заборону розміщення ТС при наявності паспорта прив'язки ТС, під час проведення ярмарок, державних та місцевих святкових, урочистих масових заходів у місцях їх проведення, а також звільнення від ТС/демонтажу ТС, що не беруть участі в ярмарках.

Пункт 3 статті 50, абзац 8 частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» - антиконкурентні дії органів місцевого самоврядування, якими окремим суб'єктам господарювання створюються несприятливі умови діяльності порівняно з конкурентами, що могло призвести до спотворення конкуренції на ринку.

Ринок реалізації товарів, надання послуг і виконання робіт у тимчасових спорудах в м. Бердянськ.

Суть порушення - дії Бердянської міської ради Запорізької області, які полягали у затвердженні рішенням від 28.04.2016 № 34 Положення про порядок розміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності на території міста Бердянська, абзацом 5 пункту 24 якого визначено підстави для відмови у продовженні строку дії паспорта прив'язки ТС, зокрема, проведення ярмарок, державних та місцевих святкових, урочистих масових заходів на території, де розміщена ТС.

Статус розгляду справи

Рішення Бердянської міської ради Запорізької області від 28.04.2016 № 34 скасовано постановою Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду.

ВІДПОВІДАЧ:**Южненська міська рада Одеської області**

Рішення адміністративної колегії Одеського обласного територіального відділення

Дії Южненської міської ради, які полягають у прийнятті рішення від 14.06.2012 № 536-VI «Про затвердження комплексної схеми розміщення пересувних тимчасових споруд в межах проспекту Леніна м. Южного Одеської області», відповідно до якого встановлено не передбачену законодавчими актами України заборону розміщення об'єктів торгівлі, крім випадків, передбачених рішенням Южненської міської ради від 14.06.2012 № 516-VI «Про розміщення тимчасових споруд під час проведення ярмарок, державних та місцевих святкових, урочистих масових заходів на території міста Южного», визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50 та абзацом 9 частини 2 статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних дій органом місцевого самоврядування, що полягає у встановленні не передбаченої законами України заборони та обмеження самостійності підприємств щодо реалізації товарів.

Зазначеним рішенням Южненську міську раду Одеської області зобов'язано впродовж 3-х місяців з дня його отримання скасувати рішення ради від 14.06.2012 № 536-VI «Про затвердження комплексної схеми розміщення пересувних тимчасових споруд в межах проспекту Леніна м.Южного Одеської області» в частині заборони розміщення об'єктів торгівлі, крім випадків, передбачених рішенням Южненської міської ради від 14.06.2012 № 516- VI «Про розміщення тимчасових споруд під час проведення ярмарок, державних та місцевих святкових, урочистих масових заходів на території міста Южного», про що повідомити Відділення у 10-денний строк з дня припинення порушення.

Статус розгляду справи

Листом від 28.11.2017 вх. № 05-02/2436 Южненська міська рада Одеської області в особі Управління архітектури та містобудування повідомила Відділення, що рішенням Южненської міської ради від 02.11.2017 № 765-VII внесені зміни до рішення Южненської міської ради від 14.06.2012 № 536-VI «Про затвердження комплексної схеми розміщення пересувних тимчасових споруд в межах проспекту Леніна м. Южного Одеської області», а саме скасовано пункт 2 цього рішення, відповідно до якого було встановлено не передбачену законодавчими актами України заборону розміщення об'єктів торгівлі, крім випадків, передбачених рішенням Южненської міської ради від 14.06.2012 № 516- VI «Про розміщення тимчасових споруд під час проведення ярмарок, державних та місцевих святкових, урочистих масових заходів на території міста Южного».

Отже, в результаті прийняття адміністративною колегією Відділення рішення № 22-р/к від 02.11.2017 захищено законні інтереси суб'єктів підприємницької діяльності м. Южного.

ВІДПОВІДАЧ:

Департамент містобудування та землекористування Херсонської міської ради

ВІДПОВІДАЧ:

Херсонська міська рада

Визнано, що дії Департаменту у вигляді відмови суб'єктам господарювання – власникам тимчасових споруд (далі - ТС) у продовженні строку дії паспортів прив'язок ТС для провадження підприємницької діяльності всупереч вимогам чинних законодавчих та нормативно-правових актів України є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим абзацом восьмим частини другої статті 15, пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, шляхом створення окремим суб'єктам господарювання – власникам ТС, дискримінаційних умов діяльності порівняно з конкурентами.

Визнано, що дії Херсонської міської ради в особі постійної комісії з питань промисловості, підприємництва, торгівлі, туризму, сфери послуг і реклами у вигляді надання рекомендацій від 25.08.2016 Управлінню містобудування та архітектури Департаменту містобудування та землекористування Херсонської міської ради, на підставі яких підрозділом Департаменту містобудування всупереч вимогам чинного законодавства України було відмовлено окремим суб'єктам господарювання – власникам ТС у продовженні терміну дії паспортів прив'язок їх ТС, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Статус розгляду справи

Департаментом припинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема: при здійсненні функцій та повноважень розгляду заяв щодо реалізації намірів розміщення ТС, оформлення нових паспортів прив'язок ТС, продовження строку їх дії, внесення змін, а також анулювання; Департамент діє без додаткових погоджень у будь-якій формі від органів влади чи місцевого самоврядування, отримання яких не передбачено нормами чинного законодавства України у сфері розміщення ТС.

Виконавчий комітет Херсонської міської ради повідомив Відділенню, що Управлінням містобудування та архітектури Департаменту вжито відповідних заходів, а саме: Управління діє виключно у межах та способами, визначених положеннями Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 21.10.2011 № 244, тобто без додаткових погоджень у будь-якій формі від органів влади чи місцевого самоврядування, отримання яких не передбачено нормами чинного законодавства України у сфері розміщення ТС.

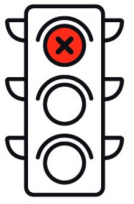
СТАТУС ПРОБЛЕМАТИКИ РИНКІВ АДМІНПОСЛУГ, ВИСВІТЛЕНИХ У 2016

РИНОК РЕАЛІЗАЦІЇ АРЕШТОВАНОГО МАЙНА ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ТОРГІВ

Міністерством юстиції України не виконано рекомендацій Комітету від 20.09.2016 № 16-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, на ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів.

У 2017 році було розпочато розгляд справи за ознаками вчинення Мін'юстом порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою ст. 15 та п. 3 ст. 50 ЗУ «Про захист економічної конкуренції», шляхом вчинення антиконкурентних дій органу влади у вигляді прийняття акта, який призвів до усунення конкуренції на ринку реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів.

Розпорядженням КМУ від 31.01.2018 №63-р «Про внесення змін до розпорядження КМУ від 11.03.2015 № 212» фактично закріплюється позиція ДП «СЕТАМ» як єдиного організатора електронних торгів арештованим майном.

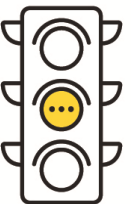
РИНОК МЕТРОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ З ПОВІРКИ ЗАКОНОДАВЧО РЕГУЛЬОВАНИХ ЗАСОБІВ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

На виконання рекомендацій Комітету МЕРТ листом від 25.04.2017 повідомило, що розроблений проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо технічних регламентів та оцінки відповідності)», згідно з яким передбачається внести зміни, зокрема, до Закону про метрологію в частині приведення його у відповідність до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» щодо порядку видачі свідоцтв про уповноваження на проведення повірки засобів вимірювальної техніки, внесено на розгляд ВРУ. Під час аналізу зазначеного проекту Закону встановлено, що запропоновані в ньому зміни не вирішують проблемного питання, порушеного в рекомендаціях Комітету, тому відповідно до частини третьої ст. 20 ЗУ «Про Антимонопольний комітет України» Комітет листом від 05.12.2017 надав Комітету ВРУ зауваження та пропозиції до проекту Закону України.

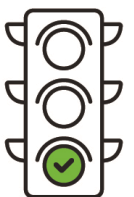
РИНОК ПОСЛУГ, ПОВ'ЯЗАНИХ З МИТНИМ ОФОРМЛЕННЯМ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ГРОМАДЯНАМ, ЯКІ ПОСТІЙНО АБО ТИМЧАСОВО ПРОЖИВАЮТЬ У М. КИЄВІ

В межах розгляду справи ТОВ «Автомобільні інтелектуальні технології» виконало рекомендації Комітету від 18.10.2016 № 18-рк, встановивши вартість послуги перебування транспортного засобу у розмірі 10 грн за годину, але не більше 60 грн за добу. Рішенням Комітету від 14.02.2017 № 39-р закрито провадження у справі. Разом з тим Державна фіскальна служба не виконала рекомендацій від 15.11.2016 № 22-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, що мають місце під час визначення місця розташування органів доходів і зборів. Комітетом було розпочато розгляд справи за ознаками вчинення ДФС України порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

РИНКИ ПРИМІЩЕНЬ, ЩО ЗДАЮТЬСЯ В ОРЕНДУ

Триває робота з МІУ щодо необхідності виконання рекомендацій Комітету від 25.10.2016 № 19-рк. У разі невиконання, Комітетом буде розпочато розгляд справи за ознаками порушення Міністерством законодавства про захист економічної конкуренції.

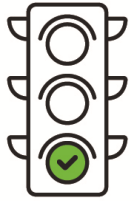

СТАТУС ПРОБЛЕМАТИКИ РИНКІВ АДМІНПОСЛУГ, ВИСВІТЛЕНИХ У 2016

РИНОК НАДАННЯ ПОСЛУГ І ВИКОНАННЯ РОБІТ ПРОТИПОЖЕЖНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Наказом МВС України від 13.02.2017 № 111 «Про затвердження Змін до Правил з пожежного спостереження», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 10.03.2017 р., вилучено термін «Центр спостереження ДСНС України» та відповідно його участь у процесі спостереження.

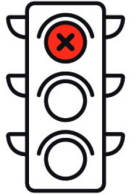
23.05.2017 на засіданні АМКУ прийнято рішення про виконання ДСНС рекомендацій від 16.08.2016 № 13-рк.

РИНОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРІВ, ДЕРЖАТЕЛЕМ ЯКИХ Є МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

ДП «НАІС» не виконало рекомендацій Комітету від 04.10.2016 № 17-рк про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

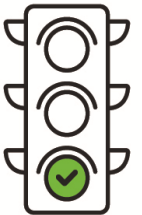
Розпорядження державного уповноваженого від 07.08.2017 № 08/156-р розпочато розгляд справи за ознаками вчинення ДП «НАІС» порушення 33ЕК, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку забезпечення доступу до Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, шляхом вчинення дій, що призвели або можуть призвести до ущемлення інтересів суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

РИНОК ПОСЛУГ УТРИМАННЯ МАЙДАНЧИКІВ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРІГАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА НИХ

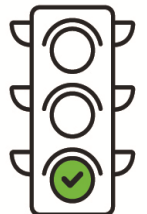
Протягом 2017 року територіальними відділеннями Комітету вживалися заходи з адвокатування конкуренції на ринку. Так, було надано **26** рекомендацій щодо бездіяльності виконавчих комітетів міських рад, яка полягала в непроведенні відповідних заходів з організації та провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів, що може містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 3 статті 50, частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності органів місцевого самоврядування, що може призвести до недопущення конкуренції на ринку послуг утримання майданчиків для паркування та забезпечення зберігання на них транспортних засобів та порушено 1 справу про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Більшість територіальних відділень повідомили про проведення круглих столів (4), робочих зустрічей (26), направлення листів, надання роз'яснень під час днів відкритих дверей з проблемних питань на Ринку.

РИНОК РИТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Протягом лютого 2018 року проведено роботу з Мінрегіоном, результатом якої є врахування ним у проекті Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення сфери поховання» зауважень та пропозицій, що раніше неодноразово надавались АМКУ та які були спільно напрацьовані учасниками ринку, центральними органами виконавчої влади, громадськими організаціями в межах робочої групи.

РИНКИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

АРТЕМЕНКО АННА ІГОРІВНА

Державний уповноважений Антимонопольного комітету України

«Розвинений ринок фінансових послуг – невід’ємна складова ефективного функціонування та розвитку конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Розвиток прозорого та конкурентного ринку фінансових послуг має стати спільним завданням галузевих регуляторів, що забезпечить передумови для покращення добробуту населення та фундамент для економічного зростання країни»

Одним із ключових ринків, які так чи інакше впливають на інтереси та діяльність суб’єктів господарювання та фізичних осіб, є **ринки фінансових послуг**. Ринок фінансових послуг утворюють професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів.

Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється галузевими регуляторами:

Національним банком України – щодо ринку банківських послуг та діяльності з переказу коштів;

Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку – щодо ринків цінних паперів та похідних цінних паперів (деривативів);

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – щодо інших ринків фінансових послуг.

У 2017 році, порівняно з 2016 роком, не зважаючи на деяке зменшення чисельності операторів майже на всіх сегментах (ринки банківських, страхових, фінансових послуг, послуг з торгівлі цінними паперами), ринки фінансових послуг продовжували функціонувати за моделлю досконалої конкуренції. Виняток становлять деякі

сегменти ринку, які в силу особливостей законодавчого регулювання є адміністративними монополіями. До ринків з адміністративними монополіями належать, зокрема, ринки послуг з ведення пенсійних рахунків військових пенсіонерів; послуг центрального депозитарію.

На 31.12.2017 на ринку фінансових послуг діяли:

82 банки;

294 страхові компанії, з яких 260 – страхові компанії з ризикових видів страхування та 34 – страхові компанії зі страхування життя;

378 кредитних установ;

416 ломбардів;

816 фінансових установ;

64 недержавних пенсійних фонди;

8 фондових бірж;

276 торгівців цінними паперами;

215 депозитарних установ;

300 компаній з управління активами.

Наразі ринок фінансових послуг потребує підвищення ефективності системи державного регулювання та посилення інституційної спроможності відповідних регуляторів шляхом внесення змін до чинного законодавства, спрямованих на припинення дублювання функцій національних регуляторів з ліцензування, контролю та нагляду, спрощення та прозорості прийняття управлінських рішень у цій сфері, покращення умов ведення бізнесу з одночасним посиленням відповідальності суб'єктів ринку.

Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» (реєстраційний № 2413а)

Передбачає:

- ⇒ передачу повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у частині регулювання та нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення, регулювання та нагляду за функціонуванням фінансово-кредитних механізмів і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;
- ⇒ решту повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, пропонується передати Національному банку України.

Вказаний законопроект був прийнятий у першому читанні 07.07.2016.

Сьогодні головним завданням Комітету на ринках фінансових послуг залишається адвокування конкуренції, яке забезпечується, зокрема, шляхом надання зауважень та пропозицій до проектів законодавчих актів, які регулюють питання надання фінансових послуг та надходять в Комітет на погодження у встановленому законом порядку.

Так, **у 2017 році Комітетом було опрацьовано 31 проект нормативно-правових актів** (з яких 1 проект закону України, 1 проект постанови Кабінету Міністрів України).

За зверненнями професійних об'єднань учасників відповідних ринків, Комітет звертався до Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності щодо законопроектів, реалізація яких могла створити перешкоди для розвитку конкуренції:

♦ проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо створення та ведення Кредитного реєстру Національного банку України» ([реєстраційний № 7114](#)), прийняття якого могло створити перешкоди для розвитку конкуренції на ринку послуг бюро кредитних історій;

♦ проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку» ([реєстраційний № 6601](#)), прийняття якого забезпечило б національному оператору поштового зв'язку право надавати банківські послуги без отримання ліцензії та здійснювати емісію електронних платіжних засобів у порядку, відмінному від встановленого для банків, що могло б призвести до надання зазначеному суб'єкту господарювання пільг чи інших переваг, поставити його у привілейоване становище стосовно конкурентів та призвести до обмеження чи спотворення конкуренції. Також національний оператор поштового зв'язку отримав би виключне право на провадження окремих банківських (фінансових) послуг, що могло б призвести до створення дискримінаційних умов діяльності для інших операторів поштового зв'язку.

5 грудня 2017 року державний уповноважений Антимонопольного комітету України Артеменко Анна взяла участь у [конференції](#) «Розвиток товарного біржового ринку», організованій Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку спільно з Проектом USAID «Трансформація фінансового сектору».

Як зауважила державний уповноважений під час свого виступу, розвиток товарного біржового ринку в Україні сприятиме створенню конкурентного середовища та підвищенню прозорості.

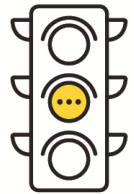
З метою забезпечення ефективної співпраці [між АМКУ та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку](#) було підписано [Меморандум про співпрацю 26.12.2017](#).

Метою підписання зазначеного документа є двостороннє співробітництво, зорієнтоване на обмін інформацією та вироблення спільних підходів, механізмів, рекомендацій для здійснення оперативних дій щодо державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції та для державного регулювання ринку цінних паперів, а також для вирішення інших питань відповідно до компетенції сторін, визначених Конституцією та законами України.

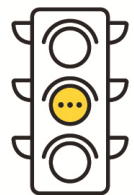
СТАТУС ПРОБЛЕМАТИКИ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ, ВИСВІТЛЕНИХ У 2016 РОЦІ

У Звіті АМКУ за 2016 рік повідомлялося про проведення дослідження ринку послуг з приймання готівкових платежів від фізичних осіб за житлово-комунальні послуги, за результатами якого 24.11.2016 Комітет направив відповідні пропозиції Кабінету Міністрів України. Інформація, отримана Комітетом на виконання відповідного доручення Прем'єр-міністра України, свідчить про вжиття зацікавленими органами влади відповідних заходів у межах повноважень. **Проте на кінець 2017 року проблемні питання залишились невирішеними по суті.**

В грудні 2016 року Комітет звернувся до Кабміну з пропозицією розглянути питання щодо перегляду положень відповідних постанов Уряду в частині забезпечення конкурентних умов відбору банків, уповноважених на виплату пенсій, грошової допомоги та заробітної плати працівникам бюджетних установ, недопущення надання переваг суб'єктам господарювання залежно від форми власності та забезпечення прав споживачів на вільний вибір банку для отримання відповідних послуг.

31.01.2018 Уряд змінив критерії відбору уповноважених банків, відповідно до яких банкам з державною часткою понад 75% надано переваги, що не повністю узгоджується із засадами державної політики у сфері розвитку конкуренції.

РИНОК БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Ринок банківських послуг найбільш розвинений сегмент вітчизняного ринку фінансових послуг, на якому задовольняється попит споживачів на відповідні послуги банків.

На 31.12.2017 на ринку банківських послуг здійснювало діяльність понад 80 банків, не враховуючи неплатоспроможних, з яких 2 банки є на сто відсотків державними (ПАТ «Державний

експортно-імпортний банк України», ПАТ «Державний ощадний банк України») та ще 2 банки є банками із державною часткою (ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК», ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»).

Частка банків державного сектору на ринку банківських послуг сягнула 55,6% за чистими активами та 62,3% за депозитами населення.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Через значні частки в окремих сегментах ринку банківських послуг, що займають банки державного сектору, останні потенційно можуть впливати на поведінку ринку, що може стримувати розвиток конкуренції на ринку банківських послуг.

Одним із чинників, який може впливати на конкурентну поведінку банку, може бути недостатньо ефективне корпоративне управління, зокрема склад та умови формування наглядових рад банків. За наявною в Комітеті інформацією, до складу наглядових рад банків державного сектору входять особи, які:

- обіймають посади в наглядових радах кількох банків державного сектору;
- входять до вищого корпусу державної служби, обіймають посади на підприєм-

ствах, установах, організаціях, які отримують державне фінансування.

Наглядова рада є вищим органом управління в державних банках та органом контролю в банках з державною часткою, який має вирішальний вплив на ринкову поведінку банку.

Одночасне заміщення одними й тими особами посад голів та членів наглядових рад в декількох банках державного сектору, що фактично мають конкурувати між собою, може потенційно призвести до здійснення ними погодженої поведінки або вирішального впливу на ринок. Результатом зазначеного може стати обмеження або усунення конкуренції між банками державного сектору та на ринку банківських послуг в цілому.

НАГЛЯДОВА РАДА БАНКУ

ВИКЛЮЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ НАГЛЯДОВОЇ РАДИ БАНКУ

в банках з державною часткою:	в державних банках:
• затвердження стратегії розвитку; • визначення і затвердження стратегії та політики управління ризиками; • визначення кредитної політики банку; • здійснення контролю за діяльністю правління банку; • вирішення питань про участь банку у групах; • прийняття рішень про вчинення значних правочинів відповідно до законодавства; • затвердження порядку здійснення операцій із пов'язаними особами	• визначення основних напрямів діяльності банку та затвердження звітів про їх виконання; • затвердження річних результатів діяльності; • покриття збитків та розподілу прибутку; • затвердження стратегії розвитку банку; • затвердження бюджету банку; • визначення і затвердження стратегії та політики управління ризиками; • забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю банку; • контроль за ефективністю функціонування системи управління ризиками; • затвердження плану відновлення діяльності банку; • визначення джерел капіталізації та іншого фінансування банку

З метою здійснення заходів, спрямованих на розвиток підприємництва і конкуренції, [Міністерству фінансів України надано рекомендації № 33-рк від 28.12.2017:](#)

«З метою недопущення спотворення конкуренції на ринку банківських

послуг, вжити заходів щодо забезпечення умов призначення голів та членів наглядових рад державного банку та банку з державною часткою, які унеможливають здійснення ними погодженої поведінки або вирішального впливу на ринок».

РИНОК ПОСЛУГ БАНКІВ З ВИДАЧІ ДОВІДОК, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБСЛУГОВУВАННЯМ ТА ВИКОНАННЯМ УМОВ КРЕДИТНИХ ТА ДЕПОЗИТНИХ ДОГОВОРІВ

Потенційно ринок банківських послуг налічує достатню кількість учасників, і в споживачів є вибір надавача необхідних їм послуг, зокрема, щодо розміщення депозиту, отримання коштів у кредит. Так, на кінець 2017 року понад 80 банків (не враховуючи неплатоспроможних) пропонують свої послуги клієнтам.

Основні гравці ринку:

- ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- ПАТ «Державний ощадний банк України»;
- ПАТ «УкрСиббанк»;
- ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»;
- ПАТ «Укрсоцбанк»;
- ПАТ «Правекс-банк»;
- ПАТ «АЛЬФА-БАНК»;
- ПАТ «ОТП БАНК»;
- ПАТ «МЕГАБАНК»;
- ПАТ «Перший український міжнародний банк».

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

За зверненнями фізичних осіб проведено дослідження ринку послуг банків з видачі довідок, пов'язаних з обслуговуванням та виконанням умов кредитних та депозитних договорів.

Як правило, за довідками, пов'язаними з обслуговуванням та виконанням умов кредитних та депозитних договорів (далі – Довідки), до банків звертаються:

- позичальники банку, право вимоги за виданими кредитами яких продано іншій банківській установі;
- фізичні особи, які відповідно до Закону

України «Про запобігання корупції» зобов'язані щороку подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Залежно від внутрішньої політики конкретної банківської установи, видача Довідок здійснюється на платній основі або безкоштовно.

Вартість Довідок коливалась в межах від 25 грн до 300 грн.

Після укладення договору (кредитного/депозитного) з відповідним банком споживач може отримати послуги з видачі Довідок лише в цьому банку. У випадку продажу кредитного

портфеля іншому банку споживач також позбавлений вибору банківської установи для отримання Довідок.

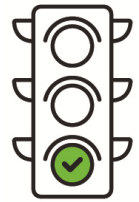
З метою здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, **понад 20 банківським установам (основним учасникам ринку) було надано обов'язкові для розгляду рекомендації № 3-рк від 31.01.2017**, в яких рекомендувалося вжити заходів щодо:

1) забезпечення належного інформування клієнтів банку – фізичних осіб про умови та вартість надання додаткових послуг банку, пов'язаних з банківськими послугами, зокрема довідок, пов'язаних з обслуговуванням та виконанням умов кредитних та депозитних договорів;

2) недопущення зміни умов та вартості додаткових послуг для фізичних осіб, які є клієнтами банку відповідно до укладених кредитних/депозитних договорів, в односторонньому порядку, протягом строку дії такого договору, у разі відсутності зазначеної інформації у тексті договору.

Рекомендації Комітету були виконані.

Усі банки, яким адресувались рекомендації, повідомили про їх розгляд.

РИНОК ПОСЛУГ ЗІ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ

Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2014 р. № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» (далі – Постанова № 637) передбачено, що виплата (продовження виплати) пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, що призначені внутрішньо

переміщеним особам, здійснюється виключно через рахунки та мережу установ і пристроїв ПАТ «Державний ощадний банк України».

Враховуючи викладене, вказана категорія фізичних осіб має право на отримання відповідних соціальних виплат лише через установи ПАТ «Державний ощадний банк України» (далі – ПАТ «Ощадбанк», Банк).

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Комітет отримував скарги фізичних осіб на дії ПАТ «Ощадбанк», які полягали у:

- нав'язуванні послуг із встановлення кредитної лінії під час відкриття рахунків для отримання військової пенсії та соціальної допомоги, як внутрішньо переміщеної особі;
- погіршенні умов обслуговування банківських платіжних карток, виданих для отримання відповідних соціальних виплат (відсутня можливість переводити кошти на картки інших банків, користуватися інтернет-банкінгом, проводити розрахунки за товари та послуги через мережу Інтернет, знімати кошти через банкомати інших банків).

Враховуючи споживчі характеристики послуг ПАТ «Ощадбанк» з відкриття рахунків внутрішньо переміщеним особам для отримання пенсій, державної соціальної допомоги, інших передбачених законодавством виплат та джерела, з яких їх може отримати внутрішньо переміщена особа, дії Банку у вигляді відкриття рахунку для отримання передбачених законодавством виплат за умови обов'язкового погодження на отримання додаткових послуг, можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку та до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

За інформацією, наявною в Комітеті, з метою реалізації Постанови № 637 в частині забезпечення соціальних виплат, що призначені внутрішньо переміщеним особам, виключно через рахунки та мережу установ і пристроїв ПАТ «Ощадбанк», органом управління ПАТ «Ощадбанк» було прийнято рішення про здійснення надання банківських послуг внутрішньо переміщеним особам з урахуванням наступного:

- ◇ послуги зі зняття готівкових коштів надаються виключно через установи та платіжні пристрої ПАТ «Ощадбанк»;
- ◇ безготівкові розрахунки в мережі Інтернет (у тому числі WEB-/Mobile-банкінг)/ATM/ІПТ надаються з урахуванням таких обмежень:
 - перерахування коштів за реквізитами платіжної картки (переказ в режимі онлайн) не здійснюється;
 - платежі в мережі Інтернет здійснюються лише через тих інтернет-торговців, для яких банком-еквайром виступає ПАТ «Ощадбанк»;
 - переказ коштів на власні рахунки, відкриті в установах, які підпорядковані тому ж регіональному управлінню, що й установа, в якій відкрито рахунок, з якого здійснюється переказ, – не здійснюється.

ПАТ «Ощадбанк» були надані обов’язкові для розгляду рекомендації №20-рк від 20.07.2017:

під час укладення договорів з внутрішньо переміщеними особами відповідно до положень Постанови № 637 забезпечити:

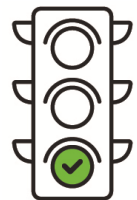
- ⇒ недискримінаційні умови укладення таких договорів;
- ⇒ право внутрішньо переміщеної особи на свободу вибору необхідних їй додаткових банківських послуг (зокрема встановлення кредитної лінії).

Рекомендації Комітету були виконані.

За результатами розгляду рекомендацій, ПАТ «Ощадбанк» **повідомило Комітет про вжиття відповідних заходів** для врегулювання зазначених питань, зокрема додатково проведено інформаційно-роз’яснювальну роботу з персоналом в частині необхідності належного інформування клієнтів про умови укладання договірних відносин та недопущення «нав’язування» додаткових послуг без попередньої та усвідомленої згоди клієнта.

Також **Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України з пропозицією** розглянути питання щодо перегляду положень Постанови № 637 у частині конкурентного відбору банків, уповноважених на виплату пенсій, грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам, та використання карток через мережу установ та пристроїв банків на території України або за умови об’єктивної необхідності відкриття рахунків у ПАТ «Ощадбанк» - використання карток через мережу установ та пристроїв банків на території України.

Постановою № 637, із змінами, передбачено, що ПАТ «Ощадбанк» – єдиний банк, уповноважений на обслуговування рахунків внутрішньо переміщених осіб, на які зараховуються усі види державної соціальної допомоги, при цьому зазначені особи мають можливість отримувати кошти готівкою і проводити безготівкові операції через мережу установ і пристроїв будь-яких банків на території, де органи державної влади здійснюють свої повноваження. Також особам, які не здатні до самообслуговування і потребують постійної сторонньої допомоги, соціальні виплати може проводити ПАТ «Укрпошта» з доставкою додому.

РИНОК ПОСЛУГ З ВЕДЕННЯ ПЕНСІЙНИХ РАХУНКІВ ВІЙСЬКОВИХ ПЕНСІОНЕРІВ

Чинне законодавство врегульовує окремо порядок організації виплати пенсій, відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, та військових пенсій.

Одержувачі пенсій, яким пенсію призначено відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», мають право та можливість здійснити вибір бан-

ку для отримання пенсії з переліку уповноважених банків та вільно перейти на обслуговування пенсійних рахунків з однієї уповноваженої банківської установи до іншої, проте для військових пенсіонерів вибір банківської установи для відкриття рахунку для виплати пенсій обмежений лише одним банком – ПАТ «Державний ощадний банк України».

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 1992 року передбачено, що військовим пенсіонерам пенсії виплачуються органами Пенсійного фонду України через установи ПАТ «Державний ощадний банк України» за місцем фактичного проживання пенсіонера на підставі відповідних документів, що оформляються органом Пенсійного фонду України.

Процедурою підготовки та проведення конкурсного відбору банків, у яких одержувачам пенсій (не військових пенсіонерів) відкриваються поточні рахунки, визначено вимоги до банків – учасників конкурсу та конкурсну документацію, які передбачають здійснення нарахування відсотків на залишок коштів за поточним рахунком, за яким проводиться виплата пенсії.

ПАТ «Ощадбанк» було прийнято рішення встановити з 01.01.2016 єдині відсоткові ставки на залишок коштів на поточних рахунках (в тому числі карткових) фізичних осіб — військових пенсіонерів на рівні 0,5% річних.

Інформація, розміщена на офіційних веб-сайтах банківських установ, уповноважених обслуговувати одержувачів пенсій, свідчить про те, що банки пропонують своїм клієнтам (не військо-

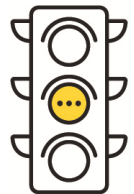
вим пенсіонерам) обслуговування пенсійних рахунків з виплатою відсотків на залишок коштів на рахунку в розмірі від 5% до 15% річних.

З метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, **ПАТ «Ощадбанк» були надані обов'язкові для розгляду рекомендації № 21-рк від 20.07.2017,** в яких рекомендувалося вжити заходів щодо перегляду умов ведення пенсійних рахунків військових пенсіонерів (поточних звичайних або карткових), спрямованих на недопущення ущемлення інтересів споживачів (військових пенсіонерів).

**За результатами розгляду рекомендацій, наданих Комітетом,
ПАТ «Ощадбанк» повідомило Комітет про те, що:**

до тарифів уже внесено відповідні зміни в частині створення для військових пенсіонерів більш вигідних і зручних умов обслуговування пенсійних рахунків та максимально повного задоволення їх інтересів (бонусні програми, програми лояльності);
з моменту запровадження нового тарифного пакета буде передбачено нарахування відсотків на залишок коштів на рахунку у розмірі 3% річних. Впровадження нового тарифного пакета для військових пенсіонерів передбачається планово у I – II кварталі 2018 року.

Після впровадження в дію зазначеного тарифного пакета існуючі клієнти – військові пенсіонери також матимуть можливість перейти на новий тарифний пакет із вказаними підвищеними процентами на залишок коштів на рахунку.

Також Комітет звернувся з пропозицією до Кабінету Міністрів України доручити заінтересованим державним органам розглянути питання щодо внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» у частині забезпечення вибору банків для виплати пенсій військовим пенсіонерам (яка залишається незмінною з 1992 року).

До вказаного листа Комітету Віце-прем'єр міністром України було надано доручення зацікавленим державним органам розглянути та вирішити зазначене питання. На виконання доручення Віце-прем'єр міністра України Міністерство соціальної політики України повідомило Комітет про те, що разом із Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Пенсійним фондом України та ПАТ «Державний ощадний банк України» опрацьовують зазначене питання.

За інформацією, наявною в Комітеті, Міністерство соціальної політики України готує проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо перерахунку пенсій військовослужбовців з урахуванням оновленого грошового забезпечення, в якому, зокрема, передбачається положення про виплату пенсій зазначеній категорії через уповноважені банки.

РИНОК ПОСЛУГ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Відповідно до статті 306 Митного кодексу України (далі – МКУ) одним із способів забезпечення сплати митних платежів є фінансові гарантії.

Стаття 314 МКУ передбачає, що гарантом може виступати:

- банківська установа, яка надає гарантії безпосередньо або може застосовувати їх як фінансове забезпечення гарантій, що надаються органам доходів і зборів незалежними фінансовими посередниками;

- незалежний фінансовий посередник – юридична особа, створена у формі повного або командитного товариства.

З 2012 року послуги гаранта забезпечення сплати митних платежів надають такі суб'єкти господарювання:

- ПАТ АБ «Укргазбанк» (м. Київ);
- повне товариство «Велта П.М.С.Г. «Гарант-Сервіс» (м. Київ);
- командитне товариство «Бізнес Гарант» (приватне підприємство «ВІП БІЗ-НЕС» і компанія) (м. Вінниця).

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

У 2015 році Державна фіскальна служба України (далі – ДФС) повідомила ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» та ПАТ «Альфа-банк» про їх відповідність вимогам до гаранта, встановленим МКУ, проте на квітень 2017 року вказаних суб'єктів господарювання не внесено до реєстру гарантів, що відповідно унеможлиблює для вказаних банків здійснення діяльності з надання фінансових гарантій забезпечення зобов'язань перед органами доходів і зборів зі сплати митних платежів.

За законом, після того, як суб'єкта визнано гарантом та внесено відповідний запис до реєстру гарантів, такому суб'єктуДФС надсилає лист щодо внесення до реєстру гарантів та необхідність укладання угоди, передбаченої МКУ.

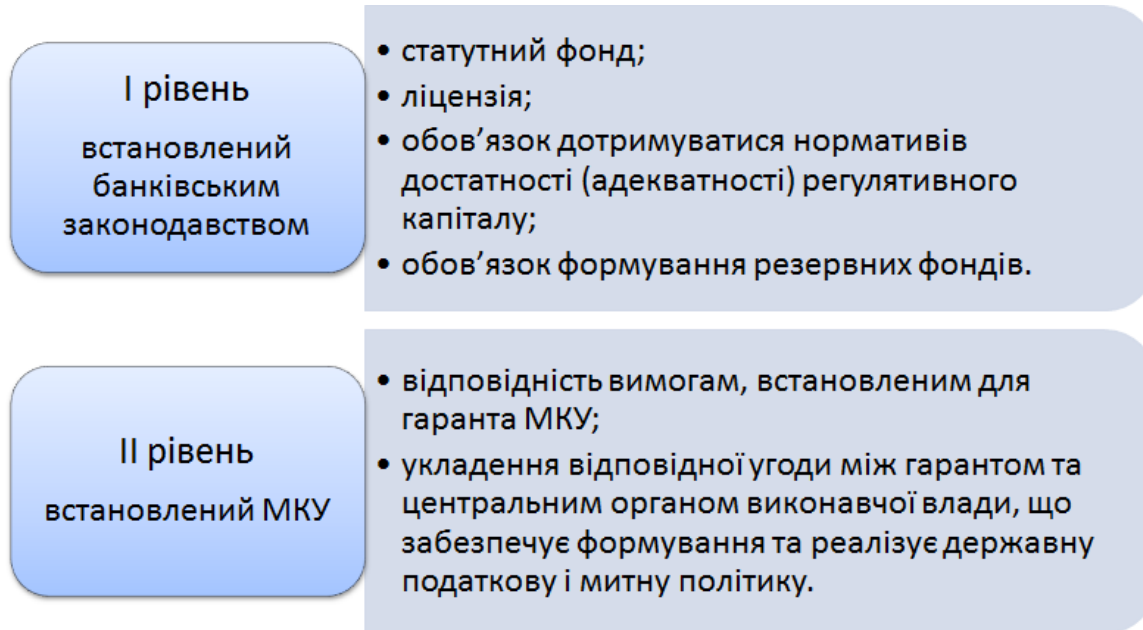
На чисельні звернення зазначених банків про підписання угоди,ДФС повідомляло про те, що процес узгодження проекту угоди із структурними підрозділами ДФС триває.

На чергове звернення одного з банків щодо погодження положень угоди, ДФС повідомило про те, що має зауваження до бланку митної гарантії, запропонованої банком у додатку до угоди.

Разом з цим, передбачене МКУ рішення центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, яким затверджено форми бланків фінансових гарантій, на квітень 2017 року не прийнято.

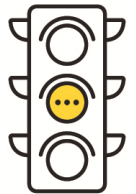

БАР'ЄРИ ДОСТУПУ НА РИНОК ДЛЯ ГАРАНТІВ-БАНКІВ:

Державній фіскальній службі були надані обов'язкові для розгляду рекомендації № 15-рк від 27.04.2017:

- привести порядок ведення реєстру гарантів та форм фінансових гарантій, яким керується Державна фіскальна служба України, у відповідність до положень МКУ в частині порядку включення гарантів до реєстру та укладення з ними відповідної угоди;
- до прийняття відповідного нормативно-правового акта центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, яким буде встановлено форми бланків фінансових гарантій, під час погодження бланків гарантій, які пропонуються гарантами, керуватися положеннями чинного законодавства, яке регулює вказане питання;
- вжити заходів для включення в реєстр гарантів забезпечення сплати митних платежів, суб'єктів господарювання, які на квітень 2017 року отримали від ДФС підтвердження своєї відповідності вимогам до гаранта, передбаченим частиною другою статті 314 Митного кодексу України, та для укладення з ними відповідних угод.

На кінець 2017 року робота між Державною фіскальною службою України та банками, яких визнано гарантами, щодо узгодження положень відповідної угоди триває.

29.03.2017 Кабінетом Міністрів України схвалено Концепцію реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику. Пунктом 7 розділу «Митний напрямок» цієї Концепції передбачається, зокрема, удосконалення системи гарантій шляхом розширення юридичного та фактичного переліку гарантів.

В квітні 2017 року **Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України** з листом, в якому описав поточний порядок отримання статусу гаранта та запропонував доручити Міністерству фінансів України разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади врахувати інформацію щодо питань надання фінансових гарантій за митними платежами, під час розробки плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику.

РИНОК ПОСЛУГ З ОBOB'ЯЗKОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Ринок страхових послуг - частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист.

Одним із сегментів ринку страхових послуг є ринок послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Послуги з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів надають 54 страхові компанії – учасники.

Отже, потенційно ринок є конкурентним.

Суб'єктами ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є страхові компанії – члени Моторного (транспортного) страхового бюро України

(далі – МТСБУ).

Відповідно до Закону України «Про страхування»: страховики, яким дозволено займатися обов'язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, зобов'язані бути членами МТСБУ, яке є юридичною особою, що утримується за рахунок коштів страховиків; МТСБУ є єдиним об'єднанням страховиків, які здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів; **участь страховиків у МТСБУ є умовою провадження діяльності щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.**

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

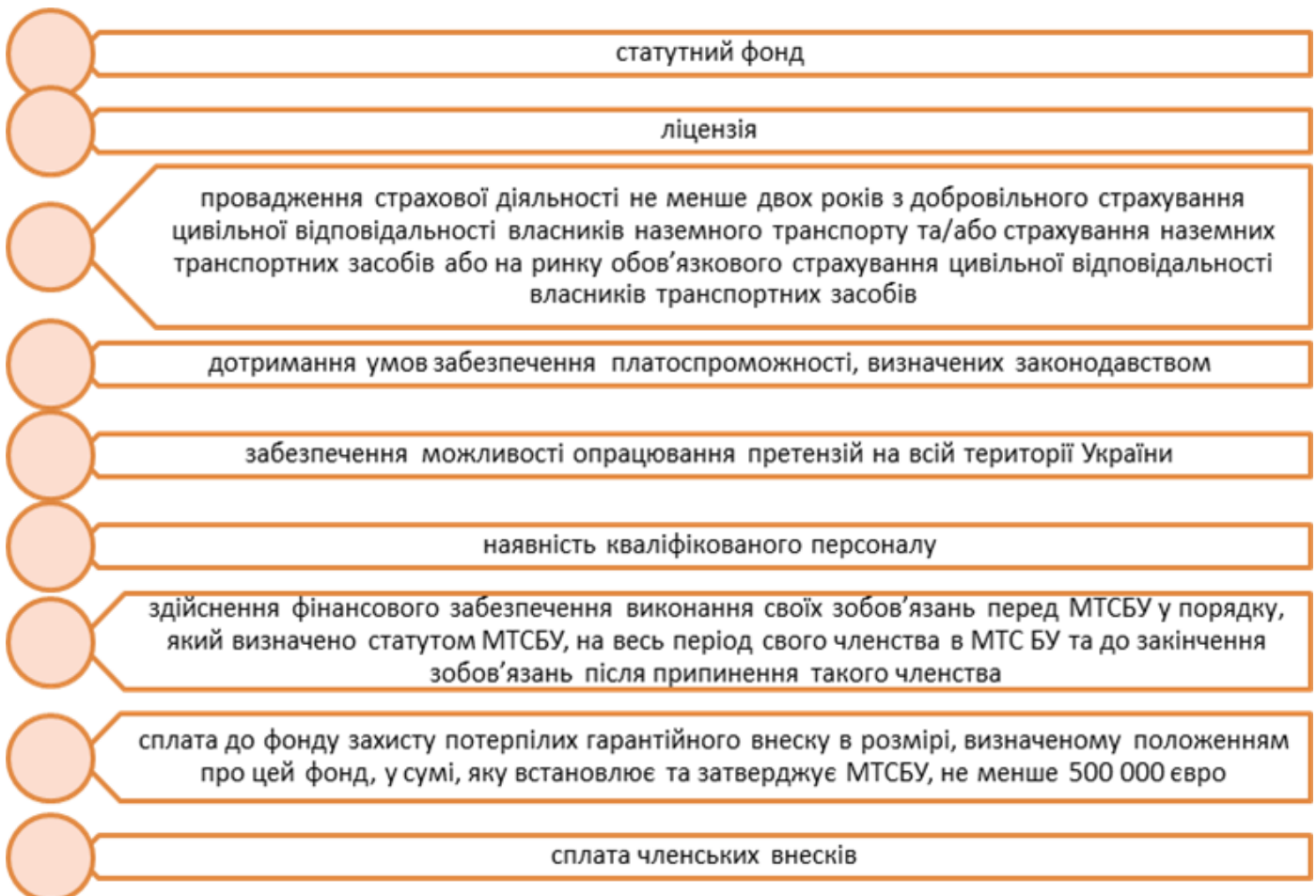
У 2017 році до Комітету надійшла заява ТДВ СК «Укрфінполіс» про створення МТСБУ перешкод у доступі на ринок послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

ТДВ СК «Укрфінполіс» звернулося із відповідною заявою до МТСБУ про прийняття в асоційовані члени МТСБУ, надавши при цьому відповідні документи. Вирішення питання прийняття та включення страховиків до МТСБУ належить до компетенції загальних зборів його членів.

На засіданні загальних зборів членів МТСБУ щодо зазначеного питання, рішення прийнято не було. Учасниками зборів було запропоновано перенести розгляд цього питання у зв'язку із доцільністю звернення до Нацкомфінпослуг з проханням здійснити перевірку достовірності інформації в документах, поданих ТДВ СК «Укрфінполіс» для одержання ліцензії на провадження діяльності з

БАР'ЄРИ ДОСТУПУ НА РИНОК:

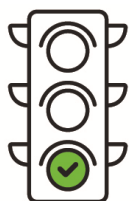
обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Сумніви органів управління МТСБУ щодо фінансової звітності ТДВ «СК «Укрфінполіс» не були підтверджені аудитором, призначеним МТСБУ.

Зазначеними діями МТСБУ створювало перешкоди ТДВ «СК «Укрфінполіс» для доступу на ринок послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що у свою чергу не дозволяло ТДВ «СК «Укрфінполіс» здійснювати діяльність на ринку послуг з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, відповідно до отриманої ліцензії на здійснення зазначеного виду страхування.

Вказані дії МТСБУ, які полягали у неприйнятті загальними зборами його членів рішення про прийом ТДВ «СК «Укрфінполіс» в асоційовані члени МТСБУ, яким у встановленому порядку подано відповідний пакет документів, містили ознаки порушення, передбаченого частиною першою статті 21 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді обмежувальної діяльності об'єднання шляхом відмови суб'єктові господарювання у прийнятті до такого об'єднання, яка ставить його у невігідне становище у конкуренції, якщо така відмова є необґрунтованою і невиправданою.

З метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, **МТСБУ були надані обов'язкові для розгляду рекомендації № 7-рк від 07.03.2017**, якими рекомендувалося забезпечити у встановленому порядку розгляд заяви ТДВ «СК «Укрфінполіс» про прийом в асоційовані члени Моторного (транспортного) страхового бюро України та прийняття рішення, передбаченого законодавством.

Рекомендації Комітету виконані, МТСБУ прийняло ТДВ «СК «Укрфінполіс» до складу своїх членів.

РИНОК ДЕПОЗИТАРНИХ ПОСЛУГ ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕПОЗИТАРІЮ

Ринок цінних паперів – це сфера відносин, де завдяки продажу цінних паперів здійснюється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення інвестиційних потреб.

З однієї сторони, ринок цінних паперів — це вигідна система розміщення вільних коштів юридичних і фізичних осіб з метою одержання доходу, а з другої — ринок цінних паперів дає можливість задовольнити потребу в фінансових ресурсах для розширення господарської діяльності.

Важливим інфраструктурним елементом ринку цінних паперів є ПАТ «Національний депозитарій» (далі – ПАТ «НДУ»), який має виключне право на надання послуг Центрального депозитарію. Ринок депозитарних послуг Центрального депозитарію є абсолютною монополією.

Відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України»:

- облік прав на цінні папери конкретного власника ведеться виключно депозитарними установами, Національним банком України у визначених цим Законом випадках і депозитаріями-кореспондентами чи їх клієнтами, а

облік цінних паперів і прав за цінними паперами – виключно Центральним депозитарієм або Національним банком України;

- Центральний депозитарій забезпечує формування та функціонування системи депозитарного обліку цінних паперів. В Україні може існувати лише один Центральний депозитарій.

До виключної компетенції Центрального депозитарію належать, зокрема:

- зберігання глобальних сертифікатів та тимчасових глобальних сертифікатів;
- здійснення нумерації цінних паперів відповідно до міжнародних норм, ведення реєстру кодів цінних паперів;
- зберігання інформації про осіб, визначених на надання емітенту реєстру власників іменних цінних паперів;
- встановлення єдиних уніфікованих правил відображення та передачі інформації щодо обліку та обігу цінних паперів, обслуговування корпоративних дій емітентів;
- впровадження міжнародних стандартів з питань провадження депозитарної діяльності.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РИНКУ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

До Комітету звернулись суб'єкти господарювання, створені у формі акціонерних товариств, щодо необґрунтованого підвищення ПАТ «НДУ» з 01.09.2016 тарифу на послугу «Обслуговування

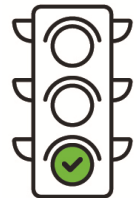
випуску цінних паперів (інші цінні папери)» з 22 грн до 100 грн та відсутності на сайті ПАТ «НДУ» інформації про орган, яким прийнято рішення про їх зміну (підвищення).

Статутом ПАТ «НДУ» передбачено, що затвердження переліку та вартості послуг (тарифів) Центрального депозитарію належить до виключної компетенції правління Центрального депозитарію за погодженням з Радою учасників.

Рішення про зміну тарифів, які набули чинності з 01.09.2016, ПАТ «НДУ» було прийнято з дотриманням встановленого порядку.

За результатами дослідження встановлено, що зміна ПАТ «НДУ» тарифів на свої послуги, у тому числі на послугу «Обслуговування випуску цінних паперів (інші цінні папери)», з 01.09.2016 є наслідком:

- значного збільшення витрат на оренду приміщення у 2015 році (9 171 000 грн) порівняно з 2014 роком (691 000 грн). У зв'язку із змінами в законодавстві, що регулює правовідносини у сфері оренди державного майна, ПАТ «НДУ» було зобов'язане звільнити приміщення, надані йому Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг на умовах оренди. З 2015 року Центральний депозитарій змушений орендувати інші приміщення на ринкових умовах. Отже, до кошторису видатків, крім вартості комунальних та суміжних послуг, додалася також вартість оренди приміщень;
- збиткової операційної діяльності ПАТ «НДУ» у 2014 – 2016 роках, викликаній збільшенням навантаження на ПАТ «НДУ» у зв'язку з отриманням статусу Центрального депозитарію, переведенням усіх випусків корпоративних цінних паперів на обслуговування до Центрального депозитарію, а також необхідністю постійного підтримання та вдосконалення програмно-технічного комплексу депозитарної діяльності;
- значного погіршення економічної ситуації в країні, девальвації національної валюти, зростання рівня інфляції та тарифів на комунальні послуги.

Аналіз розрахунку собівартості послуги «Обслуговування випуску цінних паперів (інші цінні папери)» свідчить про те, що собівартість зазначеної послуги розраховується виходячи з прямих витрат, безпосередньо пов'язаних з наданням послуги з урахуванням обсягів (кількості випусків) та пропорційно врахованих непрямих витрат, які пов'язані з виконанням Центральним депозитарієм функцій, покладених на нього Законом України «Про депозитарну систему України», та становить 100,08 грн за один місяць для випусків цінних паперів номінальною вартістю до 12 987 000 грн.

Отже, враховуючи, що послуги ПАТ «НДУ» як Центрального депозитарію не мають замінників, ПАТ «НДУ» повинно забезпечувати надання відповідних послуг Центрального депозитарію, не допускаючи при цьому дій або бездіяльності, які можуть призвести до порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

З метою здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, ПАТ «НДУ» було **надано обов'язкові для розгляду рекомендації № 22-рк від 21.09.2017**, якими рекомендовано:

- не допускати прийняття рішень щодо встановлення цін чи інших умов придбання послуг Центрального депозитарію, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку;
- оприлюднювати інформацію на власному веб-сайті про зміну тарифів на послуги Центрального депозитарію, публікувати інформацію про орган, яким прийнято таке рішення.

ПРОКОНКУРЕНТНИЙ ВПЛИВ НА ДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ: ВИМОГИ ДО БАНКІВ, ВСТАНОВЛЕНІ МІНІНФРАСТРУКТУРИ

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність»:

- банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень цього Закону та інших законів України;
- банк має право здійснювати банківську діяльність на підставі банківської ліцензії шляхом надання банківських послуг;
- на виконання вимог банківського законодавства банки зобов'язані дотримуватись нормативів достатності (адекватності) капіталу, формувати резервні фонди;
- з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахун-

ках, Національний банк України здійснює нагляд за банками.

На 01.12.2017 на ринку здійснювало діяльність 88 банківських установ (не враховуючи неплатоспроможних).

Отже, ринок банківських послуг функціонує на конкурентних засадах, що у свою чергу забезпечує споживачам можливість вибору надавача необхідної їм послуги.

Основні гравці ринку:

ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»;

ПАТ «Державний ощадний банк України»;

ПАТ «УкрСиббанк»;

ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»;

ПАТ «Укрсоцбанк»;

ПАТ «Правекс-банк»;

ПАТ «АЛЬФА-БАНК»;

ПАТ «ОТП БАНК»;

ПАТ «МЕГАБАНК».

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

Міністерство інфраструктури України, у зв'язку з нестабільною ситуацією, що склалась у банківському секторі економіки України, нестійким курсом іноземної валюти та з метою збереження й ефективного використання фінансових ресурсів підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінінфраструктури, в кінці вересня 2016 року надало доручення керівникам підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінінфраструктури (далі — Доручення), розглянути можливість щодо:

- переходу на розрахунково-касове обслуговування до банків, що мають активи, частка яких становить не менше як 1 відсоток активів банківської системи або контрольний пакет акцій яких належить міжнародним фінансовим та банківським установам, які мають міжнародний рейтинг інвестиційного класу від міжнародно-визнаних рейтингових агенцій та/або в яких держава володіє часткою понад 75 відсотків;
- перекредитування наявних зобов'язань державних підприємств у банках з високим рівнем надійності.

Мінінфраструктури в Дорученні встановило вимоги, яким повинні відповідати банки, зокрема:

- досвід роботи — не менше трьох років;
- володіння облігаціями внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) в розмірі не менш як 20% регулятивного капіталу банку;
- кількість емітованих електронних платіжних засобів (платіжних карток) державної багатоемітентної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент, повинна становити не менш як 10% загальної кількості емітованих ними електронних платіжних засобів (платіжних карток).

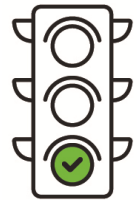
Дорученням передбачалось щомісячне інформування Мінінфраструктури про його виконання.

За наявною в Комітеті інформацією:

- вимога щодо наявності відповідної частки ОВДП у портфелі уповноваженого банку не є критерієм його надійності. Як свідчить досвід фінансової кризи 1998 року, ОВДП не відносяться до безризикових високоліквідних активів. Так, внаслідок невиконання державою своїх зобов'язань при реструктуризації внутрішньої заборгованості українська банківська система наприкінці 90-х років втратила близько третини свого капіталу;
- вимоги щодо емісії відповідної кількості платіжних карток державної багатоемітентної платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент, можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку платіжних карток.

Після отримання відповідної вимоги Комітету, Доручення було скасоване.

Дії Мінінфраструктури, які полягали у встановленні критеріїв відбору банків для здійснення розрахунково-касового обслуговування підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінінфраструктури, могли призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринку банківських послуг та до вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Мінінфраструктури було надано обов'язкові для розгляду рекомендації № 8-рк від 09.03.2017:

Рекомендовано не допускати прийняття рішень (доручень, наказів, розпоряджень та інших актів) щодо відбору банків, зокрема для здійснення розрахунково-касового обслуговування підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Міністерства інфраструктури України, які можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринку банківських послуг.

ПРОКОНКУРЕНТНИЙ ВПЛИВ НА ДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ: ВАЛЮТНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Національний банк України забезпечує управління золотовалютними резервами держави, здійснюючи валютні інтервенції шляхом купівлі-продажу валютних цінностей на валютних ринках з метою впливу на курс національної валюти щодо іноземних валют і на загальний попит та пропозицію грошей в Україні.

Завданнями проведення валютних інтервенцій є:

- накопичення міжнародних резервів;
- згладжування функціонування валютного ринку;
- підтримання трансмісії ключової процентної ставки як основного інструменту грошово-кредитної політики.

При згладжуванні функціонування валютного ринку Національний банк не протидіє фундаментальним тенденціям, які зумовлені ринковими факторами. Валютні інтервенції лише вирівнюють тимчасові ефекти, впливаючи на амплітуду та швидкість зміни валютного курсу, але не змінюють напрям його руху.

Валютні інтервенції Національного банку України можуть здійснюватися у таких формах:

- валютний аукціон;
- інтервенція за єдиним курсом;
- запит щодо найкращого курсу;
- адресна інтервенція.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

В листопаді 2016 року до Антимонопольного комітету України звернулися народні депутати України щодо можливого обмеження конкуренції на ринку торгівлі іноземною валютою через запровадження валютних інтервенцій у формі запиту щодо найкращого курсу у зв'язку з прийняттям постанови Правління Національного банку України від 28.10.2016 № 397 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» (далі – Постанова № 397).

Постановою № 397 було внесено зміни до розділу I Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 10 серпня 2005 року № 281, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 29 серпня 2005 року за № 950/11230 (зі змінами) (далі — Положення № 281).

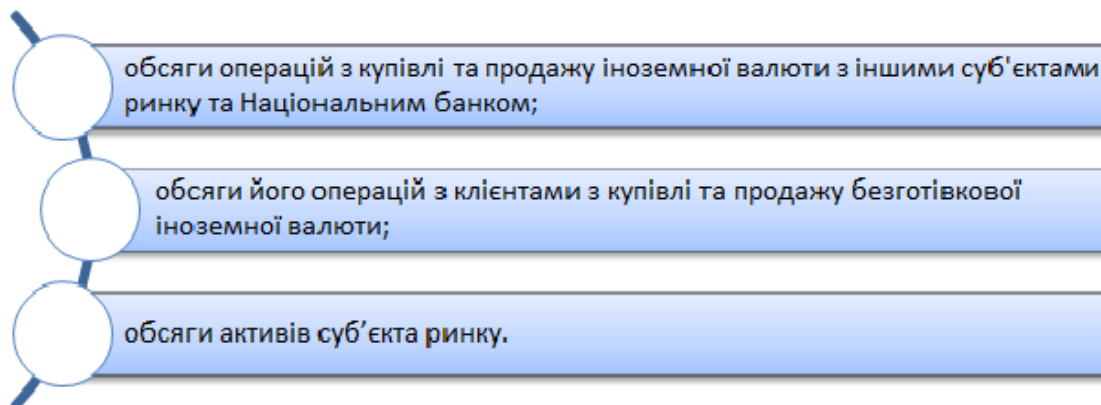
Внесені зміни полягали, зокрема, у тому, що учасником валютної інтервенції у формі запиту щодо найкращого курсу може стати суб'єкт ринку, що входить до переліку з 20 банків, які за попередній квартал мали найбільші обсяги операцій з купівлі та продажу іноземної валюти з іншими суб'єктами ринку та Національним банком, підтверджені згідно з вимогами нормативно-правових актів Національного банку.

Отже, Положенням № 281:

- обмежено кількість учасників валютної інтервенції 20 банками;
- обсяг операцій з купівлі та продажу іноземної валюти за попередній квартал визначено як єдиний критерій відбору банків – учасників.

Після отримання запиту Комітету, Правлінням Національного банку України прийнято постанову від 05.01.2017 № 1 «Про внесення зміни до Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою» (далі - Постанова № 1), якою внесено зміни до Положення № 281, відповідно до яких учасником валютної інтервенції у формі запиту щодо найкращого курсу може стати суб'єкт ринку, що входить до переліку з 20 банків, які мають найкращий загальний рейтинг за підсумками попереднього кварталу.

Для визначення загального рейтингу суб'єкта ринку враховується місце суб'єкта ринку в рейтингу банків, визначене за новими критеріями.

Тобто, критерії відбору банків – учасників валютної інтервенції у формі запиту щодо найкращого курсу, визначені Положенням № 281, із змінами, внесеними Постановою № 1, Національним банком України доповнено, порівняно з критеріями, визначеними Положенням № 281, в редакції Постанови № 397.

Розширення Національним банком України критеріїв відбору банків – учасників валютної інтервенції у формі запиту щодо найкращого курсу, на думку Комітету, сприятиме змагальності суб'єктів господарювання з метою здобуття переваг завдяки власним досягненням на ринку.

Разом з цим Комітет звернувся з листом – пропозицією до Національного банку України, в якому пропонував:

- під час прийняття нормативно-правових актів не допускати запровадження положень, які можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції;
- під час взаємодії з учасниками валютної інтервенції у формі запиту щодо найкращого курсу утриматись від дій, які можуть бути кваліфіковані як порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

ІНСТИТУТИ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

Діяльність інституційних інвесторів відіграє вагомую роль у функціонуванні економіки країни.

Інституційні інвестори виступають у ролі фінансових посередників, головним завданням яких є акумулювання довгострокового капіталу та його ефективне розміщення. Для економіки нашої країни інституційні інвестори є досить новими інституціями, діяльність яких розвивається.

Найбільш актуальною формою фінансового посередництва є система колективного інвестування, до якої входять інвестиційні та пенсійні фонди.

Інвестиційні фонди в Україні можуть бути двох типів: корпоративні та пайові.

Корпоративний інвестиційний фонд – це юридична особа, яка утворюється у формі акціонерного товариства, його засновниками можуть бути особи (або одноосібно особа), які прийняли рішення про його створення.

Управління активами корпоративного фонду здійснює компанія з управління активами на підставі відповідного договору.

Пайовий інвестиційний фонд – це сукупність активів, що належать учасникам такого фонду, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються нею окремо від результатів її господарської діяльності.

Пайовий фонд не має статусу юридичної

особи, фактично є так званим «кошиком активів» компанії з управління активами.

Недержавні пенсійні фонди розділяються на три основних типи:

- ⇒ Перший тип – це відкриті недержавні пенсійні фонди, учасниками яких можуть бути будь-які особи незалежно від місця та характеру їх роботи.
- ⇒ Другий тип – це професійні пенсійні фонди, учасниками яких можуть бути виключно фізичні особи, пов'язані за родом їх професійної діяльності (занять).
- ⇒ Третій тип – корпоративні недержавні пенсійні фонди. Особливість цих фондів полягає в тому, що бюджетна установа має право бути засновником корпоративного пенсійного фонду або здійснювати пенсійні внески до вже створених пенсійних фондів лише у разі, якщо створення таких фондів або здійснення пенсійних внесків передбачено законами України, рішеннями Уряду або рішеннями відповідних органів місцевого самоврядування.

Компанії з управління активами здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів на підставі договору за винагороду, передбачену умовами такого договору.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

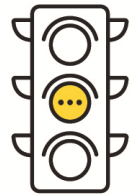
Діяльність інституційних інвесторів цікава як в контексті оцінки можливого впливу інституційної власності на національні ринки, так і в контексті достатності в Анти-монопольного комітету України повноважень щодо недопущення концентрації ринків інституційними інвесторами.

Сьогодні **для аналізу впливу спільної власності інституційних інвесторів на ринки АМКУ застосовує такі інструменти:**

- дослідження особливостей створення, функціонування інституційних інвесторів;
- консультації з регуляторами ринків фінансових послуг (Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг);
- дослідження за заявами на концентрацію, учасниками яких є інституційні інвестори та компанії, які здійснюють діяльність на їх користь.

Антимонопольному комітету України досить непросто відстежувати присутність інституційних інвесторів у відповідній галузі економіки, щоб не допустити її концентрації окремими інституційними інвесторами.

Оцінка можливого впливу інституційної власності на національні ринки, в контексті недопущення концентрації ринків інституційними інвесторами через придбання міноритарних пакетів акцій суб'єктів господарювання – конкурентів, практично неможлива, оскільки придбання інституційними інвесторами міноритарних пакетів акцій не підпадає під контроль за концентраціями, який здійснює Комітет, що у свою чергу унеможливорює контроль за відповідним придбанням.

Сьогодні все частіше **до Комітету надходять заяви про надання дозволу на концентрацію за заявами компаній з управління активами.**

Дослідження впливу відповідної концентрації на ринок викликає деякі труднощі, зважаючи на особливість відносин компаній з управління активами та інституційних інвесторів, відповідно до яких компанія з управління активами на підставі договору надає послуги з управління активами відповідному інституційному інвестору.

Одна й та ж компанія може надавати послуги з управління активами кільком інституційним інвесторам. Один інституційний інвестор може мати договори про управління активами з кількома компаніями.

В практиці розгляду заяв на концентрацію за заявою компанії з управління активами Антимонопольний комітет України дотримується позиції, що компанія з управління активами пайового інвестиційного фонду та пайові інвестиційні фонди пов'язані відносинами контролю. Враховуючи специфіку зазначених фондів, відсутність у них органів управління, компанія з управління активами фактично є органом управління пайового інвестиційного фонду. Якщо компанія з управління активами управляє активами декількох пайових фондів, вона фактично заміщує посади керівника.

У планах Комітету на 2018 рік передбачено продовження вивчення впливу на ринки спільної власності інституційних інвесторів, у тому числі вивчення міжнародного досвіду з цього питання.

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РИНКАХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Вид документа	Назва документа	Підстави для надання зауважень
Проект Закону України	«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей управління державними банками» (р. № 7180)	1. Визначено вимоги до осіб, які не можуть бути незалежним членом наглядової ради державного банку. Наявність виключення для члена ради банку з державною часткою нівелює принцип незалежності членів наглядової ради банку, передбачений проектом Закону, може призвести до суміщення більше половини посад членів наглядової ради одними й тими особами в кількох державних банків. Таке суміщення може призвести до створення передумов для вчинення зазначеними банками схожих (узгоджених) дій, які можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції на ринку банківських послуг. 2. Передбачений проектом конкурсний відбір незалежних членів наглядової ради державного банку може мати негативний вплив на функціонування ринку послуг з добору персоналу.
Проект Закону України	«Про особливості управління банками із державною часткою власності та механізм їх приватизації» (р. № 7180-1)	1. Створення особливого органу для управління банками з державною часткою може призвести до посилення узгодженої поведінки на ринку банків з державною часткою. 2. Передбачений проектом конкурсний відбір членів наглядової ради банків з державною часткою може мати негативний вплив на функціонування ринку послуг з добору персоналу.
Проект Закону України	«Про Фонд енергоефективності» (р. № 5598)	Реалізація Фондом енергоефективності відповідних функцій шляхом встановлення критеріїв відбору банків, інших фінансових посередників, що залучатимуться до проектів, що ним фінансуватимуться, та критеріїв відбору аудиторів може призвести до обмеження конкуренції на ринку банківських послуг та на ринку аудиторських послуг відповідно.

Вид документа	Назва документа	Підстави для надання зауважень
Проект Закону України	«Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (р. № 6355)	Наділення Аграрного страхового пулу України повноваженнями щодо відбору банків за розробленою ним методикою може призвести до обмеження конкуренції на ринках банківських послуг
Проект Закону України	«Про лікарняні каси» (р. № 5664)	Встановлення зобов'язання про розміщення тимчасово вільних коштів на депозитних рахунках в установах банків, які згідно з класифікацією Національного банку України належать до відповідних груп, може призвести до усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринку банківських послуг
Проект постанови КМУ	«Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації процентів за кредитами на придбання сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва»	Введення поняття «уповноважений банк» може призвести до обмеження конкуренції у відповідному сегменті ринку банківських послуг. Крім того, зазначене може призвести до ущемлення інтересів відповідної категорії споживачів (сільгосптоваровиробників) у виборі надавача банківських послуг.
Проект розпорядження	«Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика»	З метою запобігання недопущенню, усуненню, обмеженню чи спотворенню конкуренції на ринку страхових послуг надано зауваження в частині порядків визначення нормативу платоспроможності та достатності капіталу та нормативу якості активів страховика
Проект постанови КМУ	«Про затвердження Порядку добровільного страхування відповідальності керівників та членів наглядових рад державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі»	Створення перешкод у розвитку конкуренції на ринку страхових послуг через введення державного регулювання питань, пов'язаних із страхуванням, яке не узгоджується з положеннями Закону України «Про страхування» в частині добровільного страхування.

**СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ
КОНКУРЕНЦІЇ**

ЗАКОНОПРОЕКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВЗАЄМОДІЯ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ

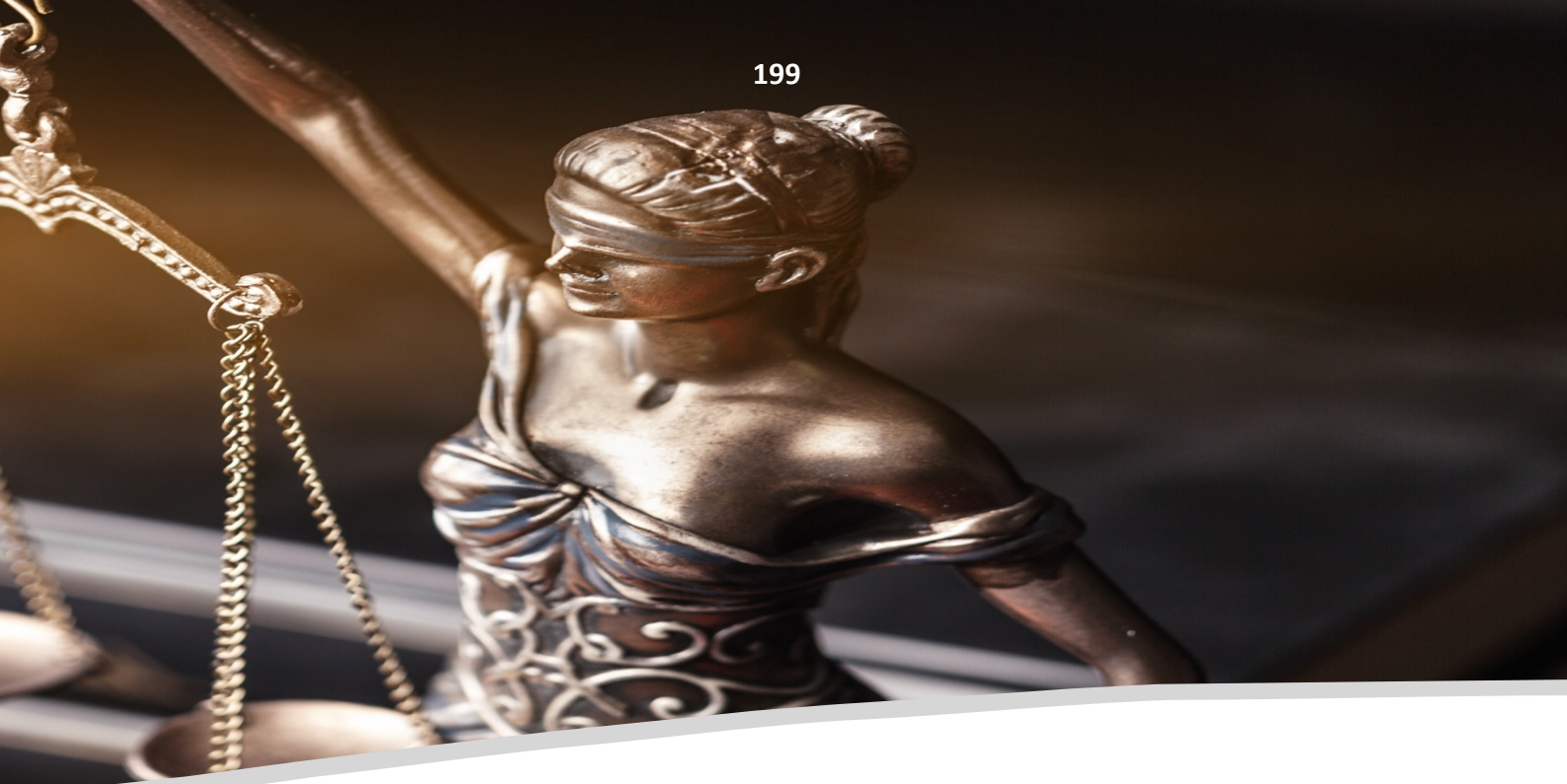
ЗАКОНОПРОЕКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Комітет у 2017 році працював над подальшим оновленням законодавчих засад державного захисту економічної конкуренції України відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і завдань реформування національної економіки України.

На виконання частини третьої статті 256 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та з метою удосконалення системи контролю за узгодженими діями суб'єктів господарювання, Антимонопоольним комітетом України 12 жовтня 2017 року розпорядженням № 10-рп затверджено **Типові вимоги до вертикальних узгоджених дій** суб'єктів господарювання та внесе-но зміни до Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопоольного комітету України.

З метою вдосконалення практики погодження органами Антимонопоольного комітету України проектів нормативно-правових актів та інших рішень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, які можуть вплинути на конкуренцію, Комітетом розроблено **Методичні рекомендації щодо оцінки впливу нормативно-правових актів та проектів актів на конкуренцію**, затверджені наказом Голови Комітету від 14 листопада 2017 року. У підготовці методичних рекомендацій використано підходи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо оцінки впливу на конкуренцію. У роботі над Рекомендаціями взяли участь експерти проекту USAID «Розвиток комерційного права в Україні» та Благодійної організації «Центр комерційного права».

Методичні рекомендації щодо оцінки впливу нормативно-правових актів та проектів актів на конкуренцію

Методичні рекомендації призначені для використання:

- органами Антимонопольного комітету України під час досліджень ринків, підготовки рекомендацій згідно із пунктом 5 частини третьої статті 7 Закону «Про Антимонопольний комітет України», розгляду заяв і справ про антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю;
- органами влади, органами місцевого самоврядування, органами адміністративно-господарського управління та контролю, органами Антимонопольного комітету України під час погодження проектів нормативно-правових актів та рішень, що можуть вплинути на конкуренцію, згідно із вимогами законодавства про захист економічної конкуренції;
- органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування під час розробки нормативно-правових актів, які б забезпечували досягнення цілей державної політики, не створюючи, при цьому, суттєвих обмежень економічної конкуренції або, принаймні, зменшуючи негативний вплив на конкуренцію.

Методичні рекомендації щодо оцінки впливу нормативно-правових актів та проектів актів на конкуренцію також призначені для використання органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування під час розробки нормативно-правових актів.

Врахування методичних рекомендацій під час підготовки нормативно-правових актів, зокрема, зменшить кількість порушень у вигляді антиконкурентних дій органів влади.

ТИПОВІ ВИМОГИ ДО ВЕРТИКАЛЬНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ СТОСОВНО ПОСТАЧАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ТОВАРІВ

Визначення типових вимог до певних категорій узгоджених дій суб'єктів господарювання має на меті мінімізацію ризиків суб'єктів господарювання бути притягнутими до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, з одночасним усуненням додаткових трансакційних витрат і створенням сприятливих умов для здійснення ними господарської діяльності.

Вертикальні узгоджені дії суб'єктів господарювання стосовно постачання та використання товарів – узгоджені дії, в яких беруть участь два або більше суб'єкти господарювання, що в межах таких узгоджених дій діють на різних рівнях ланцюга виробництва або постачання, та учасники яких можуть купувати, продавати або перепродавати окремі товари (далі – вертикальні узгоджені дії).

Не визнаються вертикальними узгодженими діями договори доручення або комерційне посередництво (агентська діяльність), якщо повірений (комерційний агент) у зв'язку з такою діяльністю не несе або несе лише незначні комерційні та/або фінансові ризики.

Типові вимоги передбачають, що є дозволеними і не потребують окремого дозволу органів Антимонопольного комітету України вертикальні узгоджені дії суб'єктів господарювання (тобто узгоджені дії, учасники яких діють на різних рівнях пануючого виробництва або постачання певного товару), якщо ринкові частки і постачальника, і покупця не перевищують 30%.

Водночас цей дозвіл (груповий дозвіл) не поширюється на узгоджені дії, що містять жорсткі вертикальні обмеження, а саме обмеження здатності покупців визначати ціну перепродажу, обмеження стосовно території або кола замовників, на які (яким) здійснюється перепродаж відповідних товарів, обмеження можливості покупця продавати компоненти виробу, необхідні для його збирання виробником подібного виробу, а також можливостей продавати компоненти виробу як запчастини.

При цьому ці винятки з групового дозволу не поширюються на певні випадки обмежень установлення яких є необхідним для функціонування виключної або вибіркової систем постачання.

Зазначене розпорядження зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09 листопада 2017 року за № 1364/31232 та опубліковано в Офіційному віснику України 05 грудня 2017 року за № 95.

У сфері формування та реалізації конкурентної політики, сприяння розвитку конкуренції Комітет має повноваження брати участь у розробленні та вносити в установленому порядку Президенту України та Кабінету Міністрів України пропозиції щодо законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють питання розвитку конкуренції, конкурентної політики та демонополізації економіки, погоджувати проекти нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, що можуть вплинути на конкуренцію.

Також, відповідно до статті 20¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Комітет в разі необхідності подає до комітетів Верховної Ради України пропозиції до законопроектів з питань, що належать до його компетенції.

Комітет постійно здійснює моніторинг законопроектів, внесених до Верховної Ради України та зареєстрованих в Апараті Верховної Ради, з метою виявлення законопроектів, які можуть мати вплив на конкуренцію.

Зокрема, Комітетом протягом 2017 року було надіслано на адресу відповідних комітетів Верховної Ради України пропозиції та зауважен-

ня щодо 49 законопроектів. Пропозиції та заува- цію, а також на необхідність дотримання суб'єк- тення Комітету були спрямовані на упереджен- тами законодавчої ініціативи Закону України ня прийняття тих законопроектів, положення «Про державну допомогу суб'єктам господарю- вання».

Щодо законопроектної роботи Комітету

На виконання пункту 47 Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затвер- дженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 615-р, Комітетом розроблявся проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статті 9 Закону України «Про доступ до публічної інформа- ції», спрямований на забезпечення реалізації прав осіб, які беруть участь у розгляді справ про пору- шення законодавства про захист економічної конкуренції.

У той же час, у Верховній Раді України зареєстрований законопроект № 6746 від 17.07.2017 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення принципів процесуа- льної справедливості та підвищення ефективності проваджень у справах про порушення законо- давства про захист економічної конкуренції», внесений народними депутатами України Пташник В.Ю. та іншими (далі – законопроект № 6746), який також спрямований на забезпечення реалізації прав осіб, які беруть участь у розгляді справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та охоплює питання, визначені пунктом 47 Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 615-р. **Зокрема, законопроектом № 6746 пропонується:**

- встановлення строків, протягом яких має бути завершено розгляд справ про порушення зако- нодавства про захист економічної конкуренції;
- забезпечення особі, щодо якої розпочато справу, права знати, у вчиненні якого порушення вона підозрюється;
- закріплення права особи користуватися послугами перекладача;
- забезпечення особі, яка бере участь у справі, права ознайомлюватися з матеріалами справи та доказами, на яких ґрунтується рішення Комітету;
- закріплення за особами, які беруть участь у справі, права заявляти відводи посадовим особам Комітету;
- вдосконалення Програми звільнення від відповідальності за вчинення антиконкурентних уз- годжених дій між конкурентами (картелі) («leniency»);
- встановлення правил врегулювання спорів у справах про картелі («settlement»);
- право особи, яка бере участь у справі, мати достатньо часу для підготовки свого захисту;
- забезпечення умов для ефективної реалізації особою, щодо якої прийнято рішення органом Комітету, права на оскарження в суді такого рішення.

Законопроект № 6746 в цілому підтримується Комітетом, але із зауваженнями, що потребу- ють доопрацювання. ВРУ на пленарному засіданні 09.11.2017 законопроект № 6746 прийнято за основу в першому читанні. Комітет здійснює подальше супроводження вказаного законопроекту у Верховній Раді України.

Комітет здійснює супроводження у Верховній Раді України законопроекту **№ 6723 від 14.07.2017 «Про внесення змін до деяких законів України про захист економічної конкуренції»**, внесеного народним депутатом Іванчуком А.В. Законопроект № 6723 пропонує важливі зміни до законодавства про захист економічної конкуренції (Законів України «Про захист економічної конкуренції», «Про Антимонопольний комітет України»), спрямовані на підвищення ефективності діяльності органів Комітету у сфері захисту економічної конкуренції, спрямовані на імплементацію в Україні положень Регламенту Комісії (ЄС) № 330/2010 від 20.04.2010 року та Регламенту Комісії (ЄС) № 772/2004 від 30.04.2004 року і № 316/2014 від 21.03.2014 (відповідно до ч. 3 статті 256 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС зазначені положення цього Регламенту має бути імплементовано в Україні протягом трьох років після набрання чинності Угодою про асоціацію).

Зокрема, законопроектом № 6723 передбачається:

- ♦ запровадження поняття малозначності порушення – підстава для відмови у відкритті чи для закриття провадження у справі;
- ♦ скасування пені за несвоєчасну сплату, натомість – запровадження 50% знижки за вчасну добровільну сплату;
- ♦ надання рішенням АМКУ сили виконавчого документа (після завершення процедури судового оскарження);
- ♦ збільшення максимального штрафу з 68 тис. грн до 170 тис. грн для територіальних відділень АМКУ.

Верховною Радою України на пленарному засіданні 09.11.2017 законопроект № 6723 прийнято в першому читанні. Комітет здійснює подальше супроводження вказаного законопроекту у Верховній Раді України.

Комітет здійснює супроводження законопроектів **№ 4526-д від 14.07.2016 «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про державну службу»** та **№ 7528 від 25.01.2018 «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання відносин у сфері державної служби»**, внесених народним депутатом Власенком С.В. Наведені законопроекти передбачають внесення змін до Закону України «Про Антимонопольний комітет України» з метою узгодження із Законом України «Про державну службу» і, зокрема, врегульовують питання діяльності керівника апарату АМКУ, його права та обов'язки, порядок взаємодії з Головою Комітету, порядок призначення на посаду та звільнення з посади, а також порядок заміщення на час відсутності або неможливості здійснення ним своїх повноважень.

ПОГОДЖЕННЯ ПРОЕКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Антимонопольним комітетом України протягом 2017 року **опрацьовано 1456 проектів нормативно-правових актів**, рішень інших органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, адміністративно-господарського управління та контролю. З них **відмовлено в погодженні 454 документів. Надано зауваження та пропозиції до 190 проектів актів** щодо приведення їх у відповідність до вимог законодавства про захист економічної конкуренції. У **130** випадках пропозиції органів Антимонопольного комітету були враховані.

Приклади опрацювання нормативно-правових актів за галузями розміщено в розділах **2.2-2.8** цього Звіту.

У звітному році Комітетом було розроблено 5 проектів документів,
які знаходяться на доопрацюванні

Типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання у сфері трансферу технологій, дотримання яких дозволяє здійснювати ці узгоджені дії без дозволу органів Антимонопольного комітету України

На виконання частини третьої статті 256 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, ці Типові вимоги розроблені відповідно до положень статті 11 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон) і визначають вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання у сфері трансферу технологій. У разі відповідності узгоджених дій суб'єктів господарювання положенням цих Типових вимог такі дії дозволяються і не потребують дозволу органів Антимонопольного комітету України відповідно до частини першої статті 10 Закону.

За допомогою експертів проекту Twinning, на базі передового міжнародного досвіду, розроблено **проекти Методики визначення ринку та Методики визначення домінуючого становища суб'єктів господарювання на ринку**, які мають замінити існуючу Методику визначення монополюючого (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку N 49-р від 05.03.2002.

Проект Методики визначення ринку схвалений Комітетом у грудні 2017 р., проект Методики визначення домінуючого становища суб'єктів господарювання на ринку буде доопрацьований у I кварталі 2018 р.

Проект рекомендаційних роз'яснень щодо оцінки негоризонтальних концентрацій

Рекомендаційні роз'яснення розроблено за участю експертів Twinning з урахуванням підходів і досвіду органів захисту конкуренції Європейського Союзу. Роз'яснення висвітлюють підходи, якими мають керуватись органи Комітету під час оцінки вертикальних концентрацій (учасники не є конкурентами, але діють на пов'язаних між собою ринках) та конгломератних концентрацій (учасники не є конкурентами і діють на ринках, що не пов'язані між собою).

Передбачається, зокрема, оцінка ринкових часток учасників концентрації, їх здатності щодо обмеження конкуренції після концентрації та її можливих наслідків.

Проект Методики проведення ринкових досліджень опрацьовується Комітетом за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги Twinning. Мета проекту - узагальнити досвід Комітету та врахувати кращі практики європейських колег щодо проведення досліджень товарних ринків.

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ – НАГОРОДИ ICN ТА WORLD BANK У СФЕРІ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ

11 травня Голова Антимонопольного комітету України Юрій Терент'єв отримав нагороду у номінації «Діяльність, орієнтована на результат: успішний досвід у плануванні, застосуванні та моніторингу стратегії з адвокатування конкуренції» за найкращий приклад діяльності конкурентного відомства у сфері адвокатування конкуренції. Урочиста церемонія нагородження відбулась під час щорічної конференції під егідою Міжнародної Конкурентної Мережі (ICN) та Групи Світового Банку (World Bank Group) та проходила у м. Порту (Португальська Республіка).

Комітет представив результати затвердженого у 2016 році комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля.

«Надзвичайно приємно отримати таку почесну нагороду та високе визнання. Це ще раз підтверджує той факт, що конкурентне відомство України, адвокатуючи пакет реформ, спрямованих на усунення регуляторних обмежень та інших бар'єрів для

конкуренції, рухається в правильному напрямку, швидше інтегруючись у світове співтовариство, яке має свою усталену правову систему та правила регулювання економіки», - підкреслив Юрій Терент'єв.

9 травня АМКУ взяв участь у Пре-форумі на тему «Нові тренди у світовій конкурентній політиці», який було організовано Міжнародною асоціацією адвокатів, Групою Світового банку та Міжнародною торговельною палатою.

Юрій Терент'єв під час дискусії «Зростання ролі конкурентної політики як складової економічної політики країн», говорячи про забезпечення в Україні принципу конкурентного нейтралітету, зазначив, що «українське конкурентне законодавство передбачає однакові підходи до суб'єктів господарювання як приватної, так і змішаної та державної форми власності». У цьому контексті також відзначено, що «українським законодавством, на відміну від багатьох країн, заборонено антиконкурентні узгоджені дії органів влади.

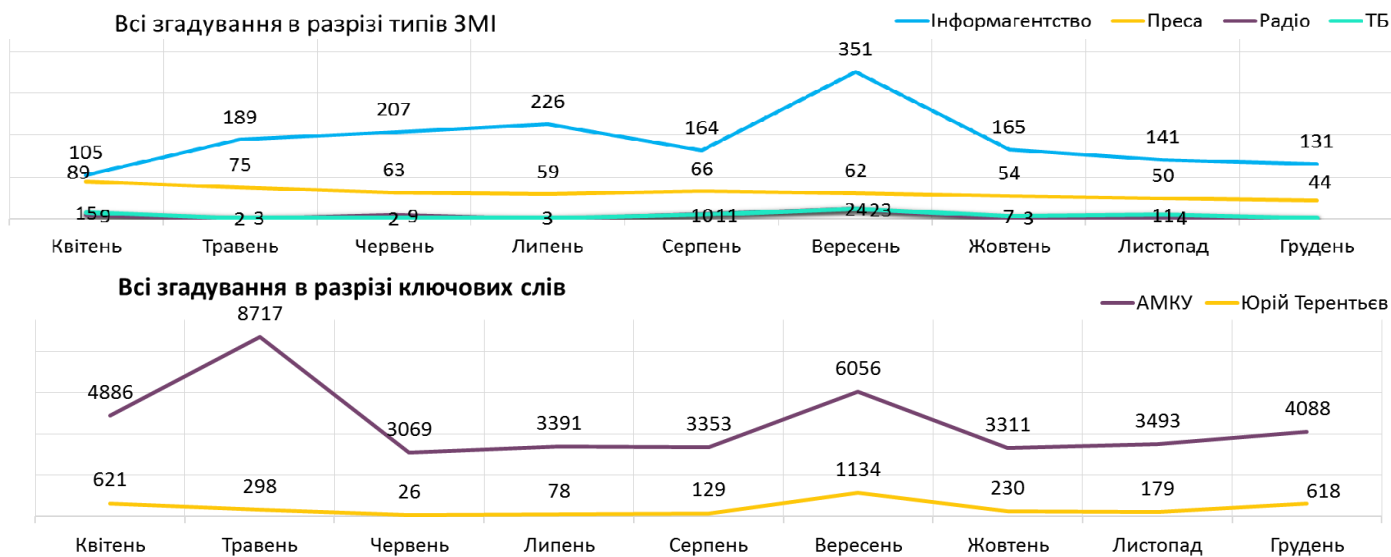

Ефективна взаємодія з громадськістю, зокрема інститутами громадянського суспільства, сприяння формуванню проконкурентної свідомості у суспільстві, забезпечення принципів відкритості та прозорості – питання, яким приділялась значна увага Комітету протягом 2017 року.

Прозорість діяльності АМКУ є не лише завданням, а й фундаментальним принципом роботи у 2017 році. Так, широкий спектр форматів взаємодії з громадськістю та засобів масової інформації, який використовував Комітет у 2017 році, значно відрізняється від попередніх років.

У 2017 році було впроваджено якісно новий контент-моніторинг інформаційного простору у сфері захисту економічної конкуренції з метою підвищення рівня автоматизації процесів моніторингу конкурентного середовища в Україні. Реалізація щоденного контент-моніторингу дала змогу підвищити ефективність роботи відомства та сприяла переходу від прийняття окремих рішень до вироблення комплексного підходу.

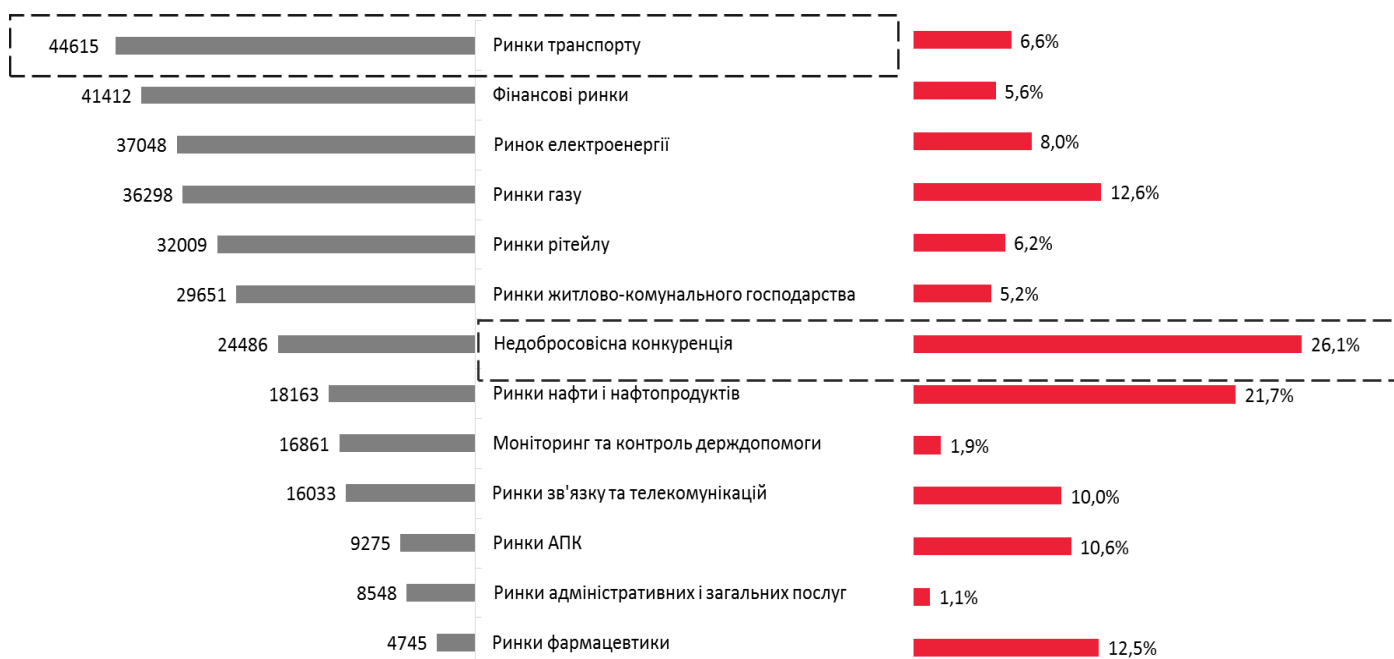
Динаміка згадувань за рік

Згадування в розрізі ринків

Кількість публікацій за ринками

% АМКУ

- Основна кількість повідомлень мала нейтральний характер – 95%.
- Негатив усіх згадувань становить 4%. За період 1% позитивних згадувань.

У 2017 році особливу увагу Комітет приділяв двосторонньому спілкуванню з представниками бізнесу та громадськості. Так, з метою обговорення проблемних питань, запобігання порушенням та роз'яснення норм конкурентного законодавства, а також для врахування думки громадськості та бізнесу під час розробки нормативно-правових актів у сфері конкуренції, Комітет на постійній основі проводив засідання круглих столів, конференції, семінари, зустрічі, наради тощо.

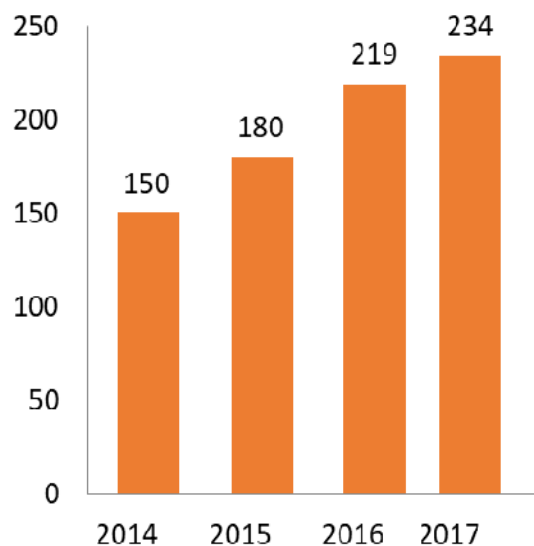
Члени Громадської ради були активно залучені до обговорення питань, віднесених до компетенції Комітету, та проектів нормативно-правових актів шляхом винесення їх на засідання Громадської ради, через електронні консультації (голосування шляхом опитування (безпосередня форма) та публічні громадські обговорення через рубрику «Опитування» офіційного веб-порталу Комітету (опосередкована форма), проведення зустрічей та засідань круглих столів тощо.

З метою адвокатування конкуренції та покращення взаємодії з іншими органами влади, суб'єктами господарювання і громадськістю, АМКУ активно співпрацював із засобами масової інформації з питань запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, захисту від недобросовісної конкуренції тощо.

Форми взаємодії АМКУ з громадськістю та ЗМІ у 2017 році

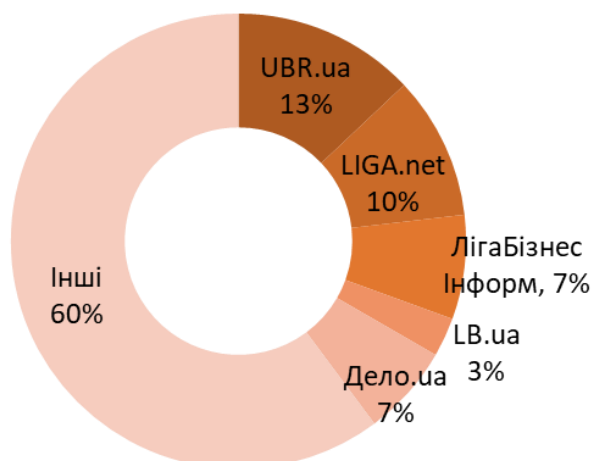
Запити ЗМІ, що надійшли до АМКУ

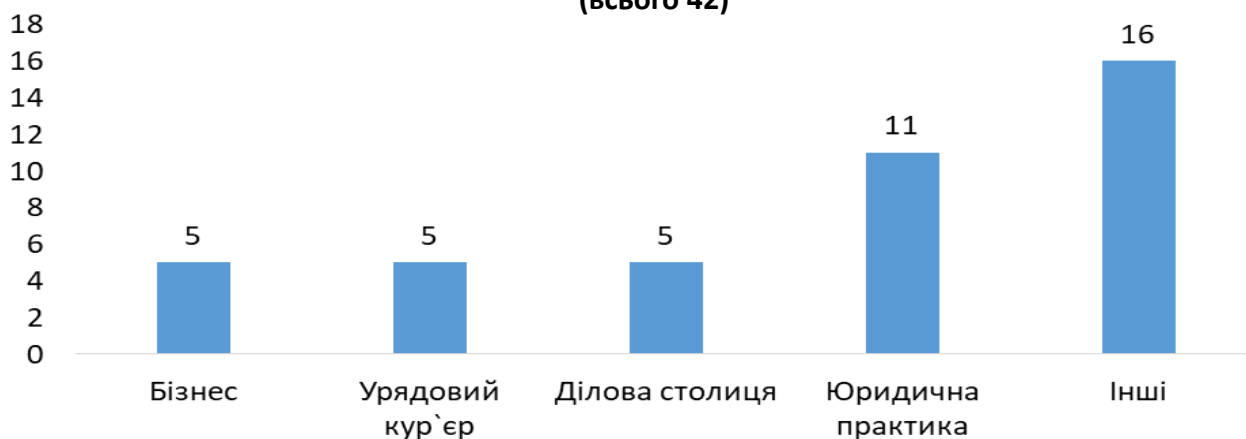
Запити ЗМІ, що надійшли до АМКУ за 2017 рік (всього - 242)

Запити інтернет-видань, на які надано відповіді (всього 108)

Запити друкованих ЗМІ, що опрацьовані АМКУ (всього 42)

У сучасних умовах глибокої інформатизації та активізації глобальних соціальних процесів у всьому світі спостерігається все більше зростання популярності соціальних мереж та використання їх як одного з можливих засобів встановлення зв'язків з громадськістю та формування позитивного іміджу органу влади.

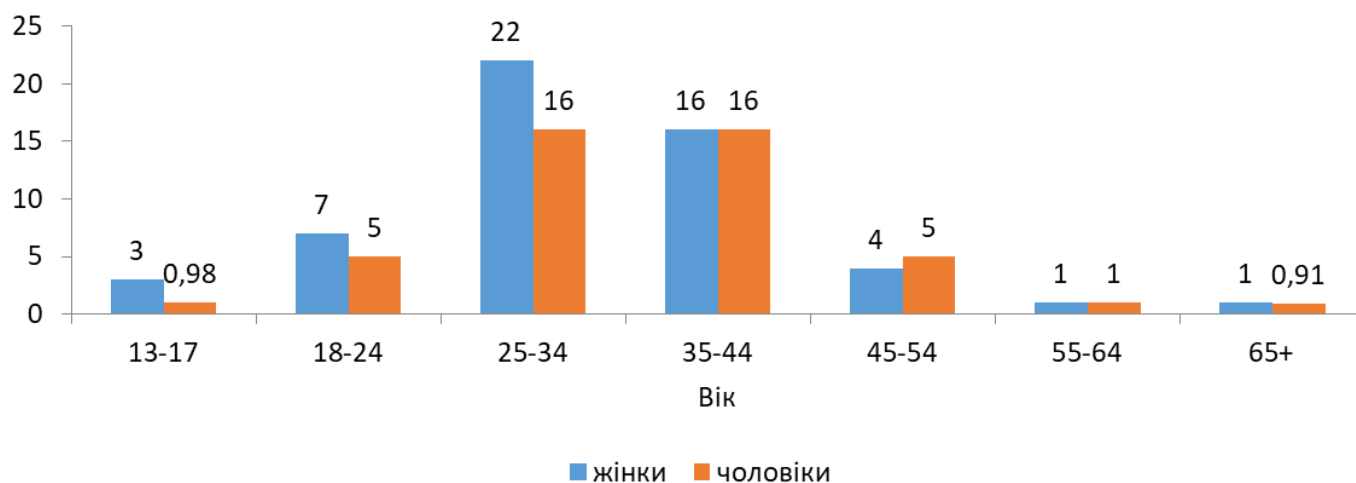
Саме тому у 2017 році АМКУ велику увагу приділяв роботі із соціальними медіа (Facebook, Twitter та блоги державних уповноважених Комітету).

Так, кількість читачів офіційної сторінки Facebook Комітету у 2017 році зросла на **1 273** і становить **4 446** (порівняно з 2016 – **3 203**), що свідчить про неабиякий інтерес у суспільстві до роботи конкурентного відомства.

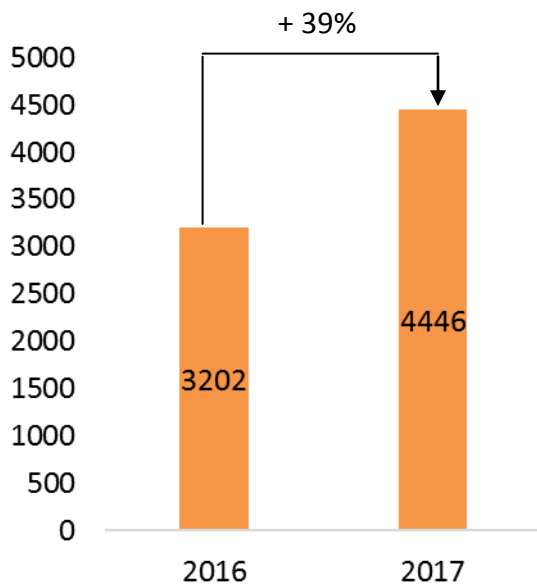
Так, за 2017 рік Комітетом опрацьовано **26** запитів громадян, що надійшли через офіційну сторінку Facebook. Збільшено кількість підписників та кількість лайків до дописів, що також свідчить про інтерес у суспільстві до роботи АМКУ.

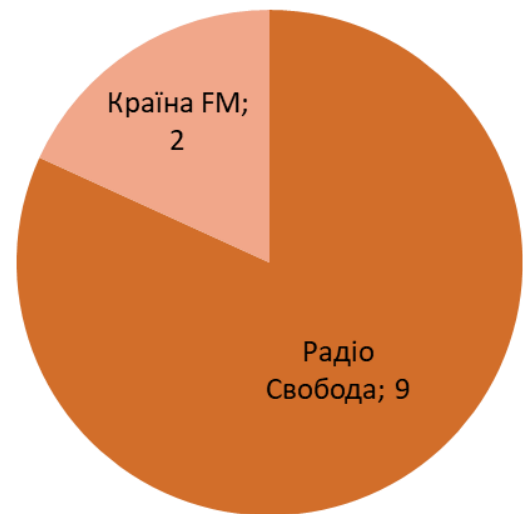
Охоплення аудиторії офіційної сторінки АМКУ у Facebook

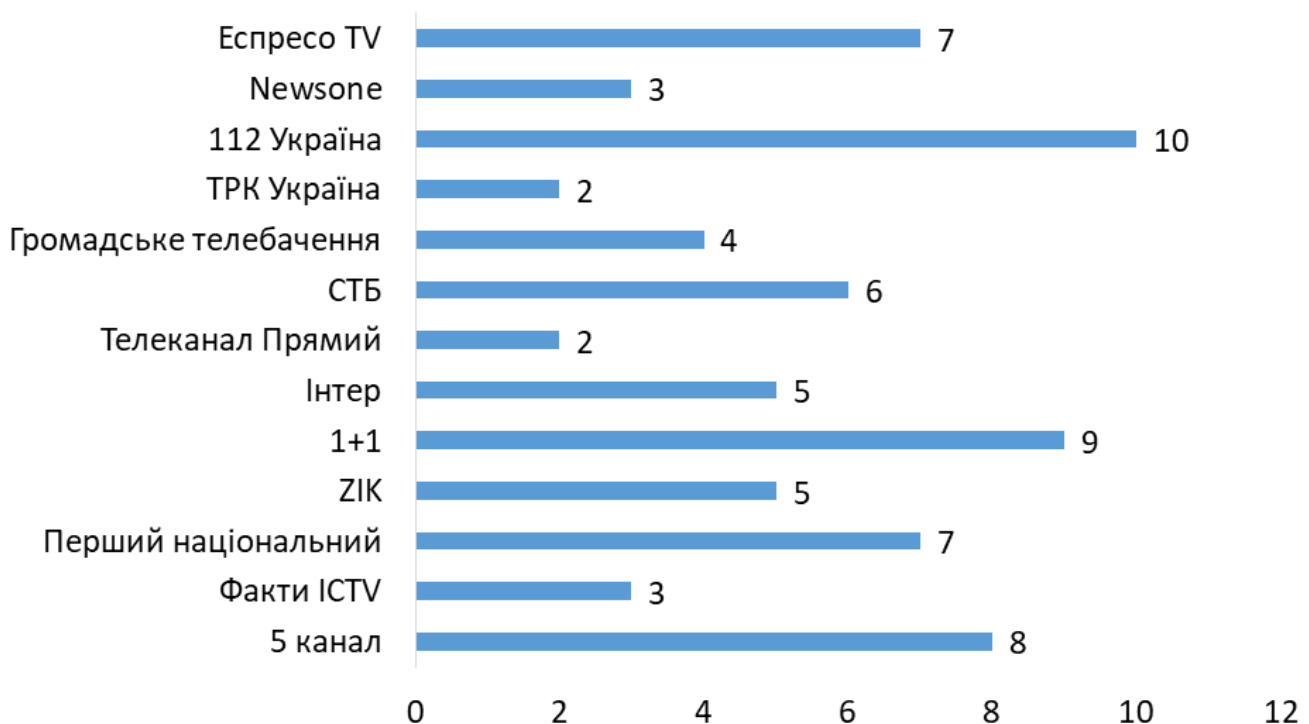
Кількість читачів офіційної сторінки АМКУ у Facebook

Запити від радіостанцій, що надійшли до АМКУ (всього 11)

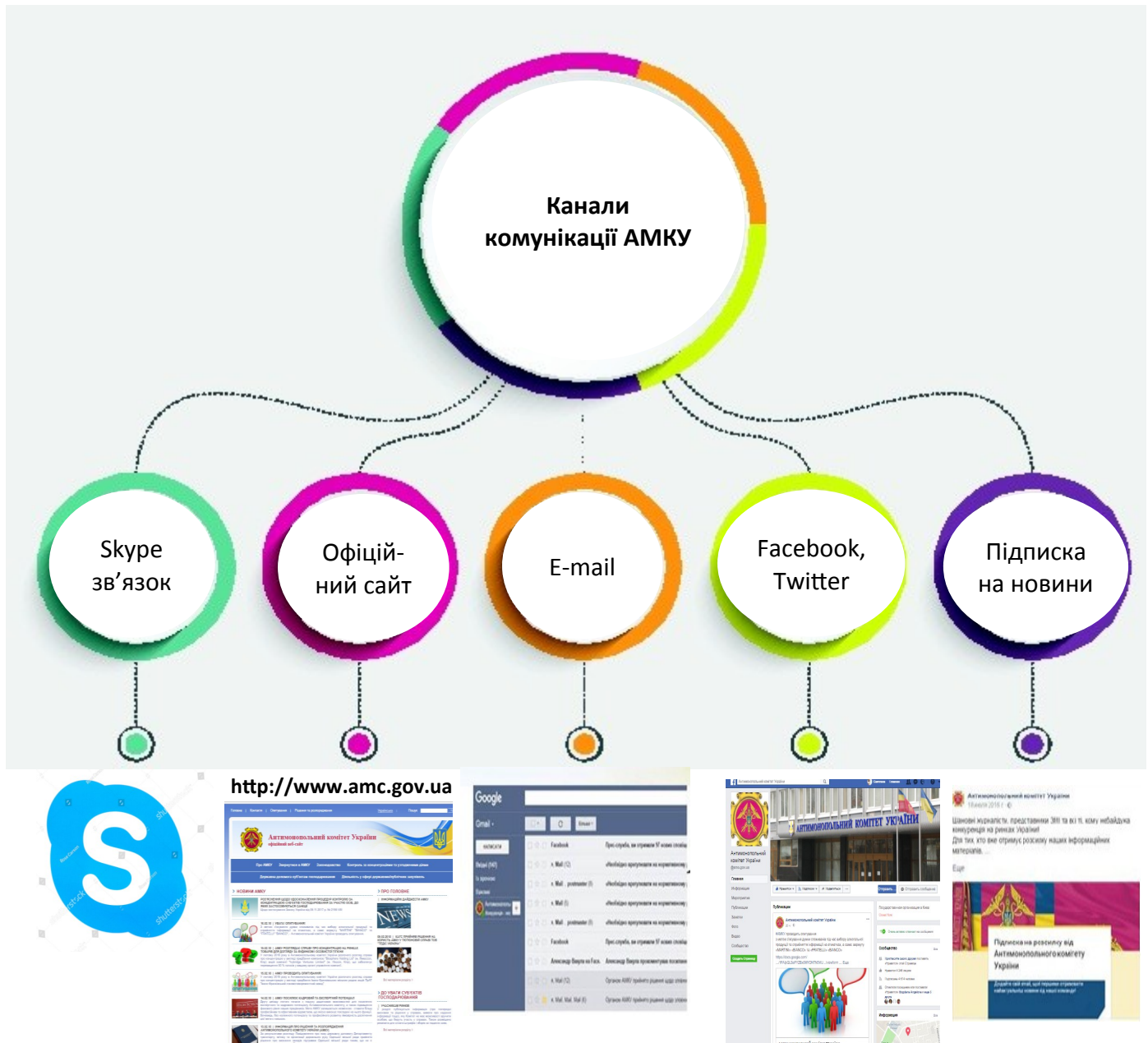
Запити телеканалів, що надійшли до АМКУ (всього 81)

Одним з основних каналів комунікації, який відіграє важливу роль у здійсненні комунікації з громадськістю, засобами масової інформації та суб'єктами господарювання при формуванні іміджу відомства, є офіційний веб-портал АМКУ.

За допомогою сайту представлені візуальні складові іміджу, що дозволяє приваблювати цільові аудиторії; сайт є каналом комунікації з гро-

мадськістю, завдяки якому існує можливість представити їй широкий спектр інформації; та кож сайт створює умови інтерактивності, і це означає, що ймовірність зворотної реакції цільових груп є високою, завдяки чому можна проаналізувати реакції відвідувачів сайту на представлену інформацію і ставлення до самого відомства.

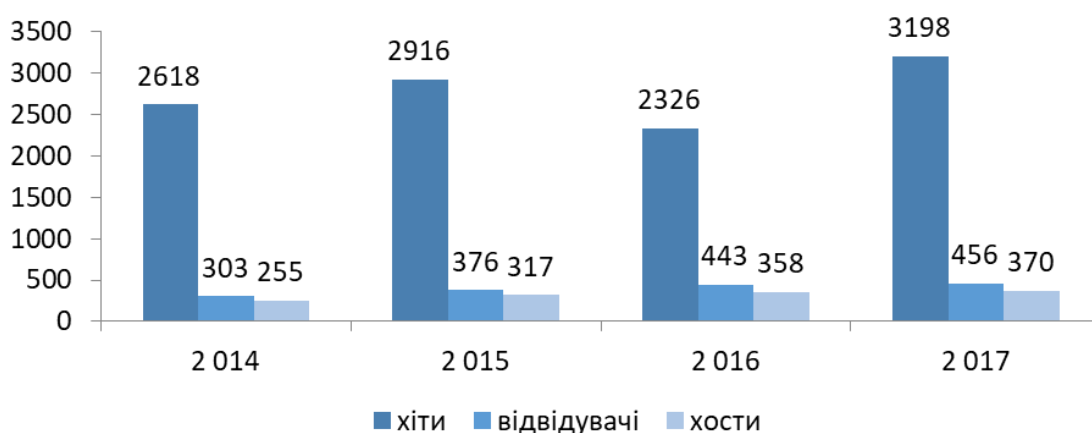
За даними Bigmir Analitics, аудиторія офіційного веб-порталу АМКУ у 2017 році порівняно із 2014 роком значно зросла, що свідчить про підвищення кредиту довіри громадян до відомства та ролі цього ресурсу при формуванні позитивного іміджу АМКУ.

Оприлюднення повідомлень, анонсів, прес-релізів на офіційному сайті АМКУ

Кількість відвідувачів сайту АМКУ за 2014-2017 рр., тис.

Існує необхідність подальшого вдосконалення цього ресурсу, зокрема, в частині забезпечення інструментів аналізу даних, удосконалення архітектури веб-порталу та відкритості його для іноземної аудиторії. Найважливішим завданням для Комітету у 2018 році буде вдосконалення графічного інтерфейсу для зручності користувача.

Також у 2017 році в Комітеті було забезпечено підготовку та випуск електронного Інформаційного дайджесту АМКУ, щоквартальних інформаційних бюлетенів (дайджестів) територіальних відділень Комітету.

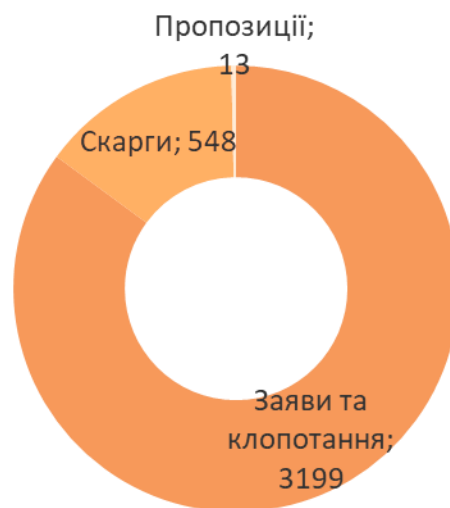
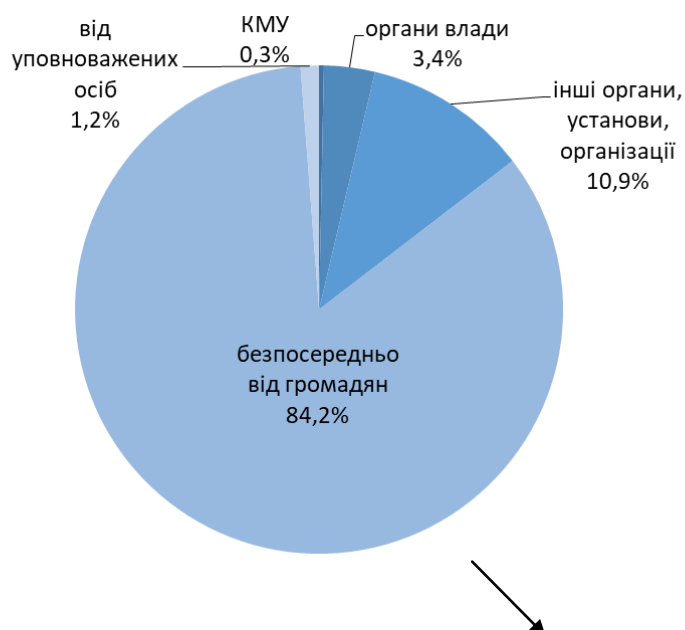
Інформаційні дайджести АМКУ

РОЗГЛЯД ЗАПИТІВ НА ПУБЛІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ

Протягом 2017 року органами Комітету розглянуто **3760** звернень громадян,

Структура звернень громадян

у тому числі поштою та іншими засобами зв'язку – 2596 звернень та 580 звернень під час особистого прийому керівництвом Комітету.

Протягом 2017 року всі звернення були розглянуті згідно з термінами, передбаченими чинним законодавством.

За результатами співпраці АМКУ з державною установою «Урядовий контактний центр» протягом 2017 року було опрацьовано 171 звернення громадян.

Результати аналізу стану розгляду звернень громадян за 2017 рік

Слід зазначити, що громадяни мають право звернутися в Комітет, на підставі Закону України «Про захист економічної конкуренції», із заявою про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Заяви про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розглядаються Комітетом, зокрема, на підставі [Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції \(Правила розгляду справ\)](#), затверджених розпорядженням АМКУ від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у

Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами).

У разі доведення громадянами, що дії відповідачів містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, органи Комітету розпочинають справи, надають рекомендації за результатами розгляду заяв про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Звіт Антимонопольного комітету України про розгляд запитів на публічну інформацію, що надійшли у 2017 році

Загальна кількість отриманих запитів на інформацію	Кількість запитів на інформацію, що надійшли										Результати розгляду запитів на інформацію			
	За типом входження запиту					За особою запитувача					задоволено	надіслано належним розпорядникам ін-ції	відмовлено	опрацьовується
	поштою	ел.поштою	факсом	телефоном	особистий прийом	від фізичних осіб	від юридичних осіб	від об'єднань громадян без статусу юр.особи	від представників ЗМІ	від ВОВ як до розпорядника ін-ції				
627	325	234	3	2	63	375	198	41	13	23	450	25	152	0

ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

АНАЛІЗ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ

ДОСЯГНЕННЯ АМКУ У 2017 РОЦІ:

Розмір економічного ефекту внаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема попередження неправомірних втрат і витрат юридичних та фізичних осіб у 2017 році становить 2 561,1 млн грн, що у 1,8 разу більше, ніж у 2016 році.

2017 рік став рекордним за всі роки діяльності АМКУ в частині сплати порушниками законодавства про захист економічної конкуренції штрафів та пені. Так, розмір сплати штрафів та пені в 2017 році становив 340,6 млн грн та перевищив більш ніж в 10 разів розмір 2016 року.

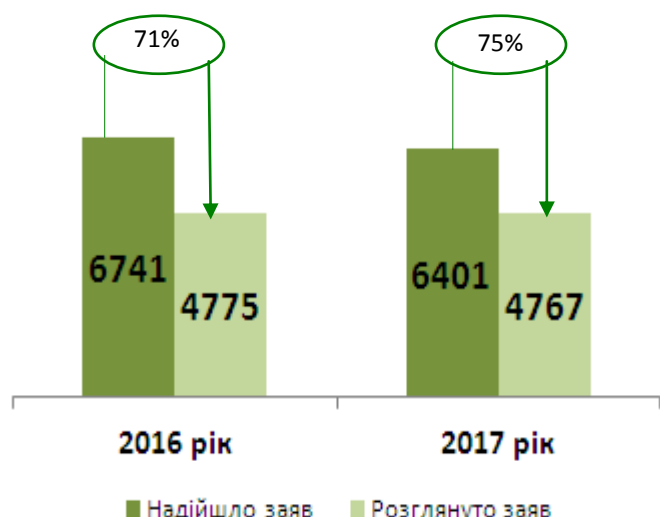
На 22,7% збільшилась кількість задоволених судами протягом 2017 року позовів органів Комітету порівняно з минулим роком.

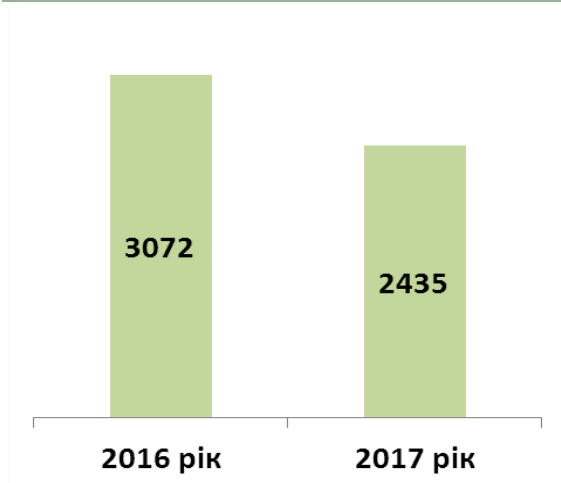
У 2017 році порівняно з 2016 роком збільшився відсоток виявлення Комітетом антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час проведення конкурсних процедур закупівель – на 4,5% всіх припинених порушень. Ця тенденція відповідає структурі порушень законодавства, притаманній Європейським конкурентним відомствам, в яких більша частина порушень стосується саме антиконкурентних узгоджених дій.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИНУЛИ НА ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ КОМІТЕТУ У 2017 РОЦІ:

- Унаслідок підписання Меморандуму з НКРЕКП щодо розмежування повноважень частина скарг пересилалася за підвідомчістю, у результаті чого збільшилась кількість розглянутих по суті заяв стосовно отриманих заяв на 4 в.п. порівняно з 2016 роком та відповідно припинених порушень.
- Плинність кадрів становила 17,7% та збільшилась у часі процедура заповнення вакансій у зв'язку зі зміною законодавства.

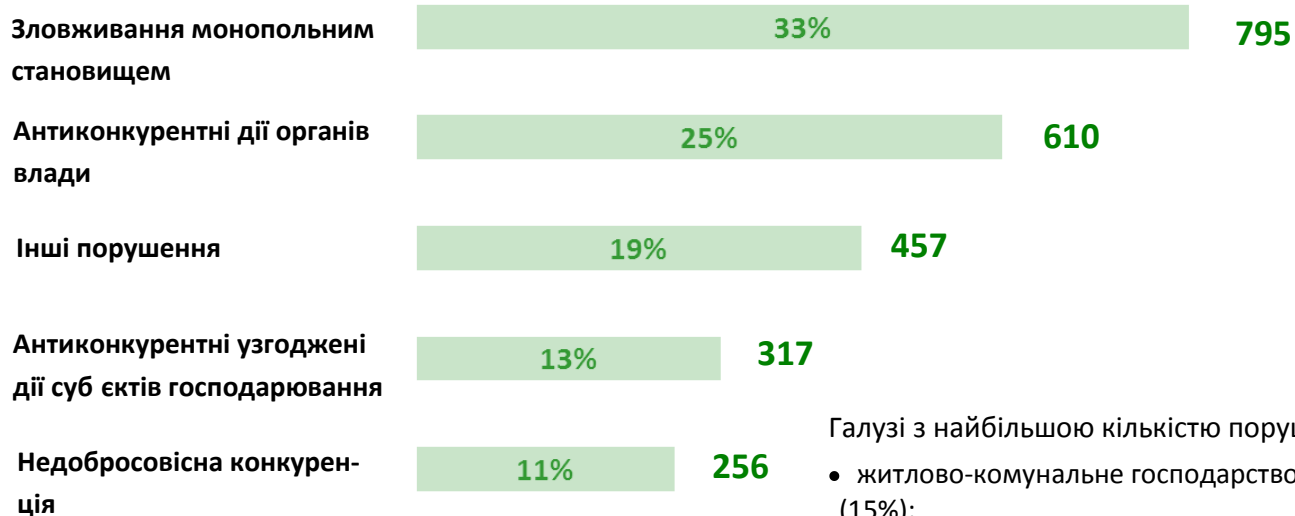
УСЬОГО ПРИПИНЕНО ПОРУШЕНЬ:

Із загальної кількості припинених порушень:

1 151 (47%) припинено шляхом прийняття рішень про застосування передбаченої законом відповідальності;

1 284 (53%) – шляхом надання рекомендацій органами Антимонопольного комітету.

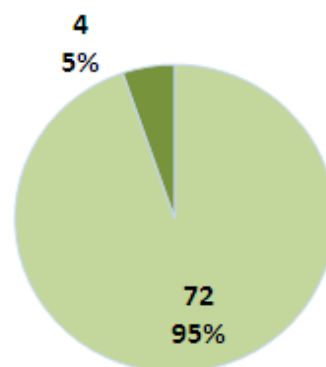

Галузі з найбільшою кількістю порушень:

- житлово-комунальне господарство (15%);
- агропромисловий комплекс (11%);
- паливно-енергетичний комплекс (11%);
- транспорт (9%);
- адміністративні послуги (9%);
- охорона здоров'я (7%);
- будівництво та будівельні матеріали (5%).

Протягом 2017 року органами Комітету проведено 76 виїзних перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції. Кількість перевірок зменшилась на 36% порівняно з минулим роком

Скорочення кількості проведених перевірок обумовлено необхідністю зменшення адміністративного тиску на бізнес

■ Перевірки суб'єктів господарювання
■ Перевірки державних органів

ДЕТАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ПРИПИНЕНИХ ПОРУШЕНЬ ЗА ТИПАМИ:

795 ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ

557	197	11	30*	Інші порушення
Дії чи бездіяльність учасника ринку, який займає домінуюче становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів (ч. 1. ст. 13)	Встановлення умов придбання або реалізації, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції (п. 1 ч. 2 ст. 13)			Застосування різних умов до рівнозначних угод без об'єктивно виправданих на те причин (п. 2 ч. 2 ст. 13)

Найбільшу частину припинених порушень становили зловживання домінуючим становищем. Такі порушення призводять до дестабілізації ринків, встановлення нерівних умов здійснення господарської діяльності, поглиблюють кризу неплатежів та інфляційні процеси, мають визначальний вплив на ціноутворення в інших галузях та заважають структурним змінам в економіці.

610 АНТИКОНКУРЕНТНІ ДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ

211	244	66	30	59*	Інші порушення
Дії чи бездіяльність, що полягають у схиленні або створенні умов до порушень законодавства про захист економічної конкуренції (ст. 17)	Дії чи бездіяльність, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції (ч. 1 ст. 15)	Надання суб'єктам господарювання переваг (абз. 7 ч. 2 ст. 15)			Створення несприятливих чи дискримінаційних умов (абз. 8 ч. 2 ст. 15)

317 АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

288	23	6*	Інші порушення
Спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (п. 4 ч. 2 ст. 6)			Вчинення схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції (ч. 3 ст. 6)

256 НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ

208	26	15	3	4*	Інші порушення
Поширення інформації, що вводить в оману (ст. 15 ¹)	Неправомірне використання чужих позначень (ст. 4)	Досягнення неправомірних переваг у конкуренції (ст. 15)			Дискредитація суб'єкта господарювання (ст. 8)

Антимонопольний комітет України, забезпечуючи захист економічної конкуренції на ринках України, приділяв увагу насамперед тим ринкам, які мають найбільший вплив на добробут громадян України

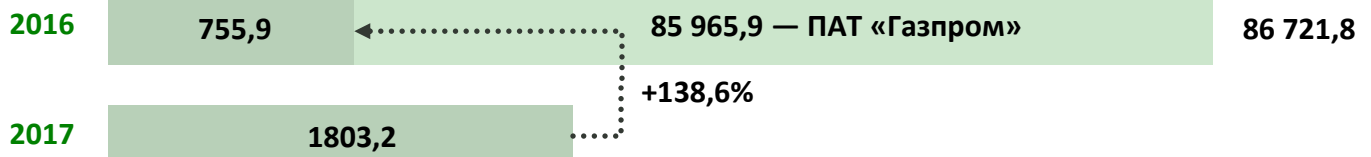
СТРУКТУРА ПРИПИНЕНИХ ПОРУШЕНЬ У 2017 РОЦІ ЗА ГАЛУЗЯМИ ТА ВИДАМИ, %

Ринок	Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	Зловживання монопольним становищем	Антиконкурентні дії органів влади	Недобросовісна конкуренція	Всього разом з іншими
ЖКГ	0,32	36,23	7,38	0	14,58
АПК	10,09	4,28	5,25	29,3	10,64
ПЕК	11,36	24,28	0,66	0,39	10,6
Транспорт	5,99	9,81	13,28	7,03	9,36
Адмінпослуги	0	0	33,77	0	8,71
Охорона здоров'я, лікарські засоби та медичні засоби	6,62	9,43	6,39	15,23	7,39
Будівництво та будівельні матеріали	12,94	0,63	0,98	3,13	4,76
Збір, вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів	0,95	2,77	10	0,39	3,86
Послуги землевпорядкування та послуги оренди нерухомого майна	0,63	2,52	4,92	1,56	2,71
Підключення об'єктів містобудування до інженерних мереж електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення	0	3,27	0	0	1,15
Зв'язок та телекомунікації	0,63	1,01	0,33	3,13	1,03
Ритуальні послуги	0	0,5	2,46	0	0,9
Обслуговування та ремонт автомобілів	0,63	0	0	1,17	0,25
Супутні послуги при наданні адмінпослуг	0	0	0,16	0	0,04
Інші ринки	49,84	5,27	14,42	38,67	24,02
Всього	100	100	100	100	100

Відповідно діяльність Комітету з виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у 2017 році зосереджувалася на таких проблемах:

- ⇒ припинення зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринках:
 - ⇒ житлово-комунального господарства (11,8% усіх припинених порушень);
 - ⇒ паливно-енергетичного комплексу (7,9% усіх припинених порушень);
 - ⇒ транспорт (3,2% усіх припинених порушень);
 - ⇒ охорони здоров'я та лікарських засобів (3,1% усіх припинених порушень);
- ⇒ визнання антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час проведення конкурсних процедур закупівель (11,8% усіх припинених порушень);
- ⇒ припинення антиконкурентних дій державних органів у сфері надання адміністративних послуг (8,5% усіх припинених порушень);
- ⇒ припинення недобросовісної конкуренції на ринках агропромислового комплексу (3,1% усіх припинених порушень).

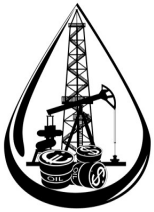
НАКЛАДЕНІ ШТРАФИ, МЛН ГРН

Із загального розміру штрафних санкцій (**1 803,2 млн грн**), накладених у 2017 році:

- ⇒ майже **41,0 млн грн** – за порушення у вигляді зловживань монопольним становищем;
- ⇒ понад **1 684,6 млн грн** накладено за порушення у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання;
- ⇒ майже **50,5 млн грн** – за порушення у вигляді недобросовісної конкуренції;
- ⇒ майже **27,2 млн грн** – за порушення інших видів.

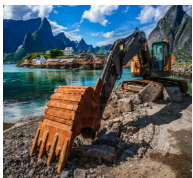
НАЙБІЛЬШІ ШТРАФНІ САНКЦІЇ БУЛИ НАКЛАДЕНІ:

1 371,3 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів аукціонів з продажу нафти сирови та газового конденсату, – на **ПАТ «Нафтопереробний комплекс Галичина», ПАТ «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта», ТОВ «Торговий дім Прикарпаттянафтотрейд», ТОВ «Котлас», ТОВ «Галнафта» і ТОВ «Гарант-УТН»** (у загальному розмірі);

139,09 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання на ринках лікарських засобів Sanofi – на **ТОВ «Санофі-Авентіс Україна»; ТОВ СП «Оптіма-Фарм, Лтд» і ТОВ «БадМ»** (у загальному розмірі);

81,54 млн грн у справах про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю послуг з днопоглиблювальних робіт – на **ТОВ «Техморгідрострой Миколаїв»; ТОВ «Іріда» і ПП «Інфлот-Данубіус Ейдженси»** (у загальному розмірі);

37,75 млн грн у справах про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю послуг поточного ремонту доріг в містах Одеса, Чернівці, Миколаїв, Кілія та з поточного ремонту автомобільної дороги загального користування державного значення Н-03 Житомир-Чернівці та автомобільної дороги державного значення Р-46 Харків - Охтирка – на **ТОВ «Будівельна компанія «Дорлідер», ТОВ «Будівельна компанія «Дорсервіс» і ТОВ «Південьдортех»** (у загальному розмірі);

НАЙБІЛЬШІ ШТРАФНІ САНКЦІЇ БУЛИ НАКЛАДЕНІ:

22,98 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю експлуатаційних днопоглиблювальних робіт – підчистка дна від наносів на внутрішній акваторії морського порту «Южний» – на **ТОВ «УКРЗВ'ЯЗОКГІДРОБУД»** і **ТОВ «ЛІГОС УФ»** (у загальному розмірі);

21,31 млн грн у справі про поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих, неповних, неточних відомостей щодо тарифікації вихідних дзвінків – на **ПрАТ «Київстар»**;

19,47 млн грн у справі про поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих, неповних, неточних відомостей щодо тарифікації вихідних дзвінків – на **ТОВ «лайфселл»**;

12,78 млн грн у справі про зловживання монопольним становищем на ринку спеціалізованих послуг аеропорту «Бориспіль» – на **ДП «МА «Бориспіль»**;

7,01 млн грн у справі про поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей: позначень грузинською мовою, прапора Республіки Грузії, позначень «100 % GEORGIAN WINE», «Грузія», «грузинский», «грузинские традиции», «Грузинские вина» (мовою оригіналу) тощо, яка може вплинути на наміри цих осіб щодо придбання вин ТОВ «Камянка Глобал Вайн» як грузинських вин – на **ТОВ «Камянка Глобал Вайн»**;

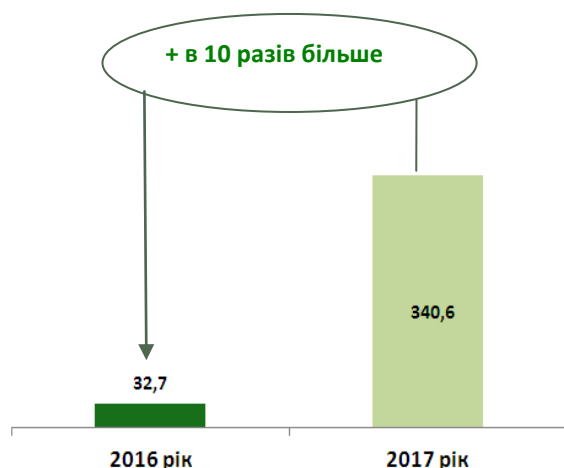
7,38 млн грн у справі про антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, що стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю акумуляторів електричних та частин до них (акумуляторних батарей до пасажирських вагонів, акумуляторів та акумуляторних батарей до тягового рухомого складу, акумуляторів автоблокувальних) – на **ТОВ «Харківський акумуляторний завод «ВЛАДАР»** і **ТОВ «Новабуд-Інвест»** (у загальному розмірі);

5,37 млн грн у справі про зловживання монопольним становищем на ринку послуг, пов'язаних з обслуговуванням (обробкою) вантажних транспортних засобів, без оплати яких заїзд в Одеський морський торговельний порт є неможливим – на **ТОВ «Євротермінал»**.

Комітет є послідовним у вирішенні питання накладання штрафів. Його позиція залишається незмінною: штраф за антиконкурентні порушення має перевищувати незаконно отриманий прибуток та мати стримуючий ефект, при цьому не усуваючи суб'єкта господарювання з ринку чи позбавляючи його можливості конкурувати.

СПЛАЧЕНІ ШТРАФИ, МЛН ГРН

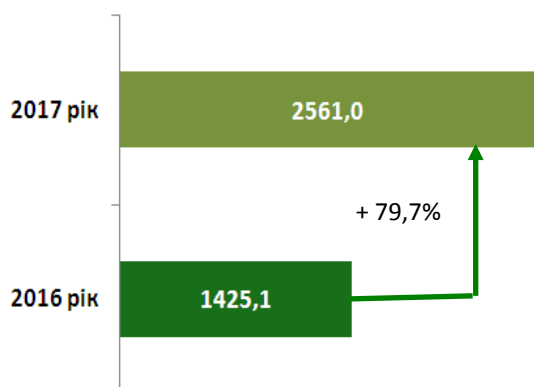

Фактори, що впливають на сплату штрафів:

- Зазвичай рішення про накладення значних штрафів не виконуються добровільно, а оскаржуються до суду. У середньому судове провадження триває 1,5 року.
- При відмові суду визнати рішення Комітету недійсним, Комітет повинен ініціювати примусове виконання рішення в суді, що потребує фінансових ресурсів та відтерміновує виконавче провадження ще на 1-1,5 року.
- За цей час відповідач позбавляється всіх активів, що унеможлиблює виконання рішення. Комітетом ініційовані зміни в законодавстві з метою підвищення ефективності стягнення штрафів.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ, МЛН ГРН

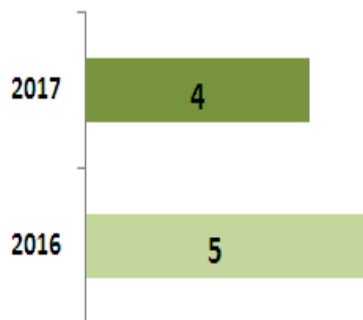
Економічний ефект, млн грн

Розмір економічного ефекту унаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема попередження неправомірних втрат і витрат юридичних і фізичних осіб у 2017 році становив 2561,0 млн грн, що майже у 1,8 разу більше, ніж у 2016 році (1425,1 млн грн).

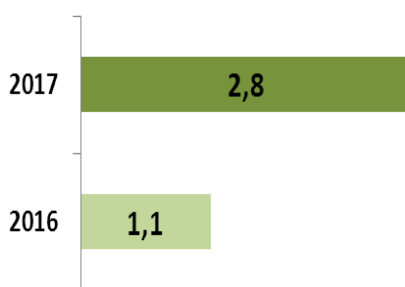
У РОЗРАХУНКУ НА ОДНОГО ПРАЦІВНИКА (ФАКТИЧНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАПРИКІНЦІ РОКУ)

Припинено порушень

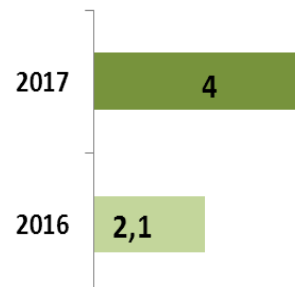
Накладено штрафів

без ПАТ «Газпром», млн грн

Економічний ефект,

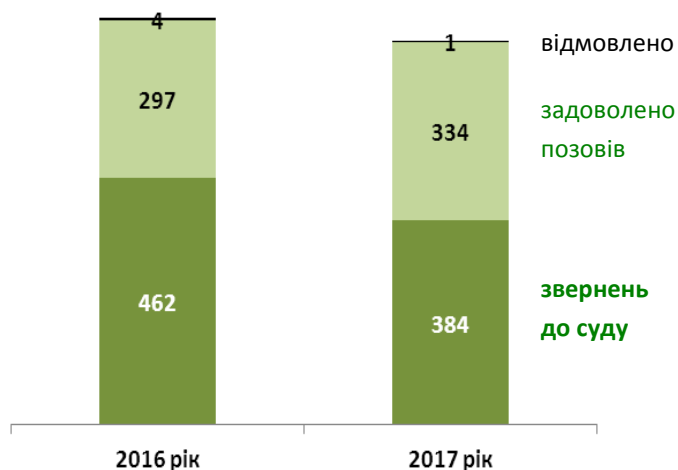
млн грн

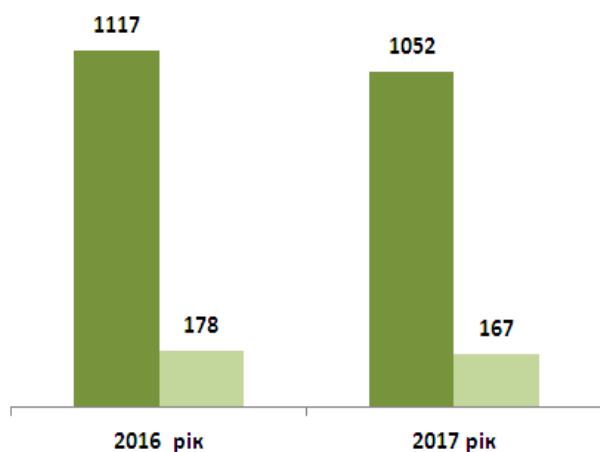
СУДОВІ РІШЕННЯ

СУДОВІ ПОЗОВИ ОРГАНАМИ АМКУ

З метою забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, органи Комітету протягом 2017 року у **384** випадках зверталися до суду з позовами відповідно до статті 25 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Судами протягом року задоволено **334** позови органів Антимонопольного комітету України (87% поданих), остаточно відмовлено в задоволенні лише одного такого позову (0,3% загальної кількості).

СУДОВІ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ АМКУ

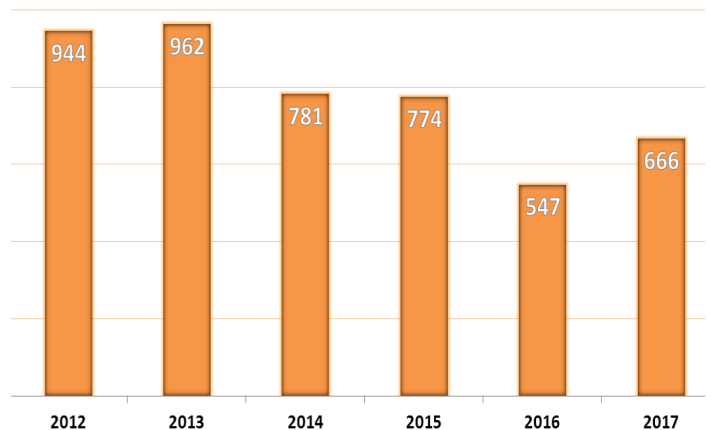
Протягом звітного року в судах оскаржено **239** рішень Антимонопольного комітету України у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що становить **22,7%** прийнятих протягом року рішень. Визнано недійсними повністю або частково **33** рішення, що становить **3,1%** загальної кількості рішень органів Комітету про визнання вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

■ Прийняті рішення ■ Оскаржено до суду

КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ

Концентрація – процес злиття підприємств, компаній та інших ринкових активів, внаслідок якого зростає економічна влада учасників ринку. Концентрацією визнається не лише придбання акцій, але і створення нових підприємств, передача певних об'єктів у оренду, і навіть призначення керівників великих компаній. Усі великі концентрації повинні погоджуватися з Антимонопольним комітетом.

Кількість заяв про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання, розглянутих Антимонопольним комітетом України

Зміни законодавства та процедур щодо контролю за концентраціями та узгодженими діями, що відбулися в 2017 році:

17 грудня 2017 року набрав чинності [Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту економічної конкуренції та удосконалення процедур контролю за концентрацією суб'єктів господарювання» від 09.11.2017 р. № 2195-VIII](#), яким вносяться зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та до Закону України «Про санкції» з метою недопущення надання дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за участю осіб, до яких застосову-

ються санкції, на різних етапах розгляду заяв та справ про концентрацію, для запобігання фактичній легітимізації придбань та злиттів за участю підсанкційних осіб.

Відповідно до прийнятого Закону, дозвіл на концентрацію не надається, якщо на дії, вчинення яких потребує одержання такого дозволу органів Антимонопольного комітету України, поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції), передбачені у частині першій статті 4 Закону України «Про

санкції». До таких санкцій, що виключають можливість надання органами Комітету дозволу на концентрацію, можуть належати:

- блокування активів – тимчасове обмеження права особи користуватися та розпоряджатися належним їй майном;
- заборона участі у приватизації, оренді державного майна резидентами іноземної держави та особами, які прямо чи опосередковано контролюються резидентами іноземної держави або діють в їх інтересах;
- повна або часткова заборона вчинення правочинів щодо цінних паперів, емітентами яких є особи, до яких застосовано санкції згідно із Законом України «Про санкції».

Відповідно до зазначених змін до законодавства про захист економічної конкуренції на сайті Комітету у розділі «Контроль за концентраціями та узгодженими діями» розміщені [роз'яснення щодо удосконалення процедур контролю за концентрацією суб'єктів господарювання за участю осіб, до яких застосовуються санкції](#).

Створено [проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України про захист економічної конкуренції» 6723 від 14.07.2017](#), який доповнює перелік критеріїв застосування спрощеної процедури, а саме:

- «жоден з учасників концентрації не веде діяльності на тому ж відповідному товарному та географічному ринку; або на ринку вищого або нижчого рівня, ніж ринок, на якому діє інший учасник концентрації, або

- учасник концентрації має намір набути одноосібний контроль над суб'єктом господарювання, щодо якого він уже перебуває у відносинах спільного контролю, який було набуто з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції, або;

- учасники концентрації звертаються за дозволом до Комітету за власною ініціативою (концентрація не потребує отримання дозволу органів Комітету)»;

- внесення змін щодо розміру сплати за розгляд заяв про концентрацію (узгоджені дії) і заяв про надання попередніх висновків (збільшення у 1,5 – 2 рази).

Розробка/опрацювання процедурних документів Комітету щодо контролю за концентраціями та узгодженими діями (за підтримки проекту Європейського Союзу Twinning UA/49; представників місії Федеральної торговельної комісії) в 2017 році:

15 грудня 2017 року оприлюднено [проект Рекомендаційних роз'яснень щодо порядку застосування частини першої статті 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції» в частині оцінки негоризонтальних концентрацій](#)

Передбачається, що оцінка Комітетом негоризонтальних концентрацій включатиме:

- оцінку вертикальних та конгломератних злиттів, для чого проводиться:

- визначення відповідних товарних та географічних ринків;
- оцінку впливу концентрації на конкуренцію.

Чинники, які є предметом аналізу під час оцінки негоризонтальних концентрацій:

- зміна структурних передумов конкуренції на ринках (частки учасників концентрації та рівні концентрації на задіяних товарних ринках);
- можливі антиконкурентні наслідки на задіяних товарних ринках;
- врівноважуюча влада покупця;
- можливість вступу нових учасників на ринок;
- ризик банкрутства.

Документ розроблений за співпраці з експертами Ради з конкуренції Республіки

Литви та Конкурентного відомства Німеччини (Bundeskartellamt) в рамках проекту ЄС Twinning, одним із компонентів якого є узгодження процесу контролю за концентраціями зі стандартами ЄС.

Пропозиції до Плану імплементації Рекомендацій ОЕСР, викладених у Огляді законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції (2016), в частині забезпечення автономії Антимонопольного комітету України

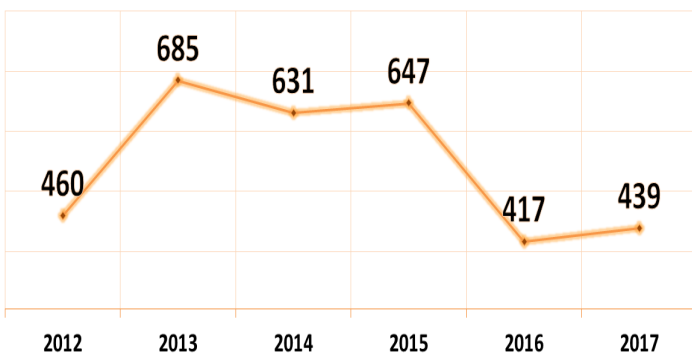
Обґрунтовується оптимальний розмір сплати за розгляд заяв про надання дозволу на концентрацію (узгоджені дії) та надання попередніх висновків.

СТАТИСТИКА

У 2017 році Комітетом розглянуто **666** заяв про надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (у 2016 році – 547 заяв).

При цьому понад **65,9% (439)** заяв надійшло від іноземних інвесторів або підприємств за участю іноземних інвесторів. Частка таких заяв порівняно з 2016 роком зменшилась на **10,3%**.

Динаміка кількості розглянутих заяв іноземних суб'єктів господарювання

Протягом 2017 року Комітет надав дозвіл щодо 602 випадків концентрації суб'єктів господарювання. У 64 випадках заяви були повернуті заявникам без розгляду або учасники концентрації відмовилися від її здійснення до прийняття рішення Комітетом. Повернення заяв без розгляду було обумовлено насамперед недостатністю інформації, що містилась в наданих матеріалах, а відмова від здійснення концентрації – ризиком її можливої заборони у зв'язку з негативними нас-

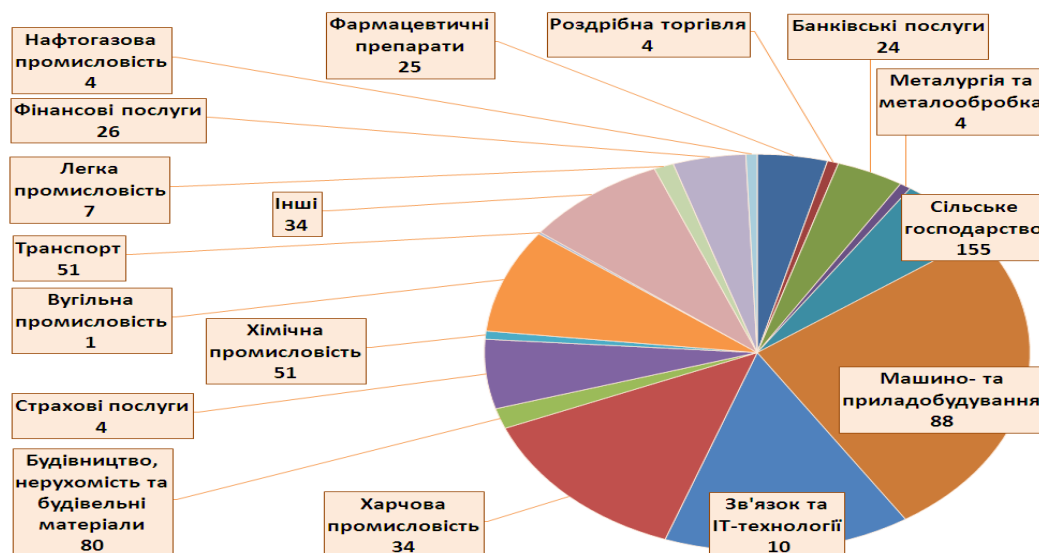
лідками для конкуренції, виявленими під час розгляду відповідних заяв.

У 2017 році було залишено 68 заяв без розгляду, у 2016 році було 106 заяв (прослідковується зростання якості матеріалів, що подаються до Комітету, зокрема, за рахунок впровадження «Гарячої лінії» з питань розгляду заяв (справ) про концентрацію (узгоджені дії), розробка презентації-роз'яснення щодо покрокового складання та надання заяв про концентрацію, чим значно покращено надання консультацій заявникам та обмін інформації з ними).

Найпопулярнішим ринком серед наданих Комітетом дозволів на концентрацію є ринок сільськогосподарської продукції, що становить 25,7% (155 дозволів) від загальної частки наданих дозволів, а також ринки машино- та приладобудування, що становить 14,6% (88 дозволів) та ринки будівництва, нерухомості та будівельних матеріалів, який становить 13,3% (52 дозвола). Найбільш поширеними видами концентрації суб'єктів господарювання, на які Комітет протягом 2017 року надав дозвіл, як і в попередні роки, були придбання акцій (часток, паїв) – 81,4% загальної кількості, набуття контролю в інших формах – 14% та спільне створення суб'єкта господарювання – 3,3%.

Розподіл наданих Комітетом у 2017 році дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за ринками

З метою запобігання монополізації ринків, проведення складного поглибленого дослідження або можливої заборони концентрації протягом 2017 року центральним апаратом Комітету було розглянуто 11 справ про концентрацію, за результатами яких надано дозволи (у 2016 році було розглянуто 54 справи про концентрацію).

Розподіл наданих дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за видами

Рік	Вид концентрації					Всього
	Злиття	Спільне створення суб'єкта господарювання	Набуття контролю	Придбання акцій (часток, паїв)	Інші	
2012	31	32	106	576	5	750
2013	20	23	73	655	8	779
2014	17	22	36	418	8	501
2015	14	23	50	563	8	658
2016	3	8	69	357	4	441
2017	4	20	84	490	4	602

Відповідно до статті 30 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про узгоджені дії чи концентрацію розпочинається лише у разі виявлення підстав для заборони узгоджених дій, концентрації (відповідні зміни внесені згідно із Законом N 935-VIII (935-19) від 26.01.2016).

У 2017 році органами Антимонопольного комітету було розглянуто 57 заяв про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання.

У 55 випадках, оскільки умови узгоджених дій не містили загрози монополізації товарних ринків, дозвіл на їх здійснення було надано без встановлення додаткових зобов'язань.

Протягом 2017 року Антимонопольним комітетом України було розглянуто 3 справи про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, оскільки існували підстави для заборони узгоджених дій або проведення поглибленого дослідження.

В одному випадку Комітет обумовив надання дозволу на здійснення узгоджених дій суб'єктів господарювання певними вимогами й зобов'язаннями, оскільки узгоджені дії могли мати негативний вплив на конкуренцію.

Динаміка кількості розглянутих заяв та наданих дозволів на здійснення узгоджених дій

ПРИКЛАДИ ДОЗВОЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ:

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

«HP Inc.» (м. Пало-Альто, Каліфорнія, США) (Група HP)

«Samsung Electronics (Shandong) Digital Printing Co., Ltd» (м. Шаньдун, Китай), «Simpres Comercio, Locacao e Servicos S.A.» (Сантана-де-Парнаїба, Бразилія), «PrinterOn Inc.» (м. Онтаріо, Канада), «S-

Зміст заявленої концентрації

Концентрації полягають у придбанні компанією «HP Inc.» акцій компаній:

- 1) «Samsung Electronics (Shandong) Digital Printing Co., Ltd.»;
 - 2) «Simpres Comercio, Locacao e Servicos S.A. »;
 - 3) «PrinterOn Inc.»;
 - 4) «S-Printing Solution Co., Ltd.»,
- що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі кожної компанії.

Ринок

Принтерів звичайного формату, в сегментах лазерних принтерів та струменевих принтерів, які включають в себе однофункціональні принтери (далі – ОФП) та багатофункціональні пристрої (далі – БФП).

Підстави для висновку

- принтери всіх виробників (у тому числі учасників концентрації) мають майже однакові базові технічні характеристики, можуть бути взаємозамінними між собою;
 - рівень конкуренції на ринку принтерів звичайного формату в Україні учасниками ринку оцінюється як високий;
 - на задіяному ринку відзначається значна влада покупця – як дистриб'юторів (торгових мереж), так і кінцевих споживачів, які у свою чергу формують бізнес плани дистриб'юторів;
 - ціна зміни постачальника є низькою, споживачі здебільшого надають перевагу не бренду, а цінам;
 - на українському ринку присутня велика кількість постачальників принтерів та є чимало потенційних світових учасників ринку, які можуть вийти в будь-який момент на український ринок;
 - учасникам концентрації недоцільно підвищувати ціни на свої товари, оскільки їх конкуренти швидко і без великих затрат зможуть збільшити або розпочати свою присутність в Україні;
 - ринок знаходиться в зрілій фазі та характеризується перевищенням пропозиції над попитом;
 - у результаті здійснення концентрації малоімовірно настання антиконкурентних наслідків та координуючих ефектів на задіяному ринку;
 - відсутні значні адміністративні бар'єри на імпорт принтерів звичайного формату;
 - бар'єри для вступу та розширення на ринку є низькими;
- заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на ринках принтерів звичайного формату в Україні.

Висновок

Надано дозвіл на концентрацію у вигляді придбання компанією «HP Inc.» (м. Пало-Альто, Каліфорнія, США) акцій компанії:

- 1) «Samsung Electronics (Shandong) Digital Printing Co., Ltd» (м. Шаньдун, Китай);
 - 2) «Simpres Comercio, Locacao e Servicos S.A.» (Сантана-де-Парнаїба, Бразилія);
 - 3) «PrinterOn Inc.» (м. Онтаріо, Канада);
 - 4) «S-Printing Solution Co., Ltd.» (м. Сувон, Республіка Корея),
- що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

«VF Worldwide Holdings Ltd» (м. Порт-Луї, Республіка Маврикій),
«FMC Group FZE» (м. Шарджа, Об'єднані Арабські Емірати)

Зміст заявленої концентрації

Придбання компанією «VF Worldwide Holdings Ltd» [через компанію «NewCo» (о. Джерсі)] акцій компанії «FMC Group FZE», що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії;

компанія «FMC Group FZE» здійснює діяльність з надання аутсорсингових візових послуг від імені та під наглядом компанії «VF Worldwide Holdings Ltd» (у тому числі надання інформації та консультацій телефоном і через веб-сайт особам, які планують поїхати за кордон, прийом заяв на отримання віз та паспортів після перевірки необхідних документів та збір візових і паспортних зборів). Компанія «FMC Group FZE» управляє візовими центрами, у тому числі і в Україні, та дотримується внутрішніх правил і процедур компанії «VF Worldwide Holdings Ltd». На території України Група FMC здійснює діяльність з надання аутсорсингових послуг, пов'язаних з оформленням віз для громадян України, як субпідрядника компанії «VF Worldwide Holdings Ltd» та від її імені;

компанія «VF Worldwide Holdings Ltd» здійснює діяльність із надання повного спектру послуг, пов'язаних з оформленням віз, для урядів різних країн.

Ринок

Послуги з оформлення документів, необхідних для отримання віз громадянами України для виїзду за кордон (аутсорсингових візових послуг).

Підстави для висновку

- компанія «VF Worldwide Holdings Ltd» є світовим лідером у сфері аутсорсингу візових послуг і надання таких послуг в Україні на підставі прямих договорів дозволить покращити якість цих послуг для громадян України та застосовувати найвищі стандарти безпеки даних в цілях захисту конфіденційної інформації;
- відбір візової аутсорсингової компанії відбувається поза межами України і залежить виключно від рішення урядів іноземних країн;
- компанії «VF Worldwide Holdings Ltd» та компанія «FMC Group FZE» вже підтримують вертикальні відносини: компанія «VF Worldwide Holdings Ltd» делегує послуги з оформлення документів для отримання віз компанії «FMC Group FZE»; компанія «FMC Group FZE» надає компанії «VF Worldwide Holdings Ltd» аутсорсингові візові послуги в Україні, надаючи ці послуги кінцевим споживачам під брендом компанії «VF Worldwide Holdings Ltd»;
- компанія «FMC Group FZE» не брала участі в тендерах, які проводяться урядами інших держав, оскільки у неї відсутні активи, що відповідають вимогам, необхідним для участі у конкурсах (тендерах) з надання послуг оформлення документів, необхідних для отримання віз громадянами України, які встановлені урядами іноземних країн;
- компанії «VF Worldwide Holdings Ltd» та компанія «FMC Group FZE» не є конкурентами/потенційними конкурентами з надання візових послуг;
- концентрація не змінить ринкового становища учасників концентрації на території України., за таких умов концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Висновок

Надано дозвіл.

ПРИКЛАДИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙ БЕЗ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ:

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

«Clariant International AG» (м. Муттенц, Швейцарія)
 «Champion Technologies, Inc.» (м. Х'юстон, Сполучені Штати Америки);
 «Bayer Intellectual Property GmbH» (м. Дюссельдорф, Німеччина);
 «T.T.S.S.P.E. Empreendimentos e Participações S.A.» (м. Сан-Паулу, Бразилія);
 «Companhia Brasileira de Bentonita Ltda.» (м. Віторія-да-Конкіста, Бразилія);
 «CRM International SAS» (м. Пюже-сюр-Аржан, Франція);
 «Oberhausen Technology Centre (OTC) GmbH» (м. Оберхаузен, Франція);
 «Aerochem AB» (м. Стокгольм, Швеція);
 «Jiangsu Multicolor Fine Chemical Co. Ltd» (м. Усі, Китай);
 «Plastichemix Industries» (м. Ваходара, Індія);
 «Lanxess India Private Limited» (м. Тхане, Індія);
 «Beraca Ingredients Naturais S.A.» (м. Ананіндеуа, Бразилія);
 «SQE Olivene Srl» (м. Мілан, Італія); «
 Vivimed Labs Limited» (м. Бідар, Індія);
 «Kilfrost. Inc.» (м. Вілмінгтон, Сполучені Штати Америки);
 «Italtinto India Private Limited» (м. Наві Мумбай, Індія)

Зміст заявленої концентрації

Придбання активів чи акцій компаній-продавців кампанією «Clariant International AG» (м. Муттенц, Швейцарія) опосередковано через суб'єктів господарювання, що входять у Групу Clariant.

Ринок

Спеціальних хімікатів нафтовидобувної та газовидобувної галузей; високотехнологічних чорнил; каталізаторів; глини для бурових розчинів, грануляції залізної руди, відходів з металургії; активних компонентів, що використовуються для виробництва товарів по догляду за шкірою та волоссям; хімічної продукції (рідин, продуктів проти зледеніння, що використовується у різних галузях); пігментів; суперконцентратів; пакувальних матеріалів; сквалену; диспенсерів.

Підстави для висновку

Зазначені концентрації відбулися у 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 роках, а також у квітні 2016 року та потребували отримання дозволу органами Антимонопольного комітету України. До Антимонопольного комітету України заява уповноважених представників компанії «Clariant International AG» про надання дозволу на вказані концентрації надійшли 01.09.2016, тобто вже після здійснення концентрацій.

Висновок

Визнано, що компанія «Clariant International AG» вчинила 16 порушень, передбачених пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді здійснення 16 концентрацій, без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

Надано дозволи на відповідні концентрації.

Загальний штраф — 1 734 тис. грн.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

Фізичні особи – громадяни України Данильченко Ростислав Володимирович, Кормишкін Юрій Анатолійович та суб'єкти господарювання, які пов'язані з ними відносинами контролю

Зміст заявленої концентрації

Набуття контролю (придбання/створення) фізичними особами – громадянами України Данильченком Ростиславом Володимировичем, Кормишкіним Юрієм Анатолійовичем і товариствами з обмеженою відповідальністю «СУМІСНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ПІВДЕННА АГРАРНО-ЕКСПОРТНА КОМПАНІЯ» (м. Миколаїв) та «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «БОЛГАРКА» (с. Калинівка, Єланецький р-н, Миколаївська обл.) над суб'єктами господарювання.

Ринок

Пшениця, ячмінь, соняшник, ріпак, кукурудза, соя, реалізація олії соняшникової нерафінованої.

Підстави для висновку

Вчинення порушень, передбачених пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді здійснення 34 концентрацій без отримання відповідних дозволів органів Антимонопольного комітету України, наявність яких необхідна.

Висновок

Надання дозволів та накладання штрафів.

Загальний штраф — 4 386 тис. грн.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

«Berklemond Investments LTD» (м. Нікосія, Республіка Кіпр)

«Kadish Limited» (м. Нікосія, Республіка Кіпр)

Зміст заявленої концентрації

Придбання компанією «Berklemond Investments LTD» (м. Нікосія, Республіка Кіпр) акцій компанії «Kadish Limited» (м. Нікосія, Республіка Кіпр), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії.

Ринок

Агломераційної руди, доменної руди.

Підстави для висновку

Концентрація відбулася 01 червня 2017 року та потребувала отримання дозволу органами Антимонопольного комітету України. До Антимонопольного комітету України заява уповноважених представників компанії «Berklemond Investments LTD» про надання дозволу на зазначену концентрацію надійшла 08.09.2017, тобто вже після здійснення концентрацій.

Висновок

Визнано, що компанія «Berklemond Investments LTD» (м. Нікосія, Республіка Кіпр) вчинила порушення, передбачене пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді здійснення концентрації шляхом придбання акцій компанії «Kadish Limited» (м. Нікосія, Республіка Кіпр), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління компанії, без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України.

Загальний штраф — 340 тис. грн.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

суб'єкт господарювання в особі партнерств з обмеженою відповідальністю «TECHNOLINE PROJECT LLP» (далі – Партнерство «TECHNOLINE PROJECT LLP») та «FLY ENGINEERING LLP» (далі – Партнерство «FLY ENGINEERING LLP») (обидва – м. Лондон, Сполучене Королівство)
ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» (м. Київ, Україна)

Зміст заявленої концентрації

Концентрація полягала у придбанні:

Партнерством «TECHNOLINE PROJECT LLP» частки у статутному капіталі ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» у розмірі 28,25 відсотка статутного капіталу товариства, на підставі договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» від 24 липня 2014 року, укладеного між ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» та Партнерством «TECHNOLINE PROJECT LLP»;

Партнерством «FLY ENGINEERING LLP» частки у статутному капіталі ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» у розмірі 22,75 відсотка статутного капіталу товариства, на підставі договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» від 23 липня 2014 року, укладеного між ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» та Партнерством «FLY ENGINEERING LLP».

Державну реєстрацію змін до статуту ТОВ «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» проведено 19 вересня 2014 року.

Ринок

надання послуг з оброблення та нанесення методами електронно-променевої технології захисних покриттів на лопатки газових турбін, виготовлення обладнання для нанесення зазначених покриттів, надання послуг з ремонту і відновлення лопаток та інших компонентів газових турбін.

Підстави для висновку

Зазначена концентрація відбулася у 2014 році та потребували отримання дозволу органами Антимонопольного комітету України. До Антимонопольного комітету України заява уповноважених представників Партнерств «TECHNOLINE PROJECT LLP») та «FLY ENGINEERING LLP» про надання дозволу на вказану концентрацію надійшла 18.09.2017, тобто вже після здійснення концентрацій

Висновок

Визнано, що суб'єкт господарювання в особі партнерств з обмеженою відповідальністю «TECHNOLINE PROJECT LLP» та «FLY ENGINEERING LLP» (обидва – м. Лондон, Сполучене Королівство) вчинив порушення, передбачене пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді здійснення концентрації шляхом придбання частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю «ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ» (м. Київ, Україна), без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна.

Надано дозвіл на відповідну концентрацію.

Загальний штраф — 102 тис. грн.

ПРИКЛАДИ ДОЗВОЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ІЗ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ:

Учасники КОНЦЕНТРАЦІЇ: «Bayer Aktiengesellschaft» (м. Леверкузен, Німеччина) «Monsanto Company» (м. Вілмінгтон, США)	
Зміст заявленої концентрації	
Концентрація полягає у набутті контролю компанією «Bayer Aktiengesellschaft» над компанією «Monsanto Company».	
Ринок	
Загальнодержавні ринки: насіння сільськогосподарських культур та овочів, зокрема, огірків; хімічних засобів захисту рослин (пестицидів) – гербіцидів (селективних, неселективних).	
Підстави для висновку	
- рівень конкуренції на ринках селективних та неселективних гербіцидів в Україні учасниками ринку оцінюється як високий; - відзначається значна влада покупця – дистриб'юторів; - відсутні значні адміністративні бар'єри; - на ринку насіння представлена значна кількість виробників; - існує конкуренція між різними сортами насіння огірків; - заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на ринках селективних та неселективних гербіцидів, товарних ринках України. Враховуючи можливість виникнення негативних наслідків у відносинах з компаніями дистриб'юторами, які здійснюють діяльність з розповсюдження засобів захисту рослин та насіння сільськогосподарських культур та овочів, у зв'язку із можливим ризиком витіснення інших виробників насіння та засобів захисту рослин з існуючих каналів дистрибуції, здійснення концентрації має бути обумовлене вимогами, дотримання яких усуватиме негативний вплив концентрації на конкуренцію	
Зміст зобов'язань	
1) не створювати неправомірних перешкод доступу на ринки дистрибуції засобів захисту рослин (гербіцидів, фунгіцидів, інсектицидів, протруйників насіння та інокулянтів) та насіння сільськогосподарських культур та овочів (кукурудзи, пшениці, олійного ріпаку, капусти, моркви, огірків, баклажанів, салату латук, цибулі, перцю, кабачків, томатів, кавунів, бобів, броколі, гороху, цвітної капусти, дині, редиски, солодкої кукурудзи) чи усунення з ринків засобів захисту рослин та насіння сільськогосподарських культур і овочів суб'єктів господарювання резидентів чи нерезидентів України продавців/виробників засобів захисту рослин та насіння сільськогосподарських культур і овочів. 2) зобов'язати компанію «Bayer Aktiengesellschaft» протягом трьох років, починаючи з наступного року після здійснення концентрації надавати Антимонопольному комітету України копії договорів з усіма відповідними додатками, що є невід'ємною частиною договорів укладених Групою Байер із дистриб'юторами щодо дистрибуції засобів захисту рослин та насіння сільськогосподарських культур і овочів.	
Висновок	
Надано дозвіл на концентрацію у вигляді набуття контролю компанією «Bayer Aktiengesellschaft» (м. Леверкузен, Німеччина) над компанією «Monsanto Company» (м. Вілмінгтон, США).	

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

«Kronospan Holdings P.L.C.» (м. Нікосія, Кіпр)
 ПрАТ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ» (м. Київ, Україна)

Зміст заявленої концентрації

Придбання компанією «Kronospan Holdings P.L.C.» (м. Нікосія, Кіпр) акцій приватного акціонерного товариства «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ» (м. Київ, Україна), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління товариства.

Ринок

Загальнодержавні ринки: деревоволокнистої плити середньої щільності/деревоволокнистої плити високої щільності [даний товарний ринок включає шліфований МДФ, шліфований ХДФ, Т-ХДФ], покритого МДФ (даний товарний ринок включає ЛМДФ), покритого ХДФ (даний товарний ринок включає Л-ХДФ), ламінованої підлоги. Разом з цим, учасники концентрації здійснюють діяльність на вертикальних ринках, а саме: на загальнодержавних ринках смол та карбамідо-формальдегідного концентрату, що використовуються під час виробництва плит ДСП, МДФ та ХДФ, декоративного та імпрегovanого паперу.

Підстави для висновку

- представлена значна кількість виробників;
- виробники меблів можуть самостійно ламінувати або фарбувати плити;
- всі вітчизняні виробники мають значний відсоток не завантажених потужностей;
- учасники концентрації зазнають значної конкуренції з боку іноземних виробників;
- покупець має розвинену структуру внутрішнього та зовнішнього збуту, планує збільшити експорт продукції в тому числі на нові зовнішні ринки;
- ринки є відкритими для входу/виходу нових учасників та не існує значних адміністративних бар'єрів для імпорту продукції;

Враховуючи структурні показники учасників концентрації, визначені законодавством про захист економічної конкуренції, здійснення концентрації має бути обумовлене вимогами, дотримання яких усуватиме негативний вплив концентрації на конкуренцію.

Зміст зобов'язань

1) не створювати неправомірних перешкод доступу на ринки МДФ/ХДФ, ЛМДФ, Л-ХДФ, ламінованої підлоги чи усунення з ринку МДФ/ХДФ, ЛМДФ, Л-ХДФ, ламінованої підлоги суб'єктів господарювання резидентів чи нерезидентів України продавців/виробників МДФ/ХДФ, ЛМДФ, Л-ХДФ, ламінованої підлоги.

2) зобов'язати «Kronospan Holdings P.L.C.» протягом трьох років, починаючи з наступного року після здійснення концентрації надавати Антимонопольному комітету України, інформацію стосовно:

- обсягів виробництва, реалізації в Україні та експорту МДФ/ХДФ, ЛМДФ та ламінованої підлоги ПрАТ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ»;
- обсягів постачання (імпорту) Групою Покупця на загальнодержавні ринки України МДФ/ХДФ, ЛМДФ, Л-ХДФ та ламінованої підлоги та обсягів реалізації зазначеної продукції в Україні;
- протягом двох років, починаючи з дня здійснення концентрації, надавати до Антимонопольного комітету України інформацію щодо збільшення ПрАТ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ» ціни на МДФ/ХДФ, ЛМДФ більше, ніж на 10 відсотків.

Висновок

Надано дозвіл на концентрацію у вигляді придбання компанією «Kronospan Holdings P.L.C.» (м. Нікосія, Кіпр) акцій приватного акціонерного товариства «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ» (м. Київ, Україна), що забезпечує перевищення 50 відсотків голосів у вищому органі управління товариства.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

Компанія «Gebr. Heinemann SE&Co KG» (м. Гамбург, Німеччина)

Компанія «SkyRianta Ltd» (м. Лондон, Великобританія)

Зміст заявленої концентрації

Придбання компанією «Gebr. Heinemann SE&Co KG» акцій компанії «SkyRianta Ltd».

Ринок

Роздрібна торгівля продовольчими та непродовольчими товарами, які знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, у межах терміналу «D» міжнародного аеропорту «Бориспіль»

Підстави для висновку

- для входження на ринок безмитної торгівлі наявні бар'єри, які пов'язані із: значним проміжком у часі для початку здійснення господарської діяльності суб'єктом господарювання; необхідністю отримання дозволів та наявністю адміністративних бар'єрів, що встановлені Митним кодексом України; високим рівнем орендної плати; низькою купівельною спроможністю споживачів; необхідністю мати надійного постачальника товарів іноземного походження;

- існує ймовірність, що наявність одного безумовного лідера на ринку роздрібною безмитної торгівлі в межах терміналу «D» МА «Бориспіль» в подальшому може призвести до виникнення негативних наслідків стосовно конкуренції на ринку роздрібною безмитної торгівлі в межах терміналу «D» МА «Бориспіль».

Дозвіл має бути обумовлений зобов'язаннями, дотримання яких усунуватиме можливий негативний вплив концентрації на конкуренцію.

Зміст зобов'язань

Не встановлювати таких умов реалізації товарів та не допускати зміни якості послуги, яку надають учасники концентрації на ринку роздрібною торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами, які знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, у межах терміналу «D» міжнародного аеропорту «Бориспіль», які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на зазначеному ринку.

Висновок

Надано дозвіл, обумовлений виконанням зобов'язань.

ЗАХОДИ З МЕТОЮ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КОНТРОЛЮ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ

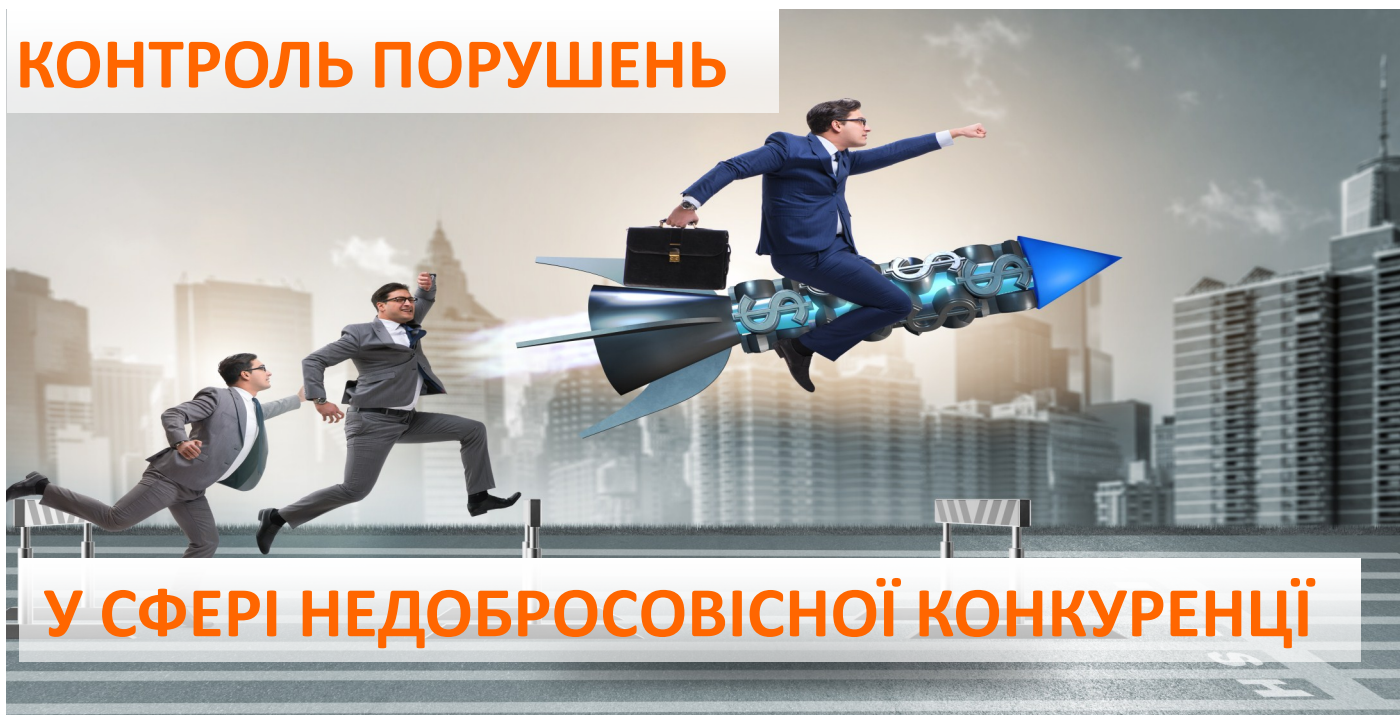

- семінари з міжнародними експертами Німеччини та Литви у рамках Проекту Європейського Союзу Twinning «Посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України щодо проведення ринкових досліджень та ефективного застосування конкурентного законодавства відповідно до стандартів ЄС»:

- семінар зі СПРОЩЕНОЇ процедури нотифікації та ухвалення деяких категорій злиття, які не викликають занепокоєння щодо конкуренції;

- семінар на тему попередніх консультацій щодо заяви про надання дозволу на злиття.

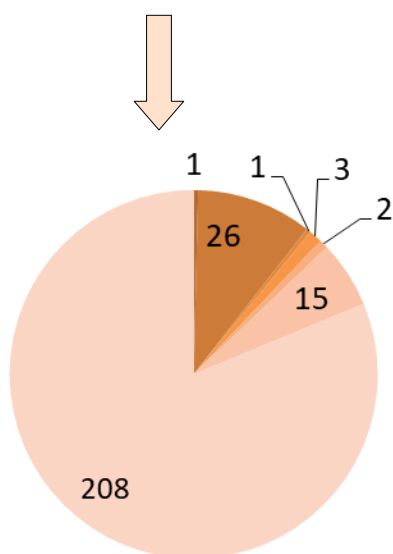
КОНТРОЛЬ ПОРУШЕНЬ

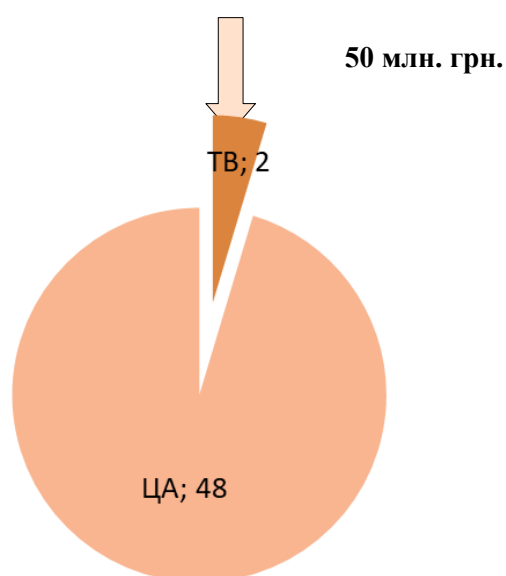
У СФЕРІ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

У 2017 році органами Антимонопольного комітету України було припинено **256** порушень Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». З них — **81** порушення у вигляді недобросовісної конкуренції, стосовно яких Комітетом прийнято рішення про накладення штрафних санкцій, та **175** — дій, що містили ознаки таких порушень, які було припинено відповідно до наданих органами Комітету рекомендацій суб'єктам господарювання.

Структура дій, припинених внаслідок виконання рекомендацій Комітету (відділення) щодо запобігання недобросовісній конкуренції, у 2017 році

Загальна сума штрафів, накладених на порушників відповідно до статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

■ ст.1 ■ ст.4 ■ ст.7 ■ ст.8 ■ ст.10 ■ ст.15 ■ ст.15¹

ПРИКЛАДИ РІШЕНЬ

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

Заявник — ДП «Кондитерська корпорація «РОШЕН» (м. Київ)

Відповідач — ПАТ «Київхліб» (м. Київ)

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138372&schema=main>

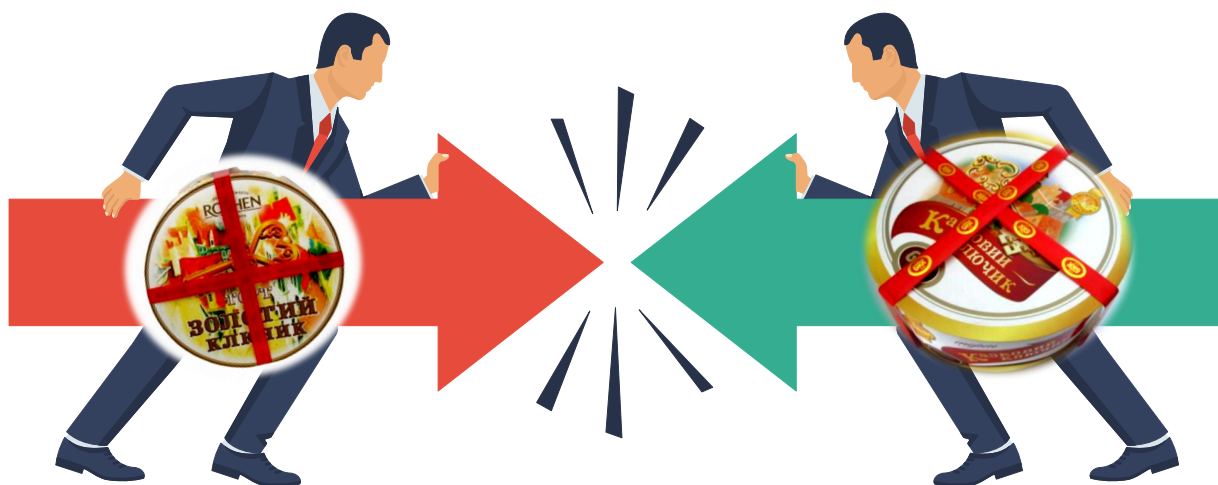
Зміст справи

До Комітету надійшла заява ДП «Кондитерська корпорація «РОШЕН» про порушення ПАТ «Київхліб» законодавства про захист від недобросовісної конкуренції під час виробництва/реалізації кондитерського виробу – торта «Казковий ключик».

Результат розгляду справи

Рішенням № 663-р від 23.11.2017 визнано, що ПАТ «Київхліб» вчинило порушення, передбачене статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді використання без дозволу (згоди) дочірнього підприємства «Кондитерська корпорація «РОШЕН» оформлення упаковки кондитерського виробу – торта «Казковий ключик», схожого на оформлення упаковки кондитерського виробу – торта «Золотий ключик», яке раніше почало використовувати дочірнє підприємство «Кондитерська корпорація «РОШЕН» для кондитерського виробу – торта «Золотий ключик», що може призвести до змішування з діяльністю дочірнього підприємства «Кондитерська корпорація «РОШЕН».

Штраф – 219 тис. грн

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

За власною ініціативою Антимонопольного комітету України

Відповідач — ТОВ «Камянка Глобал Вайн» (м. Київ)

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138529&schema=main>

Зміст справи

Комітетом було виявлено, що в торговельних мережах України здійснюється реалізація вин виробництва ТОВ «Камянка Глобал Вайн», на упаковках, етикетках, контретикетках яких розміщувались позначення грузинською мовою, прапор Республіки Грузія, «100 % GEORGIAN WINE», «Грузія», «грузинский», «грузинские традиции», «Грузинские вина» (мовою оригіналу) тощо.

Результат розгляду справи

Рішенням № 670-р від 01.12.2017 визнано, що ТОВ «Камянка Глобал Вайн» вчинило порушення, передбачене статтею 15¹, у вигляді поширення на упаковках, етикетках, контретикетках вин власного виробництва під позначеннями: «Didi Godori», «Дедушка Валико», «Горное вино», «TELLAVANI», «JORGE WINE», «Kakheti premium», «ЛАЗУРІ» («LAZURI»), «АЛАВЕРДИ» («ALAVERDI») та на інтернет-сайті <http://www.kgwines.com> інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей: позначень грузинською мовою, прапора Республіки Грузія, «100 % GEORGIAN WINE», «Грузія», «грузинский», «грузинские традиции», «Грузинские вина» (мовою оригіналу) тощо, яка може вплинути на наміри цих осіб щодо придбання вин товариства з обмеженою відповідальністю «Камянка Глобал Вайн» як грузинських вин, та дії з поширення на інтернет-сайті <http://www.kgwines.com>, фірмових бланках ТОВ «Камянка Глобал Вайн» інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей: «Вина со всего мира» (мовою оригіналу), що можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання вин товариства з обмеженою відповідальністю «Камянка Глобал Вайн».

Штраф — 7 010 тис. грн

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

Заявник — компанія «Фрателлі Мартіні Секондо Луїджі» (м. Мілан, Італія)

Відповідач — ТОВ «ТД «Продресурс ЛТД» (м. Харків)

<http://data.gov.ua/file/63268/download?token=9aXbOyUg>

Зміст справи

До Комітету надійшла заява уповноваженого представника компанії «Фрателлі Мартіні Секондо Луїджі» про недобросовісну конкуренцію у діях ТОВ «ТД «Продресурс ЛТД» та I.C.S. «Bulgari Winery» (селище Твардиця, Республіка Молдова) щодо неправомірного використання сукупності домінуючих позначень на етикетках ігристого вина «CANTI» під час його реалізації в Україні, що може призвести до змішування з діяльністю заявника.

Результат розгляду справи

Рішенням № 79— р від 14.03.2017 визнано, що ТОВ «ТД «Продресурс ЛТД» вчинило порушення, передбачене статтею 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді використання без дозволу (згоди) компанії «Фрателлі Мартіні Секондо Луїджі С.п.А. Віа Санта Радегонда» (м. Мілан, Республіка Італія) зовнішнього оформлення етикеток виноробної продукції «CANTI», схожого із зовнішнім оформленням етикеток виноробної продукції «CANTI», яке раніше почала використовувати компанія «Фрателлі Мартіні Секондо Луїджі С.п.А. Віа Санта Радегонда» для виноробної продукції «CANTI», що може призвести до змішування з її діяльністю.

Штраф — 19,9 тис. грн

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

Заявник — ДП «Капарол Україна»

Відповідач — ТОВ «Фарби Колорит»

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=87617&schema=kyivr>

Зміст справи

Дії ТОВ «Фарби Колорит», які полягають у використанні неправомірної порівняльної реклами при поширенні інформації у рекламних матеріалах стосовно порівняння цін та кількості емалі в упаковках різних виробників, яка не підтверджена фактичними даними, а також твердження про формування емаллю торгової марки «Текс» виробництва ТОВ «Фарби Колорит» більш міцної плівки, що надійніше захищає поверхню, порівняно з продукцією конкурентів, яке є недостовірним.

Результат розгляду справи

Рішенням № 50 адміністративної колегії Київського обласного територіального відділення від 07.12.2017 визнано, що ТОВ «Фарби Колорит» вчинило порушення, передбачене статтею 7 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді порівняльної реклами, що містить порівняння з товарами іншого суб'єкта господарювання, відомості про які не є достовірними для інформування споживачів.

Штраф — 50 тис. грн

РИНОК РИБНОЇ СНЕКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

За власною ініціативою Антимонопольного комітету України

Відповідач — ТОВ «Флагман Сіфуд» (м. Київ)

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=137999&schema=main>

Зміст справи

Комітетом було виявлено, що в торговельних мережах України здійснюється реалізація рибної снекової продукції ТОВ «Флагман Сіфуд», зокрема продукції торговельної марки «NABEER», на лицьовій стороні упаковки якої розміщено напис «Тунець сріблястий» та «Silver Tuna», на зворотній стороні розміщено інформацію, що до складу продукції входить риба, але не зазначено яка саме риба. Тобто, інформація, розміщена на упаковці продукції щодо її складу, є неправдивою.

Результат розгляду справи

Рішенням № 614-р від 02.11.2017 визнано, що ТОВ «Флагман Сіфуд» вчинило порушення, передбачене статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, шляхом розміщення на упаковці рибної снекової продукції торговельної марки «NABEER» позначень «ТУНЕЦЬ СРІБЛЯСТИЙ» та «SILVER TUNA» неправдивих відомостей, які можуть вплинути на наміри осіб щодо придбання продукції цього суб'єкта господарювання.

Штраф — 11,5 тис. грн

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

За власною ініціативою Антимонопольного комітету України

Відповідач — ТОВ «СНЕК ЕКСПОРТ» (м. Дніпро)

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=131496&schema=main>**Зміст дослідження**

Комітетом було виявлено, що в торговельних мережах України здійснюється реалізація рибної снекової продукції ТОВ «СНЕК ЕКСПОРТ», зокрема продукції ТМ «ПРЕМІУМ ТУНЕЦЬ», на лицьовій стороні упаковки якої розміщено написи «Преміум тунець» та «путасу сушена солонина», на зворотній стороні розміщено інформацію, що до складу продукції входить риба «путасу», тобто інформація, зазначена на упаковці продукції, є суперечливою.

Результат проведеного дослідження

Комітетом надані ТОВ «СНЕК ЕКСПОРТ» обов'язкові для розгляду рекомендації від 08.11.2016 № 21-рк, якими запропоновано ТОВ «СНЕК ЕКСПОРТ» припинити дії з поширення на упаковці снекової рибної продукції з написом «ПРЕМІУМ ТУНЕЦЬ» неточної інформації щодо її виду, зокрема внаслідок обраного способу її викладення, шляхом відображення на упаковці продукції інформації про вид продукції у доступний для сприйняття споживачами спосіб.

Виконання рекомендацій

ТОВ «СНЕК ЕКСПОРТ» повідомило Комітет про виконання рекомендацій шляхом припинення виробництва снекової рибної продукції з написом «Преміум тунець», також було розроблено новий дизайн упаковки для цієї продукції, на якій позначення «Преміум тунець» змінено на «Преміум філе».

УЧАСНИКИ СПРАВИ:

За власною ініціативою Антимонопольного комітету України

Відповідач — ТОВ «МОРЕ-2007» (м. Дніпро)

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=131495&schema=main>**Зміст дослідження**

Комітетом було виявлено, що в торговельних мережах України здійснюється реалізація рибної снекової продукції Товариства, зокрема продукції ТМ «МОРСКИЕ», на лицьовій стороні упаковки якої розміщено написи «Серебристый тунець» та «путасу сушеная солёная» (мовою оригіналу), на зворотній стороні розміщено інформацію, що до складу продукції входить риба «путасу», тобто інформація, зазначена на упаковці продукції, є суперечливою.

Результат проведеного дослідження

Комітетом надані ТОВ «МОРЕ-2007» обов'язкові для розгляду рекомендації від 08.11.2016 № 20-рк. Вказаними рекомендаціями запропоновано ТОВ «МОРЕ-2007» припинити дії з поширення на упаковці снекової рибної продукції торговельної марки «СЕРЕБРИСТИЙ ТУНЕЦЬ» неточної інформації щодо її виду, зокрема внаслідок обраного способу її викладення, шляхом відображення на упаковці продукції інформації про вид продукції у доступний для сприйняття споживачами спосіб.

Виконання рекомендацій

ТОВ «МОРЕ-2007» повідомило Комітет про виконання рекомендацій шляхом припинення виробництва снекової рибної продукції з написом «СЕРЕБРИСТИЙ ТУНЕЦЬ», також було розроблено новий дизайн упаковки для цієї продукції, на якій позначення «СЕРЕБРИСТИЙ ТУНЕЦЬ» замінено на «ПУТАССУ».

РИНОК ПРОДУКЦІЇ З ПОЗНАЧЕННЯМИ «ЕКО», «ЕСО», «ЕКОЛОГІЧНИЙ»

Під час проведення дослідження, Комітетом було виявлено, що в торговельних мережах України здійснюється реалізація продукції з позначеннями «Еко», «еко», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо.

Обираючи серед аналогічних товарів, пересічний покупець сподівається отримати такий продукт, що відповідає його потребам, керуючись інформацією, заявленою виробником.

Під час придбання продукції, увагу споживача можуть привернути позначення, які виробник

розміщує на етикетках (упаковках) своїх товарів, зокрема у вигляді позначень «Еко», «еко», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста». Зазначення саме таких написів на етикетках (упаковках) може скласти уявлення у споживача, що цей товар має більш екологічні властивості порівняно з іншими товарами такої самої категорії. Розміщення таких позначень виробниками на упаковках своїх продуктів може надати їм переваги, зокрема перед іншими виробниками продукції такої самої категорії.

Правопорушення

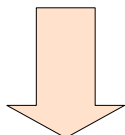
Відповідач	Об'єкт правопорушення	
ПТК у вигляді ТОВ «АГРОМАТ»	глибокопроникна ґрунтвальна суміш «Grund A-1» ТМ «Atis», на етикетці якої розміщено напис «Екологічно чиста та безпечна»	Будь-які підтвердження того, що така продукція є екологічною, відсутні
ТОВ «БЕТТА»	пакети паперові ТМ «Добра Господарочка», на упаковках яких розміщено напис «Екологічні»	
ФОП Вартаньян О.А.	макаронні вироби «Здоров'я» № 1 ТМ «МАК-ВАР Екопродукт», на етикетках яких розміщено напис «Екопродукт»	
ПрАТ «Термінал-М»	фарба інтер'єрна ТМ SILTEK Interior Ecoway, на етикетках якої розміщено написи «есо» та «екологічно чиста»	
ТОВ ПП «ЗІП»	фарба «INTERIOR» ТМ «ЗЕБРА», на етикетках якої розміщено напис «екологічно безпечна»	

Результати розгляду дослідження

Враховуючи наведене, Комітетом надані ПТК у вигляді ТОВ «АГРОМАТ», ТОВ «БЕТТА», ФОП Вартаньян О.А., ПрАТ «Термінал-М», ТОВ ПП «ЗІП» обов'язкові для розгляду рекомендації.

Вказаними рекомендаціями компаніям запропоновано припинити дії з поширення на етикетках продукції неправдивої інформації щодо її екологічних властивостей, зокрема внаслідок обраного способу її викладення, шляхом відображення на етикетці продукції інформації про дійсні властивості продукції та/або її виробництво та усунути причини виникнення цих порушень.

Результат дослідження

Відповідач	Результат
ПТК у вигляді ТОВ «АГРОМАТ»	ТОВ «АГРОМАТ» повідомило Комітет про виконання рекомендацій шляхом видалення з етикеток продукції напису «екологічно чиста та безпечна», видалення зазначеної інформації із власного сайту в мережі Інтернет, призначення відповідальної особи у товаристві за дотримання законодавства про захист від недобросовісної конкуренції
ТОВ «БЕТТА»	ТОВ «БЕТТА» повідомило Комітет про виконання рекомендацій шляхом видалення з упаковок продукції напису «екологічні» шляхом випуску нової упаковки та припинення продажу продукції, на якій міститься напис «екологічні»
ФОП Вартаньян О.А.	ФОП Вартаньян О.А. повідомив Комітет про виконання рекомендацій, зокрема, шляхом використання старих етикеток та обов'язкового заклеювання префікса «еко» самоклеюкою стрічкою, виготовлення нових етикеток без використання префікса «еко»
ПрАТ «Термінал-М»	ПрАТ «Термінал-М» повідомило Комітет про виконання рекомендацій, зокрема, шляхом припинення виробництва та реалізації фарби інтер'єрної ТМ SILTEK Interior Ecoway з позначеннями «eco» та «екологічно чиста»; розроблено нову етикетку для фарби, залишки старої етикетки утилізовані, призначено відповідальну особу на підприємстві за порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції
ТОВ ПП «ЗІП»	ТОВ ПП «ЗІП» повідомило Комітет про виконання рекомендацій, зокрема, шляхом припинення використання на етикетках продукції написів «екологічно» та «екологічно безпечна», видано наказ про невикористання на продукції виробництва Товариства позначення «еко» та його похідних

ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

АРТЕМЕНКО АННА ІГОРІВНА

Державний уповноважений АМКУ

«Система моніторингу і контролю державної допомоги, що впроваджується в Україні за принципами, які діють в Європейському Союзі, покликана захистити економічну конкуренцію від надмірного та неефективного державного втручання. Так створюються умови для справедливої конкуренції, яка є запорукою економічного зростання, а ресурси держави спрямовуються в необхідному соціальному та економічному напрямку»

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ПРОТЯГОМ 2017 РОКУ

Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони (далі - Угода), передбачено, що Україна повинна здійснювати моніторинг і контроль державної допомоги суб'єктам господарювання.

Відповідно до Угоди в цій частині Україна має здійснити такі кроки:

до 2019 р.	прийняти національне законодавство про державну допомогу та забезпечити функціонування Уповноваженого органу;
до 2021 р.	створити повний реєстр програм державної допомоги;
до 2021 р.	будь-яка державна допомога, надана Україною, має оцінюватись за правилами, ідентичними правилам ЄС щодо країн із складною соціально-економічною ситуацією;
до 2023 р.	привести програми державної допомоги у відповідність до критеріїв, визначених Угодою.

Перевірка всього законодавства
з точки зору державної допомоги

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) набрав чинності 2 серпня 2017 року.

Закон було прийнято Верховною Радою України 01.07.2014 на виконання міжнародних зобов'язань України, які виникли, зокрема, внаслідок підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

Відповідно до Закону Уповноваженим органом у сфері державної допомоги є **Антимонопольний комітет України**, до повноважень якого, зокрема, належить:

⇒ визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом;

⇒ отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу від надавачів такої допомоги у порядку, встановленому цим Законом;

⇒ збирання та проведення аналізу інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, вимагання від надавачів та отримувачів державної допомоги, їх посадових осіб інформа-

ції, у тому числі з обмеженим доступом, необхідної для прийняття рішень, передбачених цим Законом;

⇒ надання роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги;

⇒ прийняття рішень про тимчасове припинення надання незаконної державної допомоги відповідно до цього Закону та про припинення та повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції;

⇒ проведення моніторингу державної допомоги;

⇒ ведення та доступ до реєстру державної допомоги;

⇒ розроблення та внесення в установленому порядку Кабінету Міністрів України пропозицій щодо прийняття нормативно-правових актів з питань державної допомоги.

Протягом липня — грудня 2017 р. (період роботи Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги) було:

проведено понад **2600** телефонних консультацій з надавачами державної підтримки

проведено понад **200** заходів щодо державної допомоги за участю центральних та місцевих органів влади, європейських експертів, громадськості тощо

проведено понад **80** робочих нарад з представниками надавачів державної допомоги, під час яких здійснено консультаційну роботу з проблемних питань у сфері державної допомоги

Отримано повідомлень

- про нову державну допомогу – 100;
- про чинну державну допомогу – 15;
- про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом – 16;
- про внесення змін до умов чинної державної допомоги – 2

Найбільшу кількість повідомлень подано органами місцевої влади та органами місцевого самоврядування

Комітетом надано понад 155 роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги

♦ узагальнені роз'яснення від 06.10.2017 № 35-рр/дд з питань, які найчастіше виникають в органів влади та органів місцевого самоврядування;

♦ роз'яснення від 19.10.2017 № 36-рр/дд, відповідно до яких дія положень пункту 1 частини другої статті 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» не поширюється на підтримку:

- у сфері виробництва, ремонту, модернізації, технічного обслуговування озброєння, військової та спеціальної техніки (спорядження) для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, які спрямовані на захист суттєвих інтересів безпеки держави;

- заходів з державного оборонного замовлення, у тому числі з наданням державних гарантій, які обумовлені захистом суттєвих інтересів безпеки держави та здійснюються відповідно до вимог статті 472 Угоди про асоціацію;

♦ роз'яснення від 07.12.2017 № 38-рр/дд, щодо надання державної гарантії, яка передбачена абзацом четвертим підпункту «а» пункту 1 статті 6 Закону України «Про Державний бюджет на 2017 рік» для забезпечення виконання боргових зобов'язань Державної іпотечної установи за зовнішніми запозиченнями для будівництва доступного житла та з метою розвитку ринку іпотеки, є індивідуальним заходом державної підтримки і не підпадає під дію пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

♦ роз'яснення від 07.12.2017 № 39-рр/дд щодо надання державної гарантії, що передбачена підпунктом «а» пункту 2 статті 6 Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» для забезпечення виконання боргових зобов'язань ПАТ «НАК «Нафтогаз України» за кредитами, залученими від фінансових установ для закупівлі імпортованого природного газу, є чинним індивідуальним заходом державної підтримки і не підпадає під регулювання пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

ЗАКОНОПРОЕКТНА ТА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВЗАЄМОДІЯ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

Кабінетом Міністрів України 4 липня 2017 року було прийнято розроблену Комітетом постанову № 768 «Про затвердження Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції».

З метою підготовки та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів щодо визначення критеріїв, за якими проводиться оцінка допустимості окремих категорій державної допомоги суб'єктам господарювання, Комітетом створено робочі групи з розроблення відповідних критеріїв оцінки за кожним з напрямів.

До участі в робочих групах було залучено представників державних органів, юридичних компаній, громадськості, європейських експертів.

Комітетом розроблено 6 проектів постанов Кабінету Міністрів України, якими затверджуються критерії оцінки допустимості окремих категорій державної допомоги

1) Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність» - подано 22.11.2017 до Секретаріату Кабінету Міністрів України, опрацьовано із представниками Секретаріату Кабінету Міністрів України (20.12.2017 направлено доопрацьовану узгоджену редакцію). Схвалено на Урядовому комітеті 18.01.2017 із дорученням доопрацювання згідно з висловленими зауваженнями та пропозиціями.

2) Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць» - прийнято Кабінетом Міністрів України 31.01.2018.

3) Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників» - прийнято Кабінетом Міністрів України 11.01.2018.

4) Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання» - прийнято Кабінетом Міністрів України 31.01.2018.

5) Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам госпо-

дарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва» - 14.12.2017 проект постанови схвалено на засіданні Урядового комітету із дорученням Комітету доопрацювати його з урахуванням зауважень заступника Міністра фінансів. 16.01.2018 - доопрацьований проект постанови надіслано до Секретаріату КМУ для подальшого його винесення на розгляд Уряду.

6) Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на захист навколишнього природного середовища» - доопрацьовано з урахуванням зауважень, отриманих від заінтересованих органів влади, громадського обговорення та проведення тристоронніх консультацій Комітету з представниками Представництва ЄС в Україні і Міністерства екології та природних ресурсів України. На 31.01.2018 щодо проекту постанови отримано висновок Міністерства юстиції України про результати проведення правової експертизи. Проект постанови доопрацьовується з урахуванням вказаного висновку та готується до внесення на розгляд Секретаріату Кабінету Міністрів України.

7) Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення їх у відповідність із законодавством про державну допомогу суб'єктам господарювання» - 26.12.2017 доопрацьований проект постанови надіслано до Секретаріату КМУ для подальшого його винесення на розгляд Уряду.

Погодження проектів нормативно-правових актів (НПА)

Взаємодія з органами влади

Комітет постійно проводить роботу щодо тісної та результативної співпраці з органами влади у сфері державної допомоги, зокрема:

Створення Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги

Шляхом здійснення оптимізації структури територіальних відділень Антимонопольного комітету України у структурі центрального апарату було створено **Департамент моніторингу і контролю державної допомоги**. Департамент було створено на основі відділу моніторингу державної допомоги Департаменту конкурентної політики. Штатна чисельність Департаменту становить 32 одиниці, наприкінці 2017 року фактична кількість працівників становить 21 особу. **Департамент складається з чотирьох відділів**, три з яких здійснюють роботу в напрямі реалізації повноважень Комітету з моніторингу і контролю державної допомоги та мають власну галузеву спеціалізацію, четвертий відділ - здійснює методично-правове забезпечення.

Взаємодія з проектами технічної допомоги Європейського Союзу

Протягом лютого - серпня 2017 року Комітет здійснював співпрацю з проектом технічної допомоги ЄС «Підтримка впровадження в Україні системи контролю державної допомоги». У рамках цієї співпраці проводилась робота щодо розробки та погодження із заінтересованими органами влади проектів постанов Кабінету Міністрів України, якими затверджуватимуться критерії оцінки допустимості державної допомоги для конкуренції. Також здійснювалися заходи адвокатування системи моніторингу і контролю державної допомоги, підготовка технічного завдання для розробки та впровадження порталу державної допомоги. За підтримки зазначеного Проекту ЄС організовано та проведено навчальний візит співробітників Комітету до Конкурентної ради Румунії з метою вивчення досвіду Румунії у впровадженні та функціонуванні системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання, що відповідає вимогам Європейського Союзу.

У жовтні 2017 року представники Департаменту взяли участь у міжнародному семінарі у м. Кишинів, Республіка Молдова, на тему «Компенсація без допомоги згідно з «критеріями Альтмарк».

З вересня 2017 року в Комітеті розпочалася реалізація проекту технічної допомоги ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги». Так, протягом звітного періоду експертами проекту:

- надавалися консультації під час підготовки роз'яснень з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги та розгляду повідомлень про державну допомогу;

- у співпраці з представниками Департаменту здійснювалися тестування Порталу державної допомоги, за результатами яких розробниками вносяться зміни до програмного забезпечення;

- здійснювалася оцінка законодавства у сфері державної допомоги та надавалися пропозиції щодо його вдосконалення.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТФОРМИ МОНІТОРИНГУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

В рамках виконання проекту із впровадження державної допомоги розроблено технічне завдання та специфікацію на створення **Реєстру державної допомоги**.

У 2017 році відбувалися активні процеси із впровадження Порталу державної допомоги	Наступні кроки, що мають бути здійснені до березня 2018 року
♦ налаштування каналу зв'язку між локальною мережею Комітету та хмарним сервером ДП «УСС»	♦ підготовка внутрішніх нормативних документів про порядок опрацювання повідомлень про державну допомогу та розробку рішень Комітету засобами Порталу державної допомоги та Аскод
♦ коригування та налаштування Порталу на тестовому майданчику за результатами тестів	♦ підготовка інструкцій для надавачів державної допомоги та працівників Комітету
♦ тестування Порталу та системи електронного документообігу щодо реєстрації повідомлень про нову та чинну державну допомогу	♦ підготовка навчальних матеріалів для надавачів державної допомоги, вебінарів та консультативного форуму

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ

ДОПОМОГИ ТА ДІЇ АМКУ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ВТОРИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

На сьогодні Комітетом прийнято та зареєстровано в Міністерстві юстиції всі необхідні підзаконні процесуальні нормативно-правові акти, якими впроваджено правове регулювання відносин між Антимонопольним комітетом України, надавачами державної допомоги та отримувачами державної допомоги під час здійснення моніторингу державної допомоги, повідомлення про нову державну допомогу, про чинну державну допомогу та внесення змін до умов її надання, ведення реєстру державної допомоги, розгляд справ про державну допомогу.

Також Урядом прийнято низку актів, розроблених Комітетом, а саме:

⇒ постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2017 № 468 «Про затвердження Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції»;

⇒ постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 11 «Про затвердження Кри-

теріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників»;

⇒ постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць»;

⇒ постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію суб'єктів господарювання».

Усі акти розроблено з метою виконання Україною зобов'язань, взятих відповідно до частини першої статті 267 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, щодо прийняття національного законодавства про державну допомогу.

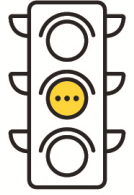

НЕОБХІДНІСТЬ ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлює правові та інституційні принципи здійснення моніторингу та контролю державної допомоги, однак має рамковий характер. Крім того, під час вжиття Комітетом заходів з практичної реалізації в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги було виявлено низку недоліків зазначеного Закону, які стосуються, зокре-

ма, не повної відповідності Закону ас-quis ЄС, недосконалості процесуальних процедур, а також інституційного забезпечення здійснення моніторингу та контролю державної допомоги.

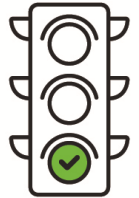
Наразі триває розроблення Комітетом відповідного законопроекту щодо усунення зазначених недоліків Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УРЯДОМ УКРАЇНИ

Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлено правову основу для взаємодії між Урядом та Уповноваженим органом з питань державної допомоги. Однак організаційні аспекти такої взаємодії потребують подальшого вдосконалення. Забезпечення

впровадження ефективної системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання, а також вирішення проблем взаємодії, які виникатимуть у цьому процесі, мають бути вирішені під час реалізації пріоритетів Уряду.

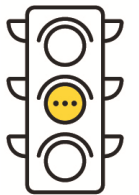
ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ КОНКУРЕНТНОГО НЕЙТРАЛІТЕТУ ПІД ЧАС НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Впровадження ефективної системи надання державної допомоги в Україні передбачає, зокрема, забезпечення рівного, прозорого доступу до державних ресурсів як державних, так і приватних суб'єктів господарювання, що особливо актуально для малого та середнього бізнесу.

У результаті реформи, надання та використання державної допомоги має стати більш прозорим та передбачуваним, що призведе до зниження інвестиційних ризиків, а отже, приходу більшої кількості інвесторів, розвитку суб'єктів господарювання, в тому числі суб'єктів МСП.

Відповідно до частини другої розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення»

Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» протягом першого року застосування зазначеного Закону, усі надавачі державної допомоги зобов'язані подати Уповноваженому органу повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності цим Законом. Усі повідомлені схеми буде переглянуто та приведено у відповідність із Законом, в тому числі в контексті забезпечення принципів рівного доступу до державних ресурсів.

НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ СУСПІЛЬСТВА ЩОДО ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

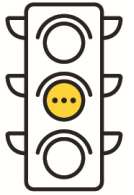
Підвищення рівня громадської обізнаності щодо масштабу та рівня ризиків, пов'язаних з наданням державної допомоги, дозволить платникам податків побачити вартість державної допомоги, що сприятиме підвищенню дисципліни витрачання бюджетних ресурсів. У цілому громадська обізнаність щодо масштабів та наслідків державної допомоги сприятиме більш ефективному контролю за її наданням.

З цією метою необхідно реалізувати програму підвищення рівня обізнаності з питань державної допомоги, яка має поширюватися на державних службовців усіх рівнів, представників бізнесу, наукової спільноти та ЗМІ про можливий вплив державної допомоги на конкуренцію та мету впровадження в Україні системи моніторингу та контролю державної допомоги суб'єктам господарювання.

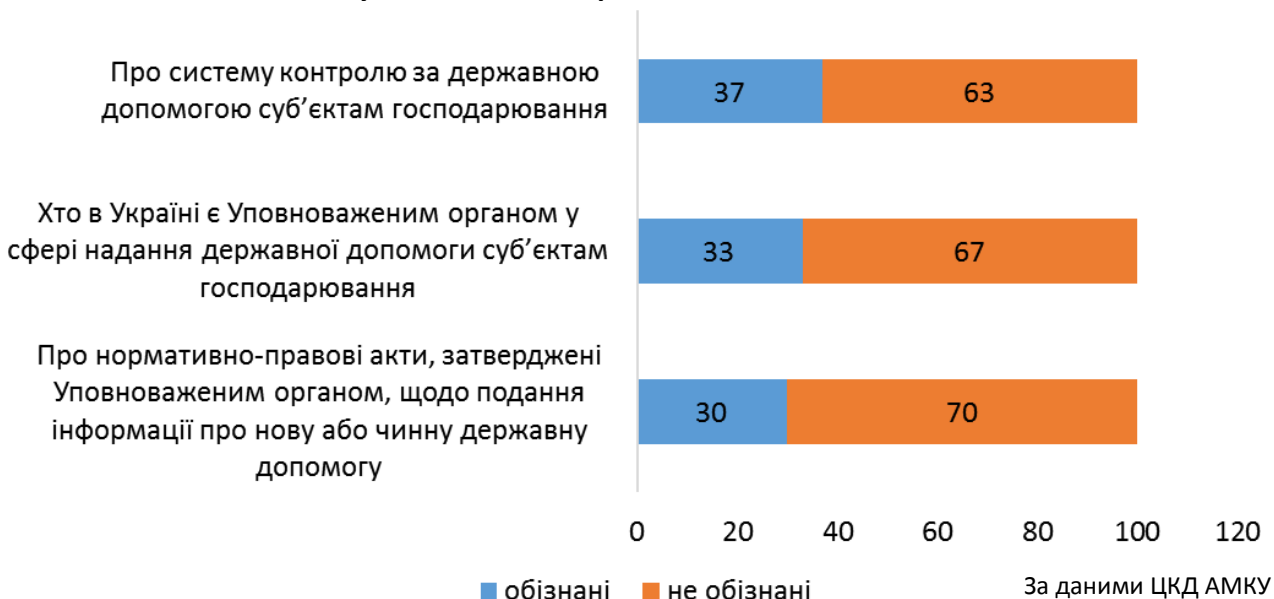
Наразі Комітет на постійній основі здійснює консультаційну та роз'яснювальну роботу з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги. Питання щодо державної допомоги суб'єктам господарювання включаються до порядків денних публічних заходів, які проводить Комітет.

Зважаючи на необхідність здійснення інформаційної підтримки надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання, а також всебічного інформування громадськості про діяльність Комітету, на офіційному веб-порталі Антимонопольного комітету України в мережі Інтернет за адресою <http://www.amc.gov.ua> створено розділ «Державна допомога суб'єктам господарювання», який містить рубрики: «Портал державної допомоги», «Роз'яснення з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги», «Відповіді на поширені питання», «Законодавство», «Обговорення нормативно-правових актів», «Інформаційні та аналітичні матеріали» та «Контакти».

Завдяки проведеній Комітетом у 2017 році роботі в частині адвокатування системи моніторингу та контролю державної допомоги загалом ситуація щодо обізнаності органів влади, отримувачів у сфері державної допомоги покращилась. Однак необхідно здійснювати довготривалу комплексну роботу для якісного підвищення загального рівня обізнаності суспільства щодо інституту державної допомоги суб'єктам господарювання.

Обізнаність суспільства про Уповноважений орган з питань державної допомоги суб'єктам господарювання та його діяльність

ДІЯЛЬНІСТЬ АМКУ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Законом України «Про публічні закупівлі» на Комітет було покладено функції органу оскарження у сфері публічних закупівель.

На виконання вимог частини третьої статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» Комітетом була створена Постійно діюча адміністративна колегія Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель. Зазначена Колегія здійснює розгляд скарг суб'єктів господарювання щодо порушення замовниками порядку проведення процедур публічних закупівель.

Колегія АМКУ - Орган оскарження. Міфи та реальність

Що може робити Колегія АМКУ	Що не може робити Колегія АМКУ
•Зобов'язати замовника внести зміни до тендерної документації. •Зобов'язати замовника скасувати рішення про відхилення учасника. •Зобов'язати замовника скасувати рішення про визначення переможцем учасника. •Зобов'язати замовника скасувати рішення про допущення учасника до аукціону. •Зобов'язати замовника відмінити процедуру.	•Встановити підробку документа. •Визначити переможця закупівлі. •Зобов'язати укласти договір. •Встановити вимоги в тендерній документації. •Встановити очікувану вартість закупівлі. •Перевірити весь процес закупівлі. •Встановити факт антиконкурентних дій учасників. •Встановити факт домовленостей між учасником та замовником.

АМКУ — СИСТЕМА PROZORRO. ХТО ЗА ЩО ВІДПОВІДАЄ

Колегія АМКУ

Система ProZorro

1. Приймає рішення про прийняття скарг до розгляду/залишення без розгляду/припинення розгляду.

2. Розглядає скаргу протягом 15 робочих днів (для потреб оборони – протягом 10 робочих днів).

3. Перевіряє закупівлю за інформацією, поданою в скарзі та електронній системі.

4. Може зобов'язати замовника внести зміни до тендерної документації.

5. Може зобов'язати замовника скасувати рішення про допущення до аукціону чи рішення про відхилення пропозицій.

6. Може зобов'язати замовника відмінити процедуру.

7. Може зобов'язати замовника скасувати рішення про визначення переможця.

1. Формує реєстраційну картку скарги.

2. Надсилає скаргу замовнику і Колегії АМКУ.

3. Призупиняє електронний аукціон.

4. Не оприлюднює договір та звіт про результати закупівлі під час процедури оскарження.

5. Оприлюднює рішення, прийняті Колегією АМКУ.

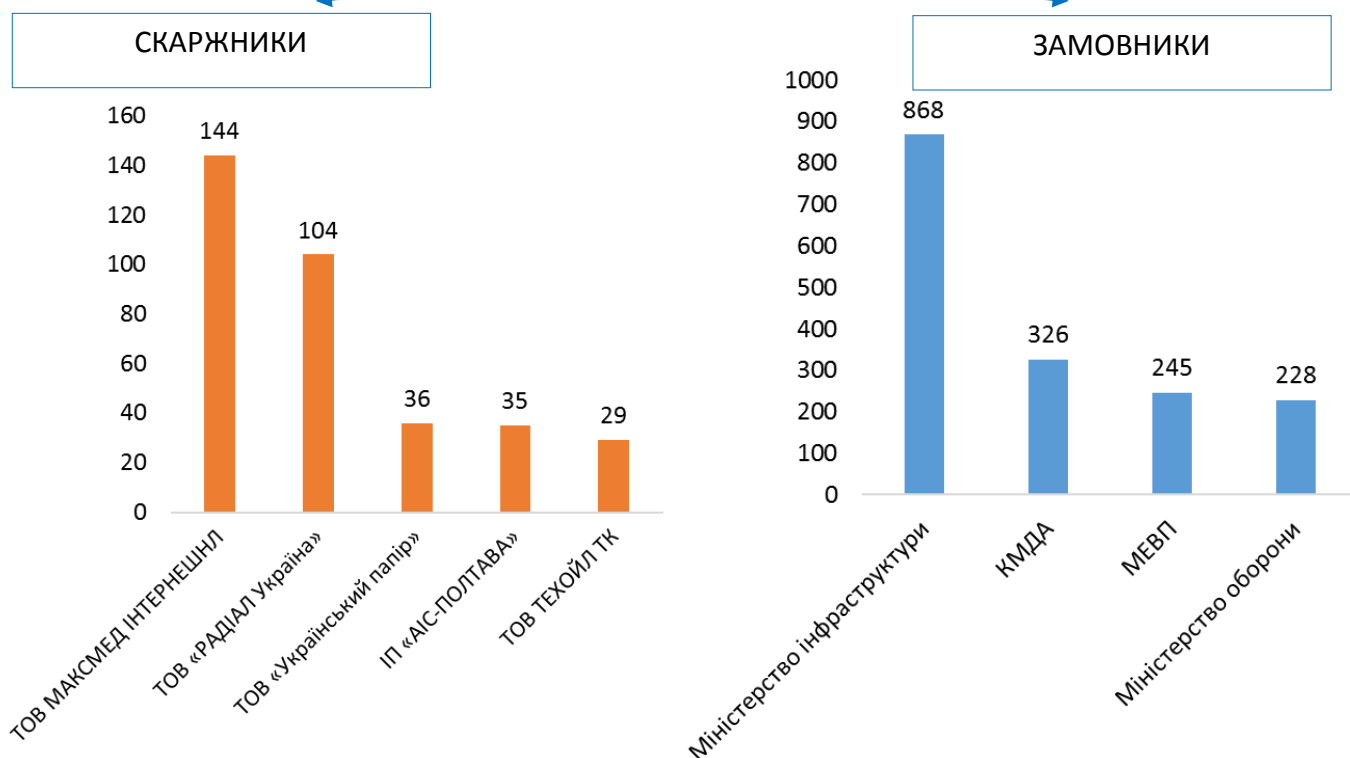
6. Надсилає повідомлення замовнику та скаржнику.

7. Призначає нову дату та час електронного аукціону.

ТОП СКАРЖНИКІВ ТА ЗАМОВНИКІВ ТЕНДЕРІВ, ЯКІ ОСКАРЖУВАЛИСЬ У 2017 РОЦІ

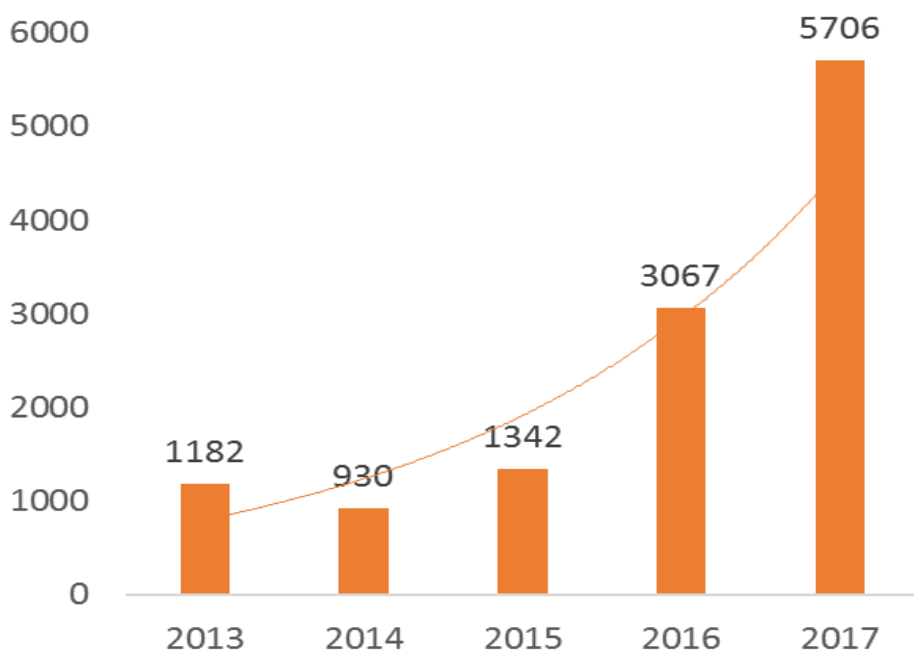
за даними модуля ProZorro
<https://prozorro.gov.ua/>

СТАТИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПОСТІЙНО ДІЮЧОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗА 2017 РІК:

- ✓ Розглянуто скарг на загальну суму **90,58 млрд грн**
- ✓ Зобов'язано усунути порушення на загальну суму **37,38 млрд грн**
- ✓ Відкликано скаржниками скарг на загальну суму **32,93 млрд грн**

Статистика надходження скарг у період 2013 – 2017 років

З 2014 року кількість скарг постійно зростає. Приріст до 2016 року: **86%**.

Середня кількість скарг, що розглядались Колегією у 2017 році щоденно: **23**.

Існує характерна сезонність для оскарження. **Основні тренди:**

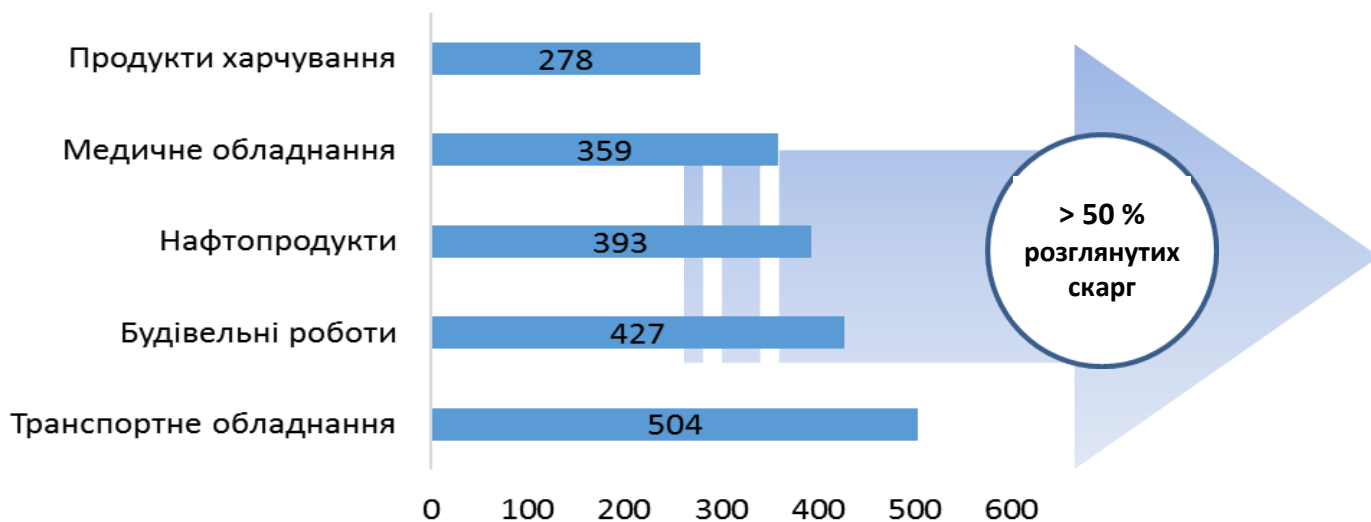
- а) поступове зростання скарг у I кварталі року;
- б) зниження активності в літній період та першу декаду осені;
- в) поступова інтенсифікація процесів оскарження з вересня до кінця року.

Кількість прийнятих рішень – **9283 од.**

СТРУКТУРА РОЗГЛЯНУТИХ СКАРГ

Структура оскаржень за сферами економічної діяльності у 2017 році

ТИПОВІ ПОМИЛКИ

Типові помилки Замовників:

- встановлення в тендерній документації дискримінаційних вимог;
- дискримінаційний підхід в частині відхилення тендерних пропозицій одних учасників та допуск до аукціону/визначення переможцем учасників, які також не відповідають умовам документації (почастішали випадки вибіркового підходу за наявності в учасників однакових порушень) ;
- визнання переможцем учасника, пропозиція якого не відповідає вимогам тендерної документації;
- обрання не тієї підстави відхилення;
- допущення до аукціону учасника, пропозиція якого не відповідає ;
- відхилення пропозиції учасника на підставі невідповідності пропозиції технічним вимогам та кваліфікаційним критеріям учасника після проведення аукціону ;
- відміна торгів навіть у випадку, коли Колегія зобов'язує скасувати лише рішення про визначення переможця (з правом перейти до оцінки наступного учасника).

Типові помилки Скаржників:

- неоскарження дискримінаційних умов тендерної документації;
- пропущення строків для подачі скарги;
- відсутність плати за розгляд скарги;
- недотримання вимог до скарги, зазначених у статті 18 Закону України «Про публічні закупівлі»;
- відсутність в скарзі обґрунтування порушених прав;
- довантаження в систему ProZorro документів тендерної пропозиції після кінцевого строку її подання;
- ненадання додатків до договорів (аналогічних договорів, договорів на підтвердження матеріально-технічної бази тощо), у разі якщо такі додатки визначені договорами як невід'ємні частини;
- неналежним чином оформлені банківські гарантії: відсутність обов'язкових вимог до гарантії, визначених документацією, посилення в безумовній гарантії на договір, яким встановлюються умови надання гарантії (без надання самого договору).

ПРИКЛАДИ ПОРУШЕНЬ ЗАМОВНИКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ

УЧАСНИКИ:

**Замовник — ПАТ «Українська залізниця» в особі філії «Дарницький вагоноремонтний завод»
Скаржник — ПП ВКФ «АКМА»**

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-12-002000-b>

Предмет закупівлі

Гідравлічні комбіновані прес-ножиці.

Результат розгляду порушення

ПП ВКФ «АКМА» оскаржувало відхилення пропозиції та обрання ТОВ «СП «СТАН-КОМПЛЕКТ» переможцем торгів.

Колегією була встановлена правомірність відхилення скаржника (в порушення вимог документації у сертифікаті виробника відсутнє підтвердження гарантії виробника щодо якості продукції).

Замовником застосовано дискримінаційний підхід.

Замовника було зобов'язано скасувати рішення про визначення переможця.

УЧАСНИКИ:

**Замовник — КУ «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги
міста Запоріжжя»**

Скаржник — ТОВ «Запорожпроект»

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-11-002019-a>

Предмет закупівлі

Капітальний ремонт нейрохірургічного відділення КУ «МКЛЕШМД» по вул. Перемоги, 80 в м. Запоріжжя ДСТУ Б.Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» (Будівельні роботи).

Результат розгляду порушення

ТОВ «Запорожпроект» оскаржувало відхилення своєї пропозиції та обрання переможця торгів.

Встановили – відхилено правомірно (в порушення умов документації був відсутній переклад документів українською мовою).

У складі пропозиції переможця також містились документи, викладені іншою, ніж українська, мовою.

Замовником застосовано дискримінаційний підхід до скаржника. Крім того, були виявлені невідповідності технічної пропозиції переможця технічному завданню замовника.

Зобов'язано замовника відмінити процедуру закупівлі (переможець був останнім учасником).

УЧАСНИКИ:**Замовник — КП «Західне казенне підприємство пробірного контролю»****Скаржник — ТОВ «Юнілаб»**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-26-001053-b>**Предмет закупівлі**

Автоматичний потенціометричний титратор з автоматичним податчиком зразків, для визначення проби срібла.

Результат розгляду порушення

ТОВ «Юнілаб» оскаржувало відхилення своєї пропозиції та обрання ТОВ «АЛСІ» ЛТД переможцем торгів.

Встановили – відхилено правомірно [в порушення умов документації відсутній сертифікат відповідності технічному регламенту (був наданий інший сертифікат)].

Переможець у складі своєї пропозиції переможця також надав інший сертифікат, ніж який вимагався документацією.

Замовником застосовано дискримінаційний підхід до скаржника.

Зобов'язано замовника скасувати рішення про визначення переможця торгів.

УЧАСНИКИ:**Замовник — Український центр оцінювання якості освіти****Скаржник — ТОВ НВП «Гаммаграфік»**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-27-001758-b>**Предмет закупівлі**

Голографічна продукція під умовною назвою «Центр-2».

Результат розгляду порушення

ТОВ НВП «Гаммаграфік» оскаржувало відхилення своєї пропозиції та обрання ТОВ «СП Голографія» переможцем торгів.

Встановлено, що скаржник був відхилений правомірно – в порушення умов документації не надав передбачені замовником документи на підтвердження досвіду аналогічного договору.

Було також встановлено, що переможець торгів має аналогічні порушення – відсутні документи (акти приймання-передачі), які вимагались на підтвердження наявності досвіду. Замовником було застосовано дискримінаційний підхід.

Враховуючи що переможець залишався єдиним учасником; замовника було зобов'язано відмінити процедуру закупівлі.

УЧАСНИКИ:**Замовник — ДП «Мультимедійна платформа іномовлення України»****Скаржник — ТОВ «Віжн Хаус»**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-11-14-000273-b><https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-11-14-000245-b><https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-11-14-000269-b>**Предмет закупівлі****Ліцензійне програмне забезпечення для роботи з графікою та зображеннями (роботи з відеостіною).****Результат розгляду порушення**

ТОВ «Віжн Хаус» оскаржує відхилення. Встановлено, що відхилений правомірно (не надано документів на підтвердження технічним вимогам, як було передбачено документацією).

Оскаржує дискримінаційні дії замовника: невідповідність переможця (ТОВ «Комтел») – зокрема, відсутність підтвердження гарантій виробника в частині наявності локальної підтримки та відсутність документального підтвердження відповідності технічним вимогам (що було підставою відхилення скаржника).

Замовником було застосовано дискримінаційний підхід.

Встановлено невідповідність пропозиції переможця з наведених вище підстав.

Зобов'язано скасувати рішення про визначення переможця.

ПРИКЛАДИ НЕСТАНДАРТНИХ СКАРГ**УЧАСНИКИ:****Замовник — КП «Шляхово-експлуатаційне управління по ремонту та утриманню автомобільних шляхів та споруд на них Печерського району м.Києва»****Скаржник — ТОВ «ЮСТ»**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-20-001265-b>**Предмет закупівлі****Дорожнє обладнання.****Результат розгляду порушення**

Скаржник оскаржував, зокрема, неправомірне визначення переможця.

Підстав для задоволення скарги в рамках Закону України «Про публічні закупівлі» не було виявлено.

Разом з тим матеріали за скаргою направлені до відповідного структурного підрозділу Комітету щодо ознак наявності змови на торгах: на документі з тендерною пропозицією переможця ТОВ «Київдорпостач» міститься підпис директора та печатка конкурента на цих торгах – ТОВ «Дорожні системи».

УЧАСНИКИ:**Замовник — ПАТ «Укртрансгаз» в особі філії «БМФ «Укргазпромбуд»****Скаржник — ТОВ «Конкорд»**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-10-05-000331-c>**Предмет закупівлі****Мототранспортні вантажні засоби (тягачі).****Результат розгляду порушення**

ТОВ «Конкорд» оскаржує оприлюднення замовником інформації та статусу його пропозиції як відхиленої.

При цьому скаржник був визначений переможцем торгів.

Відповідно ТОВ «Конкорд» оскаржує оприлюднене повідомлення про намір укласти договір з іншим учасником, щодо якого рішення замовником не приймалось.

Замовник підтвердив, що ним ТОВ «Конкорд» було визначено переможцем та не приймалось рішення щодо відхилення його пропозиції, а інформація, оприлюднена на веб-порталі, не відповідала прийнятим рішенням.

Було зобов'язано замовника вжити заходів щодо усунення зазначених порушень.

УЧАСНИКИ:**Замовник — Служба автомобільних доріг у Волинській області****Скаржник — БАТ «Дорожньо-будівельний трест № 4 м. Брест» (БАТ ДБТ № 4)**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2017-03-22-002939-b>**Предмет закупівлі**

Послуги з поточного середнього ремонту автомобільної дороги державного значення Н-22
Устилуг — Луцьк — Рівне на ділянці, км, 13+420 - 35+000.

Результат розгляду порушення

БАТ ДБТ № 4 оскаржувало відхилення своєї пропозиції та допущення до аукціону пропозиції ТОВ «Луцькавтодор-сервіс».

Колегією була встановлена правомірність відхилення скаржника та невідповідність пропозиції ТОВ «Луцькавтодор-сервіс», зокрема, в частині невідповідності наданої ТОВ «Луцькавтодор-сервіс» банківської гарантії вимогам документації. Замовника зобов'язано відмінити торги.

Не погоджуючись з рішенням органу оскарження, замовник звернувся з позовом на дії Комітету до суду.

Під час представництва інтересів органу оскарження у суді за наведеним вище позовом було виявлено, що на веб-порталі Уповноваженого органу станом на сьогодні зникли спірні банківські гарантії та повністю зникла пропозиція скаржника.

МІЖВІДОМЧА СПІВПРАЦЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо вдосконалення роботи електронної системи закупівель та порядку оскарження процедур закупівлі»

Що передбачає:

1. Запровадження можливості усунення порушень переможцями торгів протягом 24 годин з моменту розміщення замовником в електронній системі закупівель повідомлення з вимогою про усунення таких невідповідностей, але з обмеженням – неможливістю корегування технічної частини пропозицій.
2. Можливість аргументованого продовження строку розгляду скарг.
3. Узгодження положень Закону України «Про санкції» із Законом України «Про публічні закупівлі».

Статус:

розробляється Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 291»

Що передбачає:

Зміну підходу до визначення розміру плати за подання до органу оскарження (Комітету) скарг в порядку, визначеному статтею 18 Закону України «Про публічні закупівлі», та встановлення диференційованої плати у відсотковому розмірі залежно від очікуваної вартості закупівлі та типу рішень, дій чи бездіяльності замовників.

Статус:

розробляється Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ ТА ЗАМОВНИКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Антимонопольним комітетом України як органом оскарження започатковано проведення щомісячних зустрічей для ЗМІ та представників громадськості. Перша така зустріч відбулася **7 листопада 2017 року**, де Голова Комітету Юрій Терентьєв разом із Головою Колегії АМКУ - державним уповноваженим Ніною Сидоренко, а також заступником директора Департаменту - начальником відділу розгляду справ Євгеном Костенком надали інформацію про основні результати роботи Постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель у жовтні 2017 року.

АМКУ започатковано щомісячне звітування щодо діяльності органу оскарження – було проведено відповідні зустрічі — звіти в грудні 2017 року та в січні 2018 року із річним звітом про діяльність органу оскарження.

Крім висвітлення прикладів відповідних скарг та рішень щодо них, було представлено:

- 1) найпоширеніші помилки під час проведення процедури закупівель;
- 2) показники ефективності діяльності за жовтень, грудень 2017 року, загалом за 2017 рік та січень 2018 року;
- 3) статистичні дані щодо кількості скарг та прийнятих рішень.

За словами Голови Комітету Юрія Терентьєва, відтепер подібні зустрічі для представників ЗМІ та громадськості будуть відбуватися щомісяця. Крім того, захід буде транслюватись у режимі «лайв» на офіційній сторінці АМКУ у соціальній мережі Facebook.

З повною версією відеозапису першого Звіту щодо діяльності АМКУ як органу оскарження можна ознайомиться за посиланням:

[\(https://www.facebook.com/amc.gov.ua/videos/1926568977361240/\)](https://www.facebook.com/amc.gov.ua/videos/1926568977361240/)

ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ ПРОКОНКУРЕНТНОЇ СВІДОМОСТІ УЧАСНИКІВ ТА ЗАМОВНИКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.

ЛЕКЦІЇ. СЕМІНАРИ. ФОРУМИ.

Державні уповноважені — члени Постійно діючої адміністративної колегії з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель брали участь у понад 30 заходах, зокрема:

Панаїотіді Світлана

Четвертий Всеукраїнський форум «Forum Zakurki» на тему оскарження публічних закупівель.

Четверта річна міжнародна конференція з публічних закупівель «Реформа публічних закупівель — продовження розвитку».

Лекції в Київській школі економіки в рамках Програми професіоналізації закупівель із доповіддю «Типові помилки замовників».

Форум юридичної практики «III Ukrainian Antitrust Forum».

Зустріч із замовниками та бізнесом разом із командою ProZorro на тему оскаржень публічних закупівель та типових помилок.

Численні лекції на теми «Типові помилки замовників» та «Типові помилки скажників під час оскарження».

Загребельська Агія

III Форум з конкурсного права АПУ: Стягнення. Реструктуризація. Банкрутство. Тема виступу «Забезпечення конкуренції на ринках реалізації майна та активів шляхом проведення електронних торгів».

Міжнародна конференція «Вагонобудування та ремонт рухомого складу в Україні». Тема виступу «Типові помилки учасників публічних закупівель».

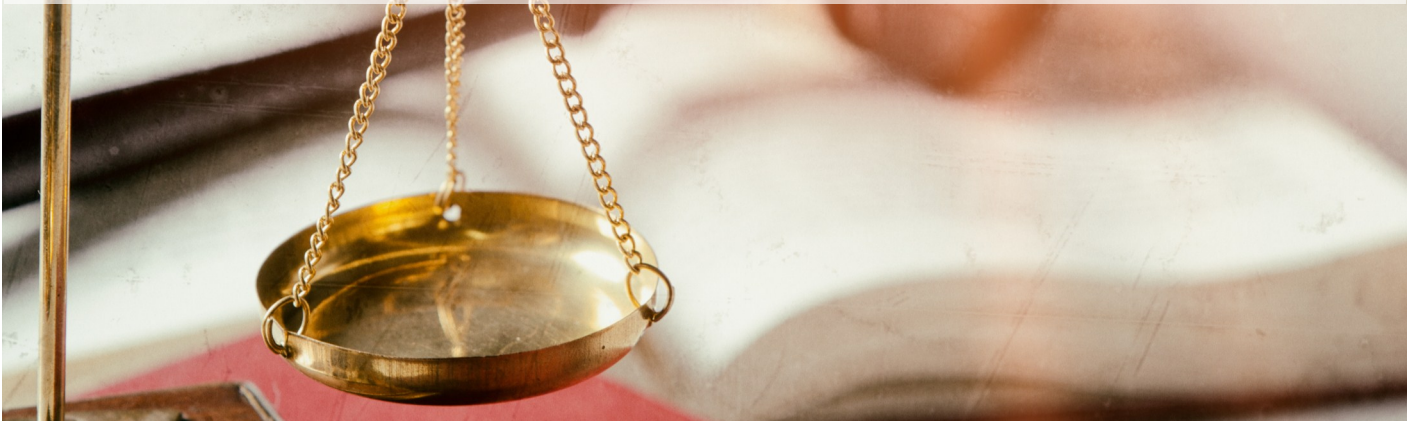
VI Судовий форум. Судова система майбутнього: перспективи, інновації і виклики. Тема виступу «Особливості розгляду спорів у сфері публічних закупівель».

XIII щорічний юридичний форум «Розвиток ринку юридичних послуг в Україні – 2017». Участь у дискусії на тему «Всі «за» і «проти» участі в держтендерах на закупівлю юрпослуг».

Численні лекції на тему «Особливості розгляду спорів у сфері публічних закупівель».

Світлана та Агія є членами Експертної групи з питань вдосконалення системи публічних закупівель, створеної з ініціативи Transparency International Ukraine.

АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СПОТВОРЕНЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОРГІВ

Важливим засобом забезпечення ефективного та економного використання бюджетних коштів є забезпечення конкуренції під час здійснення державних закупівель через передбачені законодавством конкурсні механізми.

Для забезпечення чесної конкуренції на торгах необхідно формувати ефективне конкурентне середовище. Саме для цього у світовій практиці було розроблено систему практичних заходів і процедур, яка спрямована на забезпечення оптимального та раціонального використання державних коштів під час здійснення закупівлі товарів, робіт та послуг. І в цьому напрямі Україна використала найкращі світові практики, створивши електронну систему проведення закупівель «ProZorro».

У чинному законодавстві України визначені органи державної влади, які реалізують політику підтримки та захисту конкуренції у сфері державних закупівель. Одним із таких органів є Антимонопольний комітет України.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» завданням Комітету у сфері державних закупівель є здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції. Реалізація зазначеного контролю здійснюється Комітетом через повноваження, що визначені статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», та спрямована на запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. До таких порушень, зокрема, віднесені антиконкурентні узгоджені дії, які стосуються спотворення результатів торгів, тендерів.

Розслідування справ про антиконкурентні змови на тендерах найбільшою мірою наближені до оперативно-розшукової діяльності, саме тому розслідування більшості завершених і представлених в цьому звіті справ проводилось у тісній співпраці з правоохоронними органами – Генеральною прокуратурою, Національним антикорупційним бюро, Службою безпеки, Національною поліцією.

ПРИКЛАДИ ПОРУШЕНЬ

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «БК «Дорлідер», ТОВ «БК «Дорсервіс»

Порушення № 1

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «поточний ремонт вулично-дорожньої мережі м. Одеси – Площа покриття, що підлягає поточному ремонту».**

Штраф — 1 354 112 грн

Порушення № 2

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «дороги автомобільні та автомагістралі, інші дороги, елементи доріг; злітно-посадкові смуги летовищ (Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення Н-03 Житомир-Чернівці на ділянці км. 302+964 – км. 323+911, Хотинський район, Чернівецька область (продовження робіт))».**

Штраф — 19 478 951 грн

Порушення № 3

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «поточний ремонт автомобільної дороги державного значення Р-46 Харків-Охтирка».**

Штраф — 8 906 286 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138966&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «БК «Дорлідер» , ПП «Південьдортех»

Порушення № 1

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «Капітальний ремонт дороги по вулиці Миру м. Кілія від вулиці Портової до вулиці Торгової».**

Штраф — 2 434 448 грн

Порушення № 2

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «Капітальний ремонт автодороги по вулиці Пушкінська від вулиці Велика Морська до Привокзальної площі в м. Миколаєві».**

Штраф — 1 037 264 грн

Порушення № 3

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «Реконструкція дороги на вулиці Б. Хмельницького від вулиці Ю. Гагаріна до вулиці Університетської в м. Чернівцях».**

Штраф — 4 537 856 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138967&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «Іріда», ТОВ «Техморгідрострой Миколаїв» та ПП «Інфлот-Данубіус Ейдженсі»,
ТОВ «Техморгідрострой Миколаїв»

Порушення

Під час розгляду АМКУ справ № 20-26.13/84-17 і № 20-26.13/85-17 було встановлено, що ТОВ «Іріда» і ТОВ «Техморгідрострой Миколаїв» та ПП «Інфлот-Данубіус Ейдженсі» і ТОВ «Техморгідрострой Миколаїв» **спотворили результати торгів на днопоглиблювальні роботи.** Внаслідок антиконкурентних узгоджених дій учасників вартість договорів із замовником - ДП «Адміністрація морських портів України» (АМПУ) було завищено майже вдвічі.

Штраф:

ТОВ «Іріда» – 1 466 000 грн,
ТОВ «Інфлот-Данубіус Ейдженсі» - 3 640 000 грн,
ТОВ «Техморгідрострой Миколаїв» - 76 430 000 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=137997&schema=main>

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=137998&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:
ПрАТ «УНІС-ЦЕНТР», ТОВ «АРСТРЕЙД»

Порушення

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю «апаратура електрична низьковольтна» (загальноблочний щит постійного струму - 1 од.)»; «вузли апаратури електророзподільної та контрольної (щити КТПСН)».**

Штраф:
 ПрАТ «УНІС-ЦЕНТР» – 339 999 грн,
 ТОВ «АРСТРЕЙД» – 339 999 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138989&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:
ПП «КРИВБАСАКАДЕМІНВЕСТ», державна установа «Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці»

Порушення

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, **які стосуються спотворення результатів торгів щодо послуг проектування та розроблення у сфері інформаційних технологій, проведених Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.**

Штраф — 511 069 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=137599&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:
ТОВ «ЛІГОС УА», ТОВ «УКРЗВ'ЯЗОКГІДРОБУД»

Порушення

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів на закупівлю експлуатаційних днопоглиблювальних робіт – підчистка дна від наносів на внутрішній акваторії морського порту **«Южний»**, проведених відповідно до оголошення про заплановану закупівлю № 182778, оприлюдненого в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» від 19.08.2015 № 318(19.08.2015).

Штраф — 22 976 148 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=137257&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:

ПАТ «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта»,
ПАТ «Нафтопереробний комплекс Галичина», ТОВ «Торговий дім Прикарпаттянафототрейд»,
ТОВ «Котлас», ТОВ «Галнафта» і ТОВ «Гарант-УТН»

Порушення

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються **спотворення результатів аукціонів з продажу нафти сирови та газового конденсату**, що проводились протягом березня – липня 2015 року на базі ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа».

Штраф — 1 371 269 671 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=134327&schema=main>

ВІДПОВІДАЧІ:

ТОВ «Харківський акумуляторний завод «ВЛАДАР», ТОВ «Новабуд-Інвест»

Порушення

Вчинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються **спотворення результатів торгів на закупівлю за кодом ДК 27.20.2 акумуляторів електричних та частин до них** (акумуляторних батарей до пасажирських вагонів, акумуляторів та акумуляторних батарей до тягового рухомого складу, акумуляторів автоблокувальних) за лотами № 2 та № 3 (оголошення про проведення процедури закупівлі № 119933, опубліковане в державному офіційному друкованому виданні з питань державних закупівель № 40 (886) від 19.05.2014], проведених державним підприємством матеріально-технічного забезпечення залізничного транспорту «Укрзалізничпостач».

Штраф:

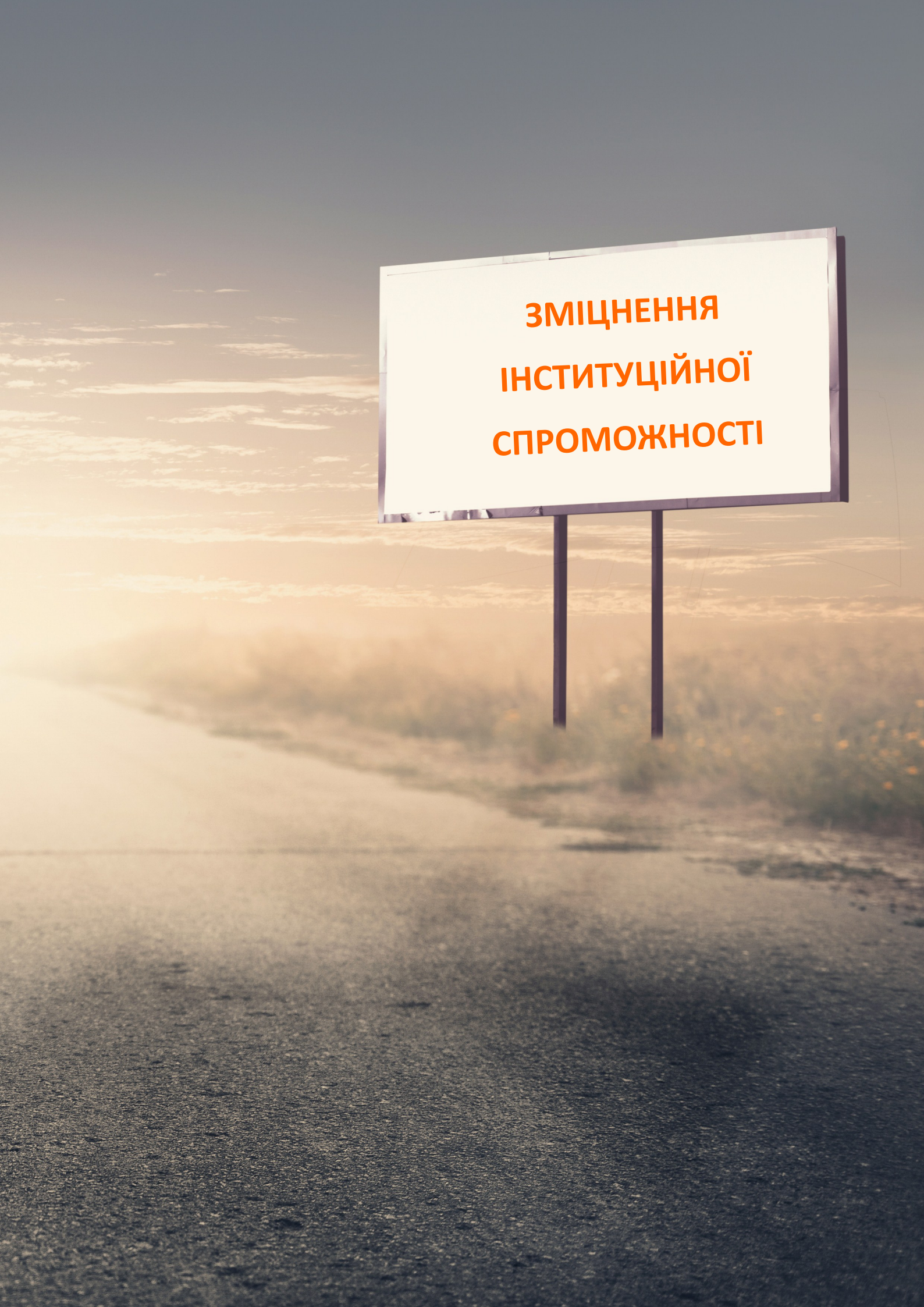
ТОВ «Харківський акумуляторний завод «ВЛАДАР» – 7 035 570 грн,
ТОВ «Новабуд-Інвест» – 339 999 грн

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=138491&schema=main>

A billboard stands on a two-lane asphalt road that stretches into the distance. The scene is captured during sunset or sunrise, with a warm, golden light illuminating the sky and the road. The sky is filled with soft, wispy clouds. The billboard is white with a dark border and is supported by two dark poles. The text on the billboard is in a bold, orange-red, sans-serif font, arranged in three lines. The overall mood is contemplative and hopeful.

**ЗМІЦНЕННЯ
ІНСТИТУЦІЙНОЇ
СПРОМОЖНОСТІ**

Структура, компетенція та організація діяльності Антимонопольного комітету України визначена Законом України «Про Антимонопольний комітет України», відповідно до якого Антимонопольний комітет України утворюється у складі Голови та восьми державних уповноважених.

Антимонопольний комітет України і його 26 територіальних відділень становлять систему органів Антимонопольного комітету України, яку очолює Голова Комітету.

Територіальні відділення створені в Автономній Республіці Крим, усіх областях та містах Севастополі, є юридичними особами та виконують завдання Антимонопольного комітету України на регіональному рівні.

В Антимонопольному комітеті України, його територіальних відділеннях утворюються відповідно адміністративні колегії Антимонопольного комітету України та адміністративні колегії територіальних відділень Антимонопольного комітету України, які розглядають питання, віднесені законом до їхньої компетенції.

Органами Антимонопольного комітету України є Антимонопольний комітет України, адміністративні колегії Антимонопольного комітету України, державні уповноважені, адміністративні колегії територіальних відділень Комітету. Роботу із забезпечення діяльності системи органів Комітету здійснює апарат Антимонопольного комітету України, його територіальних відділень.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Працівники Комітету усвідомлюють суспільну значимість результатів роботи Комітету для економіки країни та українського суспільства і вважають, що діяльність у сфері соціальної відповідальності – це наш внесок у сталий розвиток

України.

Головний актив Комітету – висококваліфікований персонал, мотивований на ефективну роботу, який є запорукою успіху Антимонопольного комітету України і водночас суспільства в цілому, адже одним з основних принципів діяльності Комітету є захист конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів – громадян України.

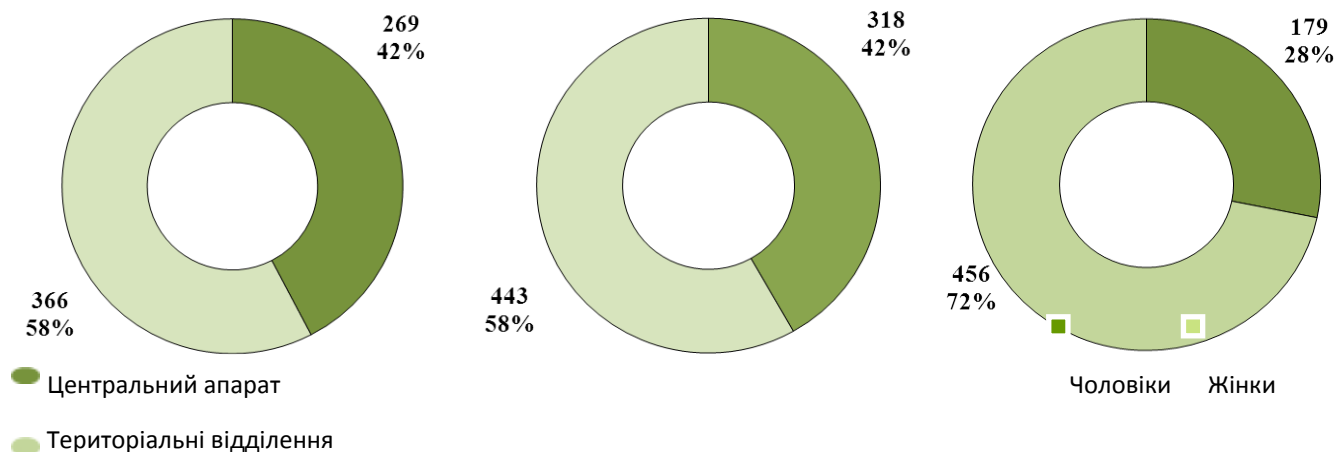
На виконання належним чином в повному обсязі норм Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», який набрав чинності 02.08.2017, та забезпечення виконання завдань, які покладаються відповідно до законодавства України та законодавства ЄС на Антимонопольний комітет України, в 2017 році в Комітеті створено самостійний структурний підрозділ, а саме Департамент з питань державної допомоги.

З метою забезпечення реалізації Антимонопольним комітетом України повноважень Уповноваженого органу з питань державної допомоги, що покладені на Комітет відповідно до законодавства, відбулося збільшення граничної чисельності працівників апарату Антимонопольного комітету України у 2017 році на 60 осіб за рахунок зменшення граничної чисельності працівників територіальних відділень Комітету.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 368) затверджено граничну чисельність працівників центрального апарату Антимонопольного комітету України – 318 штат-

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**Фактична чисельність
на 31.12.2017**

Штатна чисельність

Гендерна структура

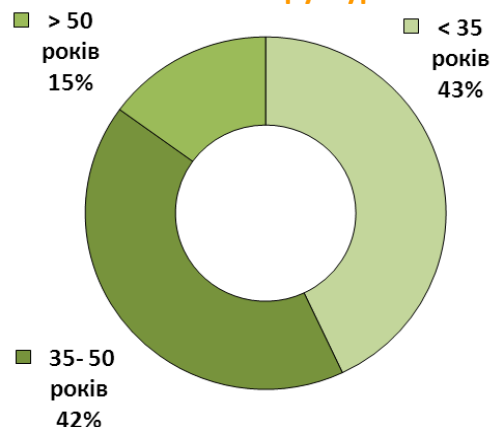
Кількість працюючих у центральному апараті Комітету становить 269 осіб. Із них із вищою освітою – 269 осіб

з економічною освітою - 83

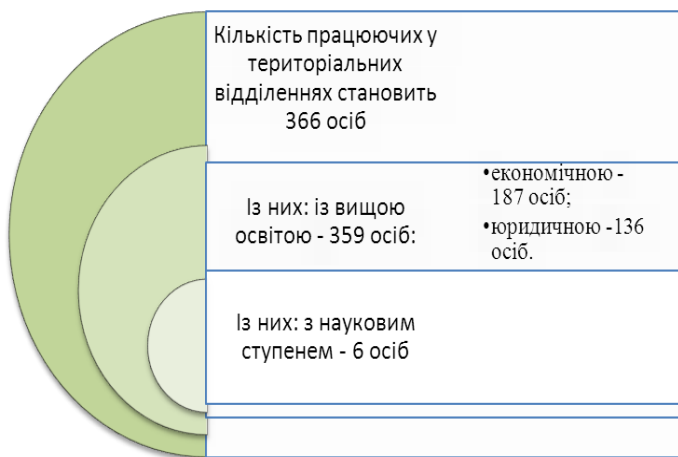
з юридичною освітою - 78

із них: із науковим ступенем - 13

Вікова структура

них одиниць та територіальних відділень Комітету – 443 штатні одиниці.

Структуру, штатний розпис Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень затверджує Голова Комітету в межах видатків згідно з кошторисом доходів і видатків.

На 31 грудня 2017 року:

фактична кількість працюючих в апараті Комітету становить 269 осіб. Із них: із вищою освітою – 269 осіб (зокрема, економічною – 83 (28%), юридичною – 78 (27%), із науковим ступенем – 13);

Кількість працюючих у територіальних відділеннях Комітету становить 366 осіб. Із них: із вищою освітою – 359 осіб (зокрема, економічною – 187 (52%), юридичною – 136 (38%), з науковим ступенем – 6).

Протягом 2017 року вжито заходів із зміцнення керівної ланки територіальних відділень Комітету, а саме:

- нових голів призначено у Львівському, Одеському, Харківському, Херсонському територіальних відділеннях Комітету;

- заступників голів призначено у Дніпропетровському, Львівському, Одеському, Харківському, Черкаському обласних територіальних відділеннях Комітету.

Плинність кадрів: щодо центрального апарату – 12,6%, щодо територіальних відділен-

нях – 21,4%. Всього у системі – 17,7%.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРАЦІВНИКІВ

Протягом 2017 року по системі органів Комітету підвищив кваліфікацію 81 працівник, в тому числі в апараті Комітету – 33 працівники, у територіальних відділеннях – 48 працівників.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2017 році обсяг бюджетних асигнувань на здійснення повноважень Антимонопольного комітету України відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 26.12.2016 № 1081-VIII, із змінами (далі – Закон) становив:

- за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011010) у розмірі 131354,1 тис. грн по загальному фонду державного бюджету (у тому числі центральному апарату – 64636,9 тис. грн) та 10907,7 тис. грн по спеціальному фонду державного бюджету (у тому числі центральному апарату – 10882,0 тис. грн);

- за бюджетною програмою «Прикладні розробки у сфері конкурентної політики та права», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011020) у розмірі 1181,9 тис. грн по загальному фонду державного бюджету.

При визначеній потребі у фінансовому забезпеченні АМКУ за КПКВК 6011010 на 2017 рік на суму 198785,4 тис. грн забезпечення видатками із загального фонду державного бюджету становило 66 відсотків.

Протягом року з метою ефективного, раціонального використання бюджетних коштів Комітету та недопущення виникнення кредиторської

заборгованості за КПКВК 6011010 вносилися зміни до кошторисів центрального апарату та його територіальних органів шляхом перерозподілу видатків, затверджених Законом, а саме: враховуючи виникнення економії коштів на нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2120) та оплату комунальних послуг та енергоносіїв (КЕКВ 2270) було зменшено розмір фінансування за зазначеними видатками на загальну суму 2229,2 тис. грн та збільшено фінансування на інші видатки

(КЕКВ 5000), у тому числі на 762,6 тис. грн збільшено видатки на сплату судового збору.

Отже, з урахуванням усіх змін за КПКВК 6011010 у 2017 році обсяг фінансування видатків на оплату праці і нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2100) Комітету затверджений у сумі 121652,4 тис. грн, у тому числі на заробітну плату (КЕКВ 2111) - 99977,3 тис. грн. та нарахування на оплату праці – 21675,1 тис. грн.

Обсяг затверджених кошторисами видатків на заробітну плату забезпечував плановий рівень виплат заробітної плати в розмірі середньомісячного фонду оплати праці на одного працюючого 10,9 тис. грн.

Фінансування видатків на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв (КЕКВ 2270) за КПКВК 6011010 на 2017 рік Законом було визначено в сумі 4798,7 тис. грн, а з урахуванням змін шляхом перерозподілу коштів – затверджена кошторисом сума 2889,4 тис. грн.

Фінансування інших видатків (КЕКВ 5000) за КПКВК 6011010 на 2017 рік було визначено Законом у сумі 4583,1 тис. грн (у тому числі на сплату судового збору – 2255,2 тис. грн), а з урахуванням перерозподілу коштів – 6812,3 тис. грн (у тому числі на сплату судового збору – 3017,8 тис. грн).

Надійшло коштів у 2017 році за КПКВК 6011010 із загального фонду Державного бюджету в розмірі – 130949,1 тис. грн, касові видатки – 130949,1 тис. грн.

Кошти загального фонду державного бюджету використовувались на забезпечення діяльності органів Антимонопольного комітету України, а саме: на виплату заробітної плати працівникам системи органів Антимонопольного комітету України та проведення розрахунків з нарахувань на заробітну плату, оплату комунальних послуг та спожитих енергоносіїв, експлуатаційних послуг, пов'язаних з утриманням службових приміщень, придбання канцелярських товарів, оплату послуг зв'язку, оренди службових приміщень, де розміщено територіальні відділення, послуг охорони та протипожежного захисту, транспортного та інформаційного забезпечення, супроводження програмних засобів, розрахунково-касового обслуговування, відрядження, судового збору тощо.

Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» кошти за подання заяв про надання дозволу на концентрацію, узгоджені дії та надання попередніх висновків із цих питань зараховувались до спеціального фонду державного бюджету як власні надходження Антимонопольного комітету України.

На рахунки органів Антимонопольного комітету України за кодом класифікації доходів 25010000 «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із

законодавством» від сплати за розгляд заяв про концентрацію, узгоджені дії, надання попередніх висновків у 2017 році надійшло 12792,0 тис. грн та 2,5 тис. грн від реалізації майна (за здачу макулатури, металобрухту тощо).

Загальна сума власних надходжень у 2017 році становила 12794,5 тис. грн.

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2017 року до кошторисів спеціального фонду державного бюджету Комітету і його територіальних органів, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 13159,2 тис. грн, у тому числі за рахунок взяття на фінансування коштів залишку на початок звітного року – 570,2 тис. грн та за рахунок понадпланових надходжень до спеціального фонду, затверджених кошторисами органів Комітету в сумі 1679,5 тис. грн.

Відповідно до затверджених кошторисів кошти спеціального фонду в сумі 9281,6 тис. грн були використані згідно зі статтею 28 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на забезпечення діяльності Комітету і його територіальних органів, зокрема на матеріально-технічне забезпечення, розвиток інформаційно-аналітичної бази та інші видатки, що не забезпечені видатками загального фонду.

Крім того, у 2017 році в за кодом класифікації доходів бюджету 25020100 «Благодійні внески, гранти та дарунки» Комітет отримав фінансову підтримку від Європейського Союзу на загальну суму 353,4 тис. грн, а саме:

- в рамках реалізації Проекту «Підтримка створення системи контролю державної допомоги в Україні» Комітету було надано послугу захищеного хостингу згідно з договором від 03.07.2017 № 11.274/17/ін, відповідно до якого оплата вартості наданих послуг здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу і, таким чином, зазначена послуга надана на безоплатній основі на суму 71,3 тис. грн;

- від Проекту ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» було отримано безоплатно книги з питань права і політики державної допомоги ЄС на загальну суму 282,1 тис. грн.

Загальна сума видатків із загального та спеціального фондів державного бюджету на забезпечення діяльності та виконання покладених функцій органів АМКУ у 2017 році становила 140589,1 тис. грн.

У складі дебіторської заборгованості за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2018 на загальну суму 13,5 тис. грн обліковується:

- за коштами загального фонду – 2,9 тис. грн (0,6 тис. грн – по розрахунках з підзвітними особами за відрядження та 2,3 тис. грн - попередня оплата за періодичні видання на 1 півріччя 2018 року);

- за коштами спеціального фонду – 10,6 тис. грн (попередня оплата за періодичні видання на 1 півріччя 2018 року).

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2018 становить 42,0 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду – 41,0 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду – 1,0 тис. грн.

У складі кредиторської заборгованості за бюджетними коштами на 01.01.2017 обліковується кредиторська заборгованість, яка виникла за розрахунками за 2013 рік на 01.01.2014 у територіальному відділенні Автономної Республіки Крим – 14,8 тис. грн та Севастопольському територіальному відділенні – 11,7 тис. грн, які знаходяться на тимчасово окупованій території, та Луганському територіальному відділенні – 15,5 тис. грн у зв'язку з неможливістю проведення розрахунків на тимчасово непідконтрольній Україні території (виникла за розрахунками за 2014 рік станом на 01.01.2015).

Постановою Кабінету Міністрів України від 09 квітня 2014 року № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (зі змінами) затверджено граничну чисельність працівників Комітету в кількості 761 працівник, у тому числі центрального апарату – 318 працівників і територіальних органів – 443 працівники.

Фактична середня чисельність працівників Антимонопольного комітету України на 01.01.2018 становила 658 працівників, у тому числі центрального апарату – 259 працівників і територіальних відділень – 399 працівників.

За КПКВК 6011020 із загального фонду державного бюджету надійшло асигнувань в розмірі 1181,9 тис. грн, касові видатки становили – 1181,9 тис. грн.

За КПКВК 6011020 на рахунок за кодом класифікації доходів державного бюджету 25010000 «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з законодавством» надійшло 29,0 тис. грн.

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2017 року до кошторису спеціального фонду державного бюджету Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики за КПКВК 6011020, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 54,8 тис. грн (за рахунок взяття на фінансування залишку на початок звітного року).

Відповідно до затвердженого кошторису Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики касові видатки за спеціальним фондом становили 30,7 тис. грн. Кошти було використано на проведення заходів, пов'язаних з виконанням основних функцій Центру.

Дебіторська та кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011020 відсутня.

За КПКВК 6011020 Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики виконувались наукові розробки, які формувались виходячи з необхідності реалізації завдань, покладених на Комітет.

Гранична чисельність штатних працівників Центру комплексних досліджень становить 21 працівник. Фактична середня чисельність на 01.01.2018 становила 11 штатних працівників.

Відповідно до вимог бюджетного законодавства Комітет постійно проводив аналіз законності та правильності розрахунків, доцільності запланованих видатків, правильності їх розподілу за економічною класифікацією, повноти надходження доходів, додержання чинних посадових окладів, надбавок, доплат, норм, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства. Крім того, протягом року постійно проводився аналіз взятих зобов'язань виходячи з необхідності забезпечення виконання першочергових заходів та заходів щодо скорочення витрат.

Аналіз фінансової та бюджетної звітності органів Комітету за 2017 рік свідчить, що в умовах обмежених фінансових ресурсів, завдяки проведенню заходів, які були спрямовані на раціональне та економне витрачання бюджетних коштів, на збільшення надходжень до спеціального фонду державного бюджету, вдалося забезпечити виконання функцій Комітету.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики протягом 2017 року виконано дві науково-дослідні роботи з метою методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету України. Виконувані Центром науково-дослідні роботи спрямовані на практичне застосування їх результатів у діяльності Комітету. Дослідження

минулого року стосувалися, зокрема, тенденцій змін стану конкурентного середовища в економіці України, методичних підходів до оцінки обміну інформацією між підприємствами, які діють на відповідному ринку, в контексті дотримання законодавства про захист економічної конкуренції.

У межах дослідження, присвяченого тенденціям змін стану конкурентного середовища в економіці України, проаналізовано динаміку зміни рівня концентрації галузевих ринків на загальнодержавному рівні; здійснено групування вітчизняних галузевих ринків за рівнем їх конкурентності; проаналізовано тенденції ділової активності підприємств в економіці в цілому та за видами економічної діяльності.

На основі кон'юнктурного опитування суб'єктів господарювання у 2017 році проаналізована інтенсивність конкуренції у відповідних секторах економіки; визначені чинники, які призводять до нерівних умов конкуренції суб'єктів господарювання, особливості проявів недобросовісної конкуренції, проаналізовано вплив регуляторної політики держави на діяльність підприємств (прояви інституційного монополізму).

Встановлено, що важливим напрямом діяльності Антимонопольного комітету України мають залишатись заходи з адвокатування конкуренції, метою яких є всебічне роз'яснення бізнес-спільноті сучасної практики застосування конкурентного законодавства, оскільки частка опитаних суб'єктів господарювання, які відзначили реалізовану конкурентну політику за цей рік як ефективну, є більшою на 9 відсоткових пункти. Представлена оцінка впливу різних факторів, що спонукають до відмови від участі у публічних закупівлях, проаналізовано становлення системи контролю державної допомоги суб'єк-

там господарювання в Україні.

Встановлено, що поточна скрутна суспільно-політична та соціально-економічна ситуація в країні, як і невирішеність системних проблем розвитку національної економіки, чинять негативний вплив на структурні передумови розвитку економічної конкуренції в країні. Зокрема, результати дослідження показали, що 24% респондентів зазначили, що ділова активність у регіоні поширена серед великої кількості незалежних компаній і 13% – серед великої кількості відносно незалежних компаній. При цьому, 22% відповіли, що ділова активність у регіоні зосереджена в рамках 3-5 бізнес-груп, а 14% – в рамках більше п'яти бізнес-груп. І лише 8% відповіли, що ділова активність у регіоні зосереджена в рамках однієї бізнес-групи. Слід зазначити, що у 2017 році 41% підприємств під тиском конкуренції змушені були підвищити ефективність своєї роботи (що відповідає рівню 2016 року), 43% – намагаючись втриматися на ринку протягом року, знижували ціни на власну продукцію (порівняно з 2016 роком таких підприємств стало більше всього лише на 1 в.п.). Менш вираженим був вплив конкуренції на зниження собівартості виробництва продукції. За результатами опитування 2017 року лише 25% підприємств змогли зменшити собівартість (разом з цим, це більше за рівень 2016 року).

У науково-дослідній роботі, присвяченій методичним підходам до оцінки обміну інформацією між підприємствами, які діють на відповідному ринку, в контексті дотримання законодавства про захист економічної конкуренції досліджено правові засади аналізу допустимості обміну інформацією між підприємствами, які діють на відповідному ринку; розкрито основні характеристики типів інформації, форм обмінів, а також ринкових структур в контексті дотримання конкурентного законодавства.

У роботі детально розглянуто особливості становлення сучасного системного підходу Європейської комісії до оцінки допустимості обмінів інформацією між підприємствами в контексті дотримання конкурентного законодавства. На основі аналізу нормативних актів окремих країн запропоновано поняття «антиконкурентний обмін інформацією» між підприємствами, що діють на відповідному ринку. На прикладі конкретних справ проаналізовано європейську практи-

ку доведення та припинення порушень конкурентного законодавства у вигляді інформаційних обмінів між підприємствами, що призвели до обмеження економічної конкуренції.

У науковому дослідженні послідовно обґрунтовано, що особливу складність під час кваліфікації антиконкурентного обміну інформацією представляє збір достатньої належної доказової бази, яка б доводила, у тому числі, досягнуті саме неформальні неправомірні домовленості про цілі спотворення конкуренції на відповідному ринку, про шляхи досягнення майбутньої поведінки учасників обміну, про створення вхідних бар'єрів тощо.

Враховуючи зазначене, у дослідженні систематизовано обтяжуючі та пом'якшуючі обставини визначення відповідальності. Правова оцінка порушення у формі антиконкурентного обміну інформацією проводиться лише на індивідуальній основі, оскільки результати оцінки залежать від поєднання різних конкретних параметрів відповідного ринку, самої обмінюваної інформації, специфіки механізму обміну. Обмін стратегічною комерційною інформацією є порушенням конкурентного законодавства. Встановлення конкурентним відомством факту обмеження конкуренції за метою (розглядається як найбільш серйозне порушення конкурентного законодавства) позбавляє необхідності дослідження фактичних наслідків на відповідному ринку. Існує висока ймовірність встановлення конкурентним відомством порушення конкурентного законодавства, якщо інформаційні обміни мали місце на олігопольних ринках; стосувались ціноутворення, розподілу ринку; очікуваного ринкового попиту; призвели до практичного співробітництва учасників обмінів.

Практичне застосування органами Комітету матиме, зокрема, розроблений проект Рекомендаційних роз'яснень «Про деякі питання застосування статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а також аналітичні матеріали, які присвячені особливостям запобігання, виявлення, припинення порушень конкурентного законодавства у вигляді обмінів інформацією між підприємствами, що діють на відповідному ринку, які призвели або можуть призвести до недопущення, обмеження чи усунення економічної конкуренції.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжнародна діяльність АМКУ протягом 2017 року спрямовувалась на розширення та поглиблення співпраці з відомствами із захисту конкуренції інших держав, міжнародними організаціями у галузі захисту економічної конкуренції, донорськими організаціями.

Основна мета міжнародної співпраці АМКУ полягала в обміні досвідом, ознайомленні з кращими світовими практиками, залученні програм міжнародної технічної допомоги, підвищенні іміджу України у сфері конкуренції на міжнародній арені тощо. Все це має сприяти створенню в Україні ефективної системи захисту конкуренції та, зокрема, розбудові сильного і незалежного конкурентного відомства, що стоїть на її захисті. Міжнародна діяльність АМКУ здійснюється як у двосторонньому, так і в багатосторонньому форматі.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА РОЗВИТКУ

19-23 червня 2017 року

делегатія Антимонопольного комітету України на чолі з Головою Комітету Терентьєвим Ю.О. взяла участь у заходах з конкуренції під егідою ОЕСР - засіданнях Комітету ОЕСР з конкуренції та його робочих груп, які відбулись у м. Париж (Французька Республіка)

4-8 грудня 2017 року

делегатія Антимонопольного комітету України на чолі з Головою Комітету Терентьєвим Ю.О. взяла участь у засіданні Комітету ОЕСР з конкуренції та у Глобальному форумі з конкуренції, що відбулись у м. Париж (Французька Республіка)

За результатами перегляду експертами ОЕСР виконання Україною рекомендацій у сфері конкурентної політики та законодавства, наданих за підсумками Огляду ОЕСР конкурентного права та політики в Україні 2008 року та Добровільного експертного огляду ЮНКТАД конкурентного законодавства та конкурентної політики України 2013 року, було підготовлено Огляд законодавства і політики у сфері забезпечення конкуренції, в якому надано низку рекомендацій Уряду України та Антимонопольному комітету України щодо подальшого розвитку конкурентної політики і законодавства в Україні.

Ці рекомендації були презентовані в рамках VI-го Форуму України з питань конкуренції 2-3 березня 2017 року та імплементуються Комітетом.

ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ОЕСР ДЛЯ АМКУ:

Інституційні питання
- Розширити визначення пріоритетів, щоб гарантувати ефективне розслідування порушень, які мали найбільш негативний вплив на чесну конкуренцію та економіку. - Продовжити гармонізацію конкурентного законодавства України з передовими світовими практиками. - Покращити співробітництво з іншими правоохоронними органами України.
Антиконкурентні дії
- Забезпечення кращого інформування щодо визначення пріоритетів у галузі правозастосування. - Зосередження більшої уваги під час правозастосування на антиконкурентних горизонтальних діях, зокрема на особливо небезпечних картелях. - Покращення аналітичних методів і проведення ширшого й досконалішого економічного аналізу.
Контроль за концентраціями
- Надання й удосконалення інформаційних консультацій у галузі концентрацій. - Концентрація на структурних зобов'язаннях і реалізація ефективного моніторингу.
Процедури та правозастосування
Підвищити прозорість рішень з метою покращення методологічної бази та збільшення передбачуваності для юристів та приватного сектору.
Захист чесної конкуренції
Продовжити зусилля з підтримки конкуренції на всіх рівнях.

Крім того, Комітет приєднався до інструменту обміну інформацією між конкурентними відомствами Регіонального центру з конкуренції ОЕСР – OECD RCC RFI. Протягом 2017 року Комітетом було надано ряд відповідей на інформаційні запити іноземних конкурентних відомств у рамках зазначеного інструменту та надіслано один інформаційний запит, на який отримано відповіді.

Конференція ООН з питань торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)

5 - 7 липня 2017 року представник Антимонопольного комітету України взяв участь у засіданні шістнадцятої сесії Міжурядової групи експертів з конкурентного законодавства та політики (МГЕ) **Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)**, що відбулось у м. Женева (Швейцарська Конфедерація). Протягом року Комітет брав участь в опрацюванні робочих документів МГЕ з метою удосконалення засад щодо впровадження конкурентної політики та зближення національних правил конкуренції з Комплексом узгоджених на багатосторонній основі справедливих принципів і правил для контролю за обмежувальною діловою практикою.

МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТНА МЕРЕЖА (ICN)

Протягом 2017 року Комітет продовжував співпрацю з Міжнародною конкурентною мережею (ICN).

9 - 11 квітня 2016 року – участь у щорічній конференції МКМ (м. Порту, Португалія). Голова АМКУ Ю. Терентьев виступив із доповіддю на тему «Зростання ролі конкурентної політики як складової економічної політики країн» під час панельної сесії на щорічній конференції ICN. У своїй доповіді Ю. Терентьев поінформував про кроки АМКУ, що були зроблені за останній рік з метою підвищення ефективності реалізації конкурентної політики в Україні, практичні результати гармонізації національного законодавства у сфері захисту економічної конкуренції із кращими світовими стандартами, покращення громадської обізнаності щодо діяльності АМКУ та підвищення її прозорості.

Крім того, під час щорічної конференції ICN **11 травня 2017 року** делегацією Комітету було представлено результати проведеного у 2015 році комплексного дослідження ринків електричної енергії та енергетичного вугілля, Голова Антимонопольного комітету України Юрій Терентьев отримав нагороду у номінації «Діяльність, орієнтована на результат: успішний досвід у плануванні, застосуванні та моніторингу стратегії з адвокатування конкуренції» за найкращий приклад діяльності конкурентного відомства у сфері адвокатування конкуренції.

АМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЮРИСТІВ (АВА)

11-13 квітня 2017 року — участь у заходах «Spring Meeting» Американської асоціації юристів (АВА) у м. Вашингтон (США). У ході зустрічі Юрій Терентьев та Марія Ніжнік разом з американськими колегами обговорили питання поточної співпраці, продовження проєктів технічної допомоги Комітету, сприяння у проведенні розслідувань та реформуванні Комітету. Представники Комітету під час заходу вивчали питання підвищення ефективності правозастосовної діяльності відомства як шляхом законодавчих змін, так і шляхом розвитку публічних взаємовідносин та проведення послідовної роз'яснювальної роботи з бізнесом. Також увага приділялась гармонізації українського конкурентного законодавства з найкращими світовими практиками, питанням адвокатування конкуренції серед державних відомств та представників ділових кіл. У рамках цього річного «Spring Meeting» учасники обговорили питання захисту економічної конкуренції та прав споживачів, зокрема, теоретичні засади конкуренції, захист конкуренції в умовах екологічно-орієнтованої економіки, контроль за здійсненням концентрацій в іноземних юрисдикціях, взаємозв'язок захисту конкуренції та прав споживачів, штрафні санкції за картельні змови, види недобросовісної конкуренції у країнах світу тощо.

Співпраця з Групою Світового банку

Проведено низку робочих зустрічей з представниками місії Світового банку з ознайомлення зі станом конкуренції в Україні та впливу на нього регуляторного середовища.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТІВ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Проект Європейського Союзу Twinning «Посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України щодо проведення ринкових досліджень та ефективного застосування конкурентного законодавства відповідно до стандартів

Строк реалізації: 01 липня 2016 року - 01 лютого 2019 року.

Мета проекту

Надання Україні допомоги в захисті та розвитку конкуренції шляхом гармонізації правозастосування та адвокатування конкуренції зі стандартами ЄС через тісну співпрацю національного конкурентного відомства з конкурентними відомствами країн-членів ЄС.

Основні цілі проекту

1. Подальше наближення національного законодавства в галузі конкуренції до стандартів ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
2. Зміцнення інституційного потенціалу Антимонопольного комітету України (АМКУ) з метою ефективності правозастосування конкурентного законодавства та здійснення досліджень ринків для сприяння конкуренції у важливих секторах національної економіки.

Реалізація програми відбувається за 5 основними напрямками (компонентами):

1. Адаптація конкурентного законодавства до стандартів ЄС.
2. Узгодження процесу контролю за концентраціями із стандартами ЄС.
3. Удосконалення Комітетом правозастосування конкурентного законодавства.
4. Здійснення дослідження ринків в обраних секторах та розвиток адвокатування конкуренції.
5. Посилення інституційних можливостей Комітету з метою імплементації реформ конкурентної політики.

Протягом 2017 року діяльність проекту Twinning була спрямована на:

- Розробку методичних рекомендацій щодо визначення ринку та домінуючого становища суб'єктів господарювання. На основі існуючого документа експертами Проекту буде розроблено два проекти окремих методик.
- Розробку рекомендаційних роз'яснень щодо підходів до оцінки негоризонтальних концентрацій суб'єктів господарювання.
- Ознайомлення експерта з розробленим проектом типових вимог до вертикальних узгоджених дій суб'єктів господарювання стосовно постачання і використання товарів. Після опрацювання зазначеного документа, експертом було надано свої коментарі та пропозиції з метою наближення положень документа до стандартів ЄС.
- Підготовку роз'яснень АМКУ щодо оцінки горизонтальних концентрацій. Протягом звітного періоду робота над проектом Рекомендаційних роз'яснень щодо порядку застосування частини першої статті 25 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (щодо оцінки горизонтальних концентрацій) здійснювалася у співпраці співробітників Комітету та короткострокових експертів Проекту.
- Експертами Проекту було підготовлено експертні висновки щодо обґрунтування необхідності внесення змін до статті 8 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- Проведення навчальних заходів, семінарів тощо, експертами проекту для представників Департаменту контролю за здійсненням концентрацій та узгоджених дій Комітету.
- Проведення низки місій експертів з метою здійснення комплексного аналізу прогалин законодавчої бази, процесуальних засад Комітету.
- Проведення навчального візиту до Конкурентного відомства Литви.
- Здійснення огляду та порівняльного аналізу методології проведення дослідження ринків України та країн-членів ЄС.
- Проведення консультацій та обговорень щодо створення проекту нової методології дослідження ринків.
- Створення проектів технічних завдань для дослідження трьох обраних Комітетом ринків та проведення дослідження першого обраного Комітетом ринку.
- Аналіз інституційних можливостей Комітету.
- Огляд існуючої організаційної структури Комітету.
- Розробку рекомендацій щодо оптимізації системи територіальних відділень АМКУ.

Програма міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Програма технічної допомоги з розвитку інституційного потенціалу України у застосуванні законодавства та здійсненні політики у сфері конкуренції»

Мета Програми: розвиток інституційного потенціалу АМКУ та інших органів влади у застосуванні законодавства та здійсненні політики у сфері конкуренції з метою покращення функціонування економіки України.

Період реалізації Програми: з 13 червня 2016 по 30 березня 2020 року.

У рамках роботи Програми було проведено офіційну презентацію рекомендацій ОЕСР в рамках VI Форуму України з питань конкуренції (м. Київ, 2-3 березня 2017 року).

Крім того, радниками Програми було надано коментарі щодо:

- застосування методів економічного аналізу під час розгляду справ про порушення конкурентного законодавства;
- проведення Комітетом комплексного дослідження ринків електроенергії та енергетичного вугілля України;
- рекомендаційних роз'яснень щодо розрахунку розміру штрафів та Методології з оцінки горизонтальних концентрацій;
- проектів нормативно-правових актів, зокрема проекту ЗУ «Про внутрішній водний транспорт»;
- вирішення проблемних питань публічних закупівель медичного оснащення та ліків для пацієнтів, що страждають від ниркової недостатності та потребують гемодіалізу, тощо.

Тимчасовими радниками Проекту для співробітників АМКУ було проведено семінари на тему:

- аналіз горизонтальних концентрацій;
- спрощена процедура надання дозволів на концентрації;
- спотворення результатів тендерів, торгів, конкурсів.

Радники Програми разом з керівництвом Комітету відвідували зустрічі, що проводились в територіальних відділеннях Комітету з метою надання експертної допомоги при їх розгляді, а саме: у Львові, Черкасах, Харкові, Одесі, Вінниці та Миколаєві.

Радниками Програми було проведено ряд навчальних лекцій для студентів та викладачів ВНЗ на тему конкуренції, зокрема Київського національного торговельно-економічного університету та Національного університету «Львівська політехніка».

Очікувані результати від реалізації Програми: зміцнення інституційної спроможності щодо застосування конкурентного законодавства України відповідно до економічних принципів та визнаних міжнародних стандартів ОЕСР і Міжнародної мережі з питань конкуренції (ICN) та аналізу законодавчих або регуляторних актів.

Проект міжнародної технічної допомоги
«Розвиток комерційного права в Україні – Фаза II»

Протягом 2017 року тривала співпраця АМКУ з Благодійною організацією «Центр комерційного права» в рамках Меморандуму про взаєморозуміння та співробітництво на 2016-2018 роки стосовно реалізації Проекту міжнародної технічної допомоги «Розвиток комерційного права в Україні – Фаза II».

Мета Проекту: сприяння запровадженню проведення оцінки впливу на конкуренцію, що передбачає: адаптацію методології та інструментарію (зокрема, розроблених ОЕСР та європейськими конкурентними відомствами) оцінки впливу на конкуренцію заходів державної політики, законодачих та нормативних актів (проектів); розробка критеріїв для відбору секторів економіки та реалізація пілотних проектів проведення оцінки впливу на конкуренцію; проведення тренінгів державних службовців з питань здійснення оцінки впливу на конкуренцію; інформування зацікавлених сторін у приватному секторі та широкого загалу щодо методики та запобіжного потенціалу такої оцінки.

Період реалізації Проекту: з 15 липня 2016 по грудень 2017 року.

Зазначений Проект реалізувався Благодійною організацією «Центр комерційного права» відповідно до внутрішньої Угоди між БО «Центр комерційного права» і Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Центром комерційного права було розроблено проект Методичних рекомендацій щодо оцінки впливу нормативно-правових актів та проектів актів на конкуренцію. Комітетом цей документ було опрацьовано та прийнято наказом Голови Комітету № 117 від 14.11.2017.

Очікуваними результатами від реалізації Проекту є поширення більш глибокого розуміння правил конкуренції органами державної влади і, як наслідок, більш якісна підготовка ними нормативно-правових актів та створення зрозумілих і сприятливих умов для ведення підприємницької діяльності в інтересах добробуту споживачів.

Проект Європейського банку реконструкції та розвитку «Зміцнення потенціалу Антимонопольного комітету України у сфері конкуренції»

Мета Проекту: удосконалення законодавчої і нормативно-правової бази та практики їх застосування Комітетом і судами шляхом підвищення обізнаності головних дійових осіб у сфері конкуренції, а також залучення технічної допомоги у відповідних сферах конкурентної політики.

Цілі Проекту:

1. Підготовка правових інструментів (коментарі до законів, аналіз практики застосування законодавства, імплементація правових механізмів), які допоможуть уніфікувати практику застосування конкурентного законодавства в Україні.
2. Проведення професійно орієнтованих навчальних тренінгів для працівників Антимонопольного комітету України з метою покращення їх знань у сфері захисту економічної конкуренції, а особливо в економічному аспекті.

У рамках Проекту відбулося 3 тренінги для представників Комітету та територіальних відділень Комітету, зокрема, з:

- методології розрахунку штрафів, запровадженої АМКУ;
- економічного аналізу в конкурентному правозастосуванні;
- заборони таємних змов учасників тендерів/ нечесної пропозиції ціни/ участі картелів у тендерних процедурах;
- методології розслідувань.

**Проект технічної допомоги ЄС «Association4U»
«Підтримка імплементації Угоди про асоціацію»
(Програма всеохоплюючої інституційної розбудови - CIB)**

Мета Проекту: посилення інституційної спроможності українського уряду з метою ефективного виконання зобов'язань, взятих країною в рамках імплементації Угоди про асоціацію.

Період реалізації: з 19 травня 2016 до січня 2019 року.

АМКУ співпрацює за компонентом 4 «Зв'язки з громадськістю».

У рамках Проекту відбувається підготовка фахівців, спрямована на підвищення рівня обізнаності українців щодо переваг та викликів, пов'язаних з реформуванням країни в рамках впровадження Угоди про асоціацію.

Проект організує тренінги з комунікації рішень щодо особливостей процесу європейської інтеграції України, до яких були залучені фахівці Комітету.

У рамках Проекту та з метою ефективного виконання зобов'язань, взятих країною в рамках імплементації Угоди про асоціацію за компонентом 4 «Зв'язки з громадськістю», представники Комітету 12 жовтня 2017 року у м. Київ взяли участь у засіданні наглядової ради (Steering Committee), на якому було розглянуто та затверджено третій Звіт про прогрес Проекту (A4U 3rd Progress Report).

**Проект технічної допомоги Європейського Союзу
«Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні
правил державної допомоги»**

Мета Проекту: модернізувати систему контролю та моніторингу державної допомоги, включаючи законодавчі, функціональні та організаційні покращення та допомогти впровадити правила державної допомоги для забезпечення відповідності стандартам ЄС.

Період реалізації 1 вересня 2017 – 1 серпня 2020 року.

Цілі Проекту:

- повна прозорість державної допомоги;
- зміцнення адміністративної спроможності АМКУ щодо впровадження та забезпечення виконання закону про державну допомогу;
- модернізація законодавчої, нормативної, процедурної та інфраструктурної основ Системи контролю державної допомоги України;
- оперативне та функціональне виконання АМКУ своїх обов'язків відповідно до чинного законодавства у сфері державної допомоги.

Підтримка інституалізації ефективної Системи контролю державної допомоги в Україні.

Підтримка роботи АМКУ з конкретних кейсів та з питань законодавства в галузі державної допомоги.

Посилення інституційної спроможності установ, що надають та контролюють державну допомогу.

Популяризація та просування державної допомоги та Проекту.

У рамках Проекту протягом 2017 року було здійснено:

- 12 вересня 2017 року Проектом разом із зацікавленими співробітниками Комітету було проведено стартову нараду, на якій визначено основні очікувані напрями співробітництва, подальшу специфіку співпраці між Проектом та Комітетом, обговорено ряд робочих питань;
- для ефективного документообігу між працівниками Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги Комітету та експертами Проекту, Проектом було створено «хмарний офіс» на базі платформи Microsoft Office 365, проведено роз'яснювальну роботу із співробітниками Комітету;
- у тестовому режимі запущено та перевірено платформу Порталу державної допомоги. У подальшому Проект у співробітництві із відповідними фахівцями Комітету планує зазначену платформу доопрацювати і запустити у повноцінному робочому режимі;
- у робочому порядку було надано понад 20 документів у вигляді коментарів, роз'яснювальних та консультативних листів, проектів відповідей на запити народних депутатів, пропозицій тощо.

ДВОСТОРОННЯ СПІВПРАЦЯ

Двостороння співпраця АМКУ відбувається в рамках наявної договірно-правової бази у сфері конкуренції. Наразі в цій сфері діють **14 двосторонніх угод** міжурядового та міжвідомчого характеру.

В рамках двосторонньої співпраці між АМКУ та конкурентними відомствами держав, з якими діють двосторонні угоди про співпрацю, протягом 2017 року активно здійснювався обмін інформацією у формі запитів на інформацію стосовно справ, які розглядає Комітет. Крім того, Комітет надавав відповіді на інформаційні запити зазначених конкурентних відомств. Представники цих конкурентних відомств взяли участь у VI-му Форумі України з питань конкуренції.

Крім того, **20 грудня 2017 року** у м. Мінськ, Білорусь, Голова Комітету Терент'єв Ю.О. підписав Протокол між Антимонопольним комітетом України та Міністерством антимонопольного регулювання Республіки Білорусь про внесення змін до Угоди про співробітництво між Антимонопольним комітетом України та Міністерством підприємництва і інвестицій Республіки Білорусь від 18 лютого 1997 року.

В рамках двостороннього співробітництва між Комітетом та Турецьким конкурентним відомством представник Комітету взяв участь у конференції з нагоди 20-річчя Турецького конкурентного відомства на тему «Конкурентне право і його вплив на економічне зростання» **31 жовтня – 3 листопада 2017 року** у м. Стамбул, Туреччина.

В рамках двостороннього співробітництва між Комітетом та Болгарським конкурентним відомством представник Комітету взяв участь у 10-му Софіївському форумі з питань конкуренції **26-28 жовтня 2017 року** у м. Софія, Болгарія.

ПРІОРИТЕТИ АМКУ

СТРАТЕГІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ:

- ♦ Проект документа щодо стратегічних напрямів спільної реалізації політики щодо захисту та розвитку конкуренції на середньострокову перспективу
- ♦ Методологія здійснення окремих видів узгоджених дій суб'єктів господарювання, що стосуються обміну технологіями, відповідно до правил ЄС.

РИНКИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОКРЕМИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ:

- ♦ Ринок природного газу
- ♦ Ринки послуг у сфері теплопостачання
- ♦ Ринки генерації та постачання електроенергії
- ♦ Ринки світлих нафтопродуктів
- ♦ Ринок послуг заправки авіапальним повітряних суден
- ♦ Послуг з приєднання до електричних мереж при комплексній забудові
- ♦ Недобросовісні практики у сфері ритейлу в Україні
- ♦ Антиконтурентні дії органів місцевого самоврядування на регіональних ринках роздрібної торгівлі лікарськими засобами
- ♦ Ринки послуг ветеринарної медицини
- ♦ Ринки залізничних перевезень
- ♦ Перевірка дотримання законодавства під час будівництва доріг
- ♦ Діяльність морських портів, діяльність аеропортів
- ♦ Ринки послуг мобільного зв'язку
- ♦ Ринки послуг банків під час переказу коштів фізичними особами
- ♦

ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ МОНІТОРИНГУ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ:

- ♦ Розроблення та подання КМУ проектів постанов «Про затвердження Критеріїв оцінки державної допомоги»
- ♦ Навчання спеціалістів ЦОВВ – надавачів державної допомоги

2018

03035, м. Київ,
вул. Митрополита Василя Липківського, 45

телефон: (044) 251-62-62

факс: (044) 520-03-25

канцелярія: (044) 251-62-40

<http://www.amc.gov.ua>

e-mail: pg@amcu.gov.ua

Публікацію цього звіту здійснено завдяки підтримці:
The publication of this report is made possible by the support of:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

